

การดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจาก
อัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

โดย

กมลชนก รัตนวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการระหว่างประเทศและการทูต
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2565

THE UNWINNABLE WAR: THE U.S. FULL WITHDRAWAL FROM
AFGHANISTAN AFTER 20 YEARS

BY

KAMONCHANOK RATANAWONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
IN INTERNATIONAL RELATIONS AND DIPLOMACY
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2022

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

กมลชนก รัตนวงศ์

เรื่อง

การดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร.จัญ มะคูลิ้ม)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.ศราวดี อารีย์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษี พวงศัเจริญ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของ สหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021
ชื่อผู้เขียน	กมลชนก รัตนวงศ์
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การระหว่างประเทศและการทูต รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

หลังจากเหตุการณ์ 9/11 สหรัฐอเมริกาส่งกองกำลังทหารเข้าไปในอัฟกานิสถานโดยออกแถลงการณ์ว่ามีเป้าหมายประสงค์เพื่อการต่อต้านการก่อการร้ายและต่อมาได้ขยายขอบเขตภารกิจเป็นการสร้างชาติ เวลาผ่านไป 20 ปี สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานเสร็จสิ้นในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 2021 การศึกษาวิจัยนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานอันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกา และแนวโน้มความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกา โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติของ Marc R. Amstutz และทฤษฎีดุลแห่งอำนาจของ Hans J. Morgenthau ผลการวิจัยพบว่า สหรัฐอเมริกาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายหลักคือการทำลายล้างเครือข่ายการก่อการร้ายให้หมดสิ้นลงได้ และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายรองคือไม่สามารถสกัดกั้นอิทธิพลของรัสเซียและปิดล้อมจีนได้ นอกจากนี้ยังไม่สามารถสร้างชาติให้อัฟกานิสถานได้สำเร็จอีกด้วย ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียผลประโยชน์และทรัพยากรของประเทศมากมายจากสงครามนี้แทน สำหรับแนวโน้มความเสี่ยง ในปัจจุบันทั้งรัสเซียและจีนยังไม่มีความเสี่ยงทางตรงต่อสหรัฐอเมริกา แต่ในอนาคตทั้งสองประเทศอาจประสานความร่วมมือกับรัฐบาลกัวลิยานอย่างแน่นแฟ้นซึ่งจะเป็นการยากต่อสหรัฐอเมริกาในการเข้ามามีบทบาทในยูเรเชียได้อีก อย่างไรก็ตามสำหรับจีน มีแนวโน้มสูงมากที่จีนจะเติบโตอย่างรวดเร็วและกลายเป็นผู้นำโลกแทนที่สหรัฐอเมริกาได้ในเวลาอันใกล้

คำสำคัญ: นโยบายต่างประเทศ, สหรัฐอเมริกา, อัฟกานิสถาน , การต่อต้านการก่อการร้าย, การถอนกองกำลัง

Thesis Title	THE UNWINNABLE WAR: THE U.S. FULL WITHDRAWAL FROM AFGHANISTAN AFTER 20 YEARS
Author	Kamonchanok Ratanawong
Degree	Master of Political Science
Major Field/Faculty/University	International Relations and Diplomacy Political Science Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Jaran Maluleem, Ph.D.
Academic Year	2022

ABSTRACT

After the 9/11 incident, the U.S. sent military troops to Afghanistan, stating that the objective was for counter-terrorism and then expanded to nation-building. Twenty years later, the U.S. conducted a full troop withdrawal which was completed on 31 August 2021. This research is conducted in order to examine the outcomes of the U.S. operations in Afghanistan which are the factors presumably related to the U.S. decision, as well as to analyze the risk/threat that Russia and China pose to the U.S., using Marc Amstutz's National Interest concept and Hans J. Morgenthau's Balance of Power theory. The research finds that the U.S. failed to fulfil the desired endstates of the key objective on completely destroying terrorism network, and the implied objective on limiting Russia's influence and containing China. Moreover, it also failed the Afghanistan nation-building mission. Instead, the U.S. had to lose a great amount of valuable resources in this war which has been negatively affecting the U.S. national interests as a whole. Regarding the risk/threat, nowadays neither Russia nor China poses direct threat to the U.S., but in the future they may work closely with the Taliban which would make it more difficult for the U.S. to have influence over Eurasia again. Additionally, there is a huge tendency that China will grow so fast that it replaces the U.S. as a global hegemon in the near future.

Keywords: Foreign policy, U.S., Afghanistan, Counter-Terrorism, Withdrawal

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาได้ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตามาโดยตลอด ตลอดจนคอยช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยตระหนักและมีความซาบซึ้งถึงการสละเวลาอันมีค่า ความตั้งใจ และความทุ่มเทของอาจารย์ที่มีต่อลูกศิษย์คนนี้ และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ศราวุฒิ อารีย์ ผู้อำนวยการศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เป็นทั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ผู้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันมีค่า และเป็นหนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยในงานวิจัยฉบับนี้ และรองศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้สนับสนุนและชี้แนะแนวทางให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ น้อง ๆ คณะรัฐศาสตร์ สาขาการระหว่างประเทศและการทูต รุ่นปี การศึกษา 2563 ที่ศึกษาร่วมกันมาโดยมีการให้กำลังใจและคำแนะนำกันเสมอมาทั้งด้านการเรียน การทำการบ้าน รวมไปถึงการทำวิทยานิพนธ์ อยากบอกทุกคนว่าผู้วิจัยดีใจและมีความสุขมากที่ได้เรียนสาขานี้ร่วมกับทุก ๆ คนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ทั้งนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยเข้าศึกษาในสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ด้วย

ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยเองทุก ๆ คนที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา ทุก ๆ คนมีแต่คอยให้กำลังใจและเป็นห่วงโดยที่ไม่เคยกดดันผู้วิจัยเลย ทำให้ผู้วิจัยมีความสุขในการเรียนเป็นอย่างมากและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่จะได้รับจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาและอุทิศให้แก่บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กมลชนก รัตนวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 คำถามการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	7
1.5 ทฤษฎีและแนวคิดในการศึกษา	7
1.5.1 แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest)	7
1.5.2 ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power)	11
1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
1.6.1 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานหลังเหตุการณ์ 9/11	16
1.6.2 การคาดการณ์ผลกระทบของการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกา (และพันธมิตร) ออกจากอัฟกานิสถาน	20
1.7 สมมติฐานในการศึกษา	25
1.8 วิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูล	25
1.8.1 ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources)	26
1.8.2 ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources)	26
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา	26

1.10	เค้าโครงการนำเสนอ	27
บทที่ 2	นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานในห้วงของ ประธานาธิบดีแต่ละสมัย (ค.ศ. 2001-2022)	28
2.1	ภูมิหลังความเป็นมาของอัฟกานิสถาน	28
2.2	นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานในห้วงของ ประธานาธิบดีแต่ละสมัย (ค.ศ. 2001-2022)	31
2.2.1	ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush – ค.ศ. 2001- 2009)	31
2.2.2	ประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama – ค.ศ. 2009-2017)	32
2.2.3	ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump – ค.ศ. 2017-2021)	34
2.2.4	ประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดน (Joseph Biden – ค.ศ. 2021-ปัจจุบัน)	38
บทที่ 3	ปัจจัยที่ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจาก อัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	42
3.1	ความล้มเหลวในการสร้างชาติในอัฟกานิสถาน อันเนื่องมาจากบริบท แวดล้อมและโครงสร้างทางสังคมของอัฟกานิสถาน	42
3.1.1	ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์	42
3.1.2	ปัญหาเศรษฐกิจและการทุจริตคอร์รัปชัน	46
3.1.3	สรุป: ปัญหาที่มากเกินไปของอัฟกานิสถานเป็นสิ่งที่สหรัฐอเมริกาไม่ สามารถจัดการได้	51
3.2	เป้าประสงค์ด้านความมั่นคงที่ไม่บรรลุผลสำเร็จ	52
3.2.1	เป้าประสงค์หลัก	52
3.2.2	เป้าประสงค์แฝง	60
3.2.3	การวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติตามเป้าประสงค์แฝงของ สหรัฐอเมริกา	69
3.2.4	สรุป: ปัจจัยด้านความมั่นคง เป้าประสงค์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ	69
3.3	ต้นทุนความเสียหายที่สหรัฐอเมริกาต้องจ่ายในสงครามอัฟกานิสถาน	71
3.3.1	ต้นทุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย (Monetary Cost)	71

3.3.2 ต้นทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Cost)	81
3.3.3 ความเชื่อมั่นของประเทศพันธมิตรต่อสหรัฐอเมริกา	87
3.3.4 สังคม (Social Impact)	94
3.3.5 สรุป: ความเสียหายที่ประเมินค่ามิได้และผลกระทบในระยะยาว	96
 บทที่ 4 การวิเคราะห์แนวโน้มความเสี่ยงจากรัสเซียและจีนต่อสหรัฐอเมริกาหลังจาก การดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	 98
4.1 รัสเซีย	99
4.1.1 ผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซีย	99
4.1.2 ท่าทีของรัสเซียต่อการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา ออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	101
4.1.3 บริบทที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน: ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน	113
4.1.4 แนวโน้มความเสี่ยงจากรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาหลังจากสหรัฐอเมริกา ถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	118
4.2 จีน	120
4.2.1 ผลประโยชน์แห่งชาติของจีน	121
4.2.2 นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออัฟกานิสถานหลังจากสหรัฐอเมริกา ถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	123
4.2.3 ท่าทีของจีนต่อการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจาก อัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	124
4.2.4 แนวโน้มความเสี่ยงจากจีนต่อสหรัฐอเมริกาหลังจากสหรัฐอเมริกา ถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	137
 บทที่ 5 ข้อสรุปและข้ออภิปราย	 141
5.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนิน นโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021	141
5.2 แนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากรัสเซียและจีนต่อสหรัฐอเมริกา	143
5.3 ข้ออภิปราย	144

5.3.1 การใช้แผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ในอู่ฟกานีสถาน	144
5.3.2 เปรียบเทียบสงครามอู่ฟกานีสถานกับสงครามเวียดนาม	146
5.3.3 การปรับเปลี่ยนความมุ่งหมายด้านยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา	147
5.3.4 อนาคตของอู่ฟกานีสถาน	148
5.3.5 การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสหรัฐอเมริกา	149
รายการอ้างอิง	151
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	179
ภาคผนวก ข	183
ภาคผนวก ค	189
ภาคผนวก ง	197

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ต้นทุนด้านงบประมาณของสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามในอัฟกานิสถาน ตั้งแต่ห้วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 ถึงสิ้นปีงบประมาณ ค.ศ. 2022	73
3.2 ประมาณการต้นทุนด้านงบประมาณสำหรับการดูแลรักษาทหารผ่านศึกหลัง เหตุการณ์ 9/11 ปีงบประมาณ 2001-2050 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	76
3.3 ร้อยละของทหารผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพหลังเหตุการณ์ 9/11 เมื่อ เปรียบเทียบกับยุคสมัยก่อนหน้า	77
3.4 ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและ ปากีสถาน (ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021)	83
3.5 ตัวเลขผู้เสียชีวิตของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน เดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 – เดือนกันยายน ค.ศ. 2017	89
3.6 การใช้จ่ายด้านการทหารของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2018	90

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สหรัฐอเมริกาจะใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีในการเอาชนะ
ศัตรูนี้ เราจะระดมสรรพกำลังทั่วโลก เราจะอดทน เราจะดำรง
ความมุ่งมั่น และเราจะแน่วแน่ต่อความมุ่งมั่นของเรา การต่อสู้
จะต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า แต่ขอให้เชื่อเถิดว่า...
พวกเราจะชนะ

(Bush, 2001a)

เหตุการณ์การจี้เครื่องบินโดยสารโดยผู้ก่อการร้ายและบังคับให้นักบินบินพุ่งเข้าชนตึก
แฝดเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ (World Trade Center) ที่สหรัฐอเมริกา ในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001
หรือที่เรียกว่าเหตุการณ์ 9/11 จากหลักฐานด้านข่าวกรองที่มีอยู่ทำให้สหรัฐอเมริกาเชื่อและกล่าวหา
กลุ่มอัลกออิดะฮ์ (Al Qaeda) ซึ่งมีผู้นำในขณะนั้นคืออูซามะฮ์ บิน ลาดิน (Osama Bin Laden) ว่า
เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการก่อการร้ายและการโจมตีสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้ ในขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็
กล่าวหารัฐบาลอิหร่านซึ่งปกครองอัฟกานิสถานอยู่ในขณะนั้นว่าให้ที่พักพิงแก่กลุ่มอัลกออิดะฮ์
(เจริญ มะลูลิม, 2545, น.84) จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush – ค.ศ. 2001-2009)
ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นได้ออกแถลงการณ์สาธารณะในหลายโอกาสว่าจะไม่มีการ
ต่อรองใด ๆ ทั้งสิ้นกับอัฟกานิสถาน (Lak, 2001) และหนทางเดียวที่รัฐบาลอิหร่านจะไม่ถูกโจมตี
ด้วยกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาคือ อัฟกานิสถานต้องส่งตัวอูซามะฮ์ บิน ลาดิน รวมถึงผู้นำคนอื่น ๆ
ของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ให้แก่สหรัฐอเมริกาทันทีเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย อนุญาตให้สหรัฐอเมริกา
รักษากำลังทหารไว้ในอัฟกานิสถานเพื่อจุดประสงค์ในการตามล่าหาตัวและกำจัดผู้ก่อการร้าย รวมถึง
การปิดตัวค่ายฝึกผู้ก่อการร้ายที่เรียกว่า “the Madrassahs” (Gray, 2004) ซึ่งเป็นสถานที่ให้
การศึกษาของศาสนาอิสลามและเป็นสถานที่ฝึกด้านการทหาร (Fair, 2005) ในอัฟกานิสถานทั้งหมด
และส่งตัวชาวต่างชาติรวมถึงพลเมืองชาวอเมริกันที่ถูกควบคุมตัวอยู่อย่างไม่เป็นธรรมในอัฟกานิสถาน
กลับออกมาทั้งหมด (Bush, 2001b)

รัฐบาลอิหร่านปฏิเสธที่จะทำตามข้อเรียกร้องของสหรัฐอเมริกา และมีการปฏิเสธ
อย่างเป็นทางการว่าอัฟกานิสถานไม่มีค่ายฝึกผู้ก่อการร้าย พร้อมกับให้การปกป้องอูซามะฮ์ บิน ลาดิน

ว่าอุสมะฮ์ บิน ลาดิน ไม่มีทรัพยากรมากเพียงพอที่จะวางแผนทำการโจมตีเช่นนั้นได้ การกระทำเช่นนี้ของรัฐบาลภูอลิบานยิ่งทำให้สหรัฐอเมริกาปักใจเชื่อว่ารัฐบาลภูอลิบานและกลุ่มอัลกออิดะฮ์มีความเชื่อมโยงกันอย่างแน่นนอน หลังจากการเจรจาทางการทูตไม่เป็นผลสำเร็จ สหรัฐอเมริกาตัดสินใจวางแผนดำเนินการปฏิบัติการตรง (Direct Action) ทันทีภายใต้ภารกิจที่เรียกว่า Operation Enduring Freedom โดยการส่งกองกำลังภาคพื้นดินเข้าไปยังอัฟกานิสถานในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2001 โดยในแถลงการณ์บุชยังได้ส่งสัญญาณไปยังรัฐบาลภูอลิบานด้วยอีกว่าพวกเขาจะต้อง “ได้รับผลจากการกระทำนั้น” (pay a price) (Bush, 2001b)

ในแถลงการณ์อย่างเป็นทางการต่อประชาชนชาวอเมริกันที่จัดขึ้นในวันเดียวกันนั้นคือวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2001 บุชได้กล่าวถึงเป้าประสงค์ของการส่งกองกำลังทหารเข้าไปยังอัฟกานิสถานว่า

...การปฏิบัติต่อเป้าหมาย (ของกองทัพลสหรัฐอเมริกา) ถูกออกแบบโดยมีเป้าประสงค์เพื่อยับยั้งการใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้าย และเพื่อโจมตีและทำลายขีดความสามารถทางทหารของระบอบภูอลิบาน...

การทำลายค่ายฝึก (ผู้ก่อการร้าย) และการเข้าแทรกแซงระบบการติดต่อสื่อสาร จะทำให้เครือข่ายผู้ก่อการร้ายกระทำการฝึกสมาชิกใหม่และประสานการวางแผนอันชั่วร้ายของพวกเขาได้ยากลำบากมากยิ่งขึ้น ก่อนหน้านี้ ผู้ก่อการร้ายอาจจะสามารถเข้าไปหลบซ่อนตัวลึกเข้าไปในโพรงถ้ำและแหล่งกบดานอื่นได้ ๆ การปฏิบัติการทางทหารของเราจึงถูกออกแบบเพื่อการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมในการไล่ต้อนผู้ก่อการร้ายเหล่านั้นออกมาจากที่ซ่อนหรือแหล่งกบดานและนำตัวพวกเขาไปดำเนินคดีต่อไป

ในขณะเดียวกัน ประชาชนชาวอัฟกันที่ถูกกดขี่บังคับอยู่ นั้นจะรับทราบถึงความเอื้ออาทรและความมีน้ำใจของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรของเรา ในขณะที่เราโจมตีเป้าหมายทางทหาร พร้อมกันนั้นเราจะทำการส่งอาหาร ยารักษาโรค และเสบียงต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนชาวอัฟกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก ๆ ที่กำลังหิวโหยและได้รับความทุกข์ทรมานด้วย

การปฏิบัติการทางทหารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายของเรา เป็นอีกส่วนหนึ่งใน
สงครามที่นอกเหนือจากวิธีการทางทหาร การข่าวกรอง การหยุดยั้ง
ความช่วยเหลือทางการเงิน และการจับกุมผู้ก่อการร้ายที่
ระบุตัวได้ โดยหน่วยงานราชการใน 38 ประเทศ...

(Bush, 2001b)

ด้วยความช่วยเหลือที่สำคัญจากพันธมิตรฝ่ายเหนือ (Northern Alliances) ทำให้
กองกำลังของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรสามารถปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ โคนัล์มรัฐบาลฏอลิบาน
และเข้ายึดครองกรุงคาบูลได้สำเร็จในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2001 พลเรือนชาวอัฟกันจำนวน
มากมายเสียชีวิตจากการปฏิบัติการและการโจมตีทางอากาศของสหรัฐอเมริกา ชาวอัฟกันอีกจำนวน
นับไม่ถ้วนต้องทนทุกข์ทรมานจากความหิวโหยเนื่องจากการโจมตีทางอากาศที่ต่อเนื่องทำให้การ
ขนส่งอาหารภายในประเทศต้องหยุดชะงักลง นอกจากนี้ ชาวอัฟกันส่วนหนึ่งยังต้องพลัดถิ่นจากบ้าน
เกิดและเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ลี้ภัยตามพรมแดนหรือในปากีสถาน อิหร่าน และรัฐต่าง ๆ ในภูมิภาค
เอเชียกลาง (Human Rights Watch, 2001)

หลังจากการโค่นล้มระบอบฏอลิบานสำเร็จ กองกำลังส่วนหนึ่งของสหรัฐอเมริกาและ
พันธมิตรได้ถูกส่งไปยังเมืองต่าง ๆ และที่หลบภัยในภูมิภาคที่เป็นป่าภูเขาในอัฟกานิสถานเพื่อทำลาย
เครือข่ายกองกำลังกลุ่มฏอลิบานและกลุ่มอัลกออิดะฮ์ให้สิ้นซาก โดยภารกิจนี้ประสบความสำเร็จ
พอสมควร อย่างไรก็ตาม การต่อต้านยังคงมีอยู่และดูเหมือนว่าผู้ก่อการร้ายส่วนใหญ่จะหายตัวหนีไป
กบดานตามที่ตั้งอื่น ๆ แทน สหรัฐอเมริกายังไม่ทำการถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานในทันที
โดยเชื่อว่าหากถอนกองกำลังทั้งหมดออกไปตอนนี้ กลุ่มฏอลิบานจะต้องกลับมายึดคืนอำนาจอีกครั้ง
ได้สำเร็จและอาจส่งผลในทางลบต่อสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรได้ เนื่องจากอัฟกานิสถานยังมีรัฐบาล
และกองทัพที่อ่อนแอและไร้เสถียรภาพ เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ รวมไปถึงความแตกแยกและความขัดแย้ง
ภายในระหว่างกองกำลังต่าง ๆ ที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรยังได้
มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและขยายขอบเขตภารกิจในอัฟกานิสถาน โดยนอกเหนือจากภารกิจการ
ต่อต้านการก่อการร้าย ได้ขยายขอบเขตภารกิจเป็นการสร้างชาติ (Nation Building) เพื่อฟื้นฟู
อัฟกานิสถานให้มีเสถียรภาพและความมั่นคง ทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ รวมถึงทำให้
อัฟกานิสถานมีระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตยด้วย

ในห้วงปีแรก ๆ หลังจากเหตุการณ์ 9/11 ในการกล่าวแถลงการณ์และสุนทรพจน์
หลายต่อหลายครั้ง บุชและคณะทำงานของเขาได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของประชาธิปไตยที่มีต่อความ
มั่นคงของสหรัฐอเมริกา บุชและคณะทำงานได้พยายามที่จะเสริมสร้างและสนับสนุนแนวคิดที่ว่า

สหรัฐอเมริกาจะปลดปล่อยอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อรัฐอันธพาล (Rogue states) กลายเป็นรัฐประชาธิปไตย (Santos & Teixeira, 2013) และการก่อการร้ายจะถูกทำลายด้วยความเป็นประชาธิปไตย ตัวอย่างแถลงการณ์และสุนทรพจน์ ได้แก่

สหรัฐอเมริกามุ่งมั่นที่จะช่วยสร้างอัฟกานิสถานที่มีเสถียรภาพและเป็นประชาธิปไตย ที่ปราศจากการก่อการร้ายและไม่เอื้ออำนวยต่อการเกิดภัยคุกคามที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเราได้...

การขยายขอบเขตความเป็นประชาธิปไตยไปสู่ภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งหากเราต้องการที่จะทำลายแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการก่อการร้ายอย่างประสบผลสำเร็จ

(Powell, 2004)

โคลิน พาวเวลล์ กล่าวในการขออนุมัติงบประมาณของประธานาธิบดี สำหรับปีงบประมาณ 2005 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2004

ความอยู่รอดของเสรีภาพในผืนแผ่นดินของเรานั้นขึ้นอยู่กับความสำเร็จของเสรีภาพในผืนแผ่นดินอื่น ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ ความหวังอันสูงสุดที่จะก่อให้เกิดสันติภาพในโลกของเราคือการขยายความมีอิสรภาพในทุก ๆ พื้นที่ทั่วโลก เมื่อนั้น ผลประโยชน์สำคัญยิ่งยวดของสหรัฐอเมริกาและความเชื่อที่อยู่กับปึงใจของเราจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(Bush, 2005)

จอร์จ ดับเบิลยู บุช กล่าวในพิธีเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีสมัยที่ 2 วันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2005

พวกเราารู้ว่าวิธีการแก้ปัญหการก่อการร้ายในระยะสั้น เช่นการทำลายกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่วางแผนทำลายชีวิตผู้บริสุทธิ์ในแต่ละวันนั้นไม่เพียงพอ เราต้องจัดการกับสภาวะแวดล้อมที่สร้างผู้ก่อการร้ายเหล่านี้ขึ้นมาด้วย และเราเชื่อว่าแนวคิดฐานรากของความเกลียดชังที่พวกเขารับมาใช้นั้นสามารถถูกลบล้างไปได้ด้วยความก้าวหน้าในเรื่องของเสรีภาพและความเป็นประชาธิปไตย

(Rice, 2006)

คอนโดลีซา ไรซ์ กล่าวในการขออนุมัติงบประมาณสำหรับกระทรวงการต่างประเทศ และการปฏิบัติการต่างประเทศ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2006

อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์และนักการทูตหลายคนจากทั่วโลกได้วิเคราะห์ว่า นอกเหนือจากเป้าประสงค์ที่เปิดเผยชัดเจนแล้ว สหรัฐอเมริกายังมีเป้าประสงค์แฝงเชิงภูมิรัฐศาสตร์ใน อัฟกานิสถานด้วย แผนยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจระยะยาวของสหรัฐอเมริกาถูกขับเคลื่อนโดยการผงาดขึ้นมาของจีนในด้านการทหารและเศรษฐกิจในภูมิภาค และสิ่งที่อาจเป็นภัยคุกคามและน่าวิตก ไปกว่านั้นสำหรับสหรัฐอเมริกาคือ การซ้อมรบร่วมทางน้ำระหว่างรัสเซีย-จีน ในทะเลเหลือง ซึ่งตั้งอยู่ ระหว่างคาบสมุทรเกาหลีและชายฝั่งด้านตะวันออกของจีน ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาก็จะทำการประเมิน นโยบายหลายครั้งแล้วว่ารัสเซียไม่นับถือเป็นภัยคุกคามหลักต่อสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน แต่ สถานการณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเนื่องด้วยนโยบายเชิงรุกของประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน (Vladimir Putin) และการผงาดขึ้นมาของจีนซึ่งอาจจะกลายมาเป็นหนึ่งในมหาอำนาจของโลก ในอนาคต เป็นความท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาอย่างแน่นอน (Shah, 2013) สหรัฐอเมริกาจึงมองอัฟกานิสถานในบริบทของการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจใน ภูมิภาคเอเชียด้วย ดังนั้น เป้าประสงค์หนึ่งของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานและในภูมิภาคคือความ พยายามของสหรัฐอเมริกาในการที่จะปิดล้อมและสกัดกั้นอิทธิพลของอิหร่าน รัสเซีย และจีนไม่ให้เพิ่ม มากขึ้นในภูมิภาค

เมื่อเวลาผ่านไป สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรพบว่าความพยายามในการกิจเหล่านี้มี จุดอ่อน ปัญหา และความท้าทายมากมาย โดยปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลให้ความพยายามในการสร้างชาติ และการทำให้อัฟกานิสถานเป็นประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรตามเป้าประสงค์ที่ได้ แสดงไว้ ก้าวหน้าไปช้ามากและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

หลังจากที่กองกำลังของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเข้ายึดครองอัฟกานิสถานเป็น เวลานานถึง 20 ปีโดยครอบคลุมระยะเวลาในยุคของประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาถึง 4 คน ได้แก่ จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush – ค.ศ. 2001-2009) บารัค โอบามา (Barack Obama – ค.ศ. 2009-2017) โดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump – ค.ศ. 2017-2021) และโจเซฟ ไบเดน (Joseph Biden – ค.ศ. 2021-ปัจจุบัน) วันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2021 ไบเดนเข้ารับตำแหน่ง ประธานาธิบดีคนที่ 46 ของสหรัฐอเมริกา และในเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 เขาได้มีคำสั่งให้กองกำลัง ทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานภายในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2021 โดยการ ถอนตัวนั้นได้แล้วเสร็จสมบูรณ์ในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 2021 สหรัฐอเมริกามีการคาดการณ์ว่า รัฐบาลอัฟกันและกองกำลังอัฟกันจะสามารถยืนหยัดและปกป้องตนเองได้ประมาณ 3-4 ปี หรืออย่าง น้อยที่สุดประมาณ 6 เดือนก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ภายในเวลาเพียงไม่กี่วันหลังจากการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเสร็จสิ้นลง กลุ่มกฏอิลบานได้เข้าทำการยึดครองกรุงคาบูล เมืองหลวงของอัฟกานิสถานได้สำเร็จโดยปราศจากการต่อต้านใด ๆ หลังจากที่ก่อนหน้านี้ 2 สัปดาห์หลายหัวเมืองใหญ่ในจังหวัดต่าง ๆ ได้กลับไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มกฏอิลบานอีกครั้ง ประธานาธิบดีอัชราฟ กอญี (Ashraf Ghani) ของอัฟกานิสถานได้หลบหนีออกจากประเทศในวันที่ 5 กันยายน ค.ศ. 2021 โดยละทิ้งห้องทำงานของเขาที่โดนกลุ่มกฏอิลบานโจมตีและบุกเข้าไปได้ในที่สุดไว้เบื้องหลัง ในขณะที่เดียวกันนักการทูตของสหรัฐอเมริกาหลายคนพยายามรีบเร่งที่จะทำลายเอกสารและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีข้อมูลสำคัญภายในสถานทูตสหรัฐอเมริกา ณ กรุงคาบูล ธงชาติอเมริกันบนเสาธงหน้าสถานทูตถูกลดลงมาและถูกนำไปผูกติดกับเฮลิคอปเตอร์ที่กำลังมุ่งหน้าไปยังสนามบินคาบูล ซึ่งเป็นจุดรวมพลที่เจ้าหน้าที่และกำลังพลของสหรัฐอเมริกาใช้รวมตัวกันเพื่อความปลอดภัย หลังจากเวลาผ่านไปสองทศวรรษที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีบทบาทในอัฟกานิสถาน โดยมีกำลังพลเสียชีวิตมากกว่า 2,400 นาย บาดเจ็บมากกว่า 20,000 นาย และชาวอัฟกันเองหลายแสนคนสูญพลภาพและเสียชีวิต และใช้งบประมาณทั้งสิ้นมากกว่า 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันครบรอบ 20 ปีเหตุการณ์ 9/11 ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2021 ธงชาติกฏอิลบานได้โบกสะบัดบนผืนแผ่นดินอัฟกานิสถานอีกครั้ง (Hennigan & Dozier, 2021)

จากที่มาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานมีผลลัพธ์เป็นอย่างไร สหรัฐอเมริกาได้รับหรือสูญเสียผลประโยชน์แห่งชาติด้านใดและอย่างไรบ้าง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 หลังจากที่ตั้งกองกำลังเข้าไปประจำการเป็นเวลานานถึง 20 ปี รวมถึงแนวโน้มสถานการณ์และความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียที่มีต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 จากผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน ปัจจัยสำคัญใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

1.2.2 การดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 ส่งผลให้สหรัฐอเมริกามีแนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากรัสเซียและจีนหรือไม่อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานอันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์และความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกา อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน ผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับหรือสูญเสียไปในอัฟกานิสถาน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานภายในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 2021 รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์และความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว

1.5 ทฤษฎีและแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาถึงการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) และทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) เป็นกรอบในการวิเคราะห์

1.5.1 แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest)

ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นแนวคิดที่นำมาอธิบายการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยสามารถนำมาวิเคราะห์ถึงจุดประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนแนวนโยบายต่างประเทศของรัฐหนึ่งต่ออีกรัฐหนึ่ง ผลประโยชน์แห่งชาติมักขึ้นอยู่กับรัฐที่จะเป็นตัวกำหนด ตามบริบทสถานะแวดล้อมและสถานการณ์ ดังนั้นการนิยามความหมายของแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงแตกต่างกันไปตามการตีความของนักทฤษฎี

ผลประโยชน์แห่งชาติตามแนวคิดสังคมนิยม¹มองว่า ผลประโยชน์แห่งชาติคือเป้าหมายสูงสุดของรัฐ การกระทำใด ๆ ก็ตามของรัฐจะขึ้นอยู่กับ การนำหลักผลประโยชน์แห่งชาติมาเป็นตัวตั้ง นอกจากนี้ นักสังคมนิยมยังมองว่าผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเรื่องของความสามารถทางการทหารและเศรษฐกิจ เนื่องจากการเมืองระหว่างประเทศคือการต่อสู้กันระหว่างอำนาจ ในบางครั้งอำนาจทางการเมืองและการทหารสำคัญกว่าอำนาจทางเศรษฐกิจ แต่ในบางครั้ง อำนาจทางเศรษฐกิจกลับมีความสำคัญกว่าอำนาจทางการเมืองและการทหาร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น ๆ ด้วย

ผลประโยชน์แห่งชาติตามแนวคิดเสรีนิยม²มองว่า ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเรื่องของความร่วมมือระหว่างประเทศ ในกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐไม่สามารถโดดเดี่ยวตัวเองให้อยู่รอดได้ ผลประโยชน์แห่งชาติจึงมองในเรื่องของการที่รัฐต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาร่วมมือกันเพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน (นฤตม์ เจริญศรี, 2556, น. 52-56)

ฮานส์ เจ. มอร์แกนธอ (Hans J. Morgenthau) ได้ให้ความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติในทางปฏิบัติไว้ว่า “การที่รัฐหนึ่งดำเนินนโยบายใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการปกป้องอธิปไตย ครอบครองเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ภาษา เชื้อชาติ ของตนไว้จากการรุกรานของชาติอื่น รัฐต่าง ๆ อาจดำเนินนโยบายร่วมมือกันถ่วงดุล หรือเป็นพันธมิตรกันโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้” มอร์แกนธอเห็นว่า รัฐจะดำเนินนโยบายต่างประเทศบนรากฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ และแต่ละรัฐจะทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ (Coulombis & Wolfe, 1978 อ้างถึงใน เบญญาภา ศิริวาท, 2553, น. 13)

ด้านมาร์ค แอมสตัดซ์ (Marc R. Amstutz) ได้อธิบายความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติ ว่าเป็นความต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งรัฐหรือชาติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับผู้นำหรือผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินการต่างประเทศ ผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นความต้องการและความปรารถนาของรัฐหรืออีกนัยหนึ่งคือของประชาชนทั้งมวลในรัฐหรือชาตินั้นเอง โดยถือว่ามี

¹ แนวคิดสังคมนิยม (Realism) คือ แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการอธิบายและการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับรัฐ การเอาตัวรอด และอำนาจ โดยเชื่อว่าทุกประเทศในโลกพยายามแสวงหาทางเอาตัวรอดและรักษาผลประโยชน์ไว้ จึงส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง การแข่งขัน การทำสงคราม โดยนำลักษณะธรรมชาติของพฤติกรรมมนุษย์ มาเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา

² แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) คือ แนวคิดทางการเมืองที่เชื่อมั่นในเหตุผลของมนุษย์มาประยุกต์ใช้กับการเมือง โดยมองว่า แม้มนุษย์จะพยายามรักษาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเอง แต่ก็เชื่อว่าผลประโยชน์ดังกล่าว มักมีความคล้ายคลึงกันในแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งความคล้ายคลึงกันนั้น จะสามารถสร้างความร่วมมือกันได้ เช่นเดียวกันกับกิจกรรมระหว่างประเทศ ที่ถึงแม้จะมีความขัดแย้ง มีสงครามที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่การจะสามารถบรรลุผลประโยชน์ได้ ย่อมเกิดจากความร่วมมือ

ความสำคัญต่อเอกราช ความมั่นคง และความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศ นอกจากนี้ ผลประโยชน์แห่งชาติอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ โดยส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา สถานการณ์ และลำดับความสำคัญของปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญ ผลประโยชน์แห่งชาติในรัฐต่าง ๆ มีหลากหลาย แต่ทุก ๆ รัฐมักมีผลประโยชน์แห่งชาติที่คล้ายคลึงกัน (Amstutz, 1999) ซึ่งประกอบด้วย

1) ความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) ความอยู่รอดปลอดภัยเป็นความต้องการและความปรารถนาให้รัฐชาติดำรงอยู่อย่างปลอดภัยยั่งยืน ไม่สูญเสียเอกราชหรือดินแดน นับเป็นผลประโยชน์แห่งชาติทางด้านการเมือง

2) ความมั่นคง (Security) ความมั่นคงเป็นความต้องการให้รัฐชาติไม่ถูกคุกคามต่อเสรีภาพและบูรณภาพแห่งดินแดน ไม่ถูกโจมตีรุกรานหรือแทรกแซงจากรัฐอื่น ๆ จัดว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติทางด้านการทหาร

3) ความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่ง (Prosperity) ความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่งเป็นความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี มีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีการกระจายรายได้ที่เหมาะสม และเศรษฐกิจพัฒนาขยายตัวอย่างยั่งยืน จัดเป็นผลประโยชน์แห่งชาติทางด้านเศรษฐกิจ

4) ความมีเกียรติภูมิศักดิ์ศรี (Prestige) ความมีเกียรติภูมิศักดิ์ศรีเป็นความต้องการที่จะได้รับความยอมรับจากประชาคมโลกอย่างเท่าเทียมและน่าเชื่อถือ จัดเป็นผลประโยชน์แห่งชาติทางด้านสังคมจิตวิทยา

รัฐชาติบางรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐชาติที่เป็นมหาอำนาจอาจมีผลประโยชน์แห่งชาติอีกประการหนึ่งคือ “การเผยแพร่อุดมการณ์และความเชื่อทางการเมือง” (Political Ideology) เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ในสมัยประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน เหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) เรื่องอำนาจ ที่พยายามให้การเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์เป็นผลประโยชน์แห่งชาติ แต่ในปัจจุบันได้ลดความสำคัญลง ด้านสหรัฐอเมริกาในอดีตภายใต้ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ก็ต้องการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาคือ เสรีประชาธิปไตย การค้าเสรีและสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

สำหรับนักคิดหรือนักทฤษฎีอย่างชาร์ลส เลิร์ค (Charles O. Lerch) และอับดุลเซด (Abdul A. Said) มีความคิดเห็นตรงกับทั้งมอร์แกนธอและแอมสตัดซ์ แต่สำหรับเลิร์คและเซดแล้ว ผลประโยชน์แห่งชาติพื้นฐานของทุกรัฐนั้นประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 6 ประการ โดยอีกหนึ่งประการที่เพิ่มเติมจากแอมสตัดซ์คือ อำนาจของชาติ (National Power) กล่าวคือ ทุกรัฐต้องการที่จะมีอำนาจหรือขีดความสามารถที่จะกระทำตามเจตนารมณ์ของตนเองได้ ซึ่งอำนาจที่ทุกรัฐต้องมีอย่างน้อยที่สุด คือการอยู่รอดปลอดภัยของชาติและการคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยของตน โดยอำนาจเป็น

ผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญที่จะทำให้รัฐชาติบรรลุเป้าหมายที่กล่าวมาเบื้องต้นทั้ง 5 ประการ หากรัฐมีอำนาจมาก ก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กล่าวมาได้มาก แต่หากรัฐมีอำนาจน้อยก็จะบรรลุเป้าหมายได้เพียงเล็กน้อยหรือบรรลุเพียงบางประการเท่านั้น (Lerche & Said, 1970)

กล่าวโดยสรุป ผลประโยชน์แห่งชาติ คือ เรื่องของเอกราช ความมั่นคง ความปลอดภัย ความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง การกินดีอยู่ดี และการพัฒนาของประชาชนและสังคม ทั้งนี้ผู้นำของประเทศจะคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลักเสมอ แม้จะมีความร่วมมือหรือการมอบอำนาจในการรักษาความมั่นคงและการบริหารงานให้แก่องค์กรที่สูงกว่ารัฐได้ แต่ยังคงเป็นความร่วมมือในขอบเขตที่จำกัดเท่านั้น

นโยบายต่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติอย่างแยกไม่ออก เนื่องจากนโยบายต่างประเทศมีลักษณะเป็นเป้าหมายและผลประโยชน์ที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการสำหรับรัฐ ในการติดต่อกับรัฐอื่น ๆ นอกจากนั้นยังเป็นแผนงานหรือแนวทางในการแสวงหาผลประโยชน์ดังกล่าว และเป็นแผนนำไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลในการตอบโต้หรือรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐ (โคริน เฟื่องเกษม, 2548, น. 61-64) ผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาตินั้นอาจจำแนกเป็นมิติต่าง ๆ บนพื้นฐานของบรรทัดฐานที่แตกต่างกันเพื่อการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย (Xuetong, 2006) ดังนี้

1) บนพื้นฐานของเนื้อหา โดยแบ่งเป็น ผลประโยชน์ด้านการเมือง (Political Interests) เช่น เอกราชและบูรณภาพของประเทศ สถานภาพระหว่างประเทศ; ผลประโยชน์ด้านความมั่นคง (Security Interests) เช่น เขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล รวมทั้งศักยภาพทางการทหาร; ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ (Economic Interests) เช่น การส่งออกและนำเข้าทางการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ การนำเข้าและส่งออกของเทคโนโลยี; และผลประโยชน์ทางวัฒนธรรม (Cultural Interests) เช่น การดำรงรักษาวัฒนธรรมของประเทศ เป็นต้น

2) บนพื้นฐานของเวลา โดยแบ่งเป็น ผลประโยชน์ที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือมั่นคง (Constant Interests) เช่น ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศ และผลประโยชน์ที่แปรเปลี่ยนตามระยะเวลา (Variable Interests) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อม เช่น ผลประโยชน์ในระยะสั้นประมาณ 1-2 ปี ระยะปานกลางประมาณ 3-10 ปี และระยะยาวประมาณ 10 ปีขึ้นไป เป็นต้น

3) บนพื้นฐานของความสำคัญ โดยแบ่งเป็น ผลประโยชน์ที่ถาวร (Vital Interests) เช่น การมีอธิปไตย และเสรีภาพ; ผลประโยชน์สำคัญระดับสูง (Extremely Importance Interests) เช่น ความสมดุลทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ; และผลประโยชน์ที่สำคัญ (Importance Interests) เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

4) บนพื้นฐานของขอบเขต โดยแบ่งเป็นผลประโยชน์ที่เป็นสากล (Universal Interests) เช่น อำนาจอธิปไตยของประเทศ; ผลประโยชน์บางส่วน (Partial Interests) เช่น การมี

ประเทศที่เป็นพันธมิตร; และผลประโยชน์เฉพาะด้าน (Individual Interest) เช่น ความทันสมัยของประเทศที่ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ เป็นต้น

พื้นฐานทั้ง 4 ประการดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงเป้าหมายของการกำหนดนโยบายต่างประเทศอันเกี่ยวข้องกับแนวคิดการได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติด้วยการสร้างความร่วมมือในรูปแบบของการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ส่วนทางเลือกทางยุทธศาสตร์นั้นอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จ จึงกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จดังกล่าวก่อให้เกิดพัฒนาการจนกระทั่งยุทธศาสตร์ได้สะท้อนความเป็นยุทธศาสตร์เชิงองค์รวม หรือการมีขอบเขตที่ครอบคลุมในทุกปัจจัยและแนวทางแห่งความสำเร็จอย่างกว้างขวาง และบางโอกาสได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่มีการจัดวางลำดับความเร่งด่วน หรือลำดับความสำคัญเป็นช่วงชั้นของยุทธศาสตร์ตามปัจจัยเวลา กลไก ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และอื่น ๆ เพื่อหาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมถูกต้องเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งเชื่อมโยงกับการกำหนดนโยบาย การวางแผน ทรัพยากร เวลา เป้าหมาย และทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างชัดเจน

1.5.2 ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power)

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ เป็นทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับอำนาจระหว่างรัฐ โดยศึกษาถึงรูปแบบบางประการของรัฐ ที่ใช้ในการถ่วงดุลเพื่อความมั่นคงระหว่างรัฐ ดังนั้น หลักสำคัญในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ จึงอยู่ที่ดุลยภาพ (Equilibrium) (นรุตม์ เจริญศรี, 2556, น. 59-60) ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจเป็นการอธิบายพฤติกรรมที่รัฐต่าง ๆ พยายามถ่วงดุลอำนาจ เพื่อมิให้มีรัฐใดรัฐหนึ่งมีอำนาจเหนือตน ซึ่งจะทำให้สามารถดำรงรักษาความมั่นคงและสันติภาพของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ วิธีการที่ใช้มีหลายรูปแบบ เช่น การสะสมกำลังอาวุธ การสร้างความเข้มแข็งทางทหาร เป็นต้น

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจเป็นทฤษฎีหลักของโครงสร้างสังนิยม (Realism) ของรัฐอนาธิปไตย สำหรับนักคิดสายสังคมนิยมดั้งเดิมหลายท่าน กล่าวว่า ดุลแห่งอำนาจเป็นระบบที่ต้องการให้มีอำนาจเท่าเทียมกัน เพราะการถ่วงดุลอำนาจที่เท่าเทียมกันจะสามารถป้องกันการเกิดสงครามและสามารถป้องกันไม่ให้ประเทศหนึ่งประเทศใดเข้ามามีอำนาจในการครอบครองได้อย่างเบ็ดเสร็จ (นรุตม์ เจริญศรี, 2556, น. 61-62) การถ่วงดุลอำนาจเป็นการลดความเสี่ยงของการถูกโค่นล้มอำนาจจากกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่า กลุ่มประเทศด้อยอำนาจจะมีสิทธิ์เลือกหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพียงเล็กน้อยตามอำนาจของตน โดยการชักนำของประเทศมหาอำนาจ มีเพียงประเทศมหาอำนาจเท่านั้นที่จะยอมเสี่ยงกับความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น แทนที่จะรักษาทรัพยากรของตนไว้เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

และสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างพันธมิตร เพื่อกลุ่มประเทศที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน (Donnelly, 2005)

ฮานส์ เจ มอร์เกนธอ (Morgenthau, 1978) กล่าวว่า ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ หมายถึง การดำเนินนโยบายของรัฐในการกระจายอำนาจ และเชื่อว่าการเมืองระหว่างประเทศเป็นการเมืองที่ไม่มีกฎเกณฑ์ กล่าวคือ จะไม่มีสงครามเมื่อเกิดดุลยภาพ แต่เมื่อใดที่ดุลยภาพหายไปจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกก็ตาม จะเกิดวิกฤตการณ์ระบบดุลแห่งอำนาจ โดยมอร์เกนธอได้ให้คำจำกัดความว่า ผลประโยชน์ คือการดิ้นรนต่อสู้เพื่ออำนาจนั่นเอง การที่รัฐต่าง ๆ ใฝ่ฝันอยากมีอำนาจโดยที่แต่ละรัฐพยายามที่จะคงไว้หรือไม่ทำลายสถานภาพเดิม จะนำไปสู่ความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างเพื่อที่จะนำไปสู่สภาพการณ์ที่เรียกว่า ดุลแห่งอำนาจ ดังนั้น แต่ละรัฐจึงพยายามสร้างพันธมิตรเพื่อให้ถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับมอร์ดัน แคปแลน (Morton Kaplan) นักคิดคนสำคัญในความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่กล่าวว่า ในระบบการเมืองระหว่างประเทศจะไม่มีรัฐใดรัฐหนึ่งที่มีอิทธิพลครอบงำระบบได้ทั้งระบบ แต่จะมีรัฐอื่น ๆ รวมตัวกันต่อต้านเพื่อคานอำนาจของอีกฝ่าย จึงเรียกว่าระบบถ่วงดุลอำนาจ (Kaplan, 1957)

เนื่องจากสัจธรรมระหว่างประเทศเป็นสังคมอนาธิปไตย โดยไม่มีรัฐบาลกลางเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจมีความหวาดระแวง จึงต้องติดตามและสอดส่องไม่ให้ประเทศใดมีอำนาจเท่าเทียมหรือเหนือกว่าตนมากเกินไป เพราะมีความเสี่ยงที่จะถูกครอบงำจากประเทศที่มีอำนาจมากกว่า ซึ่งการที่ประเทศต่าง ๆ มีอำนาจทัดเทียมกันอาจทำให้ไม่มีประเทศใดสร้างความเป็นใหญ่และทำตามอำเภอใจได้ การคานอำนาจกันจึงอาจทำให้เกิดเสถียรภาพเพราะต่างฝ่ายต่างไม่กล้าที่จะดำเนินการแบบบ่มบ่าม ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจถูกนำมาอธิบายการแบ่งกำลังอำนาจอย่างทัดเทียมกันระหว่างชาติหรือกลุ่มชาติที่เป็นปรปักษ์ต่อกัน โดยแต่ละชาติหรือกลุ่มชาติจะพยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาหรือเพิ่มอำนาจ ชื่อเสียง ความมั่งคั่งสมบูรณ์ ความมั่นคงปลอดภัยของตน เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติหรือกลุ่มชาติของตนไว้ โดยทฤษฎีดุลแห่งอำนาจมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ (ศิริโรจน์ ภาคสุวรรณ และคณะ, 2542, น. 20-25 อ้างถึงใน ธรรมรัตน์ รัตนมณี, 2562, น. 5-7) คือ

ประการที่ 1 จะต้องมีชาติหลายชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละชาตินอกจากจะมีกำลังอำนาจที่แตกต่างกันแล้ว ต่างก็ยังพยายามหาโอกาสที่จะเพิ่มกำลังอำนาจของตนให้มากขึ้นจนทำให้เสียดุลยภาพ จะมีแนวโน้มให้เกิดดุลยภาพในประชาคมโลกเมื่อชาติหลายชาติหรือกลุ่มชาติกลายกลุ่มร่วมตัวกันในลักษณะที่ไม่มีชาติใดหรือกลุ่มชาติใดมีกำลังอำนาจเข้มแข็งเหนือกว่า เมื่อใดก็ตามหากมีรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่ารัฐอื่น ๆ รัฐนั้นจะถูกถ่วงดุลจากชาติหรือกลุ่มชาติที่เป็นปรปักษ์ตราบใดที่กำลังอำนาจของชาติในแต่ละค่ายทัดเทียมกันดุลยภาพแห่งอำนาจจะเกิดขึ้น ผลที่ตามมาคือ

คือโลกจะมีสันติภาพ และเอกราชของชาติเล็ก ๆ ก็เป็นที่ไว้วางใจได้ว่าจะไม่ถูกละเมิดจากชาติมหาอำนาจได้ง่าย ๆ

ประการที่ 2 จะต้องมีชาติที่ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่วงดุลอำนาจ (Balancer) ในกรณีที่กำลังอำนาจอีกด้านหนึ่งของตาชั่งได้เพิ่มมากขึ้นจนทำให้เสียดุลยภาพ จำเป็นต้องมีผู้ถ่วงดุลเข้าร่วมทางด้านที่มีกำลังน้อยกว่าเพื่อรักษาดุลยภาพของโลกไว้ มิฉะนั้นโลกจะเสียดุลยภาพ อันจะเป็นอันตรายต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

การรักษาดุลยภาพ

การรักษาดุลยภาพนั้น เหมือนการทำให้ตาชั่งไม่เอียงไปทางใดทางหนึ่ง เมื่อใดก็ตามที่กำลังอำนาจของชาติใดหรือกลุ่มชาติใดทางด้านหนึ่งของตาชั่งมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นมากจนกระทั่งตาชั่งเสียสมดุลไป ชาติต่าง ๆ ที่อยู่อีกข้างของตาชั่งมีทางออกอยู่ 2 ทางคือ เพิ่มกำลังของตนเองให้มีขนาดทัดเทียมกับอีกฝ่ายหนึ่ง หรือหาทางลดกำลังอำนาจของอีกฝ่ายหนึ่งลงมาให้ทัดเทียมกับตน วิธีการรักษาดุลยภาพให้คงอยู่มี 7 วิธี คือ การเพิ่มกำลังอาวุธ, การลดกำลังอาวุธ, การเข้ายึดครองดินแดน, การจัดตั้งรัฐหรือเขตกันชน, การจัดตั้งพันธมิตรร่วม, การแทรกแซงกิจการภายในของชาติอื่น, และการแบ่งแยกดินแดนและการเข้าครอบงำ

1) การเพิ่มกำลังอาวุธ (Armaments) วิธีนี้เป็นวิธีที่รวดเร็วที่สุดในการเพิ่มกำลังอำนาจให้ได้เปรียบเหนือชาติอื่น และยังช่วยให้สามารถไล่ทันหรือแซงหน้าคู่ปักษ์ในเรื่องกำลังอำนาจ และถ้าหากชาติใดสามารถเพิ่มกำลังอำนาจของตนเองให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งชาติฝ่ายตรงข้ามที่เป็นปักษ์ไม่อาจตามได้ทัน ดุลยภาพในรูปแบบดุลอำนาจที่มีอยู่จะถูกทำลายไป อาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มกำลังอำนาจในด้านอาวุธเปรียบเสมือนดาบสองคม ซึ่งสามารถทำลายหรือรักษาดุลแห่งอำนาจได้

2) การลดกำลังอาวุธ (Disarmaments) การลดกำลังอาวุธสามารถทำให้เกิดการทำลายหรือรักษาดุลยภาพได้เหมือนกัน ซึ่งในทางปฏิบัติกระทำได้ยากกว่าการเพิ่มกำลังอาวุธ กล่าวคือ ชาติที่มีกำลังอาวุธสูงมีความได้เปรียบในด้านกำลังอำนาจ ตรงกันข้ามกับชาติที่ลดกำลังอาวุธจะตกอยู่ภาวะที่จะต้องเสี่ยงอันตรายอยู่มาก การลดกำลังอาวุธได้ถูกนำมาพิจารณาใช้แต่ไม่ประสบความสำเร็จอย่างจริงจัง เช่น กรณีลดหัวรบอาวุธทำลายล้างมวลชนระหว่างรัสเซียและสหรัฐอเมริกา การแข่งขันดำเนินการสะสมอาวุธยังคงดำเนินต่อไป การลดกำลังอาวุธจะเป็นไปได้เมื่อมีหลักประกันที่มั่นใจแก่บรรดาชาติมหาอำนาจทั้งหลายว่าจะไม่กระทบกระเทือนกำลังอำนาจของชาติต่าง ๆ ในปัจจุบัน

3) การยึดครองและการชดเชย (Compensation) วิธีนี้จะช่วยเพิ่มกำลังอำนาจ โดยการเข้ายึดครองดินแดนที่มีประชากรอาศัยอยู่ เมื่อชาติใดกระทำเช่นนี้ก็ย่อมได้เปรียบใน

ด้านกำลังอำนาจซึ่งส่งผลกระทบต่อดุลอำนาจที่มีอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่ง ชาติที่อยู่อีกข้างของตาซึ่งจะจัดการเพิ่มกำลังอำนาจของตนขึ้นเพื่อถ่วงดุลอำนาจในทันทีทันใด

*แนวคิดทางภูมิรัฐศาสตร์ ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายคนได้พูดถึงปัจจัยที่จะทำให้รัฐมีอำนาจมากหรือน้อย โดยปัจจัยหนึ่งในนั้น ก็คือ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ซึ่งในทางทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ได้อธิบายไว้ว่า หากรัฐใดมีอิทธิพลเหนือพื้นที่ในทางภูมิศาสตร์ได้กว้างขวาง ก็จะทำให้พลังอำนาจของรัฐมีมากขึ้นไปด้วย เช่น ใน ค.ศ. 1904 ฮัลฟอร์ด แมคคินเดอร์ (Halford Mackinder) เสนอทฤษฎีดินแดนหัวใจ (Heartland Theory) โดยกล่าวว่า ถ้ารัฐสามารถครอบครองผืนแผ่นดินได้มาก ก็จะทำให้รัฐนั้นมีอำนาจมากตามไปด้วย หรือใน ค.ศ. 1906 อัลเฟรด เทเยอร์ มาฮัน (Alfred Thayer Mahan) กล่าวว่า รัฐที่มีอิทธิพลเหนือน่านน้ำอย่างกว้างขวางจะเป็นรัฐที่กลายเป็นมหาอำนาจ หรือนักวิชาการท่านอื่น เช่น คาร์ล ฮอสโฮเฟอร์ (Karl Haushofer) ที่กล่าวในลักษณะเช่นเดียวกันกับมาฮันใน ค.ศ. 1935 โดยมาฮันเน้นการกล่าวถึงภูมิภาคยูเรเชีย ในขณะที่ฮอสโฮเฟอร์กล่าวถึงการขยายอิทธิพลออกไปให้กว้างขวางที่สุดเหนือประเทศอื่นโดยไม่ต้องเข้าไปปกครองดินแดน

4) การจัดตั้งรัฐหรือเขตกันชน (Buffer States or Zones) เป็นวิธีการที่ป้องกันมิให้ดุลยภาพถูกทำลายไปเนื่องจากผลของการกระทบกระทั่งกันระหว่างสองชาติมหาอำนาจที่เป็นคู่ปรปักษ์กัน เช่น ในกรณีโปแลนด์ที่เคยเป็นรัฐกันชนระหว่างรัสเซียและเยอรมัน รัฐกันชนจะดำรงอยู่ได้ก็โดยอาศัยการแข่งขันระหว่างชาติมหาอำนาจทั้งสองที่รัฐกันชนคั่นอยู่ อย่างไรก็ตามดุลยภาพระหว่างชาติมหาอำนาจทั้งสองดังกล่าวยังสามารถคงอยู่ต่อไปได้ถึงแม้ว่าชาติมหาอำนาจทั้งสองได้ตัดสินใจแบ่งรัฐกันชนออกเป็นสองส่วนเท่า ๆ กัน เพียงแต่สภาพรัฐกันชนหมดสิ้นไปเท่านั้น สภาพรัฐกันชนบ่อยครั้งสลายตัวไปเนื่องจากผลของการแบ่งดังกล่าว เช่น เกาหลีที่ถูกแบ่งเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ด้วยเส้นขนานที่ 38 (The 38th Parallel)

5) การเป็นพันธมิตรร่วม (Alliances) รัฐอาจจะปรับปรุงฐานะกำลังของตนได้โดยการเข้าไปเป็นพันธมิตรกับฝ่ายที่ตนเห็นว่าจะช่วยทำให้ตนมีกำลังอำนาจเพิ่มมากขึ้น เพื่อถ่วงดุลอำนาจของอีกฝ่ายหนึ่ง ปัจจุบันหลายประเทศได้ใช้วิธีการนี้ เรียกว่าการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partner) ประเทศที่ยอมเข้าเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ จะต้องมีผลประโยชน์แห่งชาติที่สอดคล้องกันหรือสนับสนุนกัน การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์อาจจะพิจารณาเฉพาะเรื่องที่สอดคล้องเกื้อกูลกันและกัน ในขณะที่อาจจะมีความขัดแย้งในเรื่องอื่น เช่น รัสเซียและจีนร่วมกันต่อต้านการพัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศของสหรัฐอเมริกา

6) การเข้าแทรกแซงกิจการภายใน (Intervention) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ชาติมหาอำนาจนำมาใช้ ในกรณีที่ไม่มีควมไว้วางใจและเชื่อมั่นในความจงรักภักดีของชาติเล็ก ๆ ที่เป็นบริวารหรือพันธมิตรกับตน ซึ่งเท่ากับเป็นการรักษาดุลยภาพระหว่างค่ายตนกับฝ่ายค่ายตรงกัน

ข้ามมิให้ถูกทำลายไป เพราะการสูญเสียชาติที่เป็นบริวารของตนอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อดุลยภาพที่มีอยู่ในขณะนั้น

7) การแบ่งแยกและการเข้าครอบงำ (Divide and Rule) การแยกพันธมิตรออกจากฝ่ายที่เป็นคู่ปรปักษ์ โดยพยายามให้พันธมิตรเหล่านั้นวางตัวเป็นกลางหรืออย่างน้อยที่สุดให้วางตัวอยู่แบบโดดเดี่ยว เพราะเป็นการป้องกันมิให้พันธมิตรเหล่านั้นรวมกำลังกับประเทศปรปักษ์อื่นๆ อันจะทำให้ดุลยภาพเสียไป ตัวอย่างในอดีตได้แก่ จักรวรรดินิยมอังกฤษที่ได้เคยดำเนินนโยบายนี้เป็นผลสำเร็จในอาณานิคมของตนหลายแห่ง หรือเยอรมันที่ได้ใช้ความพยายามหลายครั้งที่จะแยกอังกฤษออกจากฝรั่งเศสก่อนหน้าทั้งสองสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จะเกิดขึ้น ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาได้พยายามที่จะแผ่อิทธิพลของตนเข้าครอบงำกลุ่มประเทศอดีตสหภาพโซเวียตเพื่อปิดล้อมรัสเซีย

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจมีสมมติฐานว่า สงครามเกิดจากการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งเกิดความรู้สึกว่าตนมีความเข้มแข็งเหนือกว่าชาติศัตรู จนเชื่อมั่นว่าสามารถคุกคามหรือโจมตีจนสำเร็จได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันเพื่อมิให้ประเทศใดประเทศหนึ่งเกิดความรู้สึกดังกล่าว อย่างไรก็ตาม นักรัฐศาสตร์หลายท่านเห็นว่าทฤษฎีนี้มีจุดอ่อน ไม่สามารถป้องกันการเกิดสงครามได้ เพราะเป็นการยากที่ประเทศต่าง ๆ จะประเมินได้ว่าเมื่อใดที่ประเทศของตนอยู่ในจุดที่ได้ “สมดุล” จนสามารถป้องกันภัยคุกคามได้ ทำให้มีการสะสมกำลังอาวุธและสร้างความเข้มแข็งทางทหารจนในที่สุดอยู่ในระดับที่เกินกว่าประเทศที่เป็นศัตรู และเช่นเดียวกันประเทศศัตรูเมื่อรู้สึกในทำนองเดียวกันก็จะปฏิบัติตามในแนวทางเดียวกัน จนนำไปสู่สถานะของการแข่งขันสะสมกำลังอาวุธ หรือ Arms Race (Ranney, 1993, p. 445-446 อ้างถึงใน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ม.ป.ป., น. 250-251)

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีงานวิจัยฉบับใดที่ศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานรวมถึงผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับหรือสูญเสียไปจากภารกิจนี้ อันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอยกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 หลังจากที่ส่งกองกำลังเข้าไปประจำการเป็นเวลานานถึง 20 ปี รวมถึงแนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานและนับได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องในบางส่วนที่สามารถนำมาใช้ประกอบการศึกษาในครั้งนี้ได้ ดังนี้

1.6.1 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานหลังเหตุการณ์ 9/11

หลังเกิดเหตุการณ์ 9/11 อัฟกานิสถานกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่น่ากังวลสำหรับการออกนโยบายต่างประเทศที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ค.ศ. 2001 เมื่อสหรัฐอเมริกาตัดสินใจเป็นผู้นำในการปฏิบัติการทางทหารเพื่อตอบโต้กลุ่มอัลกออิดะห์และรัฐบาลฏอลิบานซึ่งเป็นผู้ให้ที่พักพิงและสนับสนุนกลุ่มอัลกออิดะห์ (Thomas, 2019)

หลังจากการขับไล่รัฐบาลฏอลิบานออกจากกรุงคาบูลแล้ว กองกำลังของสหรัฐอเมริกายังมิได้ถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานโดยทันที จากการศึกษาของ Starr (2004) พบว่าในห้วงปลาย ค.ศ. 2003 เจ้าหน้าที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาได้มีมุมมองในแง่บวกมากขึ้นเมื่อเอ่ยถึงอนาคตของอัฟกานิสถานและบทบาทของสหรัฐอเมริกาในอนาคตนั้น โดยมุมมองเช่นนี้ก่อให้เกิดโครงการที่เรียกว่า “Accelerating Success” ขึ้นมา โดยโครงการนี้มีเป้าประสงค์หลักอยู่ 4 ประการด้วยกันคือ 1) เพื่อให้ปริมาณเจ้าหน้าที่รัฐบาลกลางของอัฟกานิสถานมีความสมดุลมากขึ้นในแง่ของชาติพันธุ์/ภูมิภาค 2) เพื่อเสริมสร้างกองทัพอัฟกัน (Afghan National Army – A.N.A.) และกองกำลังอื่น ๆ ขึ้นมาใหม่ โดยจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายใต้รัฐบาลที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 3) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการปกครองในทุกระดับ และ 4) เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมทั่วทั้งประเทศ โดยจุดมุ่งหมายที่ห้าเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เป้าประสงค์เหล่านี้บรรลุผล โดยการให้การสนับสนุนรัฐบาลอัฟกันจากในกรุงคาบูลเองเพื่อให้มีความใกล้ชิดในการทำงาน จากรายงานต่อสภาคองเกรสของ Thomas (2019) พบว่าในห้วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกาใช้งบประมาณกว่า 132 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลืออัฟกานิสถานในการฟื้นฟูประเทศ ตั้งแต่การเสริมสร้างและดำรงสภาพกองกำลังรักษาความมั่นคงแห่งชาติของอัฟกานิสถาน (Afghan National Defense and Security Forces - ANDSF) ไปจนถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือนี้ส่งผลให้ขีดความสามารถของรัฐบาลอัฟกันสูงขึ้น แต่อนาคตที่มีเสถียรภาพในอัฟกานิสถานยังคงเป็นเรื่องที่ห่างไกลนัก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างเมื่อตอนปลาย ค.ศ. 2005 ที่ผู้บัญชาการทหารทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรพิจารณาว่ากลุ่มก่อการร้ายนั้นได้ถูกกำจัดไปแทบจะสมบูรณ์แล้ว ดังนั้นจึงมอบหมายให้องค์การนาโต้เป็นผู้นำในการรับผิดชอบด้านความมั่นคงทั่วทั้งอัฟกานิสถานระหว่าง ค.ศ. 2005-2006 การประเมินสถานการณ์โดยการมองโลกในแง่ดีเช่นนี้ถูกพิสูจน์แล้วว่าเป็นการประเมินที่ผิดเมื่อความรุนแรงได้เพิ่มขึ้นอีกครั้งในช่วงกลาง ค.ศ. 2006 การปฏิบัติการตอบโต้ที่มีองค์การนาโต้เป็นผู้นำนั้นได้กำจัดนักบงกกลุ่มฏอลิบานออกไปจากพื้นที่บางพื้นที่ได้สำเร็จ แต่ไม่สามารถป้องกันการกลับมาแทรกซึมเข้าของกลุ่มฏอลิบานที่เกิดขึ้นตามมาได้ นอกจากนี้ การต่อสู้โดยที่ฝ่ายสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเป็นฝ่ายเริ่มก่อน (Preemptive combat) และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานที่เพิ่มมากขึ้นก็ไม่สามารถก่อให้เกิดความสำเร็จ

อะไรที่ยั่งยืนได้เช่นกัน เมื่อพิจารณาสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่เสื่อมถอยและแย่งชิงเรื่อย ๆ แล้ว สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรจึงตัดสินใจที่จะเพิ่มระดับกองกำลังให้มากขึ้นอีกครั้ง

การช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับรัฐบาลกลางของอัฟกานิสถานเป็นแผนการที่จะไม่มีทางบรรลุผลสำเร็จไม่ว่าอย่างไรก็ตาม การทุจริตคอร์รัปชั่นที่ฝังรากลึกอย่างแก้ไม่ได้ และการปกครองประเทศที่ไร้ประสิทธิภาพอย่างรุนแรงเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้กลุ่มกฏอิลบานกลับมาแข็งแกร่งขึ้นได้ (Allin, 2011) สหรัฐอเมริกาควรจะตระหนักว่านโยบายของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานนั้นไม่มีประโยชน์และไม่ได้ผล เพราะมันไม่สามารถช่วยอัฟกานิสถานให้มีเสถียรภาพขึ้นมาได้ และไม่สามารถสร้างรัฐบาลที่ดีและต่อ ยอดได้จริงสำหรับอัฟกานิสถาน ยิ่งไปกว่านั้น การมีอยู่ของกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในอัฟกานิสถานยังปลุกเร้าให้เกิดความโกรธแค้นและความขัดแย้งภายในประเทศอีกด้วย (Manfredi, 2008) ด้าน Simon และ Stevenson (2009) เห็นด้วยกับ Manfredi ว่าการมีอยู่ของกองกำลังสหรัฐอเมริกานั้นมีแนวโน้มว่าจะทำให้สถานการณ์นั้นแย่ลงมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ กล่าวคือ ในขณะที่กองกำลังของสหรัฐอเมริกาสามารถช่วยรักษาเสถียรภาพของอัฟกานิสถานได้ในระยะสั้น ผลกระทบของความเสียหายทางอ้อมและการแผ่ขยายอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่จะเกิดขึ้นจะเพิ่มการต่อต้านสหรัฐอเมริกา (Anti-Americanism) ในปากีสถานให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลลัพธ์นี้จะบั่นทอนมิให้เป้าประสงค์หลักของสหรัฐอเมริกานั้นบรรลุผล โดยจะส่งผลให้เป็นการยากมากขึ้นที่รัฐบาลปากีสถานจะให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา (และง่ายมากขึ้นในการที่จะช่วยกลุ่มกฏอิลบานกับกลุ่มอัลกออิดะฮ์) ดังนั้นก็จะทำให้สหรัฐอเมริกาเอาชนะกลุ่มอัลกออิดะฮ์ได้ยากมากขึ้นไปอีก ยิ่งไปกว่านั้น การมีอยู่ของกองกำลังสหรัฐอเมริกาก็จะทำให้ลัทธินิยมความรุนแรงมีเพิ่มมากขึ้นในปากีสถาน โดยอาจจะเพิ่มความเสี่ยงในการโค่นล้มระบอบการปกครองและความเสี่ยงในการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ด้วย ในงานของ Allin (2011) ยังมีส่วนที่เปิดเผยว่า หลังจากการส่งกองกำลังเข้าไปในอัฟกานิสถานเป็นเวลาหลายปี โรเบิร์ต เกตส์ (Robert Gates) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมคนที่สองของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ยังได้แสดงความสงสัยว่า หากสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรส่งกองกำลังทางทหารที่มีขนาดใหญ่กว่านี้เข้าสู่อัฟกานิสถาน อาจทำให้ประวัติศาสตร์ความล้มเหลวอย่างที่สหภาพโซเวียตเคยพยายามเข้ามาควบคุมความสงบในอัฟกานิสถานนั้นเกิดการซ้ำรอยอีกครั้งก็เป็นได้

สำหรับเรื่องผลประโยชน์ของการเข้าไปมีบทบาทในอัฟกานิสถานของสหรัฐอเมริกานั้น Manfredi (2008) ให้ความเห็นว่า ในขณะที่แน่นอนว่าสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรนั้นสนใจการเข้าไปมีผลประโยชน์จากแหล่งพลังงานใหม่ ๆ ในอัฟกานิสถาน การใช้เหตุผลด้านเศรษฐกิจนี้อธิบายแรงจูงใจในการทำสงครามดูเหมือนจะเป็นการอธิบายที่ง่ายเกินไป กล่าวคือ ประการแรก การเข้ายึดครองอัฟกานิสถานเป็นการตอบโต้การโจมตีในเหตุการณ์ 9/11 โดยตรง และเหตุผลในการทำสงครามแน่นอนว่ายังคงมีพื้นฐานมาจากความกังวลด้านความมั่นคงของชาติ และประการที่สอง

การพัฒนาระบบท่อส่งก๊าซหรือน้ำมันผ่านเทือกเขาฮินดูกูช (Hindu Kush) นั้นจะต้องเป็นโครงการที่ใหญ่โตมากแม้ในสภาวะที่สถานการณ์ทางการเมืองเป็นปกติ ดังนั้น ด้วยสถานการณ์การก่อการร้ายที่มีอยู่และดำเนินไปอย่างต่อเนื่องดุเดือดทั้งในอัฟกานิสถานและปากีสถานเช่นนี้ ความคิดเรื่องการหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ว่านี้ก็เป็นเพียงความเพ้อฝันเท่านั้น ในขณะที่ Riedel (2009) เสนอว่า สหรัฐอเมริกามีเป้าประสงค์อยู่สองข้อหลัก ๆ ในภูมิภาคนี้ โดยเป้าประสงค์ข้อแรกสอดคล้องกับ Manfredi คือ การปิดล้อมและตัดรอนกำลังกลุ่มอัลกออิดะฮ์ที่กลับมาสร้างฐานปฏิบัติการและที่หลบภัยขึ้นใหม่ในพื้นที่ของชนเผ่าต่าง ๆ ในปากีสถาน โดยมีกลุ่มกฏอิลบานที่เพิ่งก่อตัวขึ้นมาใหม่คอยให้การช่วยเหลือตามพรมแดนทั้งสองฝั่งของอัฟกานิสถานและปากีสถาน แต่เป้าประสงค์ข้อที่สองนั้น Riedel อธิบายว่าเป็นการจำกัดอำนาจหรือการปฏิบัติการของกลุ่มหรือลัทธิหัวรุนแรงในปากีสถาน การแก้ปัญหาความแตกแยกด้านการเมืองในปากีสถาน และเป็นการทำให้สหรัฐอเมริกามั่นใจว่ารัฐบาลปากีสถานที่ยังค่อนข้างเป็นมิตรนี้ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุม และอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานจะยังคงอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัยและไม่ตกไปอยู่ในเงื้อมมือของกลุ่มก่อการร้าย นอกจากนี้ การศึกษาของ Starr (2004) ว่าด้วยผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับจากการเข้าไปมีอิทธิพลและมีส่วนร่วมในอัฟกานิสถานนั้น ข้อแรกเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการศึกษาของทั้ง Manfredi (2008) และ Riedel (2009) โดยเสนอว่า การโจมตี บิน ลาดิน ในอัฟกานิสถานที่ซึ่งกลายมาเป็นฐานที่มั่นของเขานั้น สหรัฐอเมริกาสามารถทำลายองค์กรกลุ่มอัลกออิดะฮ์ที่เขาสร้างมาหลายปีลงได้ และการทำลายกลุ่มกฏอิลบานและการทำงานร่วมกับองค์การสหประชาชาติ (United Nations) เพื่อสร้างรัฐใหม่ที่มีความแข็งแกร่งบนผืนแผ่นดินอัฟกันนั้น สหรัฐอเมริกาสามารถลบรายชื่อประเทศอัฟกานิสถานออกจากรายชื่อ “รัฐอ่อนแอ” (Weak states) ที่ซึ่งเป็นที่หลบภัยแก่กลุ่มก่อการร้ายอย่างกลุ่มอัลกออิดะฮ์และกลุ่มอื่น ๆ ได้ และ Starr (2004) ยังได้เสนอเพิ่มเติมว่า ผลประโยชน์ประการที่สองที่สหรัฐอเมริกาได้รับคือ การทำลายกลุ่มกฏอิลบานซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มที่มีระบอบการปกครองที่โหดเหี้ยมและล้าหลังที่สุดที่ได้รับการสนับสนุนความช่วยเหลือด้านการเงินและการรับรองทางการเงินจากทั้งซาอุดีอาระเบียและปากีสถานนั้น เป็นการส่งสัญญาณที่ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ไปยังประเทศเหล่านี้ว่าสหรัฐอเมริกจะไม่อดทนต่อการสนับสนุนระบอบอิสลามของพวกเขามากต่อไป ประการที่สาม การที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปเป็นผู้นำในการฟื้นฟูอัฟกานิสถานทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นการแก้ไขหนึ่งในปัญหาต้นตอของระบอบการปกครองแบบหัวรุนแรงดังเช่นในทุกวันนี้ นั่นก็คือ ความยากจน และประการสุดท้าย สิ่งที่เกิดขึ้นในอัฟกานิสถานนั้นจะส่งผลกระทบต่อทั่วทั้งภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงของอัฟกานิสถานจะทำให้ภูมิภาคนี้กลายเป็นหนึ่งในภูมิภาคที่สำคัญของโลกต่อไปในอนาคต

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลอัฟกัน รวมทั้งพันธมิตรหลายประเทศ มีการใช้กองกำลังทางทหารรบปะทะกับกลุ่มก่อการร้ายที่แข็งแกร่งซึ่งนำโดยกลุ่มกฏอิลบานกันอย่างต่อเนื่อง

(Baldor & Pennington, 2018) ในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาก็มีความพยายามที่จะยุติสงครามด้วยการเจรจาทางการทูต โดยที่เห็นเด่นชัดที่สุดคือการเจรจาโดยตรงกับตัวแทนของกลุ่มกบฏลิบาน ซึ่งตรงกันข้ามกับนโยบายของสหรัฐอเมริกาในอดีตที่ผ่านมา ความพยายามเช่นนี้หลายครั้งของสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นถึงการที่สหรัฐอเมริกาตระหนักทราบและยอมรับในที่สุดว่าสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรอาจไม่มีทางเอาชนะหรือกำจัดกลุ่มกบฏลิบานให้สิ้นซากได้ การเจรจากับกลุ่มกบฏลิบานจึงดูเหมือนเป็นสิ่งที่จำเป็นในเวลานี้ ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2019 ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีประธานาธิบดีคือโดนัลด์ ทรัมป์ ผู้เจรจาของทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกาและกลุ่มกบฏลิบานได้ตกลงใจลงนามในร่างกรอบข้อตกลง ซึ่งมีใจความสำคัญว่ากลุ่มกบฏลิบานจะยับยั้งป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้ายทำการปฏิบัติการบนพื้นแผ่นดินของอัฟกานิสถาน เพื่อแลกกับการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากประเทศ (Constable & Sonne, 2019) ในขณะที่จากการศึกษาของ Heistein, Shavit และ Shapiro (2020) เสนอว่า ด้วยข้อตกลงที่สหรัฐอเมริกายอมผูกมัดตนเองที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่บทบาทหรือการปฏิบัติของกลุ่มกบฏลิบานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนนั้นยังคงคลุมเครือ แสดงให้เห็นถึงการเตรียมพร้อมของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในการเลือกที่จะถอนตัวออกเพียงฝ่ายเดียว (Unilateral withdrawal) หากข้อตกลงไม่บรรลุผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Dadabaev (2020) ที่พบว่า นโยบายของทรัมป์มุ่งไปที่การลดค่าใช้จ่ายและลดการมีส่วนร่วมกับสถานที่ใด ๆ ก็ตามที่อยู่นอกเหนือพรมแดนของสหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าจะหมายถึงว่าตำแหน่งหรือสถานะในเวทีโลกของสหรัฐอเมริกาจะลดน้อยลงด้วยก็ตาม และการศึกษาของ Motlagh (2010) ที่เสนอว่า การกำหนดเส้นตายในการถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานที่ไม่อิงกับความเป็นจริงหรือเป็นไปได้ ไม่เพียงแต่ลดทอนความน่าเชื่อถือของสหรัฐอเมริกาอย่างรุนแรง แต่ยังเกิดการตั้งคำถามต่อความตั้งใจรักษาสัญญา (Commitment) ของสหรัฐอเมริกาที่ได้ให้ไว้ต่อภูมิภาคนี้ด้วย

ในขณะที่ Simon และ Stevenson (2009) มีความเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงความยากลำบากและปัจจัยมากมายที่จะทำให้ภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานสำเร็จแล้ว สหรัฐอเมริกาควรพัฒนาแผนหรือกลยุทธ์ในการถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานแบบลับ ๆ โดยมองว่าแผนหรือกลยุทธ์เช่นนี้จะเป็นการแสดงถึงความแข็งแกร่งของสหรัฐอเมริกา ส่วน Heistein และคณะ (2020) นั้นมองว่า หากการลงนามในข้อตกลงของสหรัฐอเมริกากับกลุ่มกบฏลิบานนี้เป็นเพียงฉากหน้าเพื่อปกปิดอะไรบางอย่าง การลงนามนี้อาจมีส่วนทำให้ทั้งพันธมิตรและศัตรูของสหรัฐอเมริกาเข้าใจว่า สหรัฐอเมริกาตั้งใจที่จะถอยห่างจากการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อประเทศต่าง ๆ และต่อโลกทั้งในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต

ในขณะเดียวกัน ภายในสหรัฐอเมริกาเอง การตัดสินใจที่จะคงกองกำลังไว้หรือถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานทำให้เสียงในประเทศแตกออกเป็นหลายฝ่าย แม้แต่ในพรรคริพับลิกันเองยังมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันต่อข้อตกลงระหว่างสหรัฐอเมริกาและกลุ่มกบฏลิบาน ในขณะที่ส่วน

หนึ่งของพรรคมองว่าข้อตกลงนี้จะช่วยให้อัฟกานิสถานไม่ถูกใช้เป็นฐานในการก่อการร้ายสากลอีกต่อไป อีกส่วนหนึ่งกลับไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงและไม่ต้องการที่จะฝากความมั่นคงปลอดภัยของพลเมืองชาวอเมริกันไว้ในมือของกลุ่มฏอลิบาน และอีกส่วนหนึ่งมีความกังวลว่าข้อตกลงดังกล่าวจะลดทอนความสำคัญและขีดความสามารถของรัฐบาลอัฟกันซึ่งเป็นมิตรประเทศของสหรัฐอเมริกา และเรียกร้องให้คณะทำงานรักษากองกำลังต่อต้านการก่อการร้ายไว้ในอัฟกานิสถานบางส่วน (Thomas, 2019) ไม่ว่าจะมองมุมใด ก็เป็นเรื่องยากที่จะคิดว่าสหรัฐอเมริกาจะต่อสู้สงครามในอัฟกานิสถานด้วยกำลังพล 1 แสนนายต่อไปได้อีก 5 ปีโดยที่ไม่มีมติเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ทั้งในคณะทำงานของรัฐบาลและจากประชามติ ว่าเรื่องนี้เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ถึงอย่างไร ในการทำข้อตกลงใด ๆ ก็ตาม สหรัฐอเมริกาก็คงพิจารณาถึงขอบเขตความรับผิดชอบ แนวทางและข้อจำกัด และผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลักอยู่ดี (Allin, 2011)

1.6.2 การคาดการณ์ผลกระทบของการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกา (และพันธมิตร) ออกจากอัฟกานิสถาน

หากสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานจริง สถานการณ์คงไม่ต่างจากตอนที่สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากเวียดนามใต้ ใน ค.ศ. 1973 หรือออกจากโซมาเลีย ใน ค.ศ. 1994 ซึ่งการถอนตัวดังกล่าว มิได้เป็นเพราะสหรัฐอเมริกาพ่ายแพ้ แต่เป็นเพราะสหรัฐอเมริกาได้รับชัยชนะและความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจนแล้วต่างหาก (Dobbins et al., 2019) มองอีกมุมหนึ่ง อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐ เจมส์ แมททิส (James N. Mattis) เคยกล่าวไว้ว่า “สหรัฐอเมริกามีได้พ่ายแพ้ในสงคราม แค่มืดความสนใจเท่านั้นเอง” (Uttley, 2016)

สหรัฐอเมริกา

วันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 2021 ประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดน ได้มีการแถลงถึงผลการตกลงใจในการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถาน ผลการสำรวจจากหลายแห่งพบว่า เสียงส่วนใหญ่ของประชาชนพลเมืองชาวอเมริกันซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงอย่างมีนัยสำคัญให้การสนับสนุนการตัดสินใจเช่นนี้ของไบเดน ผลสำรวจของ Ipsos เมื่อวันที่ 16-18 เมษายน ค.ศ. 2021 พบว่าร้อยละ 50 สนับสนุนแนวความคิดในการ “นำกำลังพลทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานเพื่อกลับบ้านในทันที” ในขณะที่ร้อยละ 27 ไม่เห็นด้วย และผลสำรวจของ Chicago Council ปี 2021 เมื่อวันที่ 7-26 กรกฎาคม ค.ศ. 2021 พบว่าร้อยละ 70 สนับสนุนการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานภายในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2021 และเมื่อมีการรายงานข่าวออกมาอย่างต่อเนื่องในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ค.ศ. 2021 ว่ากลุ่มฏอลิบานเข้ายึดครองและควบคุมเมืองต่าง ๆ ไปได้มากขึ้นเรื่อย ๆ ชาวอเมริกันเองก็ยังคงยึดมั่นและแน่วแน่กับการสนับสนุนให้

สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน ข้อมูลเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดีว่าความคิดเห็นสาธารณะและการสนับสนุนของพลเมืองชาวอเมริกันเองมีผลมากเพียงใดต่อการตัดสินใจถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถาน (Newport, 2021) เหตุผลที่พลเมืองชาวอเมริกันส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลตัดสินใจที่จะถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานเนื่องจากมองว่า สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีบทบาทในอัฟกานิสถานเป็นเวลายาวนานมาแล้ว หลายครอบครัวต้องเผชิญกับการบาดเจ็บ สูญเสียของกำลังพล รวมไปถึงการที่รัฐบาลต้องนำเงินงบประมาณของประเทศจำนวนมากไปสนับสนุนภารกิจเหล่านี้ และนั่นทำให้ประชาชนบางกลุ่มต้องเสียสิทธิหรือสวัสดิการของรัฐบางประการที่พวกเขาควรจะได้รับ ประกอบกับการที่ประชาชนมองไม่เห็นถึงความคุ้มค่าของผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับจากการเข้าไปอยู่ในอัฟกานิสถาน ประชาชนส่วนใหญ่จึงเห็นว่าสหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับอัฟกานิสถานอีกต่อไปแล้ว

การที่สหรัฐอเมริกาตกลงใจเข้าร่วมการเจรจากับกลุ่มฏอลิบานเป็นการแสดงถึงความสิ้นหวังของสหรัฐอเมริกาที่จะบรรลุข้อตกลงใด ๆ ก็ตามเพื่อที่จะใช้เป็นฉากหน้าสำหรับการที่จะสั่งให้กองกำลังของสหรัฐอเมริกาต้องถอนตัวออกจากอัฟกานิสถาน การที่ผู้แทนของฝ่ายสหรัฐอเมริกาลงนามในข้อตกลงกับกลุ่มฏอลิบานที่สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายเสียเปรียบนั้น เป็นการส่งสัญญาณถึงฝ่ายรัฐบาลอัฟกันและนานาชาติทั่วโลกว่าสหรัฐอเมริกาเตรียมพร้อมที่จะตัดสัมพันธ์และละทิ้งอัฟกานิสถาน และในขณะเดียวกันก็เป็นการให้ความชอบธรรมแก่กลุ่มฏอลิบานไปในตัวด้วย การที่ไบเดนอ้างว่าเขามีเพียงแค่สองทางเลือกเท่านั้นคือทำตามข้อตกลงที่ทรัมป์ได้ลงนามไว้ คือถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานภายในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2021 หรือส่งกองกำลังเพิ่มเติมเข้าไปในอัฟกานิสถานนั้นเป็นเรื่องที่ไม่จริง ไบเดนสามารถเลือกที่จะถอนกองกำลังบางส่วนและเหลือกองกำลังบางส่วนประมาณ 3,500 นายไว้ในอัฟกานิสถานเพื่อสนับสนุนกองกำลังความมั่นคงอัฟกันและปกป้องผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย หรืออีกทางเลือกหนึ่งที่เป็นไปได้คือการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของไบเดนเอง การตัดสินใจเช่นนี้อาจช่วยให้การถอนกองกำลังเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและค่อยเป็นค่อยไปและจะยังสามารถให้การสนับสนุนทางอากาศแก่กองกำลังความมั่นคงอัฟกันได้ต่อไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจช่วยทำให้ขวัญและกำลังใจของชาวอัฟกันยังคงอยู่และเป็นการยืดเวลาให้กองกำลังความมั่นคงอัฟกันได้มีเวลาและพร้อมกลับมาปฏิบัติหน้าที่อีกครั้ง (Curtis, 2021) การตัดสินใจของไบเดนก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากนานาชาติ โดยมีการกล่าวหาว่าเมื่อหมดผลประโยชน์ในอัฟกานิสถานและในภูมิภาคแล้ว สหรัฐอเมริกาก็ไม่ต้องการช่วยเหลือหรือสนับสนุนอัฟกานิสถานอีกต่อไปและต้องการจะถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานให้เร็วที่สุด ด้านประเทศพันธมิตรอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกาก็เกิดความกังวลใจและไม่ไว้วางใจเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากไม่สามารถคาดเดาได้เลยว่าความเป็นพันธมิตรของตนกับสหรัฐอเมริกาท้ายที่สุดแล้วจะออกมาในรูปแบบนี้หรือไม่

อัฟกานิสถาน

Dobbins และคณะ (2019) ให้ความเห็นว่าการถอนกำลังทหารของสหรัฐอเมริกา รวมถึงเจ้าหน้าที่พลเรือนทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานจะเป็นการส่งสัญญาณว่าทางคณะทำงานของสหรัฐอเมริกาทกลงใจแล้วว่าสหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องยึดมั่นหรือสร้างพันธสัญญา (Commitment) ต่อเสถียรภาพของอัฟกานิสถานเพื่อแลกกับผลประโยชน์ด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป ดังนั้น สิ่งที่จะตามมาหลังจากการถอนกองกำลังทั้งหมดคือสหรัฐอเมริกาสงบประมาณและความช่วยเหลืออัฟกานิสถานด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงลงด้วย ในหลายปีที่ผ่านมา ประมาณร้อยละ 50 ของงบประมาณรัฐบาลอัฟกันและร้อยละ 90 ของต้นทุนค่าใช้จ่ายสำหรับกองทัพอากาศและตำรวจอัฟกันนั้นได้รับการสนับสนุนจากประเทศผู้บริจาคหลายประเทศ การถอนตัวของสหรัฐอเมริกาและแหล่งสนับสนุนอื่น ๆ จะทำให้รัฐบาลอัฟกันสูญเสียขีดความสามารถเหล่านี้ รวมถึงส่งผลกระทบต่อสมดุระหว่างอำนาจของรัฐบาลกลางและอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ ในภูมิภาคด้วย ในขณะที่ Heistein และคณะ (2020) เสนอว่ารัฐบาลอัฟกันจะตกอยู่ภายใต้ความกดดันอย่างหนักในการที่จะหาข้อตกลงกับกลุ่มกบฏลิบันและกลุ่มอื่น ๆ ให้ได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว และไม่ว่าผลลัพธ์ในการเจรจาจะเป็นอย่างไร มีแนวโน้มว่าอิทธิพลของกลุ่มกบฏลิบันในอัฟกานิสถานจะเพิ่มมากขึ้นในขณะที่กองกำลังของสหรัฐอเมริกาทอนตัวออก ซึ่งการให้ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิสตรีและประชาธิปไตย จะลดน้อยลงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Karaca & Özkurt (2015) ที่เสนอว่า หากสหรัฐอเมริกาทอนกองกำลังทั้งหมดออก มีความเป็นไปได้สูงมากที่กลุ่มกบฏลิบันจะพยายามเข้าควบคุมอำนาจในทุกภาคส่วนของอัฟกานิสถานซึ่งอาจจะนำมาซึ่งสงครามกลางเมืองได้และหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคอาจจะต้องถูกลากเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามกลางเมืองนี้ด้วย นอกจากนี้การศึกษาของ Weinbaum และ Harder (2009) ก็สนับสนุนการศึกษาของ Karaca & Özkurt (2015) โดยเสนอว่า ปากีสถานและประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ น่าจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือแทรกแซงในฐานะผู้อุปถัมภ์แก่กลุ่มต่าง ๆ ที่สู้รบกันอยู่ในอัฟกานิสถาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความแตกแยกกันเองเนื่องจากอิทธิพลของภูมิรัฐศาสตร์นั่นเอง

ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

Samiullah และคณะ (2021) เสนอว่าการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาส่งผลดีเป็นอย่างยิ่งต่อปากีสถาน โดยปากีสถานจะสามารถพัฒนาความมั่นคงภายในและการค้าระหว่างประเทศได้ดีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่มีปัจจัยภายนอกอย่างกองกำลังและรัฐบาลของสหรัฐอเมริกาเข้ามาเกี่ยวข้องและแทรกแซง ในขณะเดียวกันก็จะมีผู้อพยพและผู้ลี้ภัยที่เกิดจากสงครามและการสู้รบในอัฟกานิสถานเข้าไปที่ปากีสถานในจำนวนที่น้อยลง ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้อิทธิพลของปากีสถานและภาพรวมของประเทศดีขึ้น ด้าน Dobbins และคณะ (2019) มีความเห็นว่าหากมีการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกออกจากอัฟกานิสถาน มีความเป็นไปได้

สูงว่าปากีสถานจะสนับสนุนกลุ่มฏอลิบานอย่างเปิดเผยมากขึ้น เนื่องจากไม่มีกองกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงอย่างอัฟกานิสถานอีกต่อไปแล้ว

ถึงแม้ว่าการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้อาจจะทำให้อินเดียสามารถควบคุมอัฟกานิสถานได้ง่ายขึ้น แต่ก็มีความเสี่ยงสูงเป็นอย่างมากเช่นกันว่ากลุ่มฏอลิบานจะเข้ายึดทั้งอำนาจและควบคุมการสนับสนุนจากปากีสถาน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว จะทำให้อินเดียและปากีสถานกลายเป็นศัตรูกันอีกครั้งเหมือนที่เคยเป็นมาแล้วจากการขัดแย้งกันในเรื่องศาสนา (Hussain, 2011) ในขณะที่ Chand และ Ahmad (2020) มองว่าการถอนตัวของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานอย่างรวดเร็วในท้ายที่สุดจะลดทอนอิทธิพลของอินเดียที่จะส่งผลกระทบต่ออนาคตของอัฟกานิสถานลง เนื่องจากการแข่งขันระหว่างอินเดียและปากีสถานในการเข้าหาและทำงานร่วมกับกลุ่มฏอลิบานนั้นมีแนวโน้มว่าปากีสถานจะมีข้อได้เปรียบเนื่องจากปากีสถานให้การสนับสนุนกลุ่มฏอลิบานมาอย่างยาวนานและมีแนวคิดฐานรากที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น อินเดียจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนยุทธศาสตร์ของตนใหม่ โดยควรแสดงบทบาทสำคัญในอัฟกานิสถานเพื่อผลประโยชน์ของตน โดยหลีกเลี่ยงการทำหายปากีสถานในทางตรงและหลีกเลี่ยงการยอมทำตามข้อเรียกร้องที่ไม่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยของกลุ่มฏอลิบาน มุมมองนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ Chaudhuri และ Shende (2020) ที่เสนอว่า การที่อินเดียไม่เข้าไปมีบทบาทในความพยายามที่จะทำงานร่วมกันหรือแบ่งอำนาจกัน (Power-sharing) ของรัฐบาลอัฟกันและกลุ่มฏอลิบานนั้นอาจส่งผลในทางลบมากกว่าการพยายามเข้าไปมีบทบาท และด้วยสถานการณ์ดังเช่นในปัจจุบันที่แม้แต่สหรัฐอเมริกาเองยังแสวงหาการเจรจากับกลุ่มฏอลิบาน อินเดียไม่สามารถมองข้ามหรือไม่สนใจการเจรจาระหว่างประเทศหรือแม้แต่การเจรจาในระดับรองลงมาของกลุ่มฏอลิบานได้อีกต่อไปแล้ว

ตั้งแต่ ค.ศ. 2001 รัสเซียและอิหร่านให้การสนับสนุนรัฐบาลอัฟกัน แต่ในช่วงปีหลัง ๆ มานี้ทั้งสองประเทศให้ความช่วยเหลือแบบจำกัดแก่กลุ่มฏอลิบานด้วยเช่นกันเพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงและเพื่อรักษาสมดุล (Hedging) ดังนั้นความสัมพันธ์เหล่านี้น่าจะเพิ่มมากขึ้นหากความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลอัฟกันอ่อนแอลงและแหล่งเงินทุนของรัฐบาลอัฟกันได้หายไป (Dobbins et al., 2019) ในขณะที่ Heistein และคณะ (2020) มองว่า อิหร่านน่าจะได้ผลประโยชน์มากที่สุดจากการถอนตัวของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากหนึ่งในเป้าประสงค์ของนโยบายต่างประเทศของอิหร่านคือการขับไล่กองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานซึ่งเป็นพื้นที่ที่ติดกับประเทศตนเอง อย่างไรก็ตาม อิหร่านอาจต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น ภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติที่เกิดจากองค์กรหัวรุนแรงซุนนี (Sunni) ที่เป็นภัยต่ออิหร่าน รวมถึงการที่ผู้อพยพอัฟกันจะหลั่งไหลทะลักเข้ามาในประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงหนีจากความไร้เสถียรภาพของประเทศ ส่วน Menkiszak (2011) มองว่า รัสเซียน่าจะมีควมกังวลหากว่าสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกและกลุ่มฏอลิบานเข้ายึดครองอัฟกานิสถานอีกครั้ง เนื่องจาก

นั่นจะหมายถึงว่าอัฟกานิสถานอาจจะกลายเป็นสถานที่ฝึกและที่พักพิงของกลุ่มผู้ก่อการร้ายอีกครั้งซึ่งอาจสร้างอิทธิพลต่อชุมชนชาวมุสลิมในรัสเซีย และอาจนำไปสู่การรับชาวมุสลิมสัญชาติรัสเซียเข้าในกลุ่มก่อการร้ายด้วย นอกจากนี้ รัสเซียยังมีความเสี่ยงที่อาจจะกลายเป็นตลาดการค้ายาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดของอัฟกานิสถาน และนั่นจะเป็นภัยคุกคามต่อชาวรัสเซียรุ่นต่อไปโดยเฉพาะเด็ก ๆ และวัยรุ่นที่กำลังเติบโต

ตั้งแต่ ค.ศ. 2020 เป็นต้นมา ในขณะที่สหรัฐอเมริกาบีบบังคับในอัฟกานิสถานเพิ่มมากขึ้น จีนกลับบีบบังคับน้อยลงมาก แต่ยังคงมีความมุ่งมั่นในการรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงโดยเฉพาะเสถียรภาพภายในของเขตซินเจียง (Ali, 2020) และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทั้งกลุ่มกัวลิบานและรัฐบาลอัฟกัน Small (2021) เสนอว่าหากสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานจริงและกลุ่มกัวลิบานขึ้นมามีการบริหารประเทศจะเป็นการเปิดโอกาสให้จีนเข้ามาเสนอความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่รัฐบาลกัวลิบานอย่างแน่นอน ซึ่งการช่วยเหลือนี้จะเป็นการช่วยเหลือในจำนวนที่มากกว่าการช่วยเหลือที่รัฐบาลอัฟกันเคยได้รับจากทางตะวันตก โดยอาจเป็นการให้เงินช่วยเหลือโดยตรงและโครงการด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ และจะเป็นการให้เปล่าโดยถือเป็นของขวัญจากจีน ด้วยการกระทำเช่นนี้จีนจะส่งสัญญาณว่าตนเองนั้นพร้อมที่จะมีการลงทุนที่มากกว่านี้ในอัฟกานิสถานหากสามารถตกลงเงื่อนไขกันได้ โดยสิ่งที่จีนต้องการจากรัฐบาลกัวลิบานจะมีสามข้อหลัก ๆ ด้วยกันคือ การให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่รุกร้าแทรกแซงเขตซินเจียงของจีน การแก้ปัญหาอุยกูร์และความมีเสถียรภาพทางการเมืองของอัฟกานิสถานเอง (Small, 2021)

ในปัจจุบัน อัฟกานิสถานเป็นประเทศต้นทางที่มีผู้อพยพมากที่สุดเป็นอันดับสองในโลก รองจากซีเรีย (United Nations High Commissioner for Refugees, 2018) หากสถานการณ์ความมั่นคงในอัฟกานิสถานเลวร้ายลงเรื่อย ๆ จำนวนผู้อพยพอาจจะสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ ซึ่งนั่นจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมและเสถียรภาพด้านการเมืองในหลายภูมิภาครวมถึงทวีปยุโรปด้วย (Dobbins et al., 2019) โดยผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Kukeeva (2013) ที่ว่า หากกองกำลังของสหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคจะต้องจัดการกับปัญหามากมายที่เกี่ยวข้องกับอัฟกานิสถานด้วยตนเอง โดยภัยคุกคามหลักคือการเกิดขึ้นใหม่และการกลับมาของกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มหัวรุนแรงที่จะขยายตัวตลอดทั่วทั้งภูมิภาค และผู้อพยพและผู้ลี้ภัยที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสมมติฐานนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานหลังจากเหตุการณ์ 9/11 สมมติฐานผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาต่อการปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหากสหรัฐอเมริกาทำการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีการศึกษาถึงผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน

รวมถึงผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับหรือเสียไปในการกีดกัน อันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการขับเคลื่อนหรือตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 รวมถึงแนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกา อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว การทำวิจัยฉบับนี้จึงจะทำการศึกษาในประเด็นที่แตกต่างจากการศึกษาที่เคยมีมาแล้วในอดีต โดยผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน รวมถึงผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับหรือสูญเสียไปในการกีดกัน อันเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานเสร็จสิ้นในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 2021 ตลอดจนการวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์และความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว

1.7 สมมติฐานในการศึกษา

1.7.1 ปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกาดัดสันใจดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 คือผลลัพธ์ของภารกิจในอัฟกานิสถานที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาในทิศทางที่เป็นลบ โดยเฉพาะผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง

1.7.2 จีนและรัสเซียมีการปรับตัวหรือปรับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับความปลอดภัยที่เกิดขึ้นในภูมิภาค รัสเซียและโดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลมากขึ้นทั้งในอัฟกานิสถานและในภูมิภาคทำให้สหรัฐอเมริกายากที่จะกลับเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในยูเรเชีย ทั้งนี้จีนมีแนวโน้มที่จะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นเบอร์หนึ่งของโลกได้ในทุก ๆ ด้านแทนที่สหรัฐอเมริกา

1.8 วิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิธีการพรรณนาโดยใช้วิธีการค้นคว้าวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ข้อมูลที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นเอกสารราชการ เอกสารวิชาการ ด้านรัฐศาสตร์ ตำราที่เกี่ยวข้อง บทวิเคราะห์ทางการเมืองระหว่างประเทศ และบทสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.8.1 ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ เอกสารราชการของหน่วยงานของรัฐ แถลงการณ์ สุนทรพจน์ ข้อตกลง บทสัมภาษณ์ การแถลงข่าวของรัฐบาล ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลอื่น ๆ เช่น เอกสารรายงานของสภาองค์กร (CRS Reports) เอกสารขององค์การระหว่างประเทศ รวมถึงเอกสารทางการอื่น ๆ ข้อมูลดังกล่าวรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลที่เป็นทางการ รวมถึงข้อมูลจากทางเว็บไซต์ (Website) ของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีความน่าเชื่อถือและอ้างอิงได้ รวมไปถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบเจาะจงกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่สามารถให้ข้อมูลได้ ประกอบด้วย ฝ่ายผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียใต้ของไทยและฝ่ายสหรัฐอเมริกา โดยฝ่ายสหรัฐอเมริกาคือผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาจากสถาบันวิเคราะห์การป้องกันประเทศ (Institute for Defense Analyses - IDA) ซึ่งเป็นสถาบันที่ทำงานให้กับกระทรวงต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะกระทรวงกลาโหม บทสัมภาษณ์จะช่วยนำมาเสริมความน่าเชื่อถือในงานวิจัยและช่วยให้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น

1.8.2 ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือและตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความในหนังสือวิชาการ งานวิจัย บทความวิเคราะห์เชิงวิชาการ วารสารต่างประเทศ เช่น Global Environment Politics, Politics and Governance, International Affairs, Global Policy, Middle East Affairs, Asia Pacific Review เป็นต้น รวมถึงบทความและข่าวต่าง ๆ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลตัวเลขสถิติอื่น ๆ ที่รวบรวมเผยแพร่จากองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น Brown University และ Harvard Kennedy School เป็นต้น

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.9.1 ทำให้เข้าใจถึงผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานอันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอยร่นกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 รวมถึงแนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว

1.9.2 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้พัฒนาเป็นแนวทางในการวางแผนการกำหนดและการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงของไทยต่อสหรัฐอเมริกาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.9.3 ทำให้มีผลงานวิชาการที่จะเป็นประโยชน์โดยเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดการศึกษาดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานและ/หรือต่อจีนและรัสเซียต่อไปในอนาคต

1.10 คำโครงการนำเสนอ

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมมติฐานในการศึกษา วิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูล และคำโครงการนำเสนอ

บทที่ 2 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานในห้วงของประธานาธิบดีแต่ละสมัย (ค.ศ. 2001-2022) กล่าวถึง ภูมิหลังความเป็นมาของอัฟกานิสถาน นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานในห้วงของประธานาธิบดีแต่ละสมัย ตั้งแต่การตัดสินใจบุกเข้าอัฟกานิสถานจนถึงปัจจุบัน ปัญหาความท้าทาย และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

บทที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานและผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับหรือสูญเสียไปในการปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน อันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานซึ่งเสร็จสิ้นในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 2021 หลังจากส่งกองกำลังเข้าไปประจำการเป็นเวลานานถึง 20 ปี

บทที่ 4 แนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาหลังจากการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากจีนและรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว

บทที่ 5 ข้อสรุปและข้ออภิปราย

บทที่ 2

นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถาน

ในห้วงของประธานาธิบดีแต่ละสมัย (ค.ศ. 2001-2022)

2.1 ภูมิหลังความเป็นมาของอัฟกานิสถาน

อัฟกานิสถานมีสถานที่ตั้งที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญโดยเป็นสะพานเชื่อมต่อมหาสมุทรอินเดียเข้ากับดินแดนที่เป็นหัวใจสำคัญในแถบยูเรเชีย ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมามหาอำนาจหลายประเทศมองภูมิภาคนี้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนายุทธศาสตร์ภาคพื้นทะเลและภาคพื้นดินของประเทศตน พื้นที่แห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรที่สำคัญมากมาย เช่น ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ และน้ำมัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อมหาอำนาจใดก็ตามที่เข้ามายึดครองพื้นที่แถบนี้ได้ นอกจากนี้ รัฐบาลที่อ่อนแอ การขาดแคลนระบบการติดต่อสื่อสาร การให้บริการด้านสุขภาพ การศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ของอัฟกานิสถาน หลายต่อหลายครั้งดึงดูดความสนใจของมหาอำนาจหลายประเทศในโลกได้เป็นอย่างดี ตลอดศตวรรษที่ 19 จักรวรรดินิยมอย่างมหาอำนาจสหราชอาณาจักรและสหภาพโซเวียตต่างแข่งขันแย่งชิงกันเพื่อแผ่ขยายอิทธิพลและอำนาจเข้าไปในอัฟกานิสถานเพื่อผลประโยชน์ของตน ซึ่งการแข่งขันนี้เรียกว่า The Great Game ดังนั้น ในห้วงเวลานั้นอัฟกานิสถานจึงเปรียบเสมือนเป็นรัฐกันชน (Buffer state) ระหว่างจักรวรรดิสหราชอาณาจักรและสหภาพโซเวียต (Morgan, 1973) อัฟกานิสถานซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเลและมีขนาดค่อนข้างเล็กได้ดำรงตนเป็นเอกเทศ และพยายามต่อสู้อย่างหนักเพื่อดำรงรักษานโยบายความเป็นกลางและสถานะของการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และในระหว่างการแข่งขัน The Great Game นี้เองที่อัฟกานิสถานได้เริ่มพัฒนาทักษะด้านการทูตเพื่อรักษาความเป็นกลางของตน ยุทธศาสตร์ของอัฟกานิสถานในการรักษาความสัมพันธ์ต่อมหาอำนาจแต่ละประเทศอย่างเท่าเทียมกันได้ถูกพัฒนาต่อในช่วงยุค 1920 โดยในห้วงเวลานี้อัฟกานิสถานเริ่มมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (Prakash, 2003)

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสหรัฐอเมริกาและอัฟกานิสถานได้ดำรงสืบเนื่องต่อมาหลังจากที่การปกครองแบบระบอบกษัตริย์ของอัฟกานิสถานได้ถูกโค่นล้มลงโดยการรัฐประหารใน ค.ศ. 1973 นำโดย ชาร์ดาร์ มุฮัมมัด ดาอูด (Sardar Mohammad Daoud) พระญาติขององค์กษัตริย์ ซึ่งต่อมาได้ก่อตั้งสาธารณรัฐอัฟกัน (Afghan Republic) ขึ้นมาเป็นครั้งแรก (Ma'arof, 1987) อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในอัฟกานิสถานยังคงระส่ำระสายและไร้เสถียรภาพทางการเมืองเนื่องจากการต่อต้านและต่อสู้ภายในประเทศอย่างรุนแรงจากหลายฝ่ายอยู่ตลอดเวลา พรรค

ประชาธิปไตยเพื่อประชาชนแห่งอัฟกานิสถานซึ่งขณะนั้นมีอิทธิพลภายในกองทัพของอัฟกานิสถานเป็นอย่างมากได้ทำการรัฐประหารอีกครั้งในเดือนเมษายน ค.ศ. 1978 โดยมีสหภาพโซเวียตหนุนหลัง หลังจากนั้นไม่นานใน ค.ศ. 1979 สหภาพโซเวียตได้ส่งกองกำลังเข้ามาในพื้นที่และแทรกแซงสถานการณ์ทางการเมืองของอัฟกานิสถานอย่างชัดเจน โดยในเดือนมกราคม ค.ศ. 1980 สือรายงานว่ามีกองกำลังของสหภาพโซเวียตประมาณ 80,000 – 100,000 นาย ในอัฟกานิสถาน (Central Intelligence Agency, 2000)

การเข้ามาของกองกำลังสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถานทำให้สหรัฐอเมริกาต้องพุ่งเป้าความสนใจไปที่อัฟกานิสถาน รวมถึงพิจารณาความเป็นไปได้และหนทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วนในด้านผลประโยชน์แห่งชาติของตนเอง ในมุมมองของสหรัฐอเมริกา การที่มีกองกำลังของสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถานทำให้สหภาพโซเวียตอยู่ใน “ระยะที่สามารถโจมตีบริเวณมหาสมุทรอินเดียหรือแม้แต่อ่าวเปอร์เซียได้” ซึ่งทั้งสองพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และทางเศรษฐกิจที่จะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของยุโรปตะวันตก ตะวันออกไกล และท้ายที่สุดคงหนีไม่พ้นสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ประเทศประชาธิปไตยเสรีหลายประเทศในโลกตะวันตก นำโดยสหรัฐอเมริกา จึงได้ร่วมมือและให้การช่วยเหลือกลุ่มนักรบจรรยา (Guerrilla Forces) หรือที่เรียกว่ากลุ่มนักรบมุญาฮิดีน (Afghan Mujahideen) ในการต่อสู้กับสหภาพโซเวียตและเพื่อขับไล่ให้สหภาพโซเวียตถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานไป अबดุล ซัตตาร์ (Abdus Sattar) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของปากีสถานกล่าวว่า สหรัฐอเมริกาได้เพิ่มการจัดสรรงบประมาณในทางลับเพื่อการส่งกำลังด้านอาวุธ ยุทธโศปกรณ์ให้แก่กลุ่มนักรบมุญาฮิดีน จาก 250 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ค.ศ. 1985 เป็น 470 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ค.ศ. 1986 และ 630 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ค.ศ. 1987 นอกจากนี้ จากรายงานยังพบว่า อัฟกานิสถานยังได้รับความช่วยเหลือจากซาอุดีอาระเบียและปากีสถานด้วย โดยซาอุดีอาระเบียช่วยเหลือเป็นจำนวนเงินที่เท่า ๆ กันกับสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ปากีสถานให้การช่วยเหลือกลุ่มนักรบมุญาฮิดีนอย่างระมัดระวังในช่วงแรกและเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลัง (Mahapatra, 1998) ด้านสหภาพโซเวียต เมื่อต้องเผชิญกับสงครามกลางเมืองภายในและการประณามจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งองค์การสหประชาชาติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในที่สุดสหภาพโซเวียตจึงยินยอมถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 1988

หลังจากสงครามสิ้นสุดลง อัฟกานิสถานได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นใน ค.ศ. 1992 ภายใต้การนำของบุรฮานุดดีน ร็อบบานี (Burhanuddin Rabbani - ค.ศ. 1992-1996) ซึ่งเป็นกองกำลังที่เข้มแข็งและมีเอกภาพ อย่างไรก็ตาม อัฟกานิสถานในขณะนั้นเต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่อแย่งอำนาจระหว่างกลุ่มกองกำลังต่าง ๆ ที่ถึงแม้จะเคยรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ เพื่อต่อต้านการรุกรานจากสหภาพโซเวียต แต่ด้วยเผ่าพันธุ์ ค่านิยม ความคิดเห็น รวมถึงวัฒนธรรม ภาษา และอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละกลุ่มกองกำลังมีความจงรักภักดีต่อเผ่าพันธุ์หรือกลุ่มของตนมากกว่าต่อประเทศชาติ ดังนั้นจึงไม่

มีความสามัคคีระหว่างกันในแง่ของการอยู่ในประเทศชาติเดียวกันหากไม่มีประเทศอื่น ๆ เข้ามารุกราน (เบญญาภา ศิริวาท, 2553) แม้แต่ในรัฐบาลอัฟกันเอง ประธานาธิบดีร็อบบานียังถูกทำหายโดยนายกรัฐมนตรีกุลบูদ্ดีน ฮิคมัตยาร์ (Gulbuddin Hekmatyar) ผู้ซึ่งต้องการอำนาจทั้งหมดไว้กับตนแต่เพียงผู้เดียว ความขัดแย้งดังกล่าวก่อให้เกิดการสู้รบกันเกิดขึ้นในกรุงคาบูล และสมาชิกในรัฐบาลมีการแยกตัวออกไปตั้งสาธารณรัฐอิสลามใหม่เพื่อแย่งชิงอำนาจ การแก่งแย่งเพื่อชิงอำนาจและเกมส์การเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและตลอดเวลาระหว่างกองกำลังหลาย ๆ กลุ่มนี้ทำให้อัฟกานิสถานเกิดภาวะสุญญากาศ (Vacuum) และใน ค.ศ. 1994 นี้เองเกิดการปรากฏตัวขึ้นของกลุ่มฏอลิบาน (Taliban) ที่พยายามจะเข้าควบคุมอำนาจในอัฟกานิสถาน โดยกลุ่มฏอลิบานนี้ได้รับการสนับสนุนด้านการส่งกำลังโดยหน่วยข่าวกรองของปากีสถาน (Inter-Services Intelligence – ISI)

เป็นที่เชื่อกันว่ากลุ่มฏอลิบานนั้นเกิดขึ้นจากกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาในปากีสถานซึ่งได้รับการฝึกและการติเตียนด้วยความช่วยเหลือจากหน่วยข่าวกรองของปากีสถาน ทักษะด้านการทหารของกลุ่มฏอลิบาน การฝึกการใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยและซับซ้อน รวมถึงยุทธวิธีการสู้รบ ล้วนแล้วแต่เป็นการฝึกที่ได้รับจากกองทัพปากีสถานทั้งสิ้น กลุ่มฏอลิบานเริ่มทำการปฏิบัติการเข้ายึดครองเมืองต่าง ๆ ในอัฟกานิสถานจนกระทั่งสามารถเข้ายึดกรุงคาบูลได้สำเร็จในเดือนกันยายน ค.ศ. 1996 และจัดตั้งรัฐบาลฏอลิบานขึ้น (ค.ศ. 1996-2001) รัฐบาลฏอลิบานพยายามที่จะรวมประเทศให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีเอกภาพโดยการนำเอาหลักการของศาสนาอิสลามมาใช้ปกครองประเทศ อย่างไรก็ตามการตีความหลักศาสนาของรัฐบาลฏอลิบานมีการตีความที่สุดโต่งหรือเกินความเป็นจริงไปมาก และมีหลายกรณีที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยอ้างหลักศาสนา เช่น ไม่อนุญาตให้ผู้หญิงไปโรงเรียนหรือทำงาน หากผู้หญิงจะออกไปนอกบ้านต้องมีผู้ชายในครอบครัวไปด้วยเท่านั้น เป็นต้น ทำให้ประชาชนเกิดความยากลำบากในการใช้ชีวิตและก่อให้เกิดการต่อต้านรัฐบาลขึ้น ประกอบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสงครามต่อต้านสหภาพโซเวียต และความช่วยเหลือด้านการเงินจากประเทศต่าง ๆ ได้หยุดชะงักลงเมื่อกลุ่มฏอลิบานเข้ายึดอำนาจเพราะประเทศต่าง ๆ คาดการณ์ว่าในไม่ช้าความสงบและสันติสุขจะกลับคืนสู่อัฟกานิสถาน อย่างไรก็ตาม สงครามกลางเมืองระหว่างกองกำลังต่าง ๆ ในอัฟกานิสถานยังคงดำเนินต่อไป รัฐบาลฏอลิบานทราบดีถึงนัยยะทางการเมืองที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอันเป็นผลมาจากสงครามการเมืองอย่างต่อเนื่อง และได้พยายามที่จะยุติการสู้รบภายในประเทศให้หมดไปเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ด้านสหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาไม่เคยมีการรับรองทางการทูตแก่รัฐบาลฏอลิบาน แต่ในห้วงระยะเวลาหนึ่งสหรัฐอเมริกาก็เคยคิดที่จะมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับรัฐบาลฏอลิบานเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง กล่าวคือ การโน้มน้าวให้อัฟกานิสถานเลิกทำการเพาะปลูกฝิ่น

และหยุดวงจรการค้ายาเสพติดเพื่อแลกกับความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ และเพื่อสนับสนุนแผนการของสหรัฐอเมริกาในการสำรวจและขนส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากภูมิภาคเอเชียกลาง ด้วยเป้าประสงค์เช่นนี้ทำให้โรบิน ราเฟล (Robin Raphel) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาประจำภูมิภาคเอเชียใต้ในสมัยประธานาธิบดีบิล คลินตัน (Bill Clinton – ค.ศ. 1993-2001) ได้ทำการเดินทางไปเยี่ยมเยือนกรุงคาบูลถึงสองครั้งเพื่อพบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกูลิบาน บริษัทน้ำมันของสหรัฐอเมริกาบริษัทหนึ่งคือ UNOCAL ถึงกับเริ่มต้นวางแผนการก่อสร้างท่อส่งน้ำมันผ่านอัฟกานิสถานโดยมีต้นทุนสูงถึง 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (Prakash, 2003) แต่หลังจากนั้นไม่นานก็เกิดเหตุการณ์ 9/11 ขึ้น

2.2 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานในห้วงของประธานาธิบดีแต่ละสมัย (ค.ศ. 2001-2022)

นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาดัดสินใจใช้ปฏิบัติการทางทหารบุกเข้าอัฟกานิสถานภายใต้ปฏิบัติการที่ชื่อว่า Operation Enduring Freedom ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 สถานการณ์ในอัฟกานิสถาน นโยบายของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถานในห้วงของประธานาธิบดีแต่ละสมัย และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากนโยบายเหล่านั้น มีดังนี้

2.2.1 ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush – ค.ศ. 2001-2009)

หลังจากเหตุการณ์ 9/11 คณะทำงานของบุชได้เริ่มให้คำนิยามความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในมิติของความสามารถในการมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของรัฐบาลต่าง ๆ ได้ การเสนอระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยถูกนำมาใช้เป็นหลักการหนึ่งของนโยบายต่างประเทศ และได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญในการตอบสนองต่อภัยคุกคามด้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา

ก่อนหน้าที่สหรัฐอเมริกาจะส่งกองกำลังทางทหารเข้าไปจัดการกับกลุ่มกูลิบาน ในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2001 อัฟกานิสถานเองได้ตกอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งมาตั้งแต่การบุกของโซเวียตใน ค.ศ. 1979 กลุ่มกูลิบานปกครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของอัฟกานิสถานตั้งแต่ ค.ศ. 1996 จนกระทั่งล่มสลายลงในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2001 โดยกลุ่มพันธมิตรซึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกา ความพ่ายแพ้ของกลุ่มกูลิบานทำให้สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรสามารถส่งกองกำลังเข้าไปยังอัฟกานิสถานเพื่อค้นหา ขับไล่ และสังหารสมาชิกกลุ่มกูลิบานรวมถึงนักบออัลกออิดะห์และผู้นำกลุ่มที่ยังหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์อย่างอูซามะห์ บิน ลาดิน

นับตั้งแต่การล่มสลายของระบอบกฏอิลบาน พลเมืองชาวอัฟกันได้สนุกกับอิสรภาพใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้รับมาก่อนเมื่อครั้งอยู่ภายใต้การปกครองของกลุ่มกฏอิลบาน ผู้อพยพลี้ภัยชาวอัฟกันราว 2 ล้านคนได้กลับมายังบ้านเกิด และเหล่าผู้หญิงได้กลับไปเรียนหนังสือ ทำงาน และมีส่วนร่วมในการเมืองอีกครั้ง แต่ในขณะเดียวกัน หลาย ๆ พื้นที่ของอัฟกานิสถานยังคงขาดความมั่นคงและปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเคยเป็นฐานที่มั่นหลักของกลุ่มกฏอิลบาน

วันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2003 สหรัฐอเมริกาและรัฐบาลอัฟกันได้ประกาศว่าการสู้รบครั้งยิ่งใหญ่ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำนี้ได้สิ้นสุดลงแล้ว และตั้งนั้นกองกำลังพันธมิตรที่นำโดยสหรัฐอเมริกานี้จะมุ่งเน้นภารกิจไปยังการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพแทน มาตรการการสร้าง ความมั่นคงและเสถียรภาพของสหรัฐอเมริกาใช้วิธีการขยายอำนาจและขอบเขตทางกฎหมายของรัฐบาลกลางซึ่งถูกมองว่าอ่อนแอและไม่สามารถใช้ควบคุมผู้นำท้องถิ่นในภูมิภาคหลาย ๆ ส่วนได้ สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรพยายามที่จะสร้างความแข็งแกร่งให้กับกรุงคาบูลโดยการเสริมสร้างกองทัพอัฟกันขึ้นมาใหม่ สนับสนุนกองกำลังความมั่นคงระหว่างประเทศ (International Security Assistance Force - ISAF) พัฒนาพื้นที่หลายพื้นที่ในภูมิภาคเพื่อให้เอื้อต่อการสร้างสภาวะที่มั่นคง ปลอดภัยต่อการฟื้นฟูประเทศ และปลดอาวุธกองกำลังอิสระต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย เพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาดังกล่าว องค์การสหประชาชาติและคณะทำงานของบูชได้ยกเลิกการคว่ำบาตรหลายรายการต่ออัฟกานิสถานที่มีมาตั้งแต่การเข้ายึดครองของโซเวียต สหรัฐอเมริกาให้เงินสนับสนุนอัฟกานิสถานรวมเป็นเงินทั้งสิ้นมากกว่า 815 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีงบประมาณ 2002 และเงินช่วยเหลือได้เพิ่มมากขึ้นเป็น 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีงบประมาณ 2004 (Katzman, 2005)

2.2.2 ประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama – ค.ศ. 2009-2017)

ด้วยความที่คณะทำงานของบูชได้ลดการให้ความสำคัญต่อสงครามในอัฟกานิสถานเพื่อหันไปให้การสนับสนุนในสงครามอิรักมากขึ้น รวมถึงจัดสรรทรัพยากรแก่การปฏิบัติการในอัฟกานิสถานน้อยลง ทั้งโดยการลดจำนวนกำลังพลและลดระดับความสนใจลง สถานการณ์ในอัฟกานิสถานได้ย่ำแย่ลงไปสู่ความโกลาหลอย่างหนักของการก่อความไม่สงบและความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากกลุ่มกฏอิลบานทำการยึดคืนพื้นที่ในอัฟกานิสถานไว้ได้หลายส่วน ใน ค.ศ. 2008 ผู้บัญชาการทหารหลายนายของสหรัฐอเมริกาที่ประจำการในอัฟกานิสถานได้มีการร้องขอให้สหรัฐอเมริกาส่งกำลังพลเข้าไปสมทบเพิ่มเติมอีกราว 20,000-30,000 นาย เพื่อต่อสู้กับการก่อความไม่สงบที่กำลังเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ (Motevalli, 2008) การปฏิบัติการ Operation Enduring Freedom ได้เดินทางมาสู่ทางแยกเมื่อบารัค โอบามา เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี ในขณะที่เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาหลายคนยืนยันมาตลอดห้วง ค.ศ. 2008 และ 2009 ว่าสหรัฐอเมริกาคงไม่ชนะในสงครามนี้ (Youssef, 2008)

ในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2008 โอบามาได้ให้คำมั่นสัญญาที่จะเพิ่มความพยายามของสหรัฐอเมริกาในสิ่งที่เขาเรียกว่า “สงครามอันชอบธรรม” (Right war) ในการกล่าวสุนทรพจน์ครั้งหนึ่งระหว่างการหาเสียง ในวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 โอบามา ซึ่งในขณะนั้นเป็นหนึ่งในผู้เข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้แสดงออกถึงความตั้งใจของเขาที่จะเอาชนะสงครามในอัฟกานิสถานให้ได้ โดยกล่าวว่า (Obama, 2008 อ้างถึงใน The New York Times, 2008)

กำลังพลของเราและของพันธมิตรนาโต้กำลังปฏิบัติหน้าที่อย่างกล้าหาญอยู่ในอัฟกานิสถาน แต่ผมได้เสนอมาหลายต่อหลายปีแล้วว่าเราขาดทรัพยากรที่จำเป็นในการที่จะทำให้ภารกิจนั้นบรรลุผลเนื่องด้วยพันธสัญญาและความรับผิดชอบที่เรามีต่ออิรัก นั่นเป็นสิ่งที่ประธานคณะเสนาธิการร่วมกล่าวเมื่อต้นเดือนเช่นกัน และนั่นเป็นเหตุผลว่าทำไมผม ในฐานะประธานาธิบดี จะดำเนินการให้การต่อสู้กับกลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มภูลิบานถูกจัดลำดับเป็นความสำคัญเร่งด่วนตามที่มันควรจะเป็น นี่เป็นสงครามที่เราต้องชนะ

สงครามในอัฟกานิสถานกลายมาเป็น “สงครามของโอบามา” เนื่องด้วยพันธสัญญาของประธานาธิบดีคนใหม่ที่จะสนับสนุนทรัพยากรและความสนใจแก่อัฟกานิสถานให้มากขึ้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก็คือความสำเร็จของนโยบายต่างประเทศของโอบามานั้นขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ของสงครามในอัฟกานิสถานเป็นอย่างมาก ซึ่งในช่วงปลาย ค.ศ. 2009 ดูเหมือนว่าผลลัพธ์ดังกล่าวจะยังคงแย่งเลื้อย ๆ (Marsh, 2014)

ในช่วงปลาย ค.ศ. 2009 การอภิปรายสาธารณะทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมิได้มุ่งไปยังคำถามที่ว่าสหรัฐอเมริกาควรลดจำนวนกำลังพลในอัฟกานิสถานลงหรือไม่ แต่เป็นคำถามที่ว่าประธานาธิบดีบารัค โอบามา ควรตัดสินใจส่งกำลังพลเข้าไปสมทบเพิ่มเติมหรือไม่ วันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 2009 ณ โรงเรียนนายร้อยเวสพอยท์ (West Point) กรุงนิวยอร์ก โอบามาได้มีแถลงการณ์โดยมีการถ่ายทอดสดไปทั่วประเทศว่าเขาได้สั่งให้มีการส่งกำลังพลเข้าไปที่อัฟกานิสถานเพิ่มเติมอีก 30,000 นาย โดยโอบามามองว่าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องดำเนินกลยุทธ์เช่นนี้เนื่องจากสถานการณ์ในอัฟกานิสถานนั้นกำลังเสื่อมถอยลงเรื่อย ๆ กล่าวคือ ระเบิดบฏภูลิบานที่ถูกโค่นล้มและถูกขับไล่ออกไปนั้นกำลังเสริมสร้างความแข็งแกร่งกลับขึ้นมาใหม่ และกลุ่มอัลกออิดะห์ก็ยังคงหลบภัยและกบดานอยู่ในพื้นที่ที่เป็นป่าภูเขาตามชายแดนปากีสถาน เพื่อเน้นย้ำถึงความเร่งด่วนของภารกิจนี้

โอบามายังได้กำหนดเส้นเวลาสำหรับการถอนตัวซึ่งระบุว่ากองกำลังจะเริ่มทยอยถอนตัวและเดินทางกลับสหรัฐอเมริกา 18 เดือนหลังจากการส่งกำลังพลเข้าไปสมทบเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม หลายคนมองว่าการตัดสินใจเช่นนั้นของโอบามาส່ว่นหนึ่งก็เพื่อทำตามคำมั่นสัญญาของเขาที่ได้ให้ไว้เมื่อตอนหาเสียงนั่นเอง (Cornwell, 2009)

การตัดสินใจของโอบามาสร้างปฏิกิริยาที่หลากหลายตามมา นอกจากจะสร้างความแคลงใจ ความกังขาในจิตใจ และความไม่เต็มใจ ต่อสมาชิกของสภาคองเกรสเองแล้ว การตัดสินใจนี้ยังได้รับการสนับสนุนอย่างเฉื่อยชาและไม่กระตือรือร้นเท่าที่ควรจากสาธารณชนชาวอเมริกันอีกด้วย (Saine 2009; Nichols 2010) ขณะที่ชาวอเมริกันหลายคนมองว่าความขัดแย้งในอัฟกานิสถานเป็น “สงครามอันชอบธรรม” ซึ่งเป็นการต่อสู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อลงโทษระบอบกฏอิลบานที่ทำให้ที่หลบภัยและที่พักพิงแก่ผู้ก่อการร้าย บิน ลาตินและกลุ่มผู้สมคบคิดในเหตุการณ์ 9/11 แต่จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงภารกิจที่ไม่มีความก้าวหน้าทำให้อีกหลาย ๆ คนเกิดข้อสงสัยและตั้งคำถามในภารกิจที่สหรัฐอเมริกาทำอยู่ คำวิพากษ์วิจารณ์ที่รุนแรงที่สุดที่มีต่อสงครามนี้คือ อัฟกานิสถานจะไม่มีวันมีเสถียรภาพและความมั่นคงได้ และดินแดน “สุสานแห่งจักรวรรดิทั้งหลาย” นี้ ดินแดนที่มีพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลที่ผู้รุกรานอย่างจักรวรรดิอังกฤษและโซเวียตก็มีอาชญากรรมและครอบครองได้ ได้ถูกกำหนดชะตากรรมไว้แล้วว่าจะต้องเสื่อมถอยกลับไปสู่ความยุ่งเหยิงวุ่นวายอีกอย่างแน่นอน (Isby, 2010)

ในขณะเดียวกัน โอบามาได้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอิรักและต้องการที่จะหลีกเลี่ยงมิให้อัฟกานิสถานต้องเผชิญชะตากรรมแบบเดียวกัน เขาต้องการที่จะซื้อเวลาเพื่อให้กองกำลังของสหรัฐอเมริกาสร้างกองทัพอัฟกันที่อ่อนแอให้แข็งแกร่งมากขึ้น เพื่อที่กองทัพอัฟกันจะได้ไม่พังทลายลงเหมือนอย่างกองทัพอิรักเป็น ยิ่งไปกว่านั้น โอบามาต้องการที่จะสร้างพลังอำนาจที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้รัฐบาลอัฟกันที่กรุงคาบูลสามารถโน้มน้าวกลุ่มกฏอิลบานให้ยินยอมเข้าร่วมการเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้งนี้ร่วมกัน (Whitlock, 2021) อย่างไรก็ตาม การดำเนินกลยุทธ์ของโอบามาไม่ประสบผลสำเร็จ อัฟกานิสถานยังคงไร้เสถียรภาพและกลุ่มกฏอิลบานก็ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพทุกกรณี เมื่อการถอนกองกำลังส่วนหนึ่งของสหรัฐอเมริกาแล้วเสร็จใน ค.ศ. 2012 จำนวนตัวเลขผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บชาวอเมริกันมีมากกว่า 1,000 คน ในขณะที่กลุ่มกฏอิลบานกลับมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม มากกว่าในห้วงเวลาก่อนหน้านี้ที่โอบามาจะสั่งการให้กำลังพลเข้าไปสมทบเพิ่มเติมเสียอีก (Beech, 2012)

2.2.3 ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump – ค.ศ. 2017-2021)

สถานการณ์ด้านความมั่นคงในอัฟกานิสถานยังคงระส่ำระสายและน่าเป็นห่วง โดยความเสื่อมถอยอย่างมีนัยสำคัญเริ่มต้นตั้งแต่ ค.ศ. 2013 ในสมัยประธานาธิบดีโอบามา ยาวนาน

เรื่อยมาจนถึงสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2017 กองกำลังความมั่นคงอัฟกานิสถานมีการบาดเจ็บและสูญเสียเป็นจำนวนมากและต้องเผชิญกับปัญหาความท้าทายอื่น ๆ กลุ่มกฏอิลิบานมีความแข็งแกร่งเพิ่มมากขึ้นและดูเหมือนเป็นฝ่ายได้เปรียบในขณะนั้น เครือข่ายฮักกอนี กลุ่มไอซิส (ISIS) และตัวแสดงอื่น ๆ ต่างมีส่วนทำให้ความมั่นคงของอัฟกานิสถานเสื่อมถอยลง แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือระบบการเมืองของอัฟกานิสถานที่ยังคงไม่มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเลย ในขณะเดียวกันสถานการณ์ภาพรวมในภูมิภาคก็ย่ำแย่ลงท่ามกลางความขัดข้องใจของประเทศต่าง ๆ ต่อปากีสถาน รวมถึงความท้าทายที่เกิดขึ้นจากจีน รัสเซีย และอิหร่าน (Felbab-Brown, 2017) ถึงแม้ว่ากลุ่มกฏอิลิบานไม่สามารถเข้ายึดครองเมืองต่าง ๆ จำนวนมากได้ แต่กลุ่มกฏอิลิบานก็ได้แสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถว่าพวกเขาสามารถเข้ายึดครองและควบคุมตำบลต่าง ๆ ได้หลายตำบล การเข้าควบคุมตำบลหลาย ๆ ตำบลอย่างไม่เป็นทางการในหลายพื้นที่ทั่วอัฟกานิสถานเช่นนี้ส่งผลให้อิทธิพลของกลุ่มกฏอิลิบานแผ่ขยายไปทั่วทั้งอัฟกานิสถานในหลายพื้นที่ที่สำคัญ ทั้งในบริเวณภาคใต้ เช่น เฮลมานด์ (Helmand) และภาคเหนือ แม้แต่จังหวัดต่าง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เชื่อกันว่าเป็นจังหวัดที่มั่นคงปลอดภัย เช่น กอนดาฮาร์ (Kandahar) ก็ยังได้รับผลกระทบจากกลุ่มกฏอิลิบานที่พยายามที่จะลดทอนเสถียรภาพของจังหวัดเหล่านี้ลง จากรายงานของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในช่วงต้น ค.ศ. 2017 มีเพียงประมาณร้อยละ 57 ของจังหวัดในอัฟกานิสถานทั้งหมดจำนวน 407 จังหวัดที่อยู่ภายใต้การควบคุมหรืออิทธิพลของรัฐบาลอัฟกัน ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลของเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2016 ซึ่งลดลง 6 จุดจากปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2016 และลดลงเกือบ 15 จุดจากเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2015 (Office of the Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, 2017a) ตัวเลขเหล่านี้ไม่มีการพัฒนาหรือเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเลยในช่วงครึ่งปีแรกของ ค.ศ. 2017 เนื่องจากตำบลต่าง ๆ ที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระก่อนหน้านี้ก็กลับตกไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มกฏอิลิบานอีกครั้ง

หลังจากการจัดการและทำลายกลุ่มไอซิสในอิรักและซีเรียได้สำเร็จ ปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2017 ทรัมป์ได้มุ่งความสนใจมายังอัฟกานิสถาน เขายอมรับว่าในขณะนี้สถานการณ์แรกของเขาคือการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน เขากลับตัดสินใจที่จะสั่งให้มีการเพิ่มเติมกำลังสมทบเข้าไปในอัฟกานิสถานเพื่อเป็นการส่งสัญญาณไปยังกลุ่มกฏอิลิบานว่าสหรัฐอเมริกายังไม่มีแผนการหรือเหตุผลที่จะถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถาน (Elliott, 2017) เขากล่าวว่าความมั่นคงของสหรัฐอเมริกายังอยู่ในลำดับความสำคัญเร่งด่วนมากกว่าที่จะพยายาม “ควบคุมบงการ” ว่าประชาชนชาวอัฟกันควรใช้ชีวิตอย่างไร ทรัมป์เองเรียกวิธีการของเขานี้ว่า “สัจนิยมอย่างมีหลักการ” (Principled Realism) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย “สหรัฐอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่ง” (America First) ของคณะทำงานของเขา เขาให้คำมั่นสัญญาว่าสหรัฐอเมริกามีคำจำกัดความที่

ชัดเจนว่าชัยชนะในอัฟกานิสถานคืออะไร แต่ก็ได้ให้เพียงคำจำกัดความกว้าง ๆ ว่ามันหมายถึงอะไรเพียงเท่านั้น (Nakamura & Phillip, 2017)

โดนัลด์ ทรัมป์ กล่าวในแถลงการณ์แผนการปฏิบัติทางทหารต่ออัฟกานิสถาน ณ ค่ายทหาร Fort Myer รัฐเวอร์จิเนีย วันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ. 2017 โดยมีใจความว่า (Trump, 2017 อ้างถึงใน CNN, 2017)

...กำลังพลของเราจะต่อสู้เพื่อชัยชนะ เราจะต่อสู้เพื่อชัยชนะ
ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป คำว่าชัยชนะจะมีคำจำกัดความที่ชัดเจน: โจมตี
ศัตรูของเรา, ทำลายกลุ่มไอซิสให้สิ้นซาก, ทำลายกลุ่มอัลกออิดะฮ์,
ป้องกันมิให้กลุ่มญอลิบานเข้าควบคุมประเทศ และยับยั้งการโจมตี
ขนาดใหญ่ของกลุ่มก่อการร้ายต่อประชาชนชาวอเมริกันก่อนที่มัน
จะเกิดขึ้นอีกครั้ง

ในขณะที่โอบามาใช้การดำเนินนโยบายด้วยความแข็งแกร่งโดยการเพิ่มกองกำลังให้มากขึ้นเพื่อบังคับให้กลุ่มญอลิบานยินยอมเข้าร่วมเจรจาสันติภาพ การดำเนินกลยุทธ์ของทรัมป์แตกต่างจากนั้น กล่าวคือ ทรัมป์ใช้กลยุทธ์แบบผสมผสานที่ประกอบด้วย การตัดสินใจที่มั่นคงหนักแน่น การโน้มน้าวใจ และองค์ประกอบที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้เลยอย่างห้วงเวลาที่ประจวบเหมาะพอดี (Good-timing) ทรัมป์สามารถที่จะโน้มน้าวให้กลุ่มญอลิบานและรัฐบาลอัฟกันร่วมกันลงนามในข้อตกลงสันติภาพ “แบบมีเงื่อนไข” ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 (Mashal, 2020a) ที่กรุงโดฮากาตาร์ ในอดีตที่ผ่านมาคณะทำงานของสหรัฐอเมริกาทุกคณะนั้นยึดติดกับแนวคิดในการสร้างชาติ แต่ทรัมป์ปฏิเสธที่จะสร้างพันธสัญญาใด ๆ ก็ตามที่จะให้กองกำลังของสหรัฐอเมริกาต้องปฏิบัติการรักษาสันติภาพหรือการสร้างชาติ (Beamon, 2017) ดังจะเห็นได้จากข้อตกลงสันติภาพที่เขาได้ลงนามไป ซึ่งสอดคล้องกับการที่เขายืนยันว่าสหรัฐอเมริกาจะไม่ให้การสนับสนุนและให้ทรัพยากร (แก่อัฟกานิสถาน) “แบบไร้ขีดจำกัด” โดยในประเด็นนี้ โดนัลด์ ทรัมป์ กล่าวเพิ่มเติมในแถลงการณ์แผนการปฏิบัติทางทหารต่ออัฟกานิสถาน ณ ค่ายทหาร Fort Myer รัฐเวอร์จิเนีย ว่า (Trump, 2017 อ้างถึงใน CNN, 2017)

... สหรัฐอเมริกาจะทำงานร่วมกับรัฐบาลอัฟกันตราบเท่าที่เรา
มองเห็นความมุ่งมั่นและความก้าวหน้า อย่างไรก็ตาม พันธสัญญา
ที่เราให้มิได้เป็นแบบไร้ขีดจำกัด และการสนับสนุนของเรามีใช้
ดังเช่นเช็คเปล่า...

*รัฐบาลอัฟกันต้องดำเนินการรับภาระในส่วนของพวกเขา
เองต่อ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทหาร การเมือง และเศรษฐกิจ*

ในแผนข้อตกลงสันติภาพ กล่าวโดยสรุปคือ สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรจะต้องทำการถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานเป็นห้วง ๆ ไปเรื่อย ๆ จนตัวเลขกำลังพลลดลงเป็นศูนย์ภายในระยะเวลา 14 เดือน หรือภายในปลายเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 และต้องไม่ละเมิดอธิปไตยหรือแทรกแซงกิจการภายในของอัฟกานิสถาน พร้อมกับการปล่อยตัวนักโทษทางการเมืองและนักโทษอื่น ๆ ของกลุ่มฏอลิบานและกลุ่มอื่น ๆ ในวันแรกของการเจรจาภายในของอัฟกานิสถาน คือวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2020 เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจต่อกลุ่มฏอลิบาน ในขณะที่สำหรับกลุ่มฏอลิบานนั้นต้องหยุดทำการโจมตีด้วยอาวุธทั้งหมด ให้คำมั่นสัญญาว่าจะป้องกันภัยคุกคามที่อาจจะส่งผลแก่สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรไม่ให้เกิดขึ้นในดินแดนของอัฟกานิสถาน รวมถึงไม่ให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายเหล่านี้ นอกจากนี้ กลุ่มฏอลิบานจะต้องทำการเจรจากับรัฐบาลอัฟกันเพื่อยุติความขัดแย้งและหาข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันหรือบริหารประเทศร่วมกันอย่างมีสันติให้ได้ (Heistein et al., 2020) และให้คำมั่นสัญญานักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวนั้นจะไม่สร้างภัยคุกคามต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตาม หลังจากการลงนามในข้อตกลงเพียงไม่นาน การคาดการณ์ว่ากลุ่มฏอลิบานจะปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นได้ลดลงเรื่อย ๆ ในช่วงต้นเดือนมีนาคม ค.ศ. 2020 กลุ่มฏอลิบานได้ยุติห้วงเวลาแห่งการ “ลดความรุนแรง” และหันกลับมาเริ่มปฏิบัติการโจมตีกองกำลังอัฟกันอีกครั้ง ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาต้องดำเนินการตอบโต้ด้วยการโจมตีทางอากาศเพื่อปกป้องกองกำลังอัฟกัน (Rahim & Mashal, 2020) การโจมตีจากฝั่งฏอลิบานและการโจมตีทางอากาศของสหรัฐอเมริกาเพื่อตอบโต้ได้เกิดขึ้นอีกหลายครั้งเพียงไม่กี่ชั่วโมงหลังจากการพูดคุยทางโทรศัพท์ระหว่างทรัมป์และผู้นำฝ่ายการเมืองของกลุ่มฏอลิบาน อันเป็นการพูดคุยทางโทรศัพท์ครั้งแรกระหว่างประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาและผู้นำกลุ่มฏอลิบานนับตั้งแต่การที่สหรัฐอเมริกานำกองกำลังทหารบุกเข้าอัฟกานิสถาน (Gearan, 2020; George, 2020) วันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2020 ผู้บัญชาการทหารของสหรัฐอเมริกาท่านหนึ่งได้กล่าวว่าอัตราการโจมตีของกลุ่มฏอลิบานนั้นไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้ (Thomas, 2020)

นอกจากนี้ การตอบสนองของรัฐบาลอัฟกันยังได้ทำให้การปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นเพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยประธานาธิบดีอัชรอฟ กอનીย์ ปฏิเสธการแลกเปลี่ยนตัวนักโทษภายในวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2020 โดยกล่าวต่อสื่อมวลชนว่า การปล่อยตัวนักโทษฏอลิบานมิได้อยู่ภายใต้อำนาจของสหรัฐอเมริกา แต่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลอัฟกัน นอกจากนี้ เขายังได้กล่าวเพิ่มเติมว่ารัฐบาลของเขามีได้ตกลงใจสร้างพันธสัญญาที่จะปล่อยนักโทษเหล่านี้ให้เป็นอิสระ และการ

แลกเปลี่ยนตัวนักโทษไม่สามารถนำมาเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการเจรจาภายในของอัฟกานิสถาน (Intra-Afghan talks) ได้ (George & Lamothe, 2020) ในระหว่างนั้น กลุ่มฏอลิบานได้เพิ่มการโจมตีมากขึ้น นำไปสู่ความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับในห้วงหลายปีที่ผ่านมา (Mashal, 2020b) อย่างไรก็ตาม ทรัมป์ได้สั่งการให้มีการทยอยถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานเป็นห้วง ๆ ตามข้อตกลง จนกระทั่งจำนวนกำลังพลของสหรัฐอเมริกาเองลดเหลือเพียงประมาณ 2,500 นายเท่านั้น

2.2.4 ประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดน (Joseph Biden – ค.ศ. 2021-ปัจจุบัน)

วันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2021 โจเซฟ ไบเดน (Joseph Biden) เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 46 ของสหรัฐอเมริกาต่อจากประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ หนึ่งในการตัดสินใจที่ยากที่สุดของไบเดนและคณะทำงานใหม่ของเขาคือการที่ต้องตัดสินใจว่าสหรัฐอเมริกาคงดำเนินนโยบายถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาที่เหลืออยู่ประมาณ 2,500 นายออกจากอัฟกานิสถานทั้งหมดให้ทันตามกำหนดเส้นเวลาสุดท้ายคือวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2021 ตามที่คณะทำงานของทรัมป์ได้เห็นชอบและลงนามไว้ก่อนหน้านี้หรือไม่ (Jenkins, 2021) เจ้าหน้าที่รัฐบาลและนักวิเคราะห์หลายคนมองว่า หากคณะทำงานของไบเดนเคารพและยอมทำตามข้อตกลงในการถอนตัวตามเส้นเวลาดังกล่าว เกรงว่ากลุ่มฏอลิบานจะสามารถเอาชนะกองกำลังความมั่นคงอัฟกันที่เหลืออยู่ พร้อมทั้งเข้ายึดครองและควบคุมเมืองใหญ่ ๆ เช่น กอนดฮาร์ เพื่อผลักดันให้กลุ่มของตนได้รับชัยชนะหรือกดดันให้รัฐบาลอัฟกันยินยอมที่จะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้หรือเสียเปรียบในการเจรจาสันติภาพที่กำลังดำเนินไปอยู่นั้นอย่างแน่นอน ในทางกลับกัน หากสหรัฐอเมริกาเลื่อนกำหนดเส้นเวลาสุดท้ายในการถอนตัวออกไป ตามที่คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาองเกรสได้แนะนำในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2021 กลุ่มฏอลิบานก็คงจะพิจารณาและลงความเห็นว่ายึดข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้ใน ค.ศ. 2020 กับสหรัฐอเมริกานั้นถือเป็นโมฆะและอาจนำไปสู่การเริ่มโจมตีกำลังพลของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรอีกครั้งได้ ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้อาจทำให้สหรัฐอเมริกามีแนวโน้มต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามที่มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อปกป้องกองกำลังของตนและกองกำลังอัฟกันที่กลุ่มฏอลิบานจะโจมตีเพื่อแก้แค้นนั่นเอง (Gibbons-Neff & Shah, 2021)

อย่างไรก็ตาม คณะทำงานของไบเดนได้ตระหนักว่าการเข้าไปมีบทบาทของกองทัพสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานนั้นมีค่าใช้จ่ายหรือวิธีการที่จะนำมาซึ่งสันติภาพอันยั่งยืนและถาวรของอัฟกานิสถาน (Brenner & Wallin, 2021) ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 ประธานาธิบดีไบเดนได้ตัดสินใจเลื่อนกำหนดเส้นเวลาสุดท้าย คือวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2021 ที่ตกลงกันไว้ตั้งแต่นั้นในข้อตกลงสหรัฐอเมริกา-ฏอลิบาน โดยไบเดนประกาศว่าสหรัฐอเมริกาคงทำการถอนกองกำลังที่เหลืออยู่ออกจากอัฟกานิสถานทั้งหมดภายในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2021 และหลังจากนั้นไม่นาน

กองกำลังนาโตก็ได้ประกาศว่ากองกำลังทั้งหมดในการกิจ Resolute Support Mission จะทำการถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานเช่นกันภายในเวลา 2-3 เดือนนับจากวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2021 (North Atlantic Treaty Organization, 2021)

ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2021 กลุ่มฏอลิบานได้เริ่มทำการรุกเข้าบุกยึดพื้นที่ชนบทในอัฟกานิสถานเป็นวงกว้างและสถาปนาที่มั่นแข็งแรงของกลุ่มในหลาย ๆ พื้นที่ แหล่งข่าวหนึ่งประมาณการว่าในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายน ค.ศ. 2021 กลุ่มฏอลิบานได้ทำการเข้าควบคุมมากกว่า 100 ตำบลจากทั้งหมด 400 ตำบลในอัฟกานิสถาน (Clark & Ali, 2021) ความรวดเร็วในการเข้าบุกยึดพื้นที่สร้างความประหลาดใจให้แก่หลายฝ่าย ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาคนหนึ่งของกลุ่มฏอลิบานได้กล่าวว่ากองกำลังของเขาได้ตั้งใจหลีกเลี่ยงการเข้ายึดครองหัวเมืองใหญ่ ๆ ก่อนที่กองกำลังของสหรัฐอเมริกาจะถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานทั้งหมด (De Luce et al., 2021) ในเดือนกรกฎาคม กลุ่มฏอลิบานได้เริ่มเข้ายึดครองจุดข้ามชายแดนระหว่างอัฟกานิสถานและทาจิกิสถาน อิหร่าน และปากีสถาน ซึ่งทำให้รัฐบาลอัฟกันต้องสูญเสียรายได้ที่สำคัญจากฝ่ายศุลกากรเป็นจำนวนมาก วันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ. 2021 พลเอกมิลลีย์ (General Milley) ประมาณการว่ามากกว่า 200 ตำบลตกอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มฏอลิบาน แต่ยืนยันว่ากลุ่มฏอลิบานยังมิได้ทำการเข้ายึดครองหัวเมืองใหญ่ใด ๆ เลยที่กองกำลังอัฟกันสถาปนากำลังอยู่ (Ali & Stewart, 2021)

ถึงแม้จะมีการรายงานว่าสถานการณ์ในอัฟกานิสถานย่ำแย่ลงเรื่อย ๆ แต่ไบเดนได้ยืนยันการตัดสินใจของเขาที่จะถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากสงครามที่ยืดเยื้อมา 20 ปีนี้ โดยเขาได้กล่าวแสดงความรู้สึกออกมาระหว่างการแถลงการณ์ว่า

ผมขอถามพวกคุณทั้งหลายที่อยากให้เราอยู่ต่อหน่อย อีกกี่ชีวิตกัน? ลูกสาวลูกชายชาวอเมริกันอีกกี่คนกันที่พวกคุณเต็มใจจะพาไปเสี่ยง? แล้วพวกคุณอยากให้พวกเขาอยู่อีกนานแค่ไหน? ตอนนี้เราก็มียามากมายหลายครอบครัวแล้วที่พ่อแม่พวกเขาไปสู้รบที่อัฟกานิสถานมา 20 ปีที่แล้ว พวกคุณจะส่งลูก ๆ และก๊หลาน ๆ ของพวกเขาไปด้วยยังงั้นหรือ? คุณจะส่งลูกชายหรือลูกสาวของคุณไปมั๊ย?

(Biden, 2021)

โจเซฟ ไบเดน กล่าวขณะออกแถลงการณ์ในห้องฝั่งตะวันออกของทำเนียบขาว วันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 2021

ไบเดนกล่าวว่าเป้าประสงค์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานได้บรรลุแล้ว นั่นคือ ไม่มีการก่อการร้ายเกิดขึ้นจากอัฟกานิสถาน และอุซามะห์ บิน ลาดิน ได้ถูกสังหารแล้ว แต่เขาได้ปฏิเสธความคิดที่ว่าคำกล่าวของเขานั้นแสดงถึงการประกาศว่า “ภารกิจบรรลุผลสำเร็จ” (Mission accomplished) แล้ว นอกจากนี้เขายังกล่าวว่าชาวอัฟกันต้องตัดสินใจถึงโชคชะตาและอนาคตของประเทศของพวกเขาด้วยตัวพวกเขาเอง พร้อมทั้งกล่าวว่าสหรัฐอเมริกาจะไม่รับผิดชอบกับการเสียชีวิตของพลเรือนในอัฟกานิสถานอีกต่อไปหลังจากกองกำลังทั้งหมดได้ทำการถอนตัวเรียบร้อยแล้ว

มันขึ้นอยู่กับประชาชนชาวอัฟกันเองที่ต้องตัดสินใจว่าพวกเขาต้องการรัฐบาลไหน ไม่ใช่ให้พวกเราที่กำหนดรัฐบาลให้กับพวกเขา ไม่เคยมีประเทศไหนทำได้แบบนั้นเลย อัฟกานิสถานไม่เคยเป็นประเทศที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่เคยเลยตลอดระยะเวลาทั้งประวัติศาสตร์ของประเทศ

(Biden, 2021)

โจเซฟ ไบเดน กล่าวเพิ่มเติมขณะออกแถลงการณ์ในห้องฟุ้งตะวันออกของทำเนียบขาว วันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 2021

วันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 2021 กลุ่มฏอลิบานได้ทำการเข้ายึดครองหัวเมืองใหญ่เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่เนื่องจากผู้บัญชาการทหารหลายนายของสหรัฐอเมริกาและคนอื่น ๆ มักจะกล่าวเสมอว่ากลุ่มฏอลิบานไม่สามารถทำการเข้ายึดครองหัวเมืองใหญ่ ๆ ได้ในหัวงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งนั่นเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งโดยเปรียบเทียบกับรัฐบาลอัฟกัน ในหลายสัปดาห์ต่อมา กลุ่มฏอลิบานทำการเข้ายึดครองหัวเมืองใหญ่ในอัฟกานิสถานได้ถึงจำนวนครึ่งหนึ่งของหัวเมืองใหญ่ทั้งหมด ซึ่งสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้สังเกตการณ์และเจ้าหน้าที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกามากมาย (Miller-Idriss, 2021) วันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 2021 มีรายงานว่าเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาเกิดความกังวลว่ากลุ่มฏอลิบานจะสามารถเคลื่อนที่เข้าสู่กรุงคาบูลได้ภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่วัน กลุ่มฏอลิบานสามารถทำการเข้ายึดครองหัวเมืองใหญ่ที่เป็นด่านหน้าสุดท้ายคือญะลาละบัด (Jalalabad) ทางทิศตะวันออกและมาซาร์ รี ชารีฟ (Mazar-e-Sharif) ทางทิศเหนือได้สำเร็จ เข้าวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 2021 กลุ่มฏอลิบานเริ่มเคลื่อนที่เข้าสู่กรุงคาบูลและสามารถทำการยึดครองอัฟกานิสถานได้ทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ (BBC, 2021) และในวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 2021 กระทรวงการต่างประเทศของสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ได้ออกมาแถลงการณ์

ว่าประธานาธิบดีอิซฮร็อฟ กอนีเย์ และครอบครัวได้ลี้ภัยไปอยู่ที่สาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์แล้ว (United Arab Emirates Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation, 2021)

ในหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มกฏอลิบานได้ควบคุมดินแดนหลาย ๆ ส่วนของ อัฟกานิสถาน แต่การเข้ายึดครองประเทศในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 นั้นทำให้พวกเขามีอำนาจ ควบคุมพื้นที่ในเมืองเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 อัฟกานิสถานที่กลุ่มกฏอลิบานจะปกครองในปี ค.ศ. 2021 นั้นแตกต่างจากอัฟกานิสถานที่พวกเขาเคยปกครองเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นเรื่องที่จะต้องคอยจับตามองต่อไปว่ารัฐบาลกฏอลิบานนั้นจะจัดการ กับความท้าทายมากมายที่อัฟกานิสถานเผชิญอยู่อย่างไร รวมไปถึงวิกฤติเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นด้วย ดูเหมือนว่ากลุ่มกฏอลิบานจะขาดขีดความสามารถเฉพาะด้านและการจัดการหลาย ๆ อย่าง ซึ่งนั่น อาจจะส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการบริหารประเทศและการสร้างและรักษาความมั่นคงให้ทั่วถึง ทั้งประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปราศจากกลุ่มบุคคลที่เคยสนับสนุนรัฐบาลอัฟกันซูดที่ที่แล้ว ด้วย (Thomas, 2021)

บทที่ 3

ปัจจัยที่ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบาย ถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

วันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 2021 พลตรีคริส ดอนาฮิว (Major General Chris Donahue) ผู้บัญชาการกองพลส่งทางอากาศที่ 82 กองทัพอากาศที่ 18 ของสหรัฐอเมริกาได้ขึ้นเครื่องบินคาร์โก C-17 ที่สนามบินนานาชาติฮามิด การ์ซัย (Hamid Karzai International Airport) ที่กรุงคาบูล โดยเขาได้เป็นกำลังพลของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาค้นสุดท้ายที่ออกจากพื้นแผ่นดินของอัฟกานิสถาน และเป็นการจบสิ้นการทำสงครามในต่างประเทศที่ยืดเยื้อยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา (Shaurya, 2021)

จากการศึกษาผลลัพธ์ของภารกิจของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน ผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้รับและสูญเสียไปในภารกิจนี้ รวมถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ อันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยเกี่ยวข้องที่นำไปสู่การตัดสินใจเช่นนั้นของสหรัฐอเมริกา 3 ปัจจัยหลัก ๆ ด้วยกัน ได้แก่ ความล้มเหลวในการสร้างชาติในอัฟกานิสถานอันเนื่องมาจากบริบทแวดล้อมและโครงสร้างทางสังคมของอัฟกานิสถาน เป้าประสงค์ด้านความมั่นคงที่ไม่บรรลุผลสำเร็จ และต้นทุนความเสียหายที่สหรัฐอเมริกาต้องจ่ายในสงครามนี้ ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเอาแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ของมาร์ค แอมสตัดซ์ (Marc R. Amstutz) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ทั้งสามปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดของไบเดนในการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน

3.1 ความล้มเหลวในการสร้างชาติในอัฟกานิสถาน อันเนื่องมาจากบริบทแวดล้อมและโครงสร้างทางสังคมของอัฟกานิสถาน

3.1.1 ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์

ในช่วงเริ่มต้นของโลกสมัยใหม่ อัฟกานิสถานนั้นประกอบด้วยประชากรที่มีชาติพันธุ์หลากหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก โดยมีเพียงความเชื่อในศาสนาอิสลามเท่านั้นที่คล้ายคลึงกัน (Saikal, 2004) กลุ่มชาติพันธุ์ในอัฟกานิสถานนั้นต่างก็เป็นกลุ่มที่ “แข็งแกร่ง มีเขตแดนเป็นของตนเอง และมีวัฒนธรรมประเพณีที่ขัดแย้งกันมาเป็นเวลายาวนาน” (Shahrani, 1986) หากจำแนกโดยกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว อัฟกานิสถานเป็นประเทศที่มีความหลากหลาย

ของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก โดยกลุ่มประชากรชาวพชตุน (Pashtun) ดูเหมือนจะเป็นประชากรกลุ่มที่มีอำนาจหรือมีข้อได้เปรียบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากกษัตริย์หรือผู้ปกครองทุกคนล้วนแล้วแต่มาจากกลุ่มนี้ทั้งสิ้น

หลายศตวรรษที่ผ่านมา กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการผสมข้ามชาติพันธุ์จากการแต่งงานข้ามกลุ่มกันอยู่โดยตลอด ดังนั้นจึงเกิดวัฒนธรรมประเพณีที่ผสมผสานกันรวมไปถึงความซับซ้อนของชาติพันธุ์ขึ้น (Dupree, 2010) จากพลวัตของความหลากหลายทางด้านสังคม ศาสนา และภาษา ทำให้อัฟกานิสถานต้องเผชิญกับความยุ่งยากซับซ้อนทางการเมืองในการพัฒนาอัฟกานิสถานให้เป็นรัฐชาติที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ชาติพันธุ์หลัก ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองของอัฟกานิสถาน ได้แก่

1) พชตุน (Pashtuns/Pathans)

พชตุนเป็นหนึ่งในชาติพันธุ์กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในโลก สำหรับในอัฟกานิสถานเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่และมีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศ โดยคิดเป็นร้อยละ 42 ของประชากรทั้งหมด¹ มีถิ่นกำเนิดอยู่ทางตอนใต้ของเทือกเขาฮินดูกูช ปัจจุบันอาศัยกระจายตัวในส่วนต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานแต่พบมากในภาคใต้และภาคตะวันออก ชาวพชตุนมีภาษาเป็นของตนเองคือภาษาพชโต แต่ชาวพชตุนที่อาศัยอยู่ในกรุงคาบูลส่วนใหญ่ใช้ภาษาดารี (เปอร์เซีย) และชาวพชตุนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี ชาวพชตุนเป็นที่รู้จักกันดีในด้านการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเข้มงวด (Wahab & Youngerman, 2007) สถานะทางสังคมของชาวพชตุนในสังคมและวัฒนธรรมอัฟกันเป็นชนกลุ่มที่ครองอำนาจการปกครองเหนือชนกลุ่มอื่น ๆ มาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ชาวพชตุนจะประกอบอาชีพรับราชการเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม หลังจากการบุกเข้าอัฟกานิสถานของโซเวียตและการแบ่งแยกด้านการเมืองระหว่างชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในการปกครองตนเองอย่างชัดเจน สถานะดังกล่าวและระบบชี้นำอำนาจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้สถานะเหนือกลุ่มอื่น ๆ ของชาวพชตุนนั้นลดน้อยลง (Newell, 1997)

2) ทาจิก (Tajiks)

ทาจิกเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่เป็นอันดับสอง โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละ 27 ของประชากรทั้งหมด ชาวทาจิกอาศัยกระจายตัวในหุบเขาทางตอนเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และทางตะวันตกของอัฟกานิสถาน ชาวทาจิกนิยมใช้ภาษาดารีมากกว่าภาษาพชโต และนับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี สถานะทางสังคมของชาวทาจิกจัดอยู่ในระดับปัญญาชนที่มีการศึกษาและมีทักษะ

¹ อัฟกานิสถานมีประชากรประมาณ 42,175,137 คน (ข้อมูลเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2023) (World Population Review, 2023)

ด้านต่าง ๆ ตีรอนจากชาวพุซตุณ สงครามกับโซเวียตและสงครามกลางเมืองในอัฟกานิสถานทำให้ชาวทาจิกเริ่มมีบทบาทมากขึ้นและมีอิทธิพลในอัฟกานิสถานจวบจนกระทั่งยุคหลังเหตุการณ์ 9/11

3) อุซเบก (Uzbeks)

อุซเบกเป็นหนึ่งในชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่สุดในอัฟกานิสถาน คิดเป็นจำนวนประมาณร้อยละ 9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ชาวอุซเบกอาศัยอยู่ทางตอนเหนือของเทือกเขาฮินดูกูช และกระจัดกระจายอยู่บริเวณอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียกลาง รวมถึงทางตอนใต้ของอดีตสหภาพโซเวียตและในอุซเบกิสถาน สำหรับชาวอุซเบกในสหภาพโซเวียตได้อพยพเข้ามาในอัฟกานิสถานหลังการปฏิวัติรัสเซียในฐานะผู้ลี้ภัยและทหารที่หลบหนีจากการทำร้ายกดขี่ของกองทัพรัสเซีย (Rais, 2008) ชาวอุซเบกใช้ภาษาอุซเบกเป็นหลักและยังมีบางส่วนที่ใช้ภาษาตารี ชาวอุซเบกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าวและฝัก นอกจากนี้ยังมีงานฝีมือหัตถกรรมและงานฝีมือจากสัตว์ แต่งานฝีมือที่เป็นที่นิยมและสร้างรายได้ให้มากที่สุดคือการผลิตพรม ในระยะหลังชาวอุซเบกอพยพเข้าเมืองมากขึ้นทำให้ได้รับการศึกษามากขึ้นตามไปด้วย

4) หะซารา (Hazara)

หะซาราเป็นชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในอัฟกานิสถานมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 โดยเชื่อกันว่าบรรพบุรุษนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพเจงกิสข่าน (Genghis Khan) ที่เข้ามาล่าอาณานิคมในสมัยนั้น จำนวนประชากรของชาวหะซาราคิดเป็นร้อยละ 7 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และอาศัยอยู่บริเวณตอนกลางของประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าภูเขาที่เรียกว่าหะซาราจัต (Hazarajat) พวกเขาเป็นมุสลิมนิกายชีอะฮ์ที่ใหญ่ที่สุดในอัฟกานิสถาน พูดภาษาถิ่นของเปอร์เซียและภาษาตารี สถานะทางสังคมของชาวหะซาราอยู่ในชนชั้นต่ำโดยเป็นชาติพันธุ์ที่มีฐานะยากจนที่สุดและถูกกดขี่มากที่สุดในอัฟกานิสถาน (Rais, 2008) โดยส่วนมากทำงานในชนชั้นแรงงานที่ไร้ฝีมือ และมีอาชีพชาวไร่ ชาวนา

5) ไอแมค (Aimaq)

ไอแมคเป็นชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บริเวณระหว่างเฮรัตตะวันตกและหะซาราจัตตะวันออก คิดเป็นจำนวนร้อยละ 4 ของประชากรทั้งหมด ชาวไอแมคพูดภาษาถิ่นที่คล้ายกับภาษาตารี โดยมีคำบางคำยืมมาจากภาษามองโกเลียและตุรกี อย่างไรก็ตามในโรงเรียนมีการใช้ภาษาตารีเป็นหลัก ชาวไอแมคประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยการปลูกข้าว ฝ้าย องุ่น ข้าวสาลี และเมลอน และมีงานฝีมือการผลิตพรม

แต่ไหนแต่ไรมา กลุ่มชาติพันธุ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในอัฟกานิสถาน (Hanley, 2011) ในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของอัฟกานิสถาน สงครามกลางเมืองเกิดขึ้นหลายครั้งเนื่องจากการแบ่งแยกเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ (Ethnic discrimination) เพราะกลุ่ม

ชาติพันธุ์ทั้งหลายเหล่านี้ต่างก็เชื่อว่าพวกเขาจะต้องต่อสู้แย่งชิงกันเพื่อแสวงหาอำนาจและการควบคุมที่มากขึ้นเพื่อความอยู่รอดของชาติพันธุ์ของพวกเขาเอง

อิทธิพลต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกต่างมีส่วนส่งเสริมให้เกิดปัญหานี้ สงครามระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งที่ยืดเยื้อยาวนานและสร้างความเสียหายอย่างมากมายและรุนแรงแล้วแต่ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในทุกวันนี้หรือทำให้มันเด่นชัดมากขึ้น โดยการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกสูญเสีย และในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอีกเหิมหรือจินตนาการถึงการเสริมสร้างหรือการเพิ่มพลังอำนาจของตนเองขึ้นมาเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกสูญเสียได้อีก ความขัดแย้งในอัฟกานิสถานได้เปลี่ยนรูปแบบของดุลแห่งอำนาจระหว่างสังคมและการเมืองของรัฐบาลในรูปแบบดั้งเดิมไปจนหมดสิ้น ดังนั้น ภาพที่เราเห็นทุกวันนี้ก็คือ ภายใต้การนำของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ พวกเขาดำรงจัดตั้งรัฐบาลของตนเองขึ้นมาและปกครองกันเองในชาติพันธุ์นั้น ๆ ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อประชาชนชาวอัฟกันและนำพาความรุนแรงมาสู่สังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพิ่มความริ้วฉานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์พหุชนและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่พหุชนอีกด้วย

ระบบการปกครองหลายชั่วเชือกนี้เป็นสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์พหุชนมองว่าเป็นสิ่งที่อันตรายต่อชาติพันธุ์ของตนเอง เนื่องจากความหวาดกลัวที่จะสูญเสียอำนาจที่เคยมีไป ความหวาดกลัวนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งเพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มพหุชนและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพันธมิตรรุษเบก-ทาจิกฝ่ายเหนือ ที่ครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์เคยถูกควบคุมโดยกลุ่มชนชั้นนำชาวพหุชน และในขณะนี้ได้เสริมสร้างและมีความแข็งแกร่งทางการเมืองมากขึ้นในกรุงคาบูล พรรคการเมืองต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานไม่สามารถเจรจากันในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถรักษาความเป็นรัฐบาลผสมที่มีเสถียรภาพได้เนื่องจากไม่มีสถาบันประชาธิปไตยมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งแน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้ยังทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติอัฟกานิสถานยิ่งถูกลดทอนลง

จะเห็นได้ว่าทั้งชาวพหุชนและชาติพันธุ์อื่น ๆ เองต่างก็ตระหนักดีว่าการปกครองของอัฟกานิสถานภายใต้อำนาจของชาวพหุชนมีเป้าประสงค์หลักเพื่อรักษามลประโยชน์ของชาติพันธุ์พหุชนเป็นอันดับแรก อันนำไปสู่ความไม่พอใจของชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียม จึงเป็นผลทำให้ชาติพันธุ์อื่น ๆ พยายามเสริมสร้างความแข็งแกร่งของตนเองเพื่อที่จะได้มีอำนาจต่อรองหรือได้รับโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมกับชาวพหุชนบ้าง และในทางกลับกัน เมื่อชาวพหุชนเห็นดังนั้นก็พยายามเป็นอย่างยิ่งที่จะรักษาโครงสร้างทางสังคมเช่นนี้เอาไว้เพื่อรักษาอำนาจของชาติพันธุ์ของตนให้คงอยู่เช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ อัฟกานิสถานจึงยังคงมีความขัดแย้งและความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ต่าง ๆ อยู่เรื่อยมาจวบจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

อีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ความพยายามในการบริหารประเทศอย่างมีธรรมาภิบาล และมีเสถียรภาพของอัฟกานิสถานมีความซับซ้อนมากขึ้นไปอีกคือ โครงสร้างของรัฐบาลอัฟกันเองที่มี ลักษณะแบบไม่รวมศูนย์ (Decentralized) อัฟกานิสถานประกอบด้วย 34 จังหวัด 300 ตำบล และ มากกว่า 30,000 หมู่บ้าน (U.S. General Accountability Office, 2006) ถึงแม้จะมีระบอบ ประชาธิปไตยเกิดขึ้นมาในประเทศในช่วงหลัง แต่อัฟกานิสถานก็ไม่เคยมีรัฐบาลกลางที่แข็งแกร่งเลย ในประวัติศาสตร์ ผู้นำหมู่บ้าน หัวหน้าเผ่า และผู้นำในภูมิภาคต่าง ๆ มักมีอิทธิพลต่อประชากรใน ท้องถิ่นนั้น ๆ มากกว่ารัฐบาลกลาง โดยผู้นำเหล่านี้หรือที่เรียกกันว่า “ขุนศึก” (Warlords) หลายคน มีกองกำลังติดอาวุธเป็นของตนเอง ขุนศึกเหล่านี้มักมีตำแหน่งทางการเมืองที่สูงในรัฐบาลรวมไปถึง ตำแหน่งของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย และเนื่องด้วยความอ่อนแอของรัฐบาลกลางนี้เอง ประธานาธิบดี กัรซัยจึงต้องพึ่งพาเครือข่ายขุนศึกเหล่านี้เป็นอย่างมากในการปกครองอัฟกานิสถาน

3.1.2 ปัญหาเศรษฐกิจและการทุจริตคอร์รัปชัน

ใน ค.ศ. 2018 เศรษฐกิจของอัฟกานิสถานมีมูลค่าราว 2 หมื่นล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ โดยเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นปัจจัยหลักในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์และ สินค้าหลักของอัฟกานิสถานได้แก่ ผลไม้สด ผลไม้แห้ง พรม และอัญมณี/หินมีค่า เป็นต้น รัฐบาลอัฟ กันเคยได้พยายามปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจนอกระบบให้มาอยู่ในระบบและมีการกำหนดภาษี อย่างไรก็ตามนโยบายนี้ได้รับการต่อต้านเป็นอย่างมากเนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาอัฟกานิสถานไม่เคยมีระบบ ภาษีมาก่อนเลยนั่นเอง ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลอัฟกันได้กำหนดภาษีร้อยละ 10 ของ โทรศัพท์มือถือแต่ความพยายามที่จะนำภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) มาใช้นั้นก็ประสบความล้มเหลว ดังนั้น เศรษฐกิจบางส่วนในอัฟกานิสถานจึงยังคงเป็นเศรษฐกิจนอกระบบและรัฐบาลไม่สามารถจัดเก็บภาษี เพื่อนำรายได้เข้าประเทศได้

อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจของอัฟกานิสถานนั้นมีตัวเลขที่ต่ำลงเรื่อย ๆ และ มูลค่าของสกุลเงินอัฟกัน (Afghani) ก็ได้ลดลงเรื่อย ๆ เช่นกัน รายได้ประจำปีของรัฐบาลเพิ่มขึ้นจาก 130 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ค.ศ. 2002 เป็น 2.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ค.ศ. 2016 อย่างไรก็ตาม ตัวเลขนี้ยังคงเป็นจำนวนเพียงครึ่งหนึ่งของงบประมาณจำนวน 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ รัฐบาลจำเป็นต้องใช้ต่อปีเพื่อดำรงรักษากองกำลังความมั่นคงอัฟกัน ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลอัฟกันได้รับ การสนับสนุนเงินจำนวนนี้จากสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก อัฟกานิสถานต้องพึ่งพาการสนับสนุนจาก สหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมากทั้งด้านงบประมาณและการทหาร ถึงขั้นที่ว่าประธานาธิบดีกอનીได้ เคยให้สัมภาษณ์สื่อจากสหรัฐอเมริกาน่าว่า “กองกำลังความมั่นคงของเราจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ถึง 6 เดือนถ้าหากว่าสหรัฐอเมริกายุติการให้การสนับสนุนทางการเงินต่อไป” (Ghani, 2018 อ้างถึงใน Iqbal, 2018)

สภาพภูมิศาสตร์และภูมิอากาศของอัฟกานิสถานเองนั้นก็ก่อให้เกิดความท้าทายด้านเศรษฐกิจที่ยากต่อการจัดการหรือเอาชนะได้ อัฟกานิสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Landlocked) ขนาดประมาณรัฐเท็กซัสของสหรัฐอเมริกา และสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นพื้นที่ขรุขระและเป็นป่าภูเขาซึ่งยากต่อการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร มีทรัพยากรธรรมชาติเล็กน้อย และมีสภาพอากาศที่แห้งและฤดูหนาวที่หนาวมากจนบางครั้งประชากรไม่สามารถทนทานได้ อัฟกานิสถานเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก ประชากรในประเทศมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลประมาณ 800 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี โดยร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ชนบทล้วนอาศัยอยู่อย่างยากจนทั้งสิ้น (Central Intelligence Agency, 2007 อ้างถึงใน Glaze, 2007) มีเพียงร้อยละ 23 ของประชากรเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัย และเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่มีไฟฟ้าใช้ (Goodson, 2005) โครงการการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ ค.ศ. 2004 (The 2004 U.N. Development Program) ได้จัดอัฟกานิสถานอยู่ในลำดับที่ 173 จาก 177 ประเทศ โดยใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์เป็นตัวชี้วัด ทั้งนี้ อัฟกานิสถานมีคะแนนที่ต่ำที่สุดหรือแทบจะต่ำที่สุดในทุก ๆ ตัวชี้วัดการพัฒนา เช่น ด้านโภชนาการ อัตราการเสียชีวิตของทารก อายุคาดเฉลี่ย และความสามารถในการอ่านและเขียน (United Nations Development Programme, 2004)

ในปีที่สภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยและได้ผลผลิตทางการเกษตรที่ดี อัฟกานิสถานสามารถผลิตอาหารที่เพียงพอต่อประชากรในประเทศและยังสามารถจัดเก็บส่วนที่เหลือเพื่อเป็นการสำรองหรือเพื่อส่งออกได้ ผลผลิตทางการเกษตรแบบดั้งเดิมของอัฟกานิสถาน ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าวบาร์เลย์ ข้าว ฝ้าย ผลไม้ ถั่วหลากหลายชนิด และองุ่น อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจด้านการเกษตรได้ประสบกับความเสียหายเป็นอย่างมากจากการที่ประเทศต้องประสบกับปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง ความแห้งแล้ง และโครงสร้างพื้นฐานที่ทรุดโทรมและเสื่อมสภาพลงเรื่อย ๆ มาเป็นเวลาหลายปี ทำให้ในช่วงปีหลัง ๆ เกษตรกรที่ยากจนจำนวนมากได้หันไปเพาะปลูกฝิ่นเพื่อความอยู่รอดเนื่องจากได้รับอัตราผลตอบแทนในการลงทุนที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับการเพาะปลูกพืชแบบดั้งเดิม ซึ่งผลที่ตามมาก็คือผลผลิตทางการเกษตรที่สร้างเม็ดเงินได้มากที่สุดและเร็วที่สุดในอัฟกานิสถานคือฝิ่นนั่นเอง

การเพาะปลูกฝิ่นเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายในบางประเทศหากเป็นการเพาะปลูกเพื่อใช้ในจุดประสงค์ทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม ความต้องการที่สูงมากในตลาดมืดบวกกับความอึดตัวของตลาดถูกกฎหมายทำให้อัฟกานิสถานเพาะปลูกฝิ่นผิดกฎหมายมากยิ่งขึ้น ใน ค.ศ. 2004 มอร์ฟีนน้ำหนักประมาณ 523 ตันรวมกันทั่วโลกได้ถูกผลิตขึ้นจากฝิ่นเพื่อใช้ในการแพทย์ (Jelsma et al., 2006) แต่ในปัจจุบัน ออสเตรเลียและฝรั่งเศสสามารถผลิตฝิ่นได้เพียงครึ่งหนึ่งของที่โลกต้องการใช้ในการแพทย์เท่านั้น โดยมีอินเดีย ตุรกี สเปน และอิตาลี ผลิตเป็นส่วนมากของที่เหลืออีกร้อยละ 50 ดังนั้น อัฟกานิสถานจึงมีพื้นที่และความยืดหยุ่นน้อยมากในการที่จะเข้าตลาดนี้แบบถูกกฎหมาย ถึงแม้ว่าจะมีการใช้ฝิ่นแบบถูกกฎหมาย การปลูกฝิ่นส่วนมากในโลกมักเป็นการ

เพาะปลูกที่ผิดกฎหมายในประเทศที่มีการควบคุมจากรัฐบาลแบบจำกัด ดังนั้น ผลผลิตจากการปลูกฝิ่นในอัฟกานิสถานมิได้ถูกนำไปใช้ในทางการแพทย์เลย ในทางกลับกัน แทบจะทั้งหมดท้ายที่สุดจะถูกนำไปขายที่ตลาดมืดระหว่างประเทศในรูปแบบของเฮโรอีน (Glaze, 2007) ในปัจจุบัน อัฟกานิสถานเป็นแหล่งผลิตของเฮโรอีนประมาณร้อยละ 90 ในยุโรปและรัสเซีย (Senlis Council, 2007 อ้างถึงใน Glaze, 2007) ในขณะที่ประมาณร้อยละ 14 ของเฮโรอีนในสหรัฐอเมริกามาจากอัฟกานิสถานซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 ใน ค.ศ. 2001 (Therolf, 2006)

สำหรับชาวนาที่ยากจนในอัฟกานิสถานนั้น การปลูกฝิ่นเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลหรือดูเข้าท่าเป็นอย่างมากในด้านของเศรษฐกิจ เนื่องจากต้นฝิ่นเป็นพืชที่ปลูกและเจริญเติบโตง่ายที่สุดและยังทำผลกำไรได้มากที่สุดด้วย ถึงแม้ว่ารัฐบาลของประธานาธิบดีการ์ซัยจะประกาศให้การปลูกฝิ่นและการค้าฝิ่นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายใน ค.ศ. 2002 แต่เกษตรกรจำนวนมากก็ยังทำการปลูกฝิ่นต่อไปเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวโดยถูกขับเคลื่อนด้วยความยากจนนั่นเอง แน่นอนว่า ความยากจนเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้เกษตรกรชาวอัฟกันนั้นเลือกที่จะปลูกฝิ่น (Ghani, 2004) ด้วยราคาหน้าฟาร์มประมาณ 125 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อกิโลกรัมสำหรับฝิ่นแห้ง (United Nations Office on Drugs and Crime, 2006) เกษตรกรคนหนึ่งสามารถทำกำไรได้สูงถึง 17 เท่าจากการปลูกฝิ่น – คิดเป็น 4,622 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อพื้นที่ 100 เอเคอร์ เมื่อเปรียบเทียบกับเพียง 266 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อพื้นที่ 100 เอเคอร์สำหรับการปลูกข้าวสาลี (Perry, 2005) นอกจากนี้ ต้นฝิ่นยังมีความทนทานต่อความแห้งแล้ง ง่ายต่อการขนส่งและจัดเก็บ และสิ่งที่ฝิ่นไม่เหมือนพืชอื่น ๆ คือไม่จำเป็นต้องจัดเก็บในตู้เย็นและไม่มีการเน่าเสีย ยิ่งไปกว่านั้น ด้วยความที่อัฟกานิสถานมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด เช่น ขลประทาน ไฟฟ้า ถนน และอื่น ๆ ทำให้การปลูกพืชแบบดั้งเดิมอาจเป็นสิ่งที่ยากลำบาก ในหลาย ๆ กรณีเกษตรกรไม่สามารถหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้จากการปลูกพืชแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว และเพราะเกษตรกรในพื้นที่ชนบทส่วนมากไม่มีการศึกษาและไม่สามารถอ่านเขียนได้ พวกเขาจึงมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่ทำได้จริงไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับ การปลูกฝิ่น ดังนั้น อัฟกานิสถานจึงมีวิวัฒนาการขึ้นมาจนถึงจุดที่ว่าเศรษฐกิจในปัจจุบันของอัฟกานิสถานนั้นต้องพึ่งพาการปลูกฝิ่นเป็นอย่างมาก

ในขณะที่ผลกำไรจากการค้าฝิ่นเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ผลลัพธ์ที่ตามมาในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญก็ตามมาด้วยเช่นกัน ปัญหาหลัก 2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝิ่นคือการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นทั่วประเทศซึ่งกัดกร่อนหลักนิติธรรม (Rule of Law) และความเชื่อมโยงระหว่างการค้าฝิ่นและการหวนกลับคืนมาของกลุ่มกบฏและกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในประเทศ

1) การทุจริตคอร์รัปชันและการถูกกัดกร่อนของหลักนิติธรรม

การทุจริตคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการค้าฝิ่นได้ถูกแพร่กระจายไปทั่วทั้งรัฐบาลอัฟกันในทุก ๆ ระดับตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ตำรวจไปจนถึงระดับรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบให้หลัก

นิติธรรมในการควบคุมความสงบเรียบร้อยในประเทศถูกกัดกร่อนลงอย่างมาก การตัดสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ทำลายยาเสพติดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำเป็นหลักฐานลับตาและไม่ดำเนินคดีกับผู้ทำผิดกฎหมายกลายเป็นเรื่องปกติ นอกจากนี้ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดยังตัดสินบนและจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอีกมากมายเพื่อให้พวกเขาเพิกเฉย หรือแม้แต่อำนวยความสะดวกและให้การปกป้องคุ้มครองกิจกรรมหรือความเคลื่อนไหวในการค้ายาเสพติด เป็นที่เชื่อกันว่าใน ค.ศ. 2006 เจ้าหน้าที่รัฐบาลอัฟกันประมาณร้อยละ 70 มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าฝิ่นผิดกฎหมาย และผู้เชี่ยวชาญมีการประมาณการว่าผู้ว่าราชการจังหวัดใน ค.ศ. 2006 และปีก่อน ๆ หนึ่งอย่างน้อย 13 คนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้ายาเสพติด (Washington Post, 2006 อ้างถึงใน Glaze, 2007) นอกจากนี้ มีการคาดการณ์ว่าประมาณร้อยละ 25 ของสมาชิกรัฐสภาที่ได้รับเลือกทั้งหมด 249 คนก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเช่นกัน (Hoge, 2005) ตัวอย่างเช่น ในการเข้าตีโฉบฉวยครั้งหนึ่งของหน่วยปฏิบัติการ ฝิ่นน้ำหนักร 9 ตันถูกยึดมาได้จากสำนักงานหลายแห่งของผู้ว่าราชการจังหวัดเฮลมานด์ ในขณะที่มีผู้ว่าราชการคนใหม่มารับตำแหน่งแทนที่ ก็ได้มีมาตรการลงโทษผู้ว่าราชการจังหวัดคนเก่าผู้กระทำผิดแต่อย่างใด และเขาก็ยังได้เลื่อนตำแหน่งตามปกติไปเข้ารับตำแหน่งระดับสูงในรัฐสภาด้วย (U.S. Drug Enforcement Administration, 2006) การที่เจ้าหน้าที่รัฐบาลที่ทำการทุจริตคอร์รัปชันเพียงแค่ออกโยกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ที่อื่นแทนที่จะถูกให้ออกจากราชการถือเป็นเรื่องปกติและมีได้เป็นกรณีที่แปลกแต่อย่างใดในอัฟกานิสถาน

สำหรับขุนศึกหลาย ๆ คนในอัฟกานิสถาน การค้าฝิ่นสามารถสร้างเงินและอำนาจให้พวกเขาได้ ดังนั้น ขุนศึกที่มีอำนาจอย่างมากในอัฟกานิสถานหลายคนจึงเป็นพ่อค้ายาเสพติดรายใหญ่ด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ขุนศึกเหล่านี้หลายคนก็ยังเป็นคนเดียวกันกับที่ให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการขับไล่กลุ่มฏอลิบานใน ค.ศ. 2001 ด้วย ในบางจังหวัดขุนศึกเหล่านี้สนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการเพาะปลูกและการค้าฝิ่นโดยการตัดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐบาลและให้การปกป้องคุ้มครองเกษตรกรที่ปลูกฝิ่นและพ่อค้ายาเสพติด โดยสรุป การทุจริตคอร์รัปชันในอัฟกานิสถานกระจายแพร่หลายไปทั่วทั้งประเทศจนดูเหมือนเป็นเรื่องปกติ และสิ่งนี้ได้ลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาล กัดกร่อนหลักนิติธรรม และสร้างความผันผวนและความไร้เสถียรภาพให้กับอัฟกานิสถานเป็นอย่างมาก ประธานาธิบดีการ์ซัยได้เคยกล่าวไว้ว่า “ในขณะที่ *ยาเสพติด* ในอัฟกานิสถานเองเป็นภัยคุกคามต่อการดำรงอยู่ของอัฟกานิสถาน” (Barnard & Stockman, 2004)

2) การหวนกลับมาของกฏฏอลิบานและกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในประเทศ

การกลับมาของกฏฏอลิบานในอัฟกานิสถานในช่วง ค.ศ. 2004-2006 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายจังหวัดในภาคใต้ มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมฝิ่น ถึงแม้ว่าในช่วงที่กฏฏอลิบานมีอำนาจพวกเขาจะมีการจำกัดการค้าฝิ่นอย่างเข้มงวด แต่ในปัจจุบันกลุ่ม

ก๊อไลบานกลับใช้อุตสาหกรรมฝิ่นในประเทศเป็นแหล่งหาเงินทุนและเป็นวิธีการในการสร้างความจงรักภักดีของประชาชนชาวอัฟกันต่อพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอัฟกันผู้ยากจนตามชนบทผู้ซึ่งไม่พอใจรัฐบาลของประธานาธิบดีกัดร์ชัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโตมุฮัมมัด ดาอูด (Muhammad Daud) อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเฮลมานด์ ได้เคยอธิบายความเชื่อมโยงนี้กับกลุ่มก๊อไลบานโดยกล่าวว่า (Gall, 2006a)

*กลุ่มก๊อไลบานได้สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ลักลอบขนยา
เสพติดโดยการให้การปกป้องคุ้มกันขบวนการพาหนะขนยาเสพติด
และช่วยป้องกันการโจมตี เพื่อให้รัฐบาลไม่สามารถ
ดำเนินการใด ๆ ต่อการเคลื่อนย้ายยาเสพติดและเพื่อให้ฝิ่น
เจริญเติบโตได้เต็มที่*

เป็นที่ประมาณการกันว่าในปัจจุบันประมาณร้อยละ 70 ของรายได้ของกลุ่มก๊อไลบานนั้นมาจากเงินค่าคุ้มครองและการขายฝิ่น (U.S. Federal News Service, 2006 อ้างถึงใน Glaze, 2007) ยิ่งไปกว่านั้น สถานการณ์ดูเหมือนจะย่ำแย่ลงเรื่อย ๆ ดังจะเห็นหลักฐานได้จากรายงานฉบับหนึ่งของสำนักงานตำรวจแผนกต่อต้านอาชญากรรมแห่งกรุงคาบูลซึ่งรายงานว่า (Peters, 2006)

*มีหลักฐานที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่ากลุ่มก๊อไลบานและพันธมิตรได้มี
กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เพิ่มมากขึ้นจากเพียงการเก็บภาษีการค้า
โดยมีการให้การปกป้องคุ้มกันการขนย้ายฝิ่น การเปิดห้องทดลอง
เฮโรอีน รวมไปถึงการบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่
ที่พวกเขาควบคุมอยู่*

กลุ่มก๊อไลบานได้แสวงประโยชน์ในทางมิชอบจากอุตสาหกรรมฝิ่นเพื่อรวบรวมและเพิ่มพูนอำนาจในอัฟกานิสถานให้มากยิ่งขึ้น แอน แพทเทอร์สัน (Anne Patterson) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้านยาเสพติดและการบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (U.S. Assistant Secretary of State for Narcotics and Law Enforcement) ได้รายงานว่ากลุ่มก๊อไลบานได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเพาะปลูกต้นฝิ่นและให้การปกป้องคุ้มกันเส้นทางการขนย้ายยาเสพติดและผู้ค้ายาเสพติด (VOA, 2006) พลเอกริชาร์ดส์ (GEN Richards) จากสหราชอาณาจักร

อาณาจักร ผู้บัญชาการกองกำลังช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (ISAF) กล่าวว่าความรุนแรงในภาคใต้ของอัฟกานิสถานเชื่อมโยงกับเรื่องยาเสพติดอย่างแยกกันไม่ออก (New York Times, 2006) สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC) รายงานว่า กลุ่มกฏอลิบานมีการแจกจ่ายใบปลิวเพื่อสั่งให้เกษตรกรนั้นปลูกฝิ่น (Gall, 2006a) มากไปกว่านั้น พวกเขาได้จ้างบรรดาชายชาวอัฟกันเป็นเงินสูงสุดถึงเดือนละ 200 ดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อช่วยพวกเขาต่อสู้กับกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ เปรียบเทียบกับเงินเดือนเพียง 70 ดอลลาร์สหรัฐฯ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอัฟกันได้รับโดยเฉลี่ยในรัฐบาลของประธานาธิบดีกอร์ดอน (Melvin, 2006)

สิ่งที่ทำให้สถานการณ์ความมั่นคงอัฟกานิสถานซับซ้อนมากขึ้นไปอีกคือ การที่มีผู้ก่อความไม่สงบชาวอัฟกันที่ต่อต้านรัฐบาลกอร์ดอนและ/หรือต่อต้านกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้มาเข้าร่วมกับกลุ่มกฏอลิบานและเหล่านักรบอัลกออิดะฮ์ทั้งในปากีสถานและอัฟกานิสถานเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ มีหลักฐานที่ชัดเจนที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นของผู้ก่อความไม่สงบและการขยายตัวของการปลูกฝิ่น เนื่องจากบรรดากลุ่มต่อต้านรัฐบาลพยายามใช้ประโยชน์จากรายได้จากการค้าฝิ่นโดยนำไปเป็นเงินทุนในการใช้ก่อความไม่สงบ (Gall, 2006b) สภาของเกรสของสหรัฐอเมริกาตระหนักถึงความเชื่อมโยงนี้ โดยเฮนรี ไฮด์ (Henry Hyde) สภาผู้แทนราษฎรได้ยื่นหนังสือไปยังโดนัลด์ รัมส์เฟลด์ (Donald Rumsfeld) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในขณะนั้น โดยกล่าวว่า “พวกเราทุกคนรู้ว่ายาเสพติดเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงและการก่อความไม่สงบ” (Hyde & Kirk, 2006) ประธานาธิบดีกอร์ดอนได้สรุปประเด็นปัญหานี้ไว้ได้ดีว่า (Los Angeles Time, 2005)

*ประเด็นเรื่องยาเสพติด...เป็นประเด็นสำคัญที่จะกำหนดอนาคต
ของอัฟกานิสถาน...ถ้าพวกเราล้มเหลว ทั้งรัฐก็จะล้มเหลวใน
ท้ายที่สุด และเราจะกลับไปตกอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่ม
ผู้ก่อการร้ายอีกครั้ง*

3.1.3 สรุป: ปัญหาที่มากเกินไปของอัฟกานิสถานเป็นสิ่งที่สหรัฐอเมริกาไม่สามารถจัดการได้

องค์ประกอบของอัฟกานิสถานไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ที่มีแต่ความขัดแย้งที่รุนแรง รัฐบาลกลางที่อ่อนแอ เศรษฐกิจที่พึ่งพาด้านการเกษตรเป็นหลักที่ไร้ประสิทธิภาพ การทุจริตคอร์รัปชันในทุกกระดับ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ยังคงมีอยู่มากมายทั้งในอัฟกานิสถานและปากีสถาน

สภาพภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยป่าภูเขาที่ขรุขระและยากลำบากต่อการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร และสภาพภูมิอากาศที่โหดร้าย ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการกิจและการปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาเพื่อความมุ่งหมายและเป้าประสงค์ต่าง ๆ ในอัฟกานิสถานทั้งสิ้น ผู้วิจัยมองว่าด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ของอัฟกานิสถาน สหรัฐอเมริกาน่าจะเล็งเห็นแล้วว่าอาจเป็นเรื่องยากในการเปลี่ยนแปลงหรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เลย และสหรัฐอเมริกาไม่สามารถนำทรัพยากรอันมากมายมหาศาลในอนาคตมาใช้ในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างทั้งหมดนี้ได้อีกต่อไป เพราะจากหลักฐานเชิงประจักษ์ในอดีตกว่า 20 ปีที่ผ่านมาทำให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วว่าไม่ว่าจะมองในแง่มุมใด การสูญเสียทรัพยากรไปมากมายของสหรัฐอเมริกาในการปฏิบัติการในประเทศที่มีองค์ประกอบและโครงสร้างทางสังคมอันซับซ้อนเช่นนี้มิได้ช่วยรักษาหรือเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นรูปธรรมแต่อย่างใดเลย ดังนั้น กล่าวได้ว่า บริบทแวดล้อมและโครงสร้างทางสังคมของอัฟกานิสถานอันเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการสร้างชาติในอัฟกานิสถานเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

3.2 เป้าประสงค์ด้านความมั่นคงที่ไม่บรรลุผลสำเร็จ

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่าเป้าประสงค์ของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานสามารถจำแนกออกเป็น 2 เป้าประสงค์หลัก ๆ ได้แก่ เป้าประสงค์หลักคือการต่อต้านการก่อการร้าย และเป้าประสงค์แฝงคือการสกัดกั้นอิทธิพลของรัสเซียและปิดล้อมจีน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 เป้าประสงค์หลัก

ในช่วง 20-25 ปีที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาถูกขับเคลื่อนด้วยสมมติฐานที่ว่าความมั่นคงในประเทศนั้นขึ้นอยู่กับ การต่อสู้กับเหล่าผู้ก่อการร้ายที่อยู่นอกประเทศ ดังที่บุชได้กล่าวในการประชุมระดับชาติประจำปีครั้งที่ 89 ของสมาคมทหารผ่านศึกของสหรัฐอเมริกา (American Legion) ที่ทำเนียบขาวในวันที่ 28 เดือนสิงหาคม ค.ศ. 2007 โดยกล่าวว่า “เราจะต่อสู้กับพวกเขาที่นั่น เพื่อที่เราจะได้ไม่ต้องเผชิญหน้ากับพวกเขาที่สหรัฐอเมริกา” (Bush, 2007)

หลังเหตุการณ์ 9/11 สหรัฐอเมริกามีความมุ่งมั่นว่ากลุ่มผู้ที่ก่อเหตุการณ์ 9/11 จะต้องถูกทำลายลงก่อนที่จะพวกเขาจะสามารถดำเนินการโจมตีครั้งต่อ ๆ ไปโดยอาจเป็นการโจมตีในระดับที่ใหญ่ขึ้นกว่าเดิมได้อีก อย่างไรก็ตาม บางส่วนแย้งว่าผลของสมการนี้อาจออกมาในรูปแบบที่ตรงกันข้ามก็ได้ ความหมายคือ การที่กองทัพสหรัฐอเมริกาดำเนินการปฏิบัติการต่อไปใน

อัฟกานิสถานและตะวันออกกลางเป็นการเติมเชื้อไฟให้แก่ฝ่ายตรงข้าม ส่งเสริมการเพิ่มจำนวนของผู้ก่อความไม่สงบหน้าใหม่ และเพิ่มความน่าจะเป็นในการโจมตีและการก่อการร้ายเพิ่มขึ้นไปอีก ทั้งนี้ ในโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มอัลกออิดะฮ์มีการหาประโยชน์จากการบุกเข้าอิรักของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 2003 ซึ่งการโจมตีระลอกใหม่ในสหรัฐอเมริกาได้เกิดขึ้น 6 ปีหลังจากนั้นใน ค.ศ. 2009 (Jenkins, 2017)

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ ค.ศ. 2012 จำนวนกำลังพลของสหรัฐอเมริกาที่ถูกส่งไปที่อัฟกานิสถานได้ลดลงมากกว่าร้อยละ 90 (The Wall Street Journal, 2021) ในขณะที่จำนวนการก่อการร้ายและการวางแผนการก่อการร้ายของกลุ่มญิฮาดหัวรุนแรง (Jihadi) ในสหรัฐอเมริกาได้พุ่งสูงขึ้นถึงจุดที่สูงที่สุดใน ค.ศ. 2015 และ 2016 (Jenkins, 2020a) ทั้งนี้ จุดสูงสุดนั้นได้เกิดขึ้นพร้อมกับการกำเนิดขึ้นของกลุ่มไอเอส (Islamic State - IS) ใน ค.ศ. 2014 เหตุการณ์เหล่านี้สามารถใช้เป็นหลักฐานเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายได้ว่า การเกิดขึ้นของกลุ่มหัวรุนแรงในต่างประเทศสามารถกระตุ้นให้เกิดการก่อการร้ายในสหรัฐอเมริกาได้ ซึ่งการโจมตีเหล่านี้อาจลดน้อยลงหากสหรัฐอเมริกาทำลายกลุ่มเหล่านี้ให้หมดไป อย่างไรก็ตามในทางกลับกันการใช้กำลังทางทหารกับกลุ่มเหล่านี้ก็สามารถช่วยยุติและกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองที่รุนแรงและนำไปสู่การโจมตีเพื่อแก้แค้นได้เช่นเดียวกัน

หลังจากเวลา 20 ปีผ่านไป สหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรมองว่าพวกเขาประสบความสำเร็จในการลดทอนขีดความสามารถของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในการทำการโจมตีระดับใหญ่ได้ในต่างประเทศ อย่างไรก็ตามองค์กรหัวรุนแรงระดับโลกนี้ยังคงดำรงอยู่และมีได้ถูกทำลายลงไปจนหมดสิ้น ในปัจจุบันบางส่วนขององค์กรนี้อาจได้รับผลกระทบจากความล้มเหลวและความเสื่อมถอยบ้าง แต่กระนั้นดูเหมือนว่าความมุ่งมั่นของพวกเขาก็มิได้ลดน้อยลงแต่อย่างใดเลย ในสถานการณ์ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าองค์กรหัวรุนแรงฝ่ายตรงข้ามของสหรัฐอเมริกามีการมองโลกในแบบของพวกเขาเอง โดยพวกเขาไม่เคยละทิ้งจุดมุ่งหมายของตน สิ่งที่พวกเขากระทำนั้นแปรผันตรงกับขีดความสามารถและการประเมินด้านยุทธศาสตร์ของพวกเขาเองว่าควรดำเนินการต่อไปอย่างไร และตั้งแต่เหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นมา องค์กรหัวรุนแรงนี้ได้แพร่ขยายออกไปเรื่อย ๆ เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านมาไม่นานได้เป็นเครื่องพิสูจน์ยืนยันว่า แผนการก่อการร้ายทั่วโลก (Global terrorist campaign) ที่เริ่มต้นขึ้นโดยอูสมะฮ์ บิน ลาดิน เมื่อ 3 ทศวรรษที่แล้วยังมีได้จบลง กลุ่มหัวรุนแรงต่าง ๆ ยังคงเดินหน้าวางแผนการปฏิบัติการก่อการร้ายในระดับที่ใหญ่มากขึ้นจากต่างประเทศ โดยพวกเขาใช้วิธีการกระตุ้นและสั่งการจากแห่งหนใดก็ได้ในโลกนี้ให้ผู้ก่อการร้ายในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำการดำเนินการโจมตีตามที่พวกเขาต้องการ

การก่อการร้ายที่ยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ

การสังหารตัวประกันชาวอเมริกันโดยกลุ่มไอเอสในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2014 และการปล่อยคลิปวิดีโอดังกล่าวลงในอินเทอร์เน็ตทำให้ท่าทีของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง และนั่นเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติการทางทหารของกองทัพบกสหรัฐอเมริกามุ่งไปยังการทำลายล้างกลุ่มไอเอส (Sterman, 2019) ใน ค.ศ. 2016 สมาชิกของกลุ่มหัวรุนแรงได้จับรถบรรทุกเข้าใส่ฝูงชนในกรุงนิช ฝรั่งเศส ทำให้มีผู้เสียชีวิต 86 คน และใน ค.ศ. 2017 ยานพาหนะคันหนึ่งได้พุ่งเข้าชนผู้คนในกรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ทำให้มีผู้เสียชีวิต 8 คน (Jenkins & Butterworth, 2019) นอกจากนี้ใน ค.ศ. 2016 เมื่อปีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มหัวรุนแรงได้ทำการสังหารผู้คนทั้งหมด 49 คนในสถานบันเทิงกลางคืนในเมืองออร์แลนโด รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา โดยทำการปฏิบัติการเพียงคนเดียวเท่านั้น (Hurt & Zambelich, 2016) แผนการบางแผนในการระเบิดเครื่องบินพาณิชย์มีความเชื่อมโยงกับสมาชิกเดิมของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในปากีสถานและกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในคาบสมุทรอาระเบียซึ่งเป็นเครือข่ายในเยเมน ในขณะเดียวกันเครือข่ายกลุ่มไอเอสในอียิปต์เป็นผู้อยู่เบื้องหลังที่ทำให้เครื่องบินของรัสเซียตกใน ค.ศ. 2015 ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 224 คน และกลุ่มอัลซาบับเป็นผู้ก่อเหตุวางระเบิดบนเครื่องบินของโซมาเลียใน ค.ศ. 2016 (Kriel & Cruickshank, 2016) แผนการก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องบินของกลุ่มอัลซาบับที่ถูกเปิดเผยในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2020 ได้เน้นย้ำถึงภัยคุกคามที่คงยังดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ดังเช่นที่ เลออน ทรอตสกี (Leon Trotsky) นักปฏิวัติของรัสเซียได้เคยกล่าวไว้ว่า “*You may not be interested in war, but war is interested in you.*” (Trotsky, n.d.)

ทั้งกลุ่มอัลกออิดะฮ์และกลุ่มไอเอสได้ทำการกระตุ้นให้เหล่าผู้ก่อการร้ายในพื้นที่ท้องถิ่นทำการปฏิบัติการโจมตีอยู่เรื่อย ๆ ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2020 เจ้าหน้าที่ตำรวจเยอรมันได้เข้าทำการขัดขวางแผนการโจมตีซึ่งมีเป้าหมายที่ฐานทัพอากาศของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ โดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายนั้นได้รับคำสั่งจากกลุ่มไอเอสในซีเรียและอัฟกานิสถาน (Soliev, 2021) ระหว่างเดือนกันยายนและพฤศจิกายน ค.ศ. 2020 มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของการก่อการร้ายในยุโรป เช่น เตรสเดนที่เยอรมัน ปารีสและนิชที่ฝรั่งเศส เวียนนาที่ออสเตรียโดยได้รับแรงกระตุ้นจากกลุ่มไอเอส (Saal & Lippe, 2021) และลูกาโนในสวิตเซอร์แลนด์² เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้โดย

² วันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2020 มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2 คนจากเหตุการณ์ถูกมิดไต้แทงในกรุงปารีส; วันที่ 4 ตุลาคม ชาย 1 คนได้เสียชีวิตและอีก 1 คนได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ถูกมิดไต้แทงในเตรสเดน; วันที่ 16 ตุลาคม สมาชิกกลุ่มหัวรุนแรงได้โจมตีและทำการตัดหัวครูในกรุงปารีส เสียชีวิต 1 คน; วันที่ 20 ตุลาคม มีผู้เสียชีวิต 3 คนจากเหตุการณ์ถูกมิดไต้แทงที่โบสถ์ของนิกายโรมันคาทอลิกในกรุงนิช; วันที่ 2 พฤศจิกายน มีปืนนายหนึ่งได้ให้คำมั่นสัญญาถึงความจงรักภักดีต่อกลุ่มไอเอสและเปิดฉากกราดยิงผู้คนในหลาย ๆ พื้นที่ในกรุงเวียนนา โดยมี

ส่วนมากเป็นเหตุการณ์การใช้มีดไล่แทงหรือการกราดยิงซึ่งเป็นการสะท้อนถึงขีดความสามารถที่จำกัดของผู้ก่อเหตุแต่ละบุคคล โดยถึงแม้ว่าการโจมตีเหล่านี้จะก่อให้เกิดผู้บาดเจ็บเป็นจำนวนไม่มากนัก แต่ผู้ก่อเหตุแต่ละคนก็เป็นอันตรายต่อชีวิตและสวัสดิภาพของประชาชน การสังหารครูคนหนึ่งอย่างโหดร้ายในฝรั่งเศสในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2020 ทำให้อนาคตทางการเมืองของประธานาธิบดีมาโครนต้องถูกสั่นคลอนและทำให้สถานการณ์ความตึงเครียดในสังคมฝรั่งเศสที่คุกรุ่นมาต่อเนื่องยาวนานนั้นยิ่งแย่ลงไปอีก ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2021 เจ้าหน้าที่ของเดนมาร์กและเยอรมันได้ทำการจับกุมบุคคลจำนวน 14 คน โดยมี 3 คนเป็นชาวซีเรีย ด้วยข้อหาวางแผนการก่อการร้าย (Treisman, 2021)

ถึงแม้ว่าการเสียชีวิตในทุก ๆ เหตุการณ์จะเป็นสิ่งที่น่าสลดใจ แต่นั่นก็เป็นหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ยืนยันในด้านบวกต่อความพยายามในการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาได้ว่า เหล่าผู้ก่อการร้ายทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรงและทั้งที่ก่อเหตุเนื่องจากได้รับแรงบันดาลใจจากกลุ่มเหล่านี้สามารถทำการสังหารผู้คนในสหรัฐอเมริกาได้เพียงหนึ่งร้อยกว่าคนเท่านั้นนับตั้งแต่ ค.ศ. 2001 (Jenkins, 2020b) ซึ่งตัวเลขนี้เป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าที่สหรัฐอเมริกาหวาดกลัวว่าจะเกิดหลังจากเหตุการณ์ 9/11 มากนัก อย่างไรก็ตาม ตัวเลขผู้เสียชีวิตที่ต่ำเช่นนี้สามารถส่งผลกระทบทางจิตวิทยาของการก่อการร้ายได้เป็นอย่างมาก การโจมตีอย่างรุนแรงเพียงครั้งเดียวสามารถสร้างผลกระทบในวงกว้างได้อย่างมหาศาล ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ และเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเมืองได้

ส่วนในอีกฝั่งหนึ่งของมหาสมุทรแอตแลนติก ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2020 กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาได้เปิดเผยข้อกล่าวหาหนึ่งทีแสดงให้เห็นถึงแผนการใหม่ในการจี้เครื่องบินพาณิชย์โดยมีรายละเอียดคือ สหรัฐอเมริกาได้ตั้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลหนึ่งซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอัลชาบับ (al-Shabaab - เครือข่ายของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในโซมาเลีย) ว่าได้ผ่านการเข้าเรียนที่โรงเรียนสอนการบินในฟิลิปปินส์ ฝึกหัดการเจาะทะลุประตูห้องคนขับเครื่องบิน (Breach cockpit door) และลาดตระเวนสอดแนมเป้าหมาย เพื่อเป็นการเตรียมการที่จะทำการโจมตีสหรัฐอเมริกาด้วยรูปแบบเดียวกันกับในเหตุการณ์ 9/11 (U.S. Department of Justice, 2020) แผนการที่ยากเช่นนี้อาจฟังดูเหมือนไม่น่าเชื่อในตอนนี้อย่างไรก็ตาม แต่ถ้าหากเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมกลุ่มผู้ก่อการร้ายจี้เครื่องบินในเหตุการณ์ 9/11 ได้ในเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคม ค.ศ. 2001 ก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น แผนการของพวกเขาอาจฟังดูเหมือนไม่น่าจะเป็นไปได้เช่นเดียวกัน ใครเลยจะคิดจริงจังว่ากลุ่มผู้สมรู้ร่วมคิดเล็ก ๆ เพียง 19 คนจะสามารถจี้เครื่องบินโดยสารได้ถึง 4 ลำ ใช้ 2 ลำในการถล่มตึกเวิลด์เทรดเซนเตอร์

ผู้เสียชีวิตทั้งหมด 4 คน; และวันที่ 23 พฤศจิกายน มีหญิงสาวชาวสวิสได้รับบาดเจ็บ 1 คนในห้างสรรพสินค้าที่เมืองลูกาโนในสวิตเซอร์แลนด์ ในเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ต้องสงสัยว่าเป็นการโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อการร้าย

และจากนั้นก็ใช้ลำที่ 3 พุ่งชนตึกเพนตาก่อน และถึงแม้ว่าแผนการล่าสุดของกลุ่มอัลซาบับนี้ไม่ถูกค้นพบเสียก่อน แผนการก็อาจจะไม่สำเร็จได้เช่นเดียวกัน โดยมันก็จะกลายเป็นเพียงแค่ความพยายามอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงข้อสรุปอย่างมีเหตุผลได้ว่าตราบใดที่กลุ่มเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ พวกเขาจะไม่หยุดวางแผนการโจมตีอย่างแนบแน่น แผนการก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องบินของสหรัฐอเมริกาที่สาธารณชนรับทราบกันยังได้ถูกเปิดโปงออกมาเรื่อย ๆ ใน ค.ศ. 2001, 2006, 2009, 2010, 2012 และ 2017³ โดยส่วนมากเจ้าหน้าที่ทางการของสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการสกัดกั้นและยับยั้งแผนการเหล่านี้ แต่ก็ไม่ได้เสมอไปทุกครั้ง (Jenkins, 2020b) และอย่างที่เรารู้ได้เคยเห็นมาแล้วในเหตุการณ์ 9/11 ว่าการโจมตีครั้งใหญ่ที่มีผู้เสียชีวิตมากมายเพียงครั้งเดียวนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และทำลายแผนการทำงานของคณะรัฐบาลได้อย่างทันทีและเด็ดขาด

ไบเดน: มุมมองและการตัดสินใจ

ใน ค.ศ. 2009 คณะทำงานใหม่ของโอบามาที่ต้องการยุติการมีส่วนร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกาในอิรักและอัฟกานิสถานต้องเผชิญกับสภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก กล่าวคือ ในขณะที่สหรัฐอเมริกามุ่งความสนใจและการใช้ทรัพยากรไปที่การจัดการกับการก่อการร้ายที่อิรัก กลุ่มกบฏลิบานได้ทำการรวมกลุ่มกันขึ้นมาใหม่และหวนกลับคืนสู่รูปแบบเดิมอย่างแข็งแกร่งอีกครั้ง ใน ค.ศ. 2009 กลุ่มกบฏลิบานได้ก่อให้เกิดภัยคุกคามที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรที่มีอยู่อย่างจำกัดรวมถึงกองกำลังอัฟกันที่อ่อนแอไม่สามารถจัดการได้ ในขณะนั้น คณะรัฐบาลและคณะที่ปรึกษาของประธานาธิบดีส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่สนับสนุนการส่งกองกำลังสมทบเข้าไปเพิ่มเติม (Obama, 2020) อย่างไรก็ตามไบเดนผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดีในขณะนั้นมีมุมมองที่ต่างออกไป โดยเขาได้แย้งว่าสหรัฐอเมริกานั้นยังขาดแผนการดำเนินกลยุทธ์ที่ชัดเจน รัฐบาลอัฟกันนั้นมีปัญหา ไม่มีประสิทธิภาพ และมีการทุจริตคอร์รัปชัน เขาได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายโดยกองกำลังต่างชาตินั้นไร้ประโยชน์และมีแต่

³ ใน ค.ศ. 2001 ผู้ก่อการร้ายที่พยายามจุดชนวนระเบิดรองเท้า หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า “Shoe bomber” ได้พยายามที่จะทำลายเครื่องบินพาณิชย์ลำหนึ่งที่กำลังมุ่งหน้าไปยังสหรัฐอเมริกา; ใน ค.ศ. 2006 เจ้าหน้าที่ของสหราชอาณาจักรได้เปิดโปงแผนการของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในการทำลายเครื่องบินลำหนึ่งโดยการใช้อาวุธระเบิดที่เป็นของเหลว; ใน ค.ศ. 2009 ผู้ก่อการร้ายที่พยายามจุดชนวนระเบิดจากกางเกงชั้นใน หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า “Underwear bomber” ได้พยายามที่จะทำให้เครื่องบินเจ็ทที่กำลังมุ่งหน้าไปยังสหรัฐอเมริกานั้นตก; ใน ค.ศ. 2010 มีการลักลอบนำวัตถุระเบิดเข้าไปในคาร์โกสินค้าขนส่งทางอากาศที่จะมุ่งหน้าไปยังสหรัฐอเมริกา; ใน ค.ศ. 2012 หน่วยข่าวกรองของสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศได้สกัดกั้นยับยั้งแผนการของเครือข่ายอัลกออิดะฮ์ที่มีเป้าหมายคือเครื่องบินพลเรือน; และใน ค.ศ. 2017 สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรได้ออกคำสั่งห้ามนำคอมพิวเตอร์แล็ปท็อปขึ้นเครื่องบินจากหลายประเทศในตะวันออกกลาง เพื่อป้องกันความเสียหายจากความพยายามในการบ่อนทำลายของกลุ่มรัฐอิสลาม

จะก่อให้เกิดความแตกแยกกับประชาชนชาวอัฟกันมากขึ้นไปอีก ชาวอเมริกันจะถูกมองว่าเป็นชาวต่างชาติที่ฆ่าล้างชาวอัฟกัน ถึงแม้ว่าผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจะเป็นสมาชิกกลุ่มกฏอิลบานและถึงแม้ว่าชาวอเมริกันจะพยายามหลีกเลี่ยงมิให้พลเรือนเสียชีวิตและบาดเจ็บก็ตาม (ซึ่งไม่ได้ประสบความสำเร็จทุกครั้ง) แต่ข้อเท็จจริงเหล่านี้ก็มิได้ช่วยให้ชาวอเมริกันชนะใจหรือเป็นที่นิยมชมชอบจากประชาชนชาวอัฟกันแต่อย่างใด (Chandrasekaran, 2013; Marsh, 2014) ดังนั้น แทนที่จะเพิ่มกองกำลังสมทบเข้าไปเพิ่มเติม ไบเดนได้เสนอกลยุทธ์การต่อต้านการก่อการร้ายที่จะช่วยลดการใช้ทรัพยากรของกองทัพในพื้นที่ปฏิบัติการ (Reduce the footprint) และจำกัดการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงของกองกำลังภาคพื้นของสหรัฐอเมริกาในการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย เขาได้เสนอแนะให้ระดมกำลังพลเข้าไปในหัวเมืองต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานเพื่อเป็นการป้องกันมิให้กลุ่มกฏอิลบานทำการเข้ายึดครองเมืองเหล่านั้นได้สำเร็จ และการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาจะมุ่งไปที่การทำลายเครือข่ายกลุ่มอัลกออิดะฮ์โดยทำการโจมตีคณะผู้นำของพวกเขาเป็นหลัก (Witcover, 2019)

ประเด็นปัญหาเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นในการเจรจาระหว่างสหรัฐอเมริกาและกลุ่มกฏอิลบาน สหรัฐอเมริกาไม่สามารถแน่ใจได้ว่ากลุ่มกฏอิลบานจะตัดขาดสายสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะฮ์ได้หรือไม่ ผู้ประสานงานของชุดเฝ้าติดตามขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Monitoring Team) ที่เฝ้าติดตามกลุ่มกฏอิลบานและกลุ่มผู้ก่อการร้ายหัวรุนแรงทั่วโลกได้ออกมาเตือนว่ากลุ่มอัลกออิดะฮ์ยังคงฝังตัวอยู่กับกลุ่มกฏอิลบานอย่างแยกกันไม่ออก และทั้งสองกลุ่มยังคงดำเนินการฝึกและการปฏิบัติการร่วมกัน (United Nations Security Council, 2020) นอกจากนี้ หากกลุ่มกฏอิลบานได้เข้ามามีส่วนร่วมในรัฐบาลอัฟกันโดยเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของข้อตกลงทางการเมือง หรือหากกรุงคาบูลพ่ายแพ้และถูกเข้ายึดครองอย่างรวดเร็วหลังจากการถอนตัวของสหรัฐอเมริกา คำถามคืออัฟกานิสถานจะกลับไปถูกใช้เป็นสถานที่วางแผนการปฏิบัติการและที่หลบภัยของกลุ่มอัลกออิดะฮ์อีกหรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้นนักวิเคราะห์หลายคนยังได้เห็นพ้องตรงกันกับชุดเฝ้าติดตามขององค์การสหประชาชาติโดยชี้ให้เห็นว่ากลุ่มกฏอิลบาน กลุ่มอัลกออิดะฮ์ และกลุ่มอื่น ๆ ในเครือข่ายนั้นมีความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกันแน่นแฟ้นอย่างแยกกันไม่ออกเนื่องจากยังพึ่งพาอาศัยกันและกันอยู่ (Jones, 2021)

ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2020 ผู้เข้าสมัครชิงตำแหน่งอย่างไบเดนได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะ “ยุติสงครามที่ยืดเยื้อยาวนานในอัฟกานิสถานและตะวันออกกลาง” (Barrow, 2019) อย่างไรก็ตาม การยุติสงครามที่ยืดเยื้อยาวนานนั้นอาจอยู่นอกเหนือข้อจำกัดด้านอำนาจของสหรัฐอเมริกาเพราะสหรัฐอเมริกาสสามารถควบคุมได้เพียงระดับและรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมของตนเองเท่านั้น คำถามต่อคณะทำงานของไบเดนนั้นก็คือ

สหรัฐอเมริกาจะสามารถอยู่ห่างจากการสู้รบในสงครามได้มากขึ้นเพียงใดโดยที่ยังคงรักษาการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายให้ดำเนินต่อไปได้

อย่างไรก็ตาม หลังจากเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 46 ของสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 2021 ไบเดนได้มีการออกแถลงการณ์ที่ทำเนียบขาวในเรื่องการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน โดยมีใจความสำคัญว่า

เราเข้าไปในอัฟกานิสถานเกือบ 20 ปีที่แล้วโดยมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน นั่นคือ ทำลายกลุ่มคนเหล่านั้นที่ทำการโจมตีเราในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 และทำให้มั่นใจว่ากลุ่มอัลกออิดะฮ์ไม่สามารถใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานที่ใช้โจมตีพวกเราได้อีก

เราทำสำเร็จแล้ว เราได้ทำลายและลดทอนขีดความสามารถของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในอัฟกานิสถานลงอย่างย่อยยับ เราไม่เคยยอมแพ้ในการตามล่าตัวของอูซามะฮ์ บิน ลาดิน และเราก็ได้จัดการเขาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งนั่นก็ตั้งแต่ศตวรรษที่แล้ว

ภารกิจของเราในอัฟกานิสถานไม่ควรจะเป็นการสร้างชาติตั้งแต่แรก และไม่ควรจะเป็นการสร้างประชาธิปไตยแบบรวมการและรวมอำนาจมาอยู่ส่วนกลาง

ผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญยิ่งยวดของเราในอัฟกานิสถานในวันนี้ยังคงเป็นเช่นเดิมแบบที่เคยเป็นมา นั่นคือการป้องกันมิให้เกิดการโจมตีจากกลุ่มก่อการร้ายในดินแดนมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา

ผมได้โต้แย้งมาเป็นเวลาหลายปีว่าภารกิจของเราควรมุ่งไปที่การต่อต้านการก่อการร้ายเพียงอย่างเดียว มิใช่การต่อต้านการก่อความไม่สงบหรือการสร้างชาติ นั่นเป็นเหตุผลว่าทำไมผมถึงไม่เห็นด้วยกับการส่งกำลังพลเข้าไปสมทบเพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนมากเมื่อมีข้อเสนอขึ้นใน ค.ศ. 2009 ในขณะที่ผมเป็นรองประธานาธิบดี

และนั่นก็เป็นเหตุผลที่ว่าทำไมผม ในฐานะประธานาธิบดีจึงมีความแน่วแน่ว่าเราจะมุ่งความสนใจไปที่การจัดการภัยคุกคามที่เราได้เผชิญหน้ากันอยู่ทุกวันนี้ใน ค.ศ. 2021 มิใช่ภัยคุกคามของเมื่อวาน

ในทุกวันนี้ ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายได้แพร่กระจายออกไปไกลนอกเหนือจากอัฟกานิสถาน: กลุ่มอัลซาบับในโซมาเลีย กลุ่มอัลกออิดะฮ์ในคาบสมุทรอาระเบีย กลุ่มอัลนุสราในซีเรีย กลุ่มไอซิสที่พยายามสร้างรัฐเคาะลีฟะฮ์ (Caliphate) ในซีเรียและอิรัก และจัดตั้งเครือข่ายในหลายประเทศในแอฟริกาและเอเชีย เราจำเป็นต้องให้ความสนใจและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อจัดการกับภัยคุกคามเหล่านี้

(Biden, 2021)

นอกจากนี้ เขายังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า

...กำลังพลของสหรัฐอเมริกาไม่สามารถและไม่ควรต้องต่อสู้ในสงครามและเสียชีวิตในสงครามที่กองกำลังอัฟกันเองไม่เต็มใจที่จะต่อสู้เพื่อตัวพวกเขาเอง เราใช้เงินงบประมาณไปมากกว่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เราทำการฝึกและจัดหายุทโธปกรณ์ให้แก่กองทัพอัฟกันที่มีกำลังพลประมาณ 300,000 นาย จนแข็งแกร่ง – และมียุทโธปกรณ์พร้อมสรรพเป็นอย่างมาก – เป็นกองกำลังที่มีขนาดใหญ่มากกว่ากองทัพของประเทศสมาชิกองค์การนาโต้หลาย ๆ กองทัพเสียอีก...

และคู่แข่งทางยุทธศาสตร์ที่แท้จริงของเรา – จีนและรัสเซีย – พวกเขาคงไม่มีอะไรชอบใจมากไปกว่าการที่สหรัฐอเมริกายังคงเดินนำทุ่มเงินงบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ไปกับทรัพยากรและความตั้งใจในการสร้างเสถียรภาพให้แก่อัฟกานิสถานต่อไปเรื่อย ๆ

(Biden, 2021)

เมื่อพิจารณาแถลงการณ์ข้างต้นของไบเดนประกอบกับบริบทและสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถวิเคราะห์ได้ว่า หนึ่งในข้อพิจารณาที่ทำให้ไบเดนตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาดในการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 นั้นเนื่องจากในมุมมองของไบเดน เป้าประสงค์ในการสังหารอุซามะฮ์ บิน ลาดิน นั้นบรรลุผลสำเร็จแล้วและสหรัฐอเมริกามีความเข้าใจว่าได้ทำลายกลุ่มอัลกออิดะฮ์ส่วนใหญ่ไปเรียบร้อยแล้ว ถึงแม้กลุ่มอัลกออิดะฮ์และกลุ่มก่อการร้ายอื่น ๆ จะยังไม่

ถูกทำลายให้หมดสิ้นไปแบบถอนรากถอนโคน แต่เพียงเท่านี้สหรัฐอเมริกาที่สูญเสียมากมายจนไม่ต้องการจะต่อสู้เพื่อแลกกับอุดมการณ์หรือการเป็นตำรวจโลกอีกต่อไปแล้ว สำหรับไบเดนเขามองว่าการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย “Global War on Terror” นั้นเป็นความผิดพลาดมาตั้งแต่ต้น เป็นความผิดพลาดที่มีค่าใช้จ่ายอย่างมหาศาลทั้งในด้านของชีวิตมนุษย์ที่สูญเสียไป ด้านเงินงบประมาณ และภาพลักษณ์ของประเทศ อย่างไรก็ตามเมื่อสงครามได้เปิดฉากขึ้นแล้วและในมุมมองของไบเดนเป้าประสงค์ในขั้นต้นคือการสังหารอูซามะฮ์ บิน ลาดิน ได้บรรลุแล้ว สหรัฐอเมริกาควรทำการถอนตัวและจำเป็นต้องยุติสงครามนี้ให้เร็วที่สุด และในเมื่อเขาเป็นประธานาธิบดีแล้ว หากเขาไม่นำสหรัฐอเมริกาออกมาในตอนนี้อย่างไรก็ตามเขาอาจต้องกลายเป็นผู้รับผิดชอบในสงครามที่เขาไม่ได้เห็นด้วยตั้งแต่แรกนี้แทน นอกจากนี้ ในปัจจุบันพบว่ายังไม่มีภัยคุกคามจากกลุ่มก่อการร้ายใดที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงหรือผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา การก่อการร้ายโดยกลุ่มหัวรุนแรงนั้นมิได้อยู่ในรายการเรื่องที่ต้องจัดการอย่างสำคัญเร่งด่วนของคณะทำงานของไบเดน และถึงแม้ภัยคุกคามจากกลุ่มก่อการร้ายจะยังคงมีอยู่ ยังคงดำเนินต่อไป และสามารถขยายตัวออกไปได้อีก - ซึ่งสะท้อนถึงความล้มเหลวของการจัดการและทำลายล้างกลุ่มก่อการร้ายให้หมดไปอย่างสิ้นเชิงของสหรัฐอเมริกา - แต่สหรัฐอเมริกานั้นยังคงสามารถจัดการภัยคุกคามเหล่านั้นได้โดยไม่ต้องส่งกองกำลังเข้าไปในพื้นที่เลย ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ไม่ปรากฏว่าอยู่ในอัฟกานิสถาน หากแต่กระจายตัวไปอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก สหรัฐอเมริกาจึงไม่มีเหตุผลหรือความชอบธรรมมากเพียงพอในการยื่นหยักรักษากองกำลังให้อยู่ในอัฟกานิสถานและเสียทรัพยากรต่าง ๆ อีกต่อไปเรื่อย ๆ

3.2.2 เป้าประสงค์แฝง

*Who rules East Europe commands the Heartland;
who rules the Heartland commands the World-Island;
who rules the World-Island controls the world.*

(MacKinder, 1919)

“Heartland” ดังกล่าวคือยูเรเชีย และ “World-Island” นั้นประกอบด้วยยูเรเชียและแอฟริกา หากประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถควบคุมยูเรเชียได้ สถานะทางการเมืองและการทหารของประเทศนั้น ๆ จะไม่สามารถถูกโจมตีได้เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์จะช่วยป้องกันและขัดขวางคู่ต่อสู้เองโดยธรรมชาติ

จากการศึกษาของโจเซฟ ฟอลเลน (Joseph E. Fallon) ใน ค.ศ. 2013 พบว่าเมื่อสงครามเย็นได้เริ่มต้นขึ้น สหรัฐอเมริกาได้ใช้นโยบายต่างประเทศในการปิดล้อม (Containment) สหภาพโซเวียต โดยได้รับการสนับสนุนจากจอร์จ เคนนัน (George F. Kennan) เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาที่ประจำอยู่ที่กรุงมอสโกในขณะนั้น พื้นฐานของแนวคิดในการนำนโยบายนี้มาใช้คือภูมิรัฐศาสตร์โดยมีการปรับเปลี่ยนจากทฤษฎีของแมคคินเดอร์เล็กน้อย ในขณะนั้นสหภาพโซเวียตได้ปกครองยุโรปตะวันออกและควบคุมดินแดนหัวใจ (Heartland) อยู่แล้ว เป้าประสงค์ของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นคือการปิดล้อมกรุงมอสโกและดินแดนหัวใจทั้งหมดเพื่อที่จะทำลายสหภาพโซเวียตโดยการทำให้สถานะเศรษฐกิจอ่อนแอและถดถอยลง

ใน ค.ศ. 1992 เพนตาก่อนได้แถลงการณ์อย่างชัดเจนและกระชับถึงเป้าประสงค์ใหม่ของนโยบายต่างประเทศในยูเรเชียว่า (Martha, 1998 อ้างถึงใน Scott & Alcenet, 2008)

เป้าประสงค์แรกของเราคือการป้องกันการเกิดขึ้นมาใหม่ของคู่แข่งที่อาจจะเป็นภัยคุกคามบนดินแดนของอดีตสหภาพโซเวียต ข้อพิจารณานี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก และเราพยายามที่จะป้องกันอำนาจที่เป็นปรปักษ์ใด ๆ ก็ตามจากการเข้ามามีอำนาจเหนือภูมิภาคที่ปริมาณทรัพยากรจะเพียงพอต่อการสร้างอำนาจขึ้นมาในโลก ในขณะนี้การดำเนินกลยุทธ์ของเราต้องมุ่งโฟกัสไปที่การป้องกันและขัดขวางการเกิดขึ้นของคู่แข่งด้านอำนาจโลกใด ๆ ก็ตามที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต

กลยุทธ์แบบแมคคินเดอร์แนวใหม่ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างเต็มรูปแบบโดยดอกเตอร์ซบิกนิว เบรซซินสกี (Dr. Zbigniew Brzezinski) ในหนังสือ The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives โดยในหนังสือมีใจความสำคัญในประเด็นนี้ว่า

สำหรับสหรัฐอเมริกาแล้ว รางวัลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดด้านภูมิรัฐศาสตร์คือยูเรเชีย วิธีการที่สหรัฐอเมริกา ‘บริหารจัดการ’ ยูเรเซียนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด อำนาจใดก็ตามที่มีอำนาจเหนือยูเรเชียจะสามารถควบคุม 2 ใน 3 ภูมิภาคที่ก้าวหน้าที่สุดและอุดมสมบูรณ์ด้านเศรษฐกิจที่สุดของโลกได้ การมองบนแผนที่อย่างง่าย ๆ ยังสามารถบ่งบอกได้อีกว่าการมีอำนาจควบคุมเหนือยูเรเชียจะ

นำมาซึ่งแอฟริกาที่จะยอมอยู่ภายใต้การควบคุมด้วยโดยแทบจะเป็นอัตโนมัติ ซึ่งนั่นจะทำให้ซีกโลกตะวันตกและหมู่เกาะทางมหาสมุทรแปซิฟิกล้อมรอบทวีปที่อยู่ใจกลางของโลกในทางภูมิรัฐศาสตร์ ประชากรประมาณร้อยละ 75 ของโลกอาศัยอยู่ในยูเรเชีย และความมั่งคั่งของประเภททรัพย์สินที่จับต้องได้ก็อยู่ในยูเรเชียเช่นกันทั้งในรูปแบบของการประกอบกิจการการลงทุนและสิ่งที่อยู่ภายใต้พื้นแผ่นดินของยูเรเชียเอง ยูเรเชียมีปริมาณทรัพยากรพลังงานที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปคิดเป็นประมาณ 3 ใน 4 ของโลก ผลที่ตามมาคือผลประโยชน์แห่งชาติหลักของสหรัฐอเมริกาคือการทำให้มั่นใจว่าไม่มีอำนาจใดเพียงอำนาจเดียวในโลกที่จะเข้ามาควบคุมพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านภูมิรัฐศาสตร์นี้ และชุมชนโลกต้องมีความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่นี้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเงินได้โดยสะดวก กิจสำคัญเร่งด่วนที่สุดคือการทำให้มั่นใจว่าไม่มีรัฐใดหรือการรวมตัวกันของกลุ่มรัฐใดที่จะมีขีดความสามารถในการขับไล่สหรัฐอเมริกาออกจากยูเรเชีย หรือแม้แต่การลดทอนบทบาทการเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดของสหรัฐอเมริกาลงอย่างมีนัยสำคัญ

(Brzezinski, 1998)

การบุกเข้าอัฟกานิสถานของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 2001 โดยให้เหตุผลว่ามีเป้าประสงค์เพื่อเป็นการทำลายล้างเครือข่ายผู้ก่อการร้ายที่ทำการโจมตีสหรัฐอเมริกาในเหตุการณ์ 9/11 จากทฤษฎีและข้อมูลข้างต้นทำให้นักวิเคราะห์และผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์หลายคนมีความคิดเห็นว่ามันอาจไม่ใช่เหตุผลเดียวที่ทำให้สหรัฐอเมริกาตัดสินใจดำเนินการปฏิบัติการดังกล่าว ขยายขอบเขตภารกิจในอัฟกานิสถาน และรักษากองกำลังอยู่ในประเทศยึดเยื้อมาเป็นเวลายาวนานถึง 20 ปี ทั้งนี้ มีการวิเคราะห์จากหลายฝ่ายว่าการเข้ายึดครองอัฟกานิสถานทำให้สหรัฐอเมริกาอยู่ในสถานะหรือตำแหน่งที่ปฏิบัติตามหลักการภูมิยุทธศาสตร์ในการ “บริหารจัดการ” ยูเรเชีย โดยมีความแตกต่างคือแทนที่จะเป็น “การสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือกัน” กับจีนและรัสเซีย แต่กลับเป็นการให้ความสำคัญกับการปิดล้อมจีนและสกัดกั้นอิทธิพลของรัสเซียแทน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ถึงเป้าประสงค์แฝงดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานมิได้เป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ หากแต่มีหลักฐานมาสนับสนุนดังนี้

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2003 ซูซาน คลาร์ก-เซสแทค (Susan L. Clark-Sestak) จากสถาบันวิเคราะห์การป้องกันประเทศ (Institute for Defense Analysis – IDA) ของสหรัฐอเมริกา ได้เขียนรายงานในหัวข้อ U.S. Bases in Central Asia โดยมีใจความสำคัญว่า

สหรัฐอเมริกา มีแรงจูงใจมากมายในการดำรงรักษาขีดความสามารถของฐานปฏิบัติการทางทหารในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในภูมิภาคเอเชียกลาง นอกเหนือจากความต้องการที่มีการแถลงออกมาอย่างชัดเจนว่าต้องการตำแหน่งที่ตั้งที่ใกล้กับพื้นที่ที่อาจเกิดภัยคุกคามในอนาคตแล้ว ไม่ต้องสงสัยเลยว่าการดำรงอยู่ของกองทัพนี้อยู่ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาสามารถถ่วงดุลอิทธิพลของรัสเซียในภูมิภาค (ซึ่งเป็นสิ่งที่อุซเบกิสถานเต็มใจเป็นอย่างยิ่ง) สามารถ “อ้างสิทธิ์” ของสหรัฐอเมริกาต่อทรัพยากรพลังงานอันมีค่าในประเทศเหล่านี้ และกระจายการพึ่งพาฐานปฏิบัติการนอกเหนือจากที่ตั้งเดิม ๆ ของประเทศพันธมิตรในยุโรปตะวันตกและเอเชียได้

(Clark-Sestak, 2003)

วันที่ 26 เมษายน ค.ศ. 2006 ดรูว์ ลูเทน (Drew W. Luten) รัชการาชาการแทนผู้ช่วยอธิบดีฝ่ายกิจการยุโรปและยูเรเชีย ซึ่งเป็นหน่วยงานสำหรับการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา; กรรมการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้กล่าวว่า

ถึงแม้จะมีความแตกต่างมากมายระหว่างประเทศเหล่านี้ แต่ก็มีรูปแบบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบางประการที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ของเอเชียกลาง ระหว่างเอเชียใต้ จีน รัสเซีย และอิหร่าน เป็นสิ่งช่วยยืนยันว่าภูมิภาคนี้จะมีค่าสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไปในอนาคต...

เอเชียกลางเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญอย่างยิ่งยวด

(Luten, 2006)

และในวันเดียวกันนั้น เจมส์ แมคโดเกล (James MacDougall) รองผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ; กรรมการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

นโยบายของเราคือการช่วยสร้างภูมิภาคเอเชียกลางที่ประกอบด้วยรัฐพหุนิยมที่เป็นอิสระและมีอำนาจอธิปไตย มีความมั่นคงปลอดภัยทางดินแดน เป็นอิสระจากการถูกครอบงำทางการเมืองจากภายนอก และมีส่วนร่วมในตลาดระหว่างประเทศในด้านเศรษฐกิจ

(MacDougall, 2006)

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2007 ริชาร์ด บูเชอร์ (Richard Boucher) ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฝ่ายกิจการเอเชียใต้และเอเชียกลางของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวว่า (Boucher, 2017 อ้างถึงใน Foster, 2008)

หนึ่งในเป้าประสงค์ของเราคือการสร้างเสถียรภาพให้แก่อัฟกานิสถาน เพื่อให้อัฟกานิสถานเป็นช่องทางและเป็นจุดศูนย์กลางระหว่างเอเชียใต้และเอเชียกลาง เพื่อที่ว่าพลังงานจะสามารถถูกเคลื่อนย้ายไปยังทางใต้ได้อย่างคล่องตัวและราบรื่น... และเพื่อที่ว่าประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลางจะไม่ถูกปิดล้อมด้วยมหาอำนาจใหญ่อย่างจีนและรัสเซียอีกต่อไป

วันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 2008 โทมัส พิคเคอริง (Thomas Pickering) เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประธานร่วมในกลุ่ม Afghanistan Study Group ที่ได้รับรางวัลเกียรติยศชั้นสูงสุดนั้น ได้ให้สัมภาษณ์ในรายการวิทยุ As It Happens ของช่อง CBC โดยกล่าวว่า “อัฟกานิสถานนั้นมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เป็นรัฐล้มเหลวที่อยู่ใจกลางภูมิภาคที่เปราะบางและอ่อนไหว และอยู่ติดกับประเทศผู้ผลิตพลังงานที่สำคัญอย่างยิ่งอีกหลายประเทศ” (Pickering, 2008 อ้างถึงใน Foster, 2008)

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์เส้นทางแพรไหม ค.ศ. 2006 (Silk Road Strategy Act of 2006) ของสหรัฐอเมริกาที่วาดด้วยผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลางและคอเคซัสใต้ สภาคองเกรสได้มีข้อค้นพบ ดังนี้ (U.S. Congress, 2006)

เสถียรภาพด้านเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลางและคอเคซัสได้มีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา

ความมีเสถียรภาพ การพัฒนาประชาธิปไตย การปกป้องสิทธิในทรัพย์สินรวมถึงสิทธิในแร่ (Mineral rights) และหลักนิติธรรม ในประเทศที่มีทรัพยากรพลังงานและโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานอันมีค่า รวมถึงก๊าซธรรมชาติ อาเซอร์ไบจาน และเติร์กเมนิสถาน มีความสำคัญต่อการปกป้องความมั่นคงด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกา

การป้องกันประเทศอื่น ๆ มิให้สร้างการผูกขาดของโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรพลังงานหรือการขนส่งพลังงานในประเทศต่าง ๆ ของเอเชียกลางและคอเคซัสได้ที่อาจจะจำกัดการเข้าถึงทรัพยากรพลังงานของสหรัฐอเมริกา เป็นสิ่งสำคัญต่อความมั่นคงด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกาและผู้อุปโภคพลังงานอื่น ๆ ทั้งในโลกที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา

สำหรับทางด้านจีนเอง มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ชาวจีนอีกจำนวนมากที่ทำการศึกษานี้ที่ประเด็นที่ว่าด้วยเป้าประสงค์ของสหรัฐอเมริกาในการส่งกองกำลังเข้ามาอยู่ในอัฟกานิสถานเป็นเวลายาวนาน มีการศึกษาวิจัยหลายฉบับที่ผลการศึกษสนับสนุนการวิเคราะห์เป้าประสงค์แฝงดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาโดยหนึ่งในนั้นคือการศึกษาใน ค.ศ. 2010 ของ CNA⁴ ซึ่งเป็นองค์กรวิจัยและวิเคราะห์ที่ไม่แสวงผลกำไรในสหรัฐอเมริกา ในการศึกษาของ CNA China Studies ในด้านมุมมองและผลประโยชน์ของจีนต่อยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานและปากีสถาน พบว่ามีความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์ที่แสดงถึงความคลางแคลงใจต่อแรงจูงใจของสหรัฐอเมริกามากพอสมควร ซึ่งข้อสังเกตเหล่านี้ส่วนมากมาจากนักวิเคราะห์ผู้ที่มีความสงสัยในเจตนารมณ์ทางยุทธศาสตร์ในภาพรวมของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอยู่แล้ว เช่น มีบทวิเคราะห์หนึ่งเขียนโดยวู ชูหู (Wu Shuhu) ในบทความรายเดือนที่เผยแพร่โดยได้รับอนุมัติจากแผนการระหว่างประเทศของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ได้เสนอแนะว่าสหรัฐอเมริกามีเป้าประสงค์หลักด้วยกัน 3 ข้อ คือไม่เพียงแต่การต่อต้านการก่อการร้ายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการควบคุมทรัพยากรน้ำมันและก๊าซในเอเชียกลาง การลดทอนอำนาจของรัสเซียและการปิดล้อมจีนด้วย⁵ (Dumbaugh, 2010)

⁴ CNA ประกอบด้วยศูนย์วิเคราะห์ของกองทัพบเรือ (Center for Naval Analyses) ซึ่งเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาที่ได้เงินทุนจากรัฐบาล และสถาบันเพื่อการวิจัยสาธารณะ (Institute for Public Research)

⁵ บทความของ วู ชูหู ใน Dangdai Shijie (当代世界) วันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 2009 ได้วางเป้าประสงค์ของสหรัฐอเมริกาในด้านการต่อต้านการก่อการร้ายไว้เป็นลำดับที่สามของลำดับความสำคัญเร่งด่วนของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน

การดำเนินกลยุทธ์ของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งกองกำลังจำนวนมากเข้าไปเพิ่มเติม (Troop surge) ที่โอบามาได้ออกแถลงการณ์ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2009 ยิ่งทำให้ความสงสัยที่มีมาอย่างยาวนานของผู้สังเกตการณ์ ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิเคราะห์จีนหลายคนเกิดข้อสงสัยและการตั้งคำถามมากขึ้นไปอีกถึงแรงจูงใจที่แท้จริงขั้นสูงสุดในการเป็นเจ้าผู้ครองอำนาจสูงสุด (Hegemony) ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ ความสงสัยเหล่านี้รวมถึงคำถามที่ว่าสหรัฐอเมริกาตั้งใจที่จะอยู่ในอัฟกานิสถานอีกเป็นระยะเวลานานเท่าใด การส่งกองกำลังจำนวนมากเข้าไปเพิ่มเติมอาจหมายถึงสหรัฐอเมริกาวางแผนที่จะขยายอำนาจในภูมิภาคหรือไม่ และเป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์นี้คือการควบคุมทรัพยากรน้ำมันและก๊าซในเอเชียกลางและการ “ปิดล้อม” จีนใช่หรือไม่ นอกจากนี้ ในห้วงเวลานั้นความคิดเห็นและข้อสังเกตจากฝ่ายกองทัพจีนเชื่อว่ากลยุทธ์ใหม่นี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย “การปิดล้อมจีน” ของสหรัฐอเมริกา ตามมุมมองนี้มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติของบุขมีการมุ่งโฟกัสไปยังการต่อต้านการก่อการร้ายอย่างเข้มข้น ดังนั้น “การปิดล้อม” จีนของสหรัฐอเมริกาจึงมีการผ่อนคลายลงภายใต้การนำของบุชและจีนจึงมีโอกาสระยะเวลาในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้นโยบายของคณะทำงานของโอบามา การต่อต้านการก่อการร้ายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของข้อพิจารณาด้านนโยบายต่างประเทศที่มีจำนวนมากมาย และความพยายามใน “การปิดล้อม” จีนของสหรัฐอเมริกาจึงได้เพิ่มความเข้มข้นขึ้นอีกครั้ง (Xu, 2010 อ้างถึงใน Global Times, 2010)

นักวิชาการชาวจีนจากมหาวิทยาลัยฟ่านหนึ่งได้ศึกษาถึงเส้นทางที่ฮิลารี คลินตัน (Hillary Clinton) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นได้ใช้เดินทางระหว่างการเยือนเอเชียในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2010 และพบว่าสถานการณ์ไม่ค่อยดีนักเนื่องจากเส้นทางที่คลินตันใช้คือ ปากีสถาน-อัฟกานิสถานในเอเชียใต้ เกาหลีใต้ในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และเวียดนามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเส้นทางนี้สะท้อนให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ “การปิดล้อม” ของสหรัฐอเมริกา นักวิชาการท่านนี้จึงได้มีข้อสังเกตว่าสถานที่ที่คลินตันไปเยือนเยือนในการเดินทางครั้งนี้บ่งบอกให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกาซึ่งสร้างความท้าทายที่ร้ายแรงต่อจีนที่จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างจริงจัง (Yinhong, 2010 อ้างถึงใน Dumbaugh, 2010)

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตในการใช้ยุทธศาสตร์ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง (Free and Open Indo-Pacific) ของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ. 2016 เมื่อเห็นว่าจีนนั้นเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาทราบดีว่าจีนกำลังพยายามขับเคลื่อนภูมิภาคอินโดแปซิฟิกไปสู่อนาคตที่ปิดกั้นและมีเสรีภาพแบบจำกัด ซึ่งรูปแบบลักษณะเช่นนี้จะลดทอนผลประโยชน์

สำคัญยิ่งยวดของสหรัฐอเมริกา⁶ ลักษณะเด่นของระเบียบในภูมิภาคที่มีจีนเป็นผู้นำจะมีลักษณะ ดังนี้คือ กองทัพปลดปล่อยประชาชน (People's Liberation Army – PLA) ควบคุมทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก; ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคถูกบีบบังคับมากพอให้เห็นพ้องกับความต้องการของจีน ในด้านการทหาร เศรษฐกิจ และการทูต; มีระเบียบด้านเศรษฐกิจที่จีนตั้งกฎเกณฑ์การค้าและการลงทุนที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยมีอำนาจในการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี ข้อมูล และมาตรฐาน ในด้านต่าง ๆ ; และจีนมีอำนาจปกครองได้หวั่นโดยพลตินัยและมีอำนาจในการวางแผนการให้แก่สถาบันต่าง ๆ ในภูมิภาค ระเบียบในภูมิภาคเช่นนี้จะทำให้เกิดประชาสังคมที่อ่อนแอ การขาดแคลนสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ การขยายตัวอย่างช้า ๆ ของระบอบเผด็จการ เสริมด้วยการเพิ่มสถานะที่เป็นรัฐสอดแนม (Surveillance state) ด้วยเทคโนโลยีระดับสูงของจีน ผลลัพธ์ในท้ายที่สุดของสถานะเช่นนี้จะลดทอนความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะทำให้สหรัฐอเมริกามีขีดความสามารถในการใช้อำนาจและอิทธิพลในโลกน้อยลง (Ratner, 2018) ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงมีการใช้ยุทธศาสตร์นี้ในทางกลับกันเพื่อยับยั้งจีนมิให้ประสบผลสำเร็จ โดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกามุ่งแสวงหาภูมิภาคอินโดแปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง (Free and Open Indo-Pacific) โดยให้ความสำคัญถึงความเคารพในอำนาจอธิปไตยและเอกราชของรัฐต่าง ๆ การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งอย่างสันติ การค้าที่เสรีและเป็นธรรม การยึดมั่นตามกฎหมายระหว่างประเทศ และความโปร่งใสที่มากขึ้นและการมีธรรมาภิบาล (U.S. Department of Defense, 2019) สำหรับสหรัฐอเมริกาแล้ว การทำให้ระเบียบในภูมิภาคนี้ประสบความสำเร็จและมีลักษณะดังที่กล่าวข้างต้น ประเทศพันธมิตรและหุ้นส่วนด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาต้องมีความแข็งแกร่ง; กองทัพสามารถทำการปฏิบัติการได้ตลอดทั่วทั้งภูมิภาคโดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ; บริษัทต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาสามารถเข้าถึงตลาดชั้นนำและได้รับประโยชน์จากมาตรฐานเทคโนโลยีที่ทันสมัย หลักเกณฑ์การลงทุน และข้อตกลงด้านการค้า; สหรัฐอเมริกามีส่วนร่วมในสถาบันต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ; และมีการขยายตัวของประชาธิปไตยและเสรีภาพของบุคคลในบริบทของสภาพแวดล้อมที่มีข้อมูลข่าวสารที่เปิดกว้างและประชาสังคมที่มีชีวิตชีวา (Green, 2017)

ทั้งนี้ ข้อมูลทั้งหมดข้างต้นสอดคล้องกับข้อมูลจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ พลอากาศตรีไมเคิล เจ คิงส์ลีย์ (Michael J. Kingsley, MAJ GEN, USAF (ret))⁷ ซึ่งเคยออกราชการ

⁶ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญเร่งด่วนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยไม่ว่าจะผู้นำจีนจะแสวงหาการขยายแนวคิดทางการเมืองระบอบอำนาจนิยมและเศรษฐกิจที่มีรัฐนำหรือไม่ก็ตาม

⁷ พลอากาศตรีไมเคิล เจ คิงส์ลีย์ (Michael J. Kingsley, MAJ GEN, USAF (ret)) อดีตเคยรับราชการเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรในกองทัพอากาศสหรัฐฯ เป็นเวลารวมทั้งสิ้น 32 ปี โดยเกษียณอายุราชการใน ค.ศ. 2016 ด้วยยศพลอากาศตรี ประสบการณ์ของเขาประกอบด้วยการเป็นนักบินเฮลิคอปเตอร์ของหน่วยปฏิบัติการพิเศษและ

สนามที่อัฟกานิสถานเป็นเวลาประมาณ 6 ปีและดำรงตำแหน่งเจ้ากรมยุทธการทหารอากาศและรองผู้บัญชาการของหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษกองทัพอากาศสหรัฐฯ และผู้บัญชาการหน่วยเฉพาะกิจนาโต้/อัฟกัน (NATO/Afghan Task Force) โดยการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2023 นั้น พลอากาศตรีคิงส์ลีย์ได้ให้ความเห็นว่า

ในอีกด้านหนึ่งของภารกิจการสร้างชาติที่ผมเห็นมา ผมคิดว่า

ขอบเขตภารกิจนั้นกว้างเกินไป...

ผมคิดว่ามีอิทธิพลอื่น ๆ ที่เรา [สหรัฐอเมริกา] พยายามที่

จะป้องปราม มีแรงจูงใจอื่น ๆ มากมายที่ทำให้ภารกิจการสร้าง

ชาตินั้นขยายขอบเขตออกไปเรื่อย ๆ

(Kingsley, 2023)

นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ดร.ศราวุฒิ อารีย์ ผู้อำนวยการศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 2023 โดย ดร.ศราวุฒิ ได้ให้ความเห็นว่า การเป็นเจ้าผู้ครองโลกนั้นส่วนหนึ่งหมายถึงการที่ประเทศนั้น ๆ จะต้องทำการครองแชมป์คือเป็นที่หนึ่งของโลกให้ได้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และนั่นหมายถึงการใช้นโยบายต่างประเทศเชิงรุกในการมองหาว่าประเทศใดหรือตัวแสดงใดที่จะสามารถผงาดขึ้นมาท้าทายตนเองได้และกำจัดหรือลดทอนความท้าทายนั้นเสีย เมื่อสหรัฐอเมริกาเล็งเห็นว่าจีนกำลังผงาดขึ้นมาท้าทายตนเอง จึงคาดการณ์ได้ไม่ยากว่าหนึ่งในเป้าประสงค์ของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานคือการใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานในการขยายอิทธิพลของตนเองในภูมิภาคเพื่อต่อต้านจีนนั่นเอง

เฮลิคอปเตอร์กู้ภัยที่มีชั่วโมงบินรวมมากกว่า 3,200 ชม. และเคยออกราชการสนามในพื้นที่การสู้รบมาแล้วถึง 25 ครั้งทั่วโลก เขาเคยดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่งในสายการบังคับบัญชาและควบคุม โดยส่วนมากแล้วอยู่ในฝ่ายเสนาธิการทหารอากาศและเสนาธิการทหารร่วม ในอัฟกานิสถานระยะเวลาประมาณ 6 ปี เขาเคยดำรงตำแหน่งเจ้ากรมยุทธการทหารอากาศและรองผู้บัญชาการของหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษกองทัพอากาศสหรัฐฯ และผู้บัญชาการหน่วยเฉพาะกิจนาโต้/อัฟกัน (NATO/Afghan Task Force) นอกจากนี้เขายังเคยดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารของหน่วยบัญชาการภาคพื้นแอฟริกาในการกำกับดูแลการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ กับประเทศในแอฟริกาโดยมีกำลังพลภายใต้บังคับบัญชามากกว่า 1,500 นาย หลังจากเกษียณอายุราชการใน ค.ศ. 2016 เขาได้ทำงานในองค์กรด้านการป้องกันประเทศหลายองค์กร โดยในปัจจุบันทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาด้านความมั่นคงให้แก่สถาบันวิเคราะห์การป้องกันประเทศ (Institute for Defense Analyses – IDA) ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตันดีซี

3.2.3 การวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติตามเป้าประสงค์แฝงของสหรัฐอเมริกา

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีของแมคคินเดอร์และแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ผู้วิจัยมองว่าสหรัฐอเมริกาตระหนักดีว่าจีนเป็นคู่แข่งด้านยุทธศาสตร์ที่สำคัญ และรัสเซียที่เคยเป็นมหาอำนาจจากกลับขึ้นมาผงาดอีกครั้งและต่อกรกับสหรัฐอเมริกาอีกเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นนอกเหนือจากเป้าประสงค์หลักด้านการต่อต้านการก่อการร้ายแล้ว การส่งกองกำลังเข้าไปในอัฟกานิสถานเป็นเวลายาวนานนั้นการที่จะบอกว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีเป้าประสงค์ในการสกัดกั้นอิทธิพลของมหาอำนาจอย่างจีนและรัสเซียเลยนั้นย่อมไม่มีทางเป็นไปได้ และโดยหลักการแล้ว สหรัฐอเมริกาไม่สามารถออกแถลงการณ์ต่อสาธารณชนชาวโลกเช่นนั้นได้ จึงจัดให้เป้าประสงค์ดังกล่าวเป็นเป้าประสงค์แฝงที่คลุมเครือและไม่ชัดเจนนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม เป้าประสงค์แฝงของสหรัฐอเมริกาในความพยายามที่จะสกัดกั้นอิทธิพลของรัสเซียและป้องกันมิให้จีนกลายมาเป็นเจ้าผู้ครองภูมิภาคนั้นไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ เนื่องจากนโยบายสำคัญ ๆ ของสหรัฐอเมริกาในด้านต่าง ๆ ยังคงมีความไม่ประสานสอดคล้องกัน มีทรัพยากรไม่เพียงพอ ไม่มีความสามารถในการแข่งขัน และไม่นำมาซึ่งความก้าวหน้าคุณค่า และผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ ในปัจจุบันจีนยังมิได้เป็นเจ้าอำนาจสูงสุด แต่อำนาจและอิทธิพลด้านเศรษฐกิจของจีนนั้นได้เจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ความแข็งแกร่งด้านเศรษฐกิจของจีนนั้นน่าทึ่งเป็นอย่างยิ่ง เศรษฐกิจจีนมีวิวัฒนาการจนกลายมาเป็นเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้เศรษฐกิจจีนยังเป็นหนึ่งในเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก ในห้วงสามทศวรรษที่ผ่านมาอัตราการเจริญเติบโตต่อปีโดยเฉลี่ยของจีนคือร้อยละ 10 และในปัจจุบันจีนเป็นผู้ส่งออกที่ใหญ่ที่สุดในโลกและผู้นำเข้าที่ใหญ่ที่สุดอันดับสองของโลก ดังนั้นความเป็นไปได้ที่จีนจะเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายอิทธิพลออกไปจนกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอำนาจสูงสุดนั้นมีอยู่อย่างแน่นอน

3.2.4 สรุป: ปัจจัยด้านความมั่นคง เป้าประสงค์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ

ในทรรศนะของผู้วิจัย สงครามอัฟกานิสถานเป็นความล้มเหลวและความพ่ายแพ้โดยสมบูรณ์ของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาไม่สามารถบรรลุทั้งเป้าประสงค์หลักและเป้าประสงค์แฝงในอัฟกานิสถานได้ ด้านเป้าประสงค์หลักในการต่อต้านการก่อการร้ายและทำลายล้างกลุ่มผู้ก่อการร้ายให้หมดสิ้นไปนั้นนอกจากจะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์แล้ว ยังมีการเกิดขึ้นของกลุ่มก่อการร้ายใหม่ ๆ และมีการก่อการร้ายเกิดขึ้นอีกเรื่อย ๆ ทั่วโลกเพียงแต่มิได้เป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสหรัฐอเมริกาโดยตรงเท่านั้น และด้านเป้าประสงค์แฝงในการสกัดกั้นอิทธิพลของรัสเซียและปิดล้อมจีนก็ไม่ประสบผลสำเร็จเช่นเดียวกัน วลาดิเมียร์ ปูติน ประธานาธิบดีแห่งรัสเซียยังคงสามารถบริหารประเทศและดำเนินนโยบายต่าง ๆ ได้อย่างปกติตามที่ต้องการโดยมิได้รับผลกระทบ

จากการดำรงอยู่ของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานมานานัก ด้านเงินเองมีความเจริญรุ่งเรืองเพิ่มมากขึ้น โดยเศรษฐกิจมีความเฟื่องฟูขึ้นเรื่อย ๆ อย่างก้าวกระโดด ในทางกลับกันสหรัฐอเมริกามีต้นทุนค่าใช้จ่าย ตัวเลขผู้เสียชีวิต และผลกระทบในด้านลบที่ได้รับตามมาอีกมากมายดังที่ได้กล่าวในรายละเอียดในหัวข้อถัดไป ดังนั้น สหรัฐอเมริกาน่าจะรู้สึกและตระหนักดีแล้วว่าอัฟกานิสถานได้กลายมาเป็นภาระด้านยุทธศาสตร์ (Strategic burden) แทนและยืดเยื้อมาเป็นเวลายาวนานหลายปี และการรักษากองกำลังให้อยู่ต่อไปในอัฟกานิสถานไม่ส่งผลดีต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเองไม่ว่าในด้านใดก็ตาม

นอกเหนือจากประเด็นของอัฟกานิสถาน คณะทำงานของไบเดนยังต้องเผชิญกับความท้าทายในประเทศที่รุนแรงหลายอย่าง เช่น การควบคุมโรคระบาดโคโรนาไวรัสที่กำลังแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องมีการเร่งอัตราการผลิตวัคซีน; การฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกาที่พังทลายลงจากโรคระบาด; การฟื้นฟูขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาล; และการเผชิญหน้ากับพรรคฝ่ายตรงข้ามที่ไม่ยอมรับซึ่งกันและกันและยังเดินหน้าท้าทายความชอบธรรมของคณะทำงานนี้ คณะทำงานของไบเดนจึงมีความกดดันในการลดงบประมาณของกระทรวงกลาโหมลงเพื่อที่จะได้นำงบประมาณส่วนนั้นมาช่วยแก้ไขปัญหาเร่งด่วนในประเทศ ส่วนในด้านต่างประเทศอื่น ๆ คณะทำงานต้องจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากจีนที่เพิ่มความเกรงกลัวต่อสหรัฐอเมริกาและกำลังเจริญก้าวหน้ามาเป็นคู่แข่งที่สำคัญ รัสเซียที่แข็งแกร่ง อิหร่านที่เป็นปฏิปักษ์ และเกาหลีเหนือที่คาดเดาอะไรไม่ได้เลย ซึ่งประเทศเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอันตรายต่อสหรัฐอเมริกาได้ในยามปกติและอาจจะเป็นอันตรายมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสหรัฐอเมริกาไม่ใส่ใจระแวดระวัง นอกจากนี้ การฟื้นฟูความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตรโดยเริ่มจากประเทศในองค์การนาโต้ก็เป็นความท้าทายอีกอย่างหนึ่งของคณะทำงานนี้ด้วยเช่นกัน ประเด็นปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาโดยตรงเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงจำเป็นต้องใช้เงินทุนเพื่อสนับสนุนแผนการเหล่านี้โดยการนำพาประเทศออกจากสงครามที่ดูเหมือนจะไม่มีวันจบสิ้นที่เริ่มต้นจากสงครามต่อต้านการก่อการร้ายใน ค.ศ. 2001

การถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานโดยปราศจากความสง่างามของสหรัฐอเมริกานั้นอาจมิได้หมายถึงความเป็นเจ้าผู้ครองโลกของสหรัฐอเมริกาได้พังทลายลงเนื่องจากสงครามนี้เป็นเพียงแค่สงครามในภูมิภาคเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การพ่ายแพ้สงครามในครั้งนี้ได้ทำลายเกียรติยศชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาอย่างร้ายแรง สร้างความเสียหายต่อความน่าเชื่อถือของสหรัฐอเมริกาในฐานะพันธมิตร และเป็นการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตและขีดจำกัดในด้านขีดความสามารถของสหรัฐอเมริกาซึ่งบ่งบอกว่าสหรัฐอเมริกาไม่สามารถสร้างเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของตนเองได้แม้แต่กับประเทศเล็ก ๆ อย่างเช่นอัฟกานิสถาน นอกจากนี้ ยังเป็นการบ่งบอกว่าสหรัฐอเมริกามีการประเมินศักยภาพและขีดความสามารถของตนเองที่สูงเกินไป ซึ่งน่าจะเป็น

สาเหตุใ้หันไปสู่การผลักดันให้สหรัฐอเมริกาเกิดการเปลี่ยนนโยบายทางการทูตอย่างกะทันหันเร่งด่วน และมุ่งไปในแนวทางของยุทธศาสตร์การตัดทอน (Retrenchment Strategy) แทน

3.3 ต้นทุนความเสียหายที่สหรัฐอเมริกาต้องจ่ายในสงครามอัฟกานิสถาน

ความขัดแย้งมักจะมีต้นทุนเสมอ ต้นทุนบางอย่างก็ชัดเจน เกิดขึ้นทันที และวัดปริมาณ/จำนวนได้ ในกรณีของอัฟกานิสถานนั้น โลงศพของกำลังพลที่เสียชีวิตที่ถูกคลุมด้วยธงชาติสหรัฐอเมริกาและถูกเคลื่อนย้ายมาสู่ฐานทัพอากาศโดเวอร์ (Dover) ในรัฐเดลาแวร์ (Delaware), จำนวนเงินงบประมาณกู้ยืมที่ผ่านโดยสภาองเกรสที่ส่งผลให้แผนการใช้จ่ายของกระทรวงกลาโหมต้องเสียหาย, ยุทธโศกณณ์ทางทหารส่วนเกินที่ในปัจจุบันถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจนำไปใช้ทั่วประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างของต้นทุนค่าใช้จ่ายของสงครามที่มองเห็นได้ (Katzenstein, 2020) อย่างไรก็ตาม ต้นทุนบางอย่างก็มีความคลุมเครือ เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และยากต่อการวัดปริมาณ/จำนวน ในหลาย ๆ แง่มุมสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สร้างความเสียหายอันยั่งยืนถาวรที่ได้ทำให้ กำลังทำให้ และจะทำให้สังคมสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปตลอดกาล

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่าในสงครามอัฟกานิสถาน สหรัฐอเมริกามีราคาที่ต้องจ่ายอยู่ 4 ประการหลัก ๆ ด้วยกัน ได้แก่ ต้นทุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน (Monetary Cost) ที่ยึดโยงกับต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost), ต้นทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Cost), ความเชื่อมั่นของประเทศพันธมิตรต่อสหรัฐอเมริกา (Allies' Trust) และผลกระทบทางสังคม (Social Impact) ของสหรัฐอเมริกา

3.3.1 ต้นทุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย (Monetary Cost)

นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาส่งกองกำลังเข้าไปในอัฟกานิสถานจนถึงปีงบประมาณ 2020 สหรัฐอเมริกาได้ใช้งบประมาณเป็นจำนวนประมาณเกือบ 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน โดยเงินจำนวนนี้เป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณ 6.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับ “สงครามต่อต้านการก่อการร้าย” ที่กำลังดำเนินไป เมื่อปรับค่าเงินเฟ้อแล้ว การปฏิบัติการนี้จึงเป็นการปฏิบัติการทางทหารที่มีค่าใช้จ่ายแพงที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา โดยมีราคาแพงกว่าสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกด้วย และแทบจะทั้งหมดของต้นทุนค่าใช้จ่ายในสงครามนี้ได้มาจากการกู้ยืมทั้งสิ้นซึ่งนับเป็นความไม่ปกติในการใช้จ่ายในภาวะสงครามของสหรัฐอเมริกา (Watson Institute, 2019)

เมื่อเกิดสงคราม รัฐบาลต่างก็ใช้เงินจำนวนมหาศาลในการทำการสู้รบในสงคราม แต่โดยส่วนมากแล้วค่าใช้จ่ายเหล่านี้มักจะมีได้ผ่านการวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนมากนัก เหตุผลก็

ชัดเจนอยู่แล้วว่าเนื่องจากกระแหวางการสงครามสิ่งที่สำคัญและเร่งด่วนที่สุดคือการเอาชนะในสงคราม ไม่มีใครที่จะมาตั้งคำถามต่อนายพลทั้งหลายในกองทัพว่าเงินงบประมาณต่าง ๆ นั้นควรจะมีการใช้หรือจัดสรรอย่างไรให้ได้ประโยชน์สูงสุด

การประมาณการต้นทุนด้านงบประมาณของสงครามประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วจนถึงปัจจุบัน 2) ค่าใช้จ่ายที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และ 3) ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น หลายคนอาจคิดว่าค่าใช้จ่ายในข้อหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่ตรงตัว คือเป็นตัวเลขค่าใช้จ่ายจริงที่เกิดขึ้นแล้วในสงครามจนถึงปัจจุบันแต่หลายครั้งอาจไม่ง่ายอย่างที่คิด ปกติแล้วเราสามารถค้นหาตัวเลขงบประมาณที่รัฐบาลได้อ้างว่าใช้จ่ายไปในสงครามได้ แต่ด้วยเหตุผลต่าง ๆ จำนวนตัวเลขนี้อาจเป็นจำนวนที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลจะมีแรงจูงใจในการพยายามที่จะแสดงต่อสาธารณชนว่าสงครามหรือความขัดแย้งนั้นมีการใช้จ่ายที่ต่ำกว่าตามที่เป็นจริง ดังนั้นจึงมีการอนุมานกันว่าตัวเลขต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการประเมินค่าที่ต่ำเกินกว่าค่าใช้จ่ายจริงเสมอ อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การบริการจัดการงบประมาณเหล่านี้เป็นเรื่องที่ท้าทายคือการที่ระบบบัญชีของรัฐบาลนั้นไม่บันทึกรายละเอียดของรายการส่วนใหญ่ด้วยวิธีการหรือเครื่องมือที่จะช่วยให้ง่ายต่อการประเมินการใช้ทรัพยากรโดยตรงหรือการประเมินผลกระทบด้านงบประมาณในภาพรวม ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งในการจัดทำบัญชี นอกจากนี้ ในกรณีของการทำบัญชีสงครามมักมีปัญหามากขึ้นที่เพิ่มเติมเข้ามาอีกในประเด็นของความโปร่งใส กล่าวคือโดยปกติแล้วรัฐบาลมักต้องการที่จะปกปิดต้นทุนที่แท้จริงของสงครามเพื่อให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้รับรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสงครามนั้นไม่เป็นที่ยอมรับหรือคนส่วนมากไม่เห็นด้วย (Stiglitz, 2003) แต่การบิดเบือนทางบัญชีก็มิได้เกิดขึ้นจากเพียงฝ่ายเดียวทั้งหมด ในบางครั้งกองทัพของกระทรวงกลาโหมเองก็มีแรงจูงใจที่จะใช้งบประมาณสงครามในการปกปิดการใช้จ่ายสำหรับรายการต่าง ๆ ที่มีใช้เพื่อการสงครามเพื่อที่จะนำเงินเหล่านั้นมาใช้ในโครงการอื่น ๆ ที่พวกเขาต้องการมากกว่า (ด้วยความเชื่อว่าสภาองเกรสมักจะไม่ปฏิเสธการร้องขอเงินงบประมาณสำหรับใช้ในสงครามหรือไม่ติดตามจําแนกการใช้เงินงบประมาณทางทหารว่าใช้อย่างไรและเพื่ออะไรโดยแท้จริง) (Wheeler, 2007)

หนึ่งในปัญหาหลักในการประมาณการต้นทุนในอนาคตของสงคราม (Future cost of war) ในขณะที่สงครามยังคงดำเนินไปคือยังคงมีความไม่แน่นอนที่มากมายถึงผลลัพธ์ของการปฏิบัติการทางทหารและการตัดสินใจทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คณะบริหารของรัฐบาลมักจะมีแนวโน้มในการประมาณการต้นทุนค่าใช้จ่ายเหล่านี้ที่ต่ำเกินไปโดยหวังว่าสงครามจะเกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ในขณะที่ทางการทหารมักจะมีแนวโน้มในการร้องขอทรัพยากรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำการร้องขอได้เนื่องจากการเพิ่มโอกาสที่จะช่วยให้ภารกิจบรรลุผลสำเร็จได้ สิ่งนี้เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในอดีตในสงครามเวียดนามและแน่นอนว่าเกิดขึ้นกับสงครามอัฟกานิสถานด้วย อย่างไรก็ตามในการศึกษาของเนต้า ครอว์ฟอร์ด (Neta C. Crawford) และแคทเธอรีน ลูทซ์ (Catherine Lutz)

จากมหาวิทยาลัยบราวน์ (Brown University) ที่เผยแพร่ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 พบว่าต้นทุนด้านงบประมาณของสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามในอัฟกานิสถาน ตั้งแต่ห้วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 ถึงสิ้นปีงบประมาณ 2022 มีตัวเลขประมาณการต้นทุน ดังนี้ (Crawford & Lutz, 2021)

ตารางที่ 3.1

ต้นทุนด้านงบประมาณของสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามในอัฟกานิสถานตั้งแต่ห้วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 ถึงสิ้นปีงบประมาณ ค.ศ. 2022

ต้นทุนของสหรัฐอเมริกาในสงครามอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2022	
ประมาณการเงินที่จัดสรรไว้และการใช้จ่ายของสภาองเกรส โดยมีหน่วยเป็นพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	
	รวมปีงบประมาณ 2001-2022*
งบประมาณการปฏิบัติการฉุกเฉินในต่างประเทศ (สงคราม) ของกระทรวงกลาโหม	1,055
งบประมาณการปฏิบัติการฉุกเฉินในต่างประเทศ (สงคราม) ของกระทรวงการต่างประเทศ	60
งบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการปฏิบัติการต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับสงครามของกระทรวงกลาโหม	433
ค่ารักษาพยาบาลทหารผ่านศึกในสงครามอัฟกานิสถาน (ถึงปัจจุบัน)	233
ประมาณการดอกเบี้ยของเงินกู้ยืม	532
รวม (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	\$2,313
	*ในปีงบประมาณ 2022 เป็นจำนวนงบประมาณที่ร้องขอ โดยพิเศษเป็นจำนวนเต็มในหลักพันล้าน

หมายเหตุ: ดัดแปลงจาก Crawford, N. C. & Lutz, C., 2021

จากตารางจะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่การบุกเข้าอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2001 สหรัฐอเมริกามีต้นทุนค่าใช้จ่ายจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 2.313 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเงินจำนวนนี้ครอบคลุมต้นทุนทั้งหมดในการปฏิบัติการทั้งในอัฟกานิสถานและปากีสถาน อย่างไรก็ตามเงินจำนวนนี้ยังมิได้ครอบคลุมถึงงบประมาณที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องใช้จ่ายเพื่อรักษาดูแลเหล่าทหารผ่านศึกชาวอเมริกันผู้เข้าร่วมในสงครามนี้ไปตลอดจนสิ้นอายุขัย และยังมิได้รวมถึงดอกเบี้ยในอนาคตของจำนวนเงินที่ทำการกู้ยืมมาเพื่อใช้ในการทำสงคราม ดังนั้น จำนวนเงิน 2.313 ล้านล้านดอลลาร์

สหรัฐฯ นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการประมาณการต้นทุนทั้งหมดของสงครามหลังจากเหตุการณ์ 9/11 เท่านั้น

เมื่อสงครามได้จบลง ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ยังคงดำเนินต่อไป ต้นทุนที่ถูกกล่าวถึงกันมากได้ถูกพุ่งเป้าไปที่ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการรักษาดูแลสุขภาพผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพ ความยากลำบากในการประมาณการต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในระยะยาว (และความพิการทุพพลภาพ) ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากต้นทุนเหล่านี้บางประการจะปรากฏออกมาด้วยความล่าช้าและอาจจะมี การโต้แย้งกันได้ว่าอาการด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นจากหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการในสงครามหรือไม่

ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือพิการทุพพลภาพจากสนามรบหลัก ๆ แล้วมี 2 อย่างด้วยกัน ได้แก่ 1) ต้นทุนทางการแพทย์สำหรับการรักษาพยาบาลทหารผ่านศึกตลอดจนสิ้นอายุขัย และ 2) เงินค่าชดเชยและสวัสดิการ (เช่น เงินกู้ซื้อบ้านและการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ) ที่มอบให้กับทหารผ่านศึกและผู้รอดชีวิตจากสงครามที่มีสิทธิ์ได้รับผลประโยชน์ในส่วนนี้ สวัสดิการบางอย่างเหล่านี้จำเป็นต้องจ่ายให้ทหารผ่านศึกทุกคนโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพความพิการทุพพลภาพ เช่น การรักษาพยาบาลฟรี 5 ปี ในระบบรักษาพยาบาลของทหารผ่านศึกหลังจากการปลดประจำการ ทหารผ่านศึกที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถร้องขอสวัสดิการชดเชยและเงินค่าครองชีพได้โดยไม่ต้องได้รับการอนุมัติจากระบบการแพทย์และสำนักงานของกระทรวงการทหารผ่านศึกของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Veteran Affairs) นอกจากนี้ ทหารผ่านศึกที่มีคุณสมบัติเพียงพอยังสามารถขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาล เช่น เงินชดเชยเพิ่มเติมสำหรับผู้พิการทุพพลภาพจากสำนักงานประกันสังคม (Social Security Administration) ในกรณีที่พวกเขาไม่สามารถประกอบอาชีพได้อีกต่อไป หลักฐานจากสงครามในอดีตแสดงให้เห็นว่าต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพทหารผ่านศึกจะถึงจุดสูงสุดในปีที่ 30-40 หรือมากกว่านั้นหลังจากสงครามจบลง ต้นทุนเหล่านี้จะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเวลาผ่านไปเนื่องจากทหารผ่านศึกจะมีอายุมากขึ้นและความต้องการด้านการแพทย์ของพวกเขาสูงขึ้นตามไปด้วย จำนวนของทหารผ่านศึกที่มีสิทธิ์ได้รับการดูแลสุขภาพพยาบาลตลอดจนสิ้นอายุขัยและได้รับเงินชดเชยสำหรับความพิการทุพพลภาพนั้นมีจำนวนสูงมาก โดยจำนวนในปัจจุบันคือประมาณร้อยละ 50 ของกำลังพลที่ได้กลับมายังสหรัฐอเมริกา (Horton, 2007)

อัตราการเกิดที่สูงของโรคหรือภาวะป่วยทางจิตจากการประสบเหตุการณ์ที่รุนแรงหรือที่เรียกว่า Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนทางการแพทย์ของทหารผ่านศึกนั้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาอีกหลายสิบปี กรณีนี้เกิดขึ้นกับทหารผ่านศึกจากสงครามเวียดนามที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น PTSD และจากการศึกษาพบว่าผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจาก PTSD นั้นมีความเสี่ยงที่สูงขึ้นในการเป็นโรคหัวใจ โรคข้ออักเสบรูมาตอยด์

โรคหลอดเลือดอักเสบ โรคหอบหืด โรคตับ โรคหลอดเลือดแดงส่วนปลายอุดตัน และอื่น ๆ นอกจากนี้ การบาดเจ็บที่สมองซึ่งมีประมาณร้อยละ 20 ของทหารผ่านศึกในอัฟกานิสถาน (มักเกิดขึ้นร่วมกับ PTSD) ส่งผลให้ผู้บาดเจ็บมีความเสี่ยงที่สูงขึ้นในการมีปัญหาด้านสุขภาพตลอดจนสั้นอายุขัย เช่น อาการชักเกร็ง การเสื่อมถอยของการทำงานด้านระบบประสาท ภาวะสมองเสื่อม และโรคเรื้อรังต่าง ๆ (Hoge et al., 2002)

1) ต้นทุนระยะยาวในการจัดหาสวัสดิการและการรักษาพยาบาลสำหรับผู้พิการทุพพลภาพ ค.ศ. 2001-2050

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2021 ลินดา บิล์มส์ (Linda J. Bilmes) จาก Harvard Kennedy School ได้เผยแพร่บทความการวิจัยหัวข้อ Veterans of the Iraq and Afghanistan Wars: The Long-term Costs of Providing Disability Benefits and Medical Care, 2001-2050⁸ ในการประมาณการต้นทุนระยะยาวของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลทหารผ่านศึกนับตั้งแต่หลังเหตุการณ์ 9/11 และพบว่าระหว่าง ค.ศ. 2001-2050 ต้นทุนรวมทั้งหมดในการดูแลทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11 มีตัวเลขประมาณการระหว่าง 2.2-2.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งตัวเลขนี้ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นสองเท่าของตัวเลขประมาณการของผู้ศึกษาใน ค.ศ. 2011 และ 2013 (Bilmes, 2011; Bilmes, 2013) ต้นทุนนี้คำนวณจากจำนวนเงินค่าชดเชยสำหรับผู้พิการทุพพลภาพ สวัสดิการที่เกี่ยวข้อง และการดูแลรักษาพยาบาลที่รัฐบาลได้ใช้จ่ายไปแล้วจนถึงปัจจุบัน รวมถึงต้นทุนที่คาดคะเนในอนาคตของการดูแลรักษาพยาบาลและสวัสดิการสำหรับผู้พิการทุพพลภาพตลอดจนสั้นอายุขัยของเหล่าทหารผ่านศึกที่ได้ออกกราชการสนามในสงครามเหล่านี้

⁸ บทความวิจัยนี้ได้ข้อมูลขั้นปฐมภูมิมาจากหลายแหล่ง เช่น ข้อมูลที่เผยแพร่โดยกระทรวงกิจการทหารผ่านศึกใน ค.ศ. 2017-2020, สำนักการสำรวจสำมะโนประชากร (2020), กระทรวงกลาโหม รวมถึงรายงานจากสำนักสถิติแรงงาน ค.ศ. 2021 และรายงานการคาดคะเนจำนวนทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11 ของกระทรวงกิจการทหารผ่านศึก

ตารางที่ 3.2

ประมาณการต้นทุนด้านงบประมาณสำหรับการดูแลรักษาทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11
ปีงบประมาณ 2001-2050 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ประมาณการค่าใช้จ่ายการดูแลรักษาทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11 ค.ศ. 2001-2050		
	ประมาณการใน ค.ศ. 2011/2013 (ปรับปรุงเป็น \$2,021)	ประมาณการต้นทุนในปัจจุบัน สำหรับ ค.ศ. 2001-2050 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)
ค่ารักษาพยาบาลทหารผ่านศึก	420	853-903
ค่าดูแลสุขภาพและสวัสดิการทหารผ่านศึก	645	1,228-1,497
ค่าบริหารจัดการกระทรวงกิจการทหารผ่านศึก	86	100-106
ค่าดูแลสุขภาพจากสำนักงานประกันสังคม	52	50-69
รวมทั้งสิ้น	\$1,203	\$2,231 - \$2,575

หมายเหตุ: ดัดแปลงจาก Bilmes, L. J., 2021

การเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของตัวเลขประมาณการต้นทุนนี้มีปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน ได้แก่ อัตราที่สูงอย่างน่าเหลือเชื่อของจำนวนผู้พิการทุพพลภาพในเหล่าทหารผ่านศึกทั้งหมด การแผ่ขยายความช่วยเหลือที่เพิ่มมากขึ้นของรัฐบาลกลางในการแจ้งสิทธิเพื่อรับสวัสดิการต่าง ๆ แก่ทหารผ่านศึก การขยายคุณสมบัติผู้มีความเหมาะสมในการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ และเงินค่าชดเชยที่เพิ่มมากขึ้น การรักษาพยาบาลที่ทันสมัยและมีราคาแพงมากขึ้น รวมไปถึงการลงทุนเป็นจำนวนมากของกระทรวงกิจการทหารผ่านศึกเพื่อดำเนินการและจัดการด้านสิทธิ โครงการสวัสดิการต่าง ๆ และการให้การรักษายาบาลแก่ทหารผ่านศึก

ตั้งแต่ ค.ศ. 2020 แนวโน้มในภาพรวมพบว่ามีทหารผ่านศึกได้รับสวัสดิการผู้พิการทุพพลภาพเป็นจำนวนที่มากขึ้น ใน ค.ศ. 2000 ร้อยละ 9 ของจำนวนกำลังพลที่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งหมดได้รับเงินช่วยเหลือผู้พิการทุพพลภาพ ใน ค.ศ. 2013 จำนวนร้อยละนี้ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 16 และจำนวนเงินที่รัฐบาลได้จ่ายไปได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ใน ค.ศ. 2018 มากกว่าร้อยละ 26 ของทหารผ่านศึกทั้งหมดได้รับเงินช่วยเหลือในส่วนนี้ โดยร้อยละ 40 ของจำนวนนี้เป็นทหารผ่านศึกที่ออกราชการสนามหลังจากเหตุการณ์ 9/11 (Salazar et al., 2020 อ้างถึงใน Bilmes, 2021) ในปัจจุบัน จำนวนของทหารผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพในยุคหลังเหตุการณ์ 9/11 มีจำนวนมากที่สุดกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา

ตารางที่ 3.3

ร้อยละของทหารผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพหลังเหตุการณ์ 9/11 เมื่อเปรียบเทียบกับยุคสมัยก่อนหน้า

ทหารผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพหลังเหตุการณ์ 9/11 เมื่อเปรียบเทียบกับยุคสมัยก่อนหน้า		
	ร้อยละของทหารผ่านศึกที่พิการ ทุพพลภาพจากการออกราชการ สนาม	จำนวนทั้งหมดของทหารผ่านศึกที่ พิการทุพพลภาพจากแต่ละห้วง เวลา
หลังเหตุการณ์ 9/11	40	1.8 ล้าน
สงครามอ่าวเปอร์เซีย ครั้งที่ 1	25	754,000
สงครามครั้งก่อนหน้า	13	528,000

หมายเหตุ. ดัดแปลงจาก Bilmes, L. J., 2021

นอกจากนี้ ทหารผ่านศึกจากอิรักและอัฟกานิสถานยังได้มีการสมัครขอรับเงินช่วยเหลือและสวัสดิการจากกระทรวงกิจการทหารผ่านศึกในอัตราที่สูงกว่าสงครามในอดีตเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ ค.ศ. 2013 เป็นต้นมาหน่วยงานสวัสดิการทหารผ่านศึก (Veterans Benefits Agency) ได้ดำเนินการด้านเงินชดเชยและเงินบำนาญให้แก่ผู้พิการทุพพลภาพมากกว่า 1.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี ทั้งนี้ เนื่องจากการขอรับเงินดังกล่าวมีการเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากจำนวนทหารผ่านศึกที่ออกราชการสนามหลังเหตุการณ์ 9/11

ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาในการดูแลรักษาทหารผ่านศึกได้เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากร้อยละ 2.4 ของงบประมาณทั้งหมดในงบประมาณ 2001 เป็นร้อยละ 4.9 ในงบประมาณ 2020 ถึงแม้ว่าจำนวนทหารผ่านศึกที่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งหมดจากทุกสงครามที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีส่วนร่วมได้ลดลงจาก 25.3 ล้านคน เหลือเพียง 18.5 ล้านคน แต่ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11 ส่วนใหญ่ยังมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไปในอนาคต การเรียนรู้จากตัวอย่างของสงครามในอดีตที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีส่วนร่วมพบว่า ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาและสวัสดิการของทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11 จะยังไม่ถึงจุดสูงสุดจนกว่าเวลาจะผ่านไปอีกหลายสิบปีหลังจากความขัดแย้งนั้นสิ้นสุดลงเนื่องจากความต้องการในด้านต่าง ๆ ของทหารผ่านศึกนั้นจะเพิ่มมากขึ้นด้วยอายุที่มากขึ้น (Edwards, 2014) และเมื่อถึงเวลานั้นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของทหารผ่านศึกเหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันมากกว่าร้อยละ 40 ของกำลังพลที่ออกราชการสนามที่อิรัก อัฟกานิสถาน และสถานที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับอนุมัติการได้รับสวัสดิการตลอดจนสิ้นอายุขัยแล้ว (Bureau of

Labor Statistics, 2021) อัตราการรอดชีวิตที่สูงขึ้นจากการบาดเจ็บ การรักษาทางการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สวัสดิการที่ครอบคลุมมากขึ้น เงินค่าชดเชยสำหรับผู้พิการทุพพลภาพที่มากขึ้น และจำนวนของผู้พิการทุพพลภาพของกำลังพลที่กลับมาจากสนามรบที่เพิ่มมากขึ้นอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่จะผลักดันให้ต้นทุนสำหรับการดูแลรักษาพยาบาลตลอดจนสิ้นอายุขัยและเงินชดเชยผู้พิการทุพพลภาพนั้นสูงเกินกว่า 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในอีกสองทศวรรษข้างหน้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้พบว่า ไม่ว่าสหรัฐอเมริกาจะถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานภายในเดือนกันยายน ค.ศ. 2021 ตามที่วางแผนไว้หรือไม่ ในเวลาอีกหลายสิบปีข้างหน้ารัฐบาลสหรัฐอเมริกายังคงจะต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนหลายล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่เกิดจากความขัดแย้งทั้งในอัฟกานิสถานและอิรัก ความขัดแย้งนั้นอาจจะเลือนหายไปจากหัวข้อข่าวและสื่อต่าง ๆ แต่มันจะไม่เลือนหายไปจากบัญชีบดุลของสหรัฐอเมริกาอย่างแน่นอน แม้แต่หากว่าจะไม่รวมต้นทุนของรัฐบาลกลางและรัฐบาลประจำรัฐ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา และต้นทุนด้านเศรษฐกิจ และใช้สมมติฐานแบบอนุรักษ์นิยม ก็ยังพบว่าพลเมืองชาวอเมริกันผู้เสียภาษียังต้องจ่ายภาษีอย่างน้อย 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อการจัดหาสวัสดิการและการรักษาพยาบาลให้แก่ทหารผ่านศึกหลังเหตุการณ์ 9/11 และเงินจำนวนนี้อาจพุ่งสูงขึ้นถึง 2.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เลยทีเดียว (Bilmes, 2021)

2) ดอกเบี้ยและมูลค่าเงินตามเวลา (Time value of money)

เนื่องจากต้นทุนนั้นได้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลานาน ค่าใช้จ่ายในอดีตและในอนาคตจะต้องถูกแปลงให้เป็นมูลค่าเงิน “ในปัจจุบัน” โดยสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าเงินตามเวลา ในการประมาณการดอกเบี้ยเงินกู้ของรัฐบาลโดยปกติแล้วมักจะใช้ต้นทุนจริงที่รัฐบาลทำการกู้ยืมมา ในอัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรรัฐบาลเป็นเวลา 10 ปี สหรัฐอเมริกาได้ทำการกู้ยืมเงินอย่างมหาศาลเพื่อนำมาใช้จ่ายในสงครามอัฟกานิสถาน ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องจ่ายดอกเบี้ยกว่า 6 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับเงินกู้ยืมไปจนถึงปลาย ค.ศ. 2023 (ดูตาราง 3.1) และหนี้สินที่เหลือทั้งหมดสหรัฐอเมริกาจะต้องใช้เวลาหลายปีในการจ่ายคืนทั้งหมด

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือความไม่แน่นอนของอัตราเงินเฟ้อในอนาคต ถึงแม้ว่าเราอาจรู้จำนวนเงินงบประมาณที่แท้จริงที่จำเป็นต้องใช้ เช่น สำหรับการดูแลรักษาทหารผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพหนึ่งคน แต่เราก็มีอาจล่วงรู้ถึงต้นทุนด้านงบประมาณในอนาคตได้ (ที่ผ่านมาไม่เคยมีปัญหาในการแปลงค่าใช้จ่ายในอดีตให้เป็นจำนวน “จริง” ในปัจจุบันเนื่องจากเราทราบถึงอัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อทั้งในอดีตและปัจจุบัน) (Stiglitz & Bilmes, 2008) ดังนั้นหมายความว่าสหรัฐอเมริกาอาจต้องใช้งบประมาณในอนาคตมากกว่าที่ประมาณการไว้หากอัตราเงินเฟ้อไม่เป็นไป

ตามที่คาด กล่าวคือ หากอัตราเงินเพื่อเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ก็จะสูงขึ้นมากตามไปด้วยและสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในจุดนี้เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3) ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost)

การคำนวณต้นทุนของสิ่งใดก็ตามจำเป็นต้องพิจารณาถึงต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) เข้าไปด้วยถึงแม้ว่าจะไม่มีการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายเงินก็ตาม ในทุก ๆ ครั้งที่กองทัพเข้าไปมีส่วนร่วมกับความขัดแย้งใด ๆ ก็ตามมักจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสรวมอยู่ด้วยเสมอ สำหรับในกรณีของอัฟกานิสถาน ราจีฟ จันทราเชคาราน (Rajiv Chandrasekaran) ได้ให้ข้อสังเกตถึงเรื่องนี้ในหนังสือ *Little America: The War Within the War for Afghanistan* (2012) ไว้ว่า สหรัฐอเมริกาต้องใช้ต้นทุนถึง 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการที่จะให้กำลังพล 1 นายดำรงอยู่ในอัฟกานิสถานเป็นเวลา 1 ปี ใน ค.ศ. 2011 การใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของสหรัฐอเมริกานั้นสูงกว่า 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คำถามที่เจ้าหน้าที่ในคณะบริหารของสหรัฐอเมริกาสงสัยก็คือการใช้เงินจำนวนมหาศาลขนาดนี้เพียงเพื่อจะทำให้ผลลัพธ์ (ที่แย่อยู่แล้ว) นั้นดีกว่าเดิมเพียงเล็กน้อยในอัฟกานิสถานนั้นคุ้มค่าหรือไม่ ด้วยสถานการณ์และความท้าทายด้านความมั่นคงที่เร่งด่วนอื่น ๆ เช่น ที่อิหร่าน เกาหลีเหนือ และความวุ่นวายด้านการเมืองในตะวันออกกลาง สหรัฐอเมริกาคิดอย่างไรรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วนดีแล้วหรือไม่ในการอนุญาตและยินยอมใช้ทรัพยากรจำนวนมหาศาลเพียงเพื่อรักษาเสถียรภาพของหมู่บ้านเล็ก ๆ ในชนบทของอัฟกานิสถานจำนวนไม่กี่หมู่บ้าน นอกจากนี้ จันทราเชคารานยังได้ชี้ให้เห็นตัวอย่างว่าในแต่ละปีสหรัฐอเมริกาใช้งบประมาณในการรักษากำลังพลของกองพันนาวิกโยธินจำนวนหนึ่งไว้ในตำบลเล็ก ๆ 2 ตำบลที่ห่างไกลความเจริญในบริเวณภาคใต้ของอัฟกานิสถาน ซึ่งเงินจำนวนนี้เป็นจำนวนที่มากกว่างบประมาณทั้งหมดที่สหรัฐอเมริกามอบให้แก่อัียิปต์ทั้งประเทศในการช่วยเหลือด้านการพัฒนาและการทหารเสียอีก ยิ่งไปกว่านั้น สหรัฐอเมริกาใช้เงินเกือบ 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการปฏิบัติการฟื้นฟูด้านการทหารและพลเรือนในตำบลหนึ่งในจังหวัดเฮลมานด์ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวอัฟกันประมาณ 80,000 คนซึ่งส่วนมากอาศัยอยู่ในตึกที่ทำด้วยอิฐ และในทำนองเดียวกันเงินจำนวนนี้เป็นจำนวนที่มากพอ ๆ กันกับที่สหรัฐอเมริกาให้แก่อัียิปต์ในการช่วยเหลือด้านการทหารทั้งประเทศ (Chandrasekaran, 2013) การเปรียบเทียบให้เห็นภาพเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเป็นการง่ายมากที่สหรัฐอเมริกาจะถูกดึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับสงครามที่ไม่มีวันจบสิ้นโดยไม่มีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์รวมถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสอย่างละเอียดถี่ถ้วนแม่นยำเสียก่อน

เป็นเรื่องยากที่จะเพิกเฉยต่อคำถามที่ว่า หากสหรัฐอเมริกาใช้เงินงบประมาณด้านการต่างประเทศจำนวนเท่า ๆ กันที่ใช้ในการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานตลอดห้วง ค.ศ. 2001-2021 เพื่อเป้าประสงค์อย่างอื่นแทน เช่น การช่วยเหลือประเทศอื่น ๆ ด้านเศรษฐกิจ เช่น อัียิปต์ การป้องกันปรามหรือถ่วงดุลประเทศที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐอเมริกา เช่น รัสเซีย อิหร่าน

จีน หรือแม้แต่การนำไปจัดสรรงบประมาณใหม่และเพิ่มงบประมาณภายในประเทศในการดูแลรักษาพยาบาล (Healthcare Budget) ของพลเมืองชาวอเมริกันเองนั้นจะส่งผลดีต่อผลประโยชน์แห่งชาติและผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาหรือไม่ หากวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้วจะพบว่าการใช้ที่สหรัฐอเมริกาใช้ทรัพยากรไปอย่างมหาศาลในสงครามอัฟกานิสถานทำให้สหรัฐอเมริกามีต้นทุนค่าเสียโอกาสมากมายที่ไม่อาจคิดคำนวณออกมาเป็นตัวเลขได้ โดยอาจทำได้เพียงการคิดวิเคราะห์ถึงความน่าจะเป็นหากสหรัฐอเมริกาเลือกหนทางปฏิบัติอื่นที่มีใช้การเข้าไปมีส่วนร่วมกับอัฟกานิสถานนั่นเอง

หลังจากเวลา 20 ปีผ่านไป สหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรได้ถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน สหรัฐอเมริกามีต้นทุนค่าใช้จ่ายถึงปัจจุบันจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 2.313 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในสงครามครั้งนี้ คำถามที่น่าสนใจก็คือว่าเงินจำนวนนี้ได้ถูกใช้จ่ายไปอย่างคุ้มค่าหรือไม่และสหรัฐอเมริกาได้อะไรกลับมาบ้างจากความพยายามในครั้งนี้ มีหลักฐานน้อยมากว่าสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าประสงค์ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ในอัฟกานิสถาน เนื่องจาก 1) ในปัจจุบันกลุ่มฏอลิบานกลับมาแข็งแกร่งมากกว่าเดิมและกลับมาปกครองอัฟกานิสถานอีกครั้งหนึ่ง คณะผู้นำอาวุโสของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ย้ายไปอยู่ที่ปากีสถานแต่ยังคงมีการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานและได้ขยายเครือข่ายเพิ่มเติมไปยังเยเมน แอฟริกาเหนือ โซมาเลีย และซีเรีย รวมทั้งมีกลุ่มก่อการร้ายใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาอีกเรื่อย ๆ ทั่วโลก 2) สหรัฐอเมริกาไม่สามารถปิดล้อมจีนและสกัดกั้นอิทธิพลรัสเซียได้ตามเป้าประสงค์แฝง นอกจากนี้ จีนยังมีศักยภาพเติบโตขึ้นมากทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การค้าการลงทุน และอื่น ๆ โดยกำลังก้าวขึ้นมาแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาในเวทีโลกอย่างทัดเทียม 3) อัฟกานิสถานยังคงเป็นประเทศแห่งการปลูกฝิ่นผิดกฎหมายเป็นสินค้าส่งออก โดยส่งออกเฮโรอีนคิดเป็นร้อยละ 80 ของเฮโรอีนทั่วทั้งโลกซึ่งส่งผลให้การทุจริตคอร์รัปชันที่ฝังรากลึกในอัฟกานิสถานดำเนินต่อไปอย่างไม่มีทีท่าว่าจะแก้ปัญหาได้ 4) กองกำลังทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจอัฟกานิสถานยังเป็นกองกำลังที่อ่อนแอ ไร้ประสิทธิภาพ และไม่สามารถช่วยเหลือประเทศหรือแม้แต่ตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากอัตราการบาดเจ็บสูญเสียชีวิตที่สูงมากเมื่อเกิดการสู้รบหรือแม้แต่การที่อัฟกานิสถานถูกกลุ่มฏอลิบานเข้ายึดครองหัวเมืองต่าง ๆ และกรุงคาบูลได้อย่างง่ายดายเพียงไม่กี่วันหลังจากที่สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน 5) เศรษฐกิจของอัฟกานิสถานไม่มีการพัฒนาและยังคงย่ำแย่ต่อไป ชาวอัฟกันส่วนใหญ่ยังคงใช้ชีวิตอยู่ใต้เส้นแบ่งความยากจน หนึ่งในสี่ของชาวอัฟกันยังคงไม่มีงานทำ และอัตราการตกงานยิ่งย่ำแย่มากขึ้นใน ค.ศ. 2015 เมื่อกองกำลังต่างชาติเริ่มทยอยถอนตัวออกไป นักลงทุนต่างชาติไม่สนใจการลงทุนในอัฟกานิสถานเนื่องจากการทุจริตคอร์รัปชันในอัฟกานิสถานติดหนึ่งในอันดับที่เลวร้ายที่สุดในโลก ความไม่มั่นคงปลอดภัยและโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพยิ่งส่งผลให้โอกาสในการลงทุนแทบจะเป็นศูนย์ 6) งบประมาณโครงการฟื้นฟูในพื้นที่ต่าง ๆ ส่วนมากหมดไปอย่างไร้ค่ากับการฉ้อโกงและการทุจริต

คอร์ปชั่นของรัฐบาลอัฟกัน หรือเป็นโครงการที่ล้มเหลว เช่น การสร้างโรงพยาบาลที่ไม่ได้ทำการรักษาผู้ป่วย หรือการสร้างโรงเรียนที่ไม่ได้ทำการสอนนักเรียนจริง ๆ หรือแม้แต่การสร้างค่ายทหารหลายแห่งที่ชาวอัฟกันมองว่าไร้ประโยชน์เพราะในท้ายที่สุดต้องปิดตัวลงไป

ในแง่ของต้นทุนงบประมาณค่าใช้จ่าย เมื่อพิจารณางบประมาณที่ใช้ไปงบประมาณที่จะต้องใช้ในอนาคต รวมถึงดอกเบี้ยและต้นทุนค่าเสียโอกาสที่สหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียไปในสงครามอัฟกานิสถาน ประกอบกับการวิเคราะห์แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติของมาร์ค แอมสตัดซ์ (Amstutz, 1999) ในด้านผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญมั่งคั่ง ผู้วิจัยพบว่าสหรัฐอเมริกาน่าจะเล็งเห็นแล้วว่าการตัดสินใจเข้าร่วมและสนับสนุนอัฟกานิสถานในครั้งนี้มิได้เป็นการรักษา ส่งเสริม หรือเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเลย ในทางตรงกันข้ามกลับทำให้สหรัฐอเมริกาสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมหาศาลและสูญเสียโอกาสที่อาจจะนำงบประมาณมหาศาลในส่วนนี้ไปช่วยเหลือประเทศอื่น ๆ ซึ่งผลที่ได้รับอาจช่วยรักษา ส่งเสริม และเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาเป็นการตอบแทนที่คุ้มค่าและสมเหตุสมผลมากกว่านี้ หรือแม้แต่นำงบประมาณไปจัดสรรใหม่และใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในประเทศเพื่อผลประโยชน์โดยตรงของชาวอเมริกันเองก็ย่อมทำได้และน่าจะได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่านี้อย่างแน่นอน ประเด็นนี้จัดอยู่ในลำดับความสำคัญเร่งด่วนของสหรัฐอเมริกาเนื่องจากส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารประเทศในภาพรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกายังมีต้นทุนที่ต้องจ่ายไปอีกหลายสิบปีข้างหน้าเพื่อการดูแลรักษาทหารผ่านศึกจากสงครามนี้ แต่การถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานและจบสงครามที่ยืดเยื้อมายาวนานถึง 20 ปีให้เร็วที่สุดจะทำให้สหรัฐอเมริกามีเงินงบประมาณเหลืออีกมากมายจากส่วนที่ในอดีตเคยใช้สนับสนุนการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานและเป็นการไม่สร้างภาระหนี้สินที่ต้องจ่ายเพิ่มมากขึ้นกว่านี้อีกต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ เงินงบประมาณส่วนดังกล่าวนี้สหรัฐอเมริกานำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อีกมากมายสำหรับประเทศต่อไป

3.3.2 ต้นทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Cost)

“ต้นทุน” ที่ไม่เข้าสู่ระบบตลาด (Non-marketed cost) หรือไม่สามารถตีค่าออกมาเป็นราคาได้ที่สำคัญที่สุดคือต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ที่เสียไปและการบาดเจ็บที่ได้ประสบมา สงครามในอัฟกานิสถานเป็นหนึ่งในสงครามที่มีต้นทุนสูงที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาทั้งในต้นทุนด้านเศรษฐกิจและต้นทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ นำเสียายเป็นอย่างยิ่งที่ไม่มีวิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องมาตั้งแต่ ค.ศ. 2001 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแหล่งข้อมูลทางวิชาการหลายแหล่งได้มีการพัฒนาวิธีการวิจัยให้มีองค์ประกอบของต้นทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ที่เกิดจากสงครามด้วยก็ต่อเมื่อสงครามได้ผ่านไปแล้วระยะหนึ่ง วรรณกรรมทาง

วิชาการ บทความ บทเสนอแนะความคิดเห็นและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ดังนั้น ควรมีการพิจารณาว่าตัวเลขที่ใช้เหล่านี้เป็นเพียงการประมาณการและตัวเลขที่แท้จริงนั้นน่าจะสูงกว่าตัวเลขเหล่านี้ (Iyer, 2021)

ในด้านของต้นทุนทรัพยากรมนุษย์ อัตราการบาดเจ็บและเสียชีวิตของกำลังพลในสงครามอัฟกานิสถานก็เลวร้ายไม่แพ้กับต้นทุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย ถึงช่วงเดือนกันยายน ค.ศ. 2020 กองทัพของสหรัฐอเมริกามีจำนวนกำลังพลที่เสียชีวิตถึง 2,349 นาย และบาดเจ็บทุพพลภาพอีก 20,149 นายในอัฟกานิสถาน ในห้วงเวลาเดียวกันนั้นทหารรับจ้าง (Military Contractors) อีกราว ๆ 3,814 นายถูกสังหารเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ตัวเลขเหล่านี้ยังมีอาจใช้ข้อมูลที่สมบูรณ์เนื่องจากตัวเลขเหล่านี้ยังไม่ได้รวมตัวเลขการเสียชีวิตอื่น ๆ เช่น การฆ่าตัวตายนอกยุทธบริเวณ เป็นต้น (Crawford & Lutz, 2019) ผู้บาดเจ็บทุพพลภาพจำนวนมากต้องทนทุกข์ทรมานจากอาการบาดเจ็บที่ทำให้ร่างกายและจิตใจพวกเขาอ่อนแอลงโดยรวมไปถึงการต้องถูกตัดอวัยวะ เช่น แขน และขา ออกไปหลายส่วน ซึ่งทำให้พวกเขาต้องอยู่ในการรักษาดูแลของแพทย์ไปตลอดชีวิต สถิติเหล่านี้ยังไม่รวมการเสียชีวิตของคนที่มิใช่สัญชาติอเมริกัน (Non-U.S.) ทั้งกำลังพลและพลเรือนโดยมีประมาณ 140,000 คนที่โดนสังหารและบาดเจ็บทุพพลภาพอีกไม่ทราบจำนวน หลาย ๆ คนต้องพิการไปตลอดชีวิตเช่นเดียวกับกำลังพลของสหรัฐอเมริกา (Crawford & Lutz, 2019)

ในการศึกษาของเนต้า ครอร์ฟอร์ด และแคทเธอริน ลูทซ์ จากมหาวิทยาลัยบราวน์ที่ได้กล่าวไปข้างต้น มีการศึกษาและประมาณการจำนวนผู้เสียชีวิตในสงครามในอัฟกานิสถานตั้งแต่ห้วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 ถึงเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 โดยมีตัวเลขโดยประมาณ ดังนี้

ตารางที่ 3.4

ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและปากีสถาน
(ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021)

ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและปากีสถาน (ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021) ⁹			
	อัฟกานิสถาน	ปากีสถาน	รวม
กำลังพลของสหรัฐอเมริกา ¹⁰	2,442	- ¹¹	2,442
เจ้าหน้าที่พลเรือนกระทรวงกลาโหม ของสหรัฐอเมริกา ¹²	6		6
ผู้รับจ้างจากสหรัฐอเมริกา ¹³	3,846	90	3,936
กำลังพลและเจ้าหน้าที่ตำรวจชาวอัฟ กัน ¹⁴	66,000-69,000 ¹⁵	9,314 ¹⁶	75,314-78,314

⁹ ตารางนี้แสดงถึงประมาณการจำนวนตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เกิดขึ้นโดยตรงจากความรุนแรงในสงคราม โดยมิได้รวมถึงจำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดขึ้นทางอ้อมจากสงคราม เช่น การเสียชีวิตจากการสูญเสียการเข้าถึงอาหาร น้ำ และ/หรือโครงสร้างพื้นฐาน และโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสงคราม ตัวเลขเหล่านี้เป็นการประมาณการโดยอ้างอิงจากการรายงานของแหล่งข้อมูลต้นฉบับหลายแหล่ง แหล่งข้อมูลต้นฉบับส่วนมากถูกอัปเดตตลอดช่วง ค.ศ. 2020 หรือต้น ค.ศ. 2021 โดยมีวันที่กำกับในเชิงอรรถ แหล่งข้อมูลต้นฉบับบางแหล่งนั้นข้อมูลไม่สมบูรณ์ ไม่มีความสอดคล้องกันและ/หรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ดังนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นการประมาณการจำนวนรวมทั้งสิ้นถูกปิดเศษให้เป็นจำนวนเต็มเพื่อแสดงว่าในตัวเลขเหล่านี้มีระดับความไม่ชัดเจนอยู่ในนั้น

¹⁰ Department of Defense Casualty Report. ถึงเดือนเมษายน ค.ศ. 2021

¹¹ รวมอยู่ในตัวเลขของอัฟกานิสถาน

¹² Department of Defense Casualty Report. ตัวเลขนี้หมายถึงผู้เสียชีวิตในพื้นที่ปฏิบัติการอื่น ๆ ด้วย

¹³ ตัวเลขประมาณการอ้างอิงจากกระทรวงแรงงานของสหรัฐอเมริกา (2019). Defense Base Act Case Summary by Nation. (ข้อมูลถึงวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 2021) ตัวเลขนี้เป็นตัวเลขประมาณการผู้รับจ้างที่เสียชีวิตโดยอ้างอิงจากกระทรวงแรงงาน โดยรวมถึงตัวเลขผู้รับจ้างที่เสียชีวิตที่ไม่ได้ถูกรายงานด้วย โดยใช้การเปรียบเทียบร้อยละของผู้รับจ้างชาวต่างชาติที่ทำงานให้กับกองทัพของสหรัฐอเมริกาในสนามรบ กับร้อยละที่ต่ำกว่ามากของผู้รับจ้างชาวต่างชาติที่ได้รับรายงานว่าเสียชีวิต โดยสูตรคำนวณที่ได้ออกมาคือ 2.15 คูณด้วยตัวเลขที่กระทรวงแรงงานมี. DOL data for contractor deaths: Afghanistan, 1,789; Pakistan, 42.

¹⁴ หมายถึงกองกำลังทหารแห่งชาติ และกองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งชาติและประจำท้องถิ่น

ตารางที่ 3.4

ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและปากีสถาน
(ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021) (ต่อ)

ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและปากีสถาน (ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021)			
	อัฟกานิสถาน	ปากีสถาน	รวม
กำลังพลอื่น ๆ จากประเทศพันธมิตร ¹⁷	1,144	-	1,144
พลเรือน	47,245 ¹⁸	24,099 ¹⁹	71,344

¹⁵ มีความไม่แน่นอนของตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เป็นกองกำลังทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจอัฟกัน ตัวเลขประมาณการนี้อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลหลากหลายแหล่ง

¹⁶ ถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2019. จากสถาบันการศึกษาสันติภาพแห่งปากีสถาน (PIPS). Annual Pakistan Security Reports. จนถึง ค.ศ. 2020. ดู the South Asia Terrorism Portal.

¹⁷ สืบค้นจาก iCasualties, <http://icasualties.org/>. ข้อมูลถึงเดือนเมษายน ค.ศ. 2021.

¹⁸ สำหรับ ค.ศ. 2001-2007, ดู Crawford, Neta C. (2015, May 22). “War Related Death, Injury and Displacement in Afghanistan and Pakistan 2001-2014,” Costs of War.

สำหรับ ค.ศ. 2008-2020, ดู the United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA) annual Reports on the Protection of Civilians in Armed Conflict. ตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เป็นพลเรือนนี้เป็นตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เกิดขึ้นโดยตรงจากความรุนแรงของสงครามที่ถูกบันทึกไว้ การเสียชีวิตที่เกิดขึ้นโดยตรงจากความรุนแรงของสงครามในกรณีอื่น ๆ ที่มีเพิ่มเติมอาจไม่ได้รับการบันทึก และตัวเลขนี้ยังมิได้รวมตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เกิดจากการพลัดถิ่นหรือความเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน

¹⁹ ถึง ค.ศ. 2020. จากสถาบันการศึกษาสันติภาพแห่งปากีสถาน (PIPS). Annual Pakistan Security Reports. ข้อมูลนี้ส่วนใหญ่สอดคล้องกับ South Asia Terrorism Portal, “Fatalities in Terrorist Violence in Pakistan 2003-2018.” การนับจำนวนผู้เสียชีวิต (และผู้บาดเจ็บ) นั้นค่อนข้างซับซ้อนไม่เพียงแต่เนื่องจากความยากลำบากในการเข้าถึงเขตสงครามของผู้เก็บข้อมูล แต่ยังเพราะว่าตัวแสดงบางตัวแสดงมีแรงจูงใจในการให้ข้อมูลที่มากเกินไปจริงหรือลดจำนวนตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เป็นพลเรือนลง หรือมีการระบุพลเรือนว่าเป็นกำลังพล

ตารางที่ 3.4

ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและปากีสถาน
(ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021) (ต่อ)

ประมาณการตัวเลขผู้เสียชีวิตจากสงครามโดยตรงในอัฟกานิสถานและปากีสถาน (ตุลาคม ค.ศ. 2001 – เมษายน ค.ศ. 2021)			
	อัฟกานิสถาน	ปากีสถาน	รวม
นักรบจากฝ่ายตรงข้าม	51,191 ²⁰	33,000 ²¹	84,191
นักข่าวและสื่อมวลชน ²²	72	64	136

หมายเหตุ: ดัดแปลงจาก Crawford, N. C. & Lutz, C., 2021

ตารางนี้แสดงให้เห็นว่าตัวเลขผู้เสียชีวิตทั้งหมดของกำลังพลของกองทัพสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่การบุกเข้าอัฟกานิสถานจนถึงเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 คือ 2,442 นาย โดยประมาณ ในขณะที่เดียวกันกำลังพลของประเทศพันธมิตรมีตัวเลขผู้เสียชีวิตประมาณ 1,144 นาย โดยรวมแล้วกำลังพลของสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรมีตัวเลขผู้เสียชีวิตที่ถูกบันทึกไว้คิดเป็นประมาณ 3,586 นาย อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงตัวเลขเท่านั้นเพราะมันไม่ได้มีรายละเอียดข้อมูลของเจ้าหน้าที่การข่าวและหน่วยเฉพาะกิจอื่น ๆ ที่ปฏิบัติการกิจอยู่ในภูมิภาคเพื่อจุดประสงค์ด้านความมั่นคงอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตของกำลังพลยังแตกต่างกันออกไปโดยขึ้นอยู่กับสถานที่ที่ถูกส่งไปราชการสนาม ยุทธโศภณที่ใช้ และปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย

ในสงครามอัฟกานิสถานนอกจากกำลังพลในกองทัพแล้ว การพึ่งพาผู้รับจ้าง (Contractors) ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ นั้นอยู่ในอัตราที่สูงมาก เมื่อตัวเลขผู้เสียชีวิตของกำลังพลของกองทัพสหรัฐอเมริกามีจำนวนสูงขึ้น รัฐบาลได้ตัดสินใจที่จะส่งผู้รับจ้างไปยังอัฟกานิสถานให้มาก

²⁰ ทั้งสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ต่างก็ไม่เคยให้ข้อมูลตัวเลขที่แท้จริงของจำนวนผู้ก่อความไม่สงบต่อต้านรัฐบาลที่ถูกสังหาร ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 2019 กองกำลังรักษาความมั่นคงแห่งชาติของอัฟกานิสถานรายงานว่าได้สังหารกลุ่มติดอาวุธ/ผู้ก่อความไม่สงบ/ผู้ก่อการร้าย 10,259 คนและรายงานว่าได้สังหารอีก 10,091 คน ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน ถึง 13 ค.ศ. 2021 อย่างไรก็ตาม พวกเขาไม่ได้ให้รายงานข้อมูลใด ๆ ในห้วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2020.

²¹ ถึง ค.ศ. 2020. ดู สถาบันการศึกษาสันติภาพแห่งปากีสถาน (PIPS). Annual Pakistan Security Reports. โปรดดู South Asia Terrorism Portal, <https://www.satp.org/satporgt/p/countries/pakistan/database/casualties.htm>

²² นักข่าวและเจ้าหน้าที่สื่อที่เสียชีวิต ข้อมูลถึง ค.ศ. 2020. ดู Committee to Protect Journalists.

ขึ้นและลดจำนวนการส่งกำลังพลไปให้น้อยลงเนื่องจากเป็นความจำเป็นทางการเมืองด้วย ภายใน ค.ศ. 2010 มีผู้รับจ้างมากกว่า 107,292 คนในอัฟกานิสถานในขณะที่มีกำลังพลของกองทัพ สหรัฐอเมริกาเพียงประมาณ 78,000 นายเท่านั้นที่ถูกส่งไปราชการสนาม (Miller, 2010) อย่างไรก็ตาม การมองข้ามความเสียหายของเหล่าผู้รับจ้างนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก ผู้รับจ้างเหล่านี้ต้อง รับผิดชอบในการสนับสนุนกำลังพลในภูมิภาคไม่ว่าจะเป็นด้านการส่งกำลัง การสนับสนุนด้านไอที การทำอาหาร การตัดผม และอื่น ๆ อีกมากมาย ในบางครั้งพวกเขาอาจต้องปฏิบัติหน้าที่แทนกำลัง พลเพื่อปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตเสียด้วยซ้ำ และพวกเขายังสามารถถูกส่งไปยัง ภูมิภาคต่าง ๆ ได้ทุกที่ที่กำลังพลของกองทัพก็สามารถถูกส่งไปได้อย่างถูกกฎหมาย (Gilsinan, 2020) นอกจากนี้ พวกเขามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการซ่อมแซม การปรนนิบัติบำรุงยุทธโปกรณ์ และงานอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับกองกำลังอัฟกันเพื่อที่จะต่อสู้กับกลุ่มกฏอิลบานให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้นด้วย (Gibbons-Neff et al., 2021)

การที่สหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรถอนกองกำลังทั้งหมดออกจาก อัฟกานิสถานเป็นการปิดฉากสงครามที่ยืดเยื้อยาวนานในประเทศถึง 20 ปีลง มีอะไรที่ผิดพลาดไป สิ่งที่ผิดพลาดคือจุดไหน แท้จริงแล้วมีหนทางปฏิบัติใดที่สามารถกระทำได้อาจทำให้สถานการณ์ใน ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนี้ แน่นอนว่าพลเมืองชาวอเมริกันบางส่วนเห็นด้วยกับการบุกเข้าสังหารและทำลาย กลุ่มอัลกออิดะฮ์เนื่องจากมองว่าเป็นการแสวงหาความชอบธรรมให้แก่สหรัฐอเมริกาที่โดนโจมตีก่อน อย่างไรก็ตาม มีชาวอเมริกันอีกมากมายที่วิพากษ์วิจารณ์การตัดสินใจเข้าร่วมในสงครามนี้ของรัฐบาล ถึงการยื่นมือเข้าไปมีส่วนร่วมในอัฟกานิสถานที่มากเกินไปจนถึงความจำเป็น ล่วงเลยไปจนถึงการต้องสูญเสีย ทรัพยากรของประเทศมากมายไปกับการช่วยฟื้นฟูและการสร้างชาติให้กับอัฟกานิสถานโดยเฉพาะ อย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์ มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าแท้จริงแล้วรัฐบาลสหรัฐอเมริกามีการทบทวน แผนและนโยบายอย่างละเอียดรอบคอบให้มากกว่านี้ว่าในท้ายที่สุดแล้วอัฟกานิสถานจะกลับไปตกอยู่ ภายใต้อำนาจและเงื้อมมือของกลุ่มกฏอิลบานอีกครั้งหรือไม่เมื่อกองกำลังทั้งหมดถอนตัวออกจาก อัฟกานิสถานและภูมิภาคแล้ว กำลังพล เจ้าหน้าที่จากภาคส่วนต่าง ๆ ผู้รับจ้าง ทั้งจากสหรัฐอเมริกา และประเทศพันธมิตรต้องมาเสียชีวิตในสงครามนี้เป็นจำนวนมาก และที่ซ้ำร้ายไปกว่านั้นคือ ผู้ที่ เจ็บปวดมากที่สุดคือผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ที่ต้องมาเห็นการเสียสละเลือดและหยาดเหงื่อของผู้คนที่บาดเจ็บ เสียชีวิตต้องมากลายเป็นสิ่งที่ไม่มีค่าและไร้ความหมาย เพราะกองกำลังที่ทุกคนมองว่าชั่วร้าย กอง กำลังที่พวกเขาต้องการทำลายล้างให้หมดสิ้นไปแบบถอนรากถอนโคน เป็นกองกำลังเดียวกับที่ใน ปัจจุบันได้ก่อตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาและกำลังปกครองอัฟกานิสถานอยู่ ในท้ายที่สุดทุกคนเห็นพ้อง ต้องกันว่าถึงแม้สงครามจะจบลงไปแล้วแต่ต้นทุนต่าง ๆ ทั้งที่วัดได้และวัดไม่ได้มิได้จบลงตามไปด้วย ประชาชนชาวอเมริกันมากมายต้องสูญเสียสมาชิกในครอบครัวไป หรือในกรณีบาดเจ็บทุพพลภาพก็ ต้องช่วยกันดูแลรักษาพยาบาลต่อไป โดยคนเหล่านั้นอาจไม่สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติอีกเลย

ตลอดชีวิต ส่งผลกระทบไปถึงการใช้ชีวิต การงาน การเงิน ยังความเป็นภาระให้แก่ตนเอง สมาชิกในครอบครัว เพื่อนฝูง และสังคมอเมริกันเองอีกด้วย

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่า นอกเหนือจากทรัพยากรมนุษย์ที่สหรัฐอเมริกาสูญเสียไปแล้ว ผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาเช่นนี้ส่งผลกระทบด้านจิตวิทยาอย่างลึกซึ้งต่อความรู้สึกนึกคิดของกำลังพลที่เหลืออยู่ในกองทัพของสหรัฐอเมริกา ทั้งที่เคยและไม่เคยออกราชการสนามที่อัฟกานิสถานและพลเรือนที่อยากสมัครเข้ากองทัพด้วย แน่นอนว่าพวกเขาได้มองเห็นและรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อน ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักที่เป็นกำลังพลที่ต้องเสียสละอย่างมากมาย แต่ทว่าผลลัพธ์ที่ได้นั้นไม่สอดคล้องกับความพยายามและความเสียสละของพวกเขาเลย หากในอนาคตสหรัฐอเมริกาตัดสินใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามใด ๆ หรือทำการปฏิบัติการใดอีกก็ตาม กำลังพลที่เหลืออยู่หรือผู้ที่ต้องการสมัครเข้ากองทัพอาจต้องคิดทบทวนอย่างหนักเนื่องจากไม่มีขวัญและกำลังใจในการถูกส่งไปปฏิบัติหน้าที่ในสนามรบ เนื่องจากอาจไม่แน่ใจว่ารัฐบาลนั้นตัดสินใจถูกต้องหรือไม่หรือผลลัพธ์จะออกมาเหมือนกับสงครามอัฟกานิสถานหรือไม่ และหากต้องถูกส่งไปปฏิบัติหน้าที่จริงอาจจำเป็นต้องไปเนื่องด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่ มิใช่เนื่องด้วยความเต็มใจและความจงรักภักดีต่อชาติอย่างที่ควรจะเป็น และนั่นอาจส่งผลให้กองทัพของสหรัฐอเมริกาไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังสูญเสียกำลังพลที่มีฝีมือดีเยี่ยมและมีประสบการณ์โชกโชนไปมากมาย หากสหรัฐอเมริกาต้องการหากำลังพลมาทดแทนพวกเขาเหล่านั้นแล้วก็ไม่อาจทราบได้ว่ารัฐบาลต้องเสียทรัพยากรไปอีกมากมายเท่าใดทั้งในด้านกำลังคน งบประมาณ และเวลา ซึ่งเป็นต้นทุนเพิ่มเติมของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นไปอีก ในภาพรวม สิ่งที่กล่าวไปข้างต้นไม่ช่วยรักษาหรือส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติด้านการทหารและความมั่นคงให้แก่สหรัฐอเมริกาอย่างแน่นอน ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็คงมองเห็นประเด็นนี้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยระบบกองทัพของสหรัฐอเมริกาที่มีลักษณะเป็นแบบอาสาสมัครทั้งหมดและเป็นแบบสัญญาจ้าง นั่นหมายความว่าสหรัฐอเมริกาอาจไม่มีกำลังพลมากเพียงพอในอนาคต และถึงจะมีเพียงพอ กำลังพลเหล่านั้นอาจขาดขวัญและกำลังใจที่จะต่อสู้ด้วยความมุ่งมั่นและความมั่นใจได้ ผู้วิจัยเชื่อว่าการมีวิสัยทัศน์และการมองการณ์ไกลถึงอนาคตของคณะทำงานของไบเดน ปัจจุบันนี้จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สหรัฐอเมริกาตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาดในการถอนกองกำลังทั้งหมดออกในที่สุดใน ค.ศ. 2021

3.3.3 ความเชื่อมั่นของประเทศพันธมิตรต่อสหรัฐอเมริกา

นอกจากสหรัฐอเมริกาแล้ว เหล่าประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียต้นทุนทั้งงบประมาณและทรัพยากรมนุษย์เป็นจำนวนที่สูงมากเช่นกันในสงครามอัฟกานิสถาน หลังจากเกิดเหตุการณ์ 9/11 และต้นทุนค่าใช้จ่ายเหล่านี้ควรถูกรวมไว้ในการจัดการบัญชีรวมรวมความเสียหายอันเป็นผลมาจากสงครามอัฟกานิสถานด้วย (Davidson, 2021)

การประเมินต้นทุนของประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาในการเข้าร่วมสงครามนี้ทำให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางถึงคุณค่าของประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา (Posen, 2014) ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นตัวอย่างของการแสดงให้เห็นถึงการมองไม่เห็นคุณค่าของประเทศพันธมิตรหลายประเทศของสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่น ทรัมป์เคยข่มขู่ว่าจะถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในฐานทัพต่าง ๆ ประจำเกาหลีใต้และญี่ปุ่นออกจากประเทศ และให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นทำการปกป้องตนเองหากโดนรุกราน และยังคงกล่าวซ้ำ ๆ ซ้ำ ๆ ว่าจะสหรัฐอเมริกาคงถอนตัวออกจากองค์การนาโต้ (Davidson, 2020) ในทางกลับกัน คณะทำงานของประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดนได้เน้นย้ำถึงผลประโยชน์อันมากมายมหาศาลที่ประเทศพันธมิตรมีต่อสหรัฐอเมริกาในการใช้เป็นเหตุผลเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีกับเหล่าประเทศพันธมิตรอีกครั้งหลังจากความสัมพันธ์อันตึงเครียดทำลายไปในระหว่างที่ทรัมป์ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี (The White House, 2021)

ในหัวข้อนี้จะแสดงให้เห็นถึงต้นทุนด้านทรัพยากรมนุษย์และด้านงบประมาณที่ประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาได้สูญเสียไปในการเข้าร่วมการปฏิบัติการทางทหารที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำตั้งแต่วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 พร้อมกันนั้นได้มีการเปรียบเทียบต้นทุนค่าใช้จ่ายระหว่างสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรแต่ละประเทศด้วย

การจัดเตรียมกำลังพลของเหล่าประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาเพื่อเข้าร่วมในการบุกเข้าอัฟกานิสถานโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเริ่มตั้งแต่ในช่วงวันแรก ๆ ของการปฏิบัติการ Operation Enduring Freedom ใน ค.ศ. 2001 เมื่อเป้าประสงค์ของกองกำลังผสมคือการสังหารและจับกุมสมาชิกกลุ่มอัลกออิดะฮ์และขับไล่ระบอบฏอลิบานที่ให้การที่พักพิงหลบซ่อนแก่กลุ่มอัลกออิดะฮ์ในอัฟกานิสถานจนนำไปสู่การโจมตีตึกแฝด (Twin Towers) และตึกเพนตากอนในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 หลังจากห้วงเวลานั้นสิ้นสุดลง การมีส่วนร่วมของเหล่าประเทศพันธมิตรได้ดำเนินต่อไปภายใต้ต้องการนาโต้ในรูปแบบของกองกำลังช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (ISAF) ในห้วงที่ขนาดของกองกำลังผสมถึงจุดสูงสุด (มีกำลังพลจำนวนมากที่สุด) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2021 สหรัฐอเมริกาได้ส่งกำลังพลประมาณ 100,000 นาย และเหล่าประเทศพันธมิตรได้ส่งกำลังพลรวมกันทั้งหมดประมาณ 41,893 นาย ไปยังอัฟกานิสถาน (O'Hanlon et al., 2020)

อ้างอิงจากการศึกษาของเจสัน เดวิดสัน (Jason W. Davidson) ใน ค.ศ. 2021 ที่ศึกษาเรื่องต้นทุนสงครามที่ประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาดำเนินการตั้งแต่เหตุการณ์ 9/11 ตาราง 3.5 ด้านล่างนี้แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขผู้เสียชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่สงครามเริ่มต้นใน ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2018 โดยนอกจากสหรัฐอเมริกาแล้วยังมีสหราชอาณาจักร แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีตัวเลขผู้เสียชีวิตรวมสูงที่สุดแต่เหล่าประเทศพันธมิตรก็ได้เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ในสงครามอย่างที่ไม่หลายคนเข้าใจ กำลังพลของเหล่าประเทศพันธมิตรเสียชีวิตหลายร้อยนาย สหราชอาณาจักรสูญเสียกำลังพล 455 นาย

แคนาดาสูญเสีย 158 นาย ในขณะที่ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลีสูญเสียกำลังพลประเทศละหลายสิบ นาย

ตารางที่ 3.5

ตัวเลขผู้เสียชีวิตของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน เดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 – เดือนกันยายน ค.ศ. 2017

ตัวเลขผู้เสียชีวิตของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2017		
ประเทศ	ตัวเลขผู้เสียชีวิต ²³	คิดเป็นร้อยละของห้วงที่มีกำลังพลมากที่สุด ²⁴
สหรัฐอเมริกา	2,316	2.3
สหราชอาณาจักร	455	4.7
แคนาดา	158	5.4
ฝรั่งเศส	86	2.1
เยอรมัน	54	1.0
อิตาลี	48	1.2

หมายเหตุ. ดัดแปลงจาก Davidson, J. W. 2021

เมื่อพิจารณาตัวเลขผู้เสียชีวิตโดยเปรียบเทียบกับจำนวนของกำลังพลในแต่ละประเทศส่งไปอัฟกานิสถานจะพบว่า กำลังพลจากแคนาดามีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด โดยมีกำลังพลเสียชีวิตทั้งหมด 158 นาย คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของจำนวนกำลังพลที่แคนาดาส่งไปอัฟกานิสถานมากที่สุด ใน ค.ศ. 2011 สหราชอาณาจักรมีกำลังพลเสียชีวิตทั้งหมด 455 นาย คิดเป็นร้อยละ 4.7 ของจำนวนกำลังพลที่สหราชอาณาจักรส่งไปอัฟกานิสถานมากที่สุด ใน ค.ศ. 2011 ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขกำลังพลที่เสียชีวิตของสหรัฐอเมริกาทั้งหมด 2,316 นาย ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 2.3 ของจำนวนกำลังพลที่สหรัฐอเมริกาส่งไปอัฟกานิสถานมากที่สุด ใน ค.ศ. 2011 เท่านั้น ตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ากำลังพลของสหราชอาณาจักรและแคนาดามีการปฏิบัติงานจริงและมิได้หลบซ่อนจากการทำการสู้รบแต่อย่างใด พวกเขาเสี่ยงชีวิตของตนเองมากกว่ากำลังพลของสหรัฐอเมริกาสองเท่าเมื่อคิดเป็นร้อยละและเปรียบเทียบในช่วงที่มีกำลังพลจำนวนสูงที่สุด

²³ O'Hanlon, M. et al. (2020). Afghanistan Index. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/index20110228.pdf>, 10, 11.

²⁴ O'Hanlon. Afghan Index.; ห้วงที่มีกำลังพลมากที่สุดของสหรัฐอเมริกาคือเดือนธันวาคม ค.ศ. 2010 ในขณะที่ของเหล่าประเทศพันธมิตรคือเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2011

นอกจากนั้น ประเทศพันธมิตรเหล่านี้ยังได้ใช้เงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก อย่างมีนัยสำคัญในการส่งกำลังพลของพวกเขาเข้าไปปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน (ดู ตาราง 3.6)²⁵ เมื่อมองผ่าน ๆ ในครั้งแรกอาจพบว่างบประมาณที่เหล่าประเทศพันธมิตรใช้ไปนั้นมีปริมาณหรือระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณค่าใช้จ่ายของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามควรพิจารณา งบประมาณค่าใช้จ่ายของแต่ละประเทศในการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานเมื่อคิดเป็นร้อยละ เปรียบเทียบกับงบประมาณประจำปีของกระทรวงกลาโหมของประเทศนั้น ๆ ด้วย²⁶ การเปรียบเทียบ เช่นนี้แสดงให้เห็นถึงงบประมาณค่าใช้จ่ายของการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานของแต่ละประเทศเมื่อ เปรียบเทียบกับงบประมาณด้านการทหารทั้งหมดของประเทศนั้น ๆ และช่วยให้เปรียบเทียบกับ งบประมาณค่าใช้จ่ายของสหรัฐอเมริกาได้ง่ายยิ่งขึ้น

ตารางที่ 3.6

การใช้จ่ายด้านการทหารของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2018

การใช้จ่ายด้านการทหารของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2018		
ประเทศ	การใช้จ่าย (พันล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ)	คิดเป็นร้อยละของงบประมาณ ประจำปีของ กห.
สหรัฐอเมริกา	730 ²⁷	106
สหราชอาณาจักร	28.2 ²⁸	56

²⁵ ตาราง 3.6 อ้างอิงจากแถลงการณ์อย่างเป็นทางการของรัฐบาลถึงงบประมาณทางทหารที่ใช้ไปในการ ปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน การวิเคราะห์การใช้งบประมาณของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาพบว่าตัวเลขงบประมาณที่เป็น ทางการมักจะเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าต้นทุนที่แท้จริงในสงคราม

²⁶ ค.ศ. 2018 เป็นปีที่ถูกใช้อ้างอิงงบประมาณประจำปีของกระทรวงกลาโหมเนื่องจากเป็นปีสุดท้ายที่ สามารถรวบรวมตัวเลขการใช้จ่ายทางด้านการทหารในอัฟกานิสถานของทุกประเทศได้

²⁷ Federation of American Scientists. (2018) Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms.

²⁸ รายงานการใช้จ่ายโดยกระทรวงกลาโหมแห่งสหราชอาณาจักร: “Defence departmental resources,” Ministry of Defence, December 2020. แปลงเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (USD) โดยอ้างอิงจาก อัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 31 เดือนธันวาคม ค.ศ. 2018 (ข้อมูลจากกระทรวงกลาโหมครอบคลุมเพียง ค.ศ. 2003-2018 และเดวิดสันใช้ตัวเลข 46 ล้านปอนด์สำหรับ ค.ศ. 2001-2002 โดยเท่ากับตัวเลขของ ค.ศ. 2003 แต่ครอบคลุมถึง บทบาทของหน่วยรบพิเศษในการโค่นล้มกลุ่มฏอลิบาน/การติดตามไล่ล่ากลุ่มอัลกออิดะฮ์ใน ค.ศ. 2001 และภารกิจ ของสหราชอาณาจักรก่อนหน้าการปฏิบัติการ Operation Enduring Freedom ที่ใช้กำลังพลจำนวน 300 นายใน ค.ศ. 2002

ตารางที่ 3.6

การใช้จ่ายด้านการทหารของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2018 (ต่อ)

การใช้จ่ายด้านการทหารของประเทศพันธมิตรในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2018		
ประเทศ	การใช้จ่าย (พันล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ)	คิดเป็นร้อยละของงบประมาณ ประจำปีของ กห.
แคนาดา	12.7 ²⁹	55
เยอรมัน	11.1 ³⁰	23
อิตาลี	8.9 ³¹	32
ฝรั่งเศส	3.9 ³²	7

หมายเหตุ: ดัดแปลงจาก Davidson, J. W. 2021

เมื่อพิจารณาต้นทุนการใช้จ่ายของแต่ละประเทศโดยคิดเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านการทหารทั้งหมดของประเทศนั้น ๆ ในเวลา 1 ปี จะพบว่า สหราชอาณาจักรมีการใช้จ่ายด้านการทหารในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001-2018 มากถึงประมาณ ครึ่งหนึ่งของการใช้จ่ายของ

²⁹ การใช้จ่ายอย่างเป็นทางการของรัฐบาลแคนาดาจนถึงปีงบประมาณ 2012-13; Stone, J.C. (2015) “The Cost of the War in Afghanistan: A Billion Dollars a Year and Counting,” in Jack Cunningham and William Maley eds., *Australia and Canada in Afghanistan: Perspectives on a Mission*, Dundurn, 138.; เดวิดสันได้เพิ่ม 414.4 ดอลลาร์แคนาดา (ในตัวเลขของปีงบประมาณ 2012-13) ในตัวเลขรวมเพื่อให้ครอบคลุมต้นทุนส่วนเพิ่มเติมของการส่งกำลังพลเพิ่มเติมและการถอนกำลัง จนถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 2014 แปลงเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (USD) โดยอ้างอิงจากอัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 31 เดือนธันวาคม ค.ศ. 2018

³⁰ ตัวเลขการใช้จ่ายทางทหารอย่างเป็นทางการของรัฐบาลเยอรมัน ค.ศ. 2001-18: “Antwort der Bundesregierung: Kosten der militärischen Intervention in Afghanistan,” 14.11.2019, ; “Antwort der Bundesregierung: Kosten der militärischen Intervention in Afghanistan,” 02. 12. 2010. แปลงเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (USD) โดยอ้างอิงจากอัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 31 เดือนธันวาคม ค.ศ. 2018

³¹ “Rapporto annuale sulle spese militari italiane, 2018,” a cura di Enrico Piovesana e Francesco Vignarca, Milex, 2018, แปลงเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (USD) โดยอ้างอิงจากอัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 31 เดือนธันวาคม ค.ศ. 2018

³² “RAPPORT D’INFORMATION sur le retrait d’Afghanistan,” COMMISSION DE LA DÉFENSE NATIONALE ET DES FORCES ARMÉES, 26 février 2012. การใช้จ่ายอย่างเป็นทางการโดยกระทรวงกลาโหมของฝรั่งเศสจนถึง ค.ศ. 2012 จากรายงานของรัฐสภา ค.ศ. 2012 เดวิดสันได้ใช้ตัวเลขประมาณการจากรายงานคือ 3.5 พันล้านยูโรจนถึงสิ้น ค.ศ. 2014 ซึ่งเป็นปีที่ฝรั่งเศสถอนกองกำลังส่วนสุดท้ายออกจากอัฟกานิสถาน

สหรัฐอเมริกา ในขณะที่สหรัฐอเมริกาใช้จ่ายมากกว่าร้อยละร้อยของเส้นฐาน (Baseline) งบประมาณของกระทรวงกลาโหมไปกับการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานระยะเวลา 17 ปี สหราชอาณาจักรมีการใช้จ่ายร้อยละ 56 ของเส้นฐานไปในอัฟกานิสถานในห้วงเวลาเดียวกัน และแคนาดาก็มีการใช้จ่ายทางทหารในอัฟกานิสถานประมาณครึ่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกาเมื่อคิดเป็นร้อยละของเส้นฐานเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ อิตาลีมีการใช้จ่ายในการปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน 1 ใน 3 ของเส้นฐาน ในขณะที่เยอรมันมีการใช้จ่าย 1 ใน 4 และฝรั่งเศสมีการใช้จ่ายเพียงร้อยละ 7 เท่านั้น

วรรณกรรมและงานวิจัยในปัจจุบันได้เสนอหรือให้เหตุผลบางประการว่าเพราะเหตุใดประเทศพันธมิตรเหล่านี้จึงส่งกำลังพลของตนเองไปทำการปฏิบัติการและใช้เงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อเป็นเงินช่วยเหลือต่างประเทศแก่อัฟกานิสถาน เมื่อสงครามในอัฟกานิสถานได้เริ่มต้นขึ้น ประเทศสมาชิกองค์การนาโตได้สนับสนุนสหรัฐอเมริกาอย่างกว้างขวางดังจะเห็นได้ชัดเจนจากการที่สมาชิกองค์การนาโตได้อ้างมาตรา 5 ของกฎบัตรองค์การนาโตที่มีหลักการว่าการโจมตีสมาชิกประเทศหนึ่งขององค์การนาโตจะถือเป็นการโจมตีสมาชิกทั้งหมด จากจุดเริ่มต้นนั้นทำให้เป็นที่เข้าใจกันอย่างแพร่หลายว่าการบุกเข้าอัฟกานิสถานถือว่ามีขอบธรรมระหว่างประเทศรวมไปถึงการได้รับอนุญาตจากสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council - UNSC) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของเหล่าประเทศพันธมิตรต่างก็มีได้มองอัฟกานิสถานเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศตนแต่อย่างใด ประเทศพันธมิตรเหล่านี้ส่งกำลังพลไปเข้าร่วมในการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำซึ่งทำให้พวกเขาสูญเสียกำลังพลและสูญเสียรายได้จากภาษีของประชาชนมากมายเพียงเพื่อที่จะสนับสนุนสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโตเท่านั้น (Davidson, 2001)

งานวิจัยหลายชิ้นยังได้เสนอถึงคำอธิบายและเหตุผลถึงความแตกต่างของระดับการสนับสนุนและช่วยเหลือของแต่ละประเทศพันธมิตรอีกด้วย คำอธิบายที่น่าจะมีเหตุผลมากที่สุดสำหรับสหราชอาณาจักรและแคนาดาที่มีตัวเลขผู้เสียชีวิตและการใช้จ่ายงบประมาณที่สูงกว่าประเทศอื่น ๆ คือ ทั้งสองประเทศนั้นได้ให้คุณค่าแก่ความเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโตมากกว่าที่ประเทศอื่น ๆ ให้คุณค่า (Hlatky, 2013) การให้คุณค่าแก่ความเป็นพันธมิตรหมายถึงประเทศเหล่านี้มองว่าสหรัฐอเมริกามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความมั่นคงของประเทศของพวกเขาและการเป็นพันธมิตรที่แข็งแกร่งกับสหรัฐอเมริกาก็จะช่วยให้พวกเขาสามารถโน้มน้าวหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ (Davidson, 2001) กล่าวคือ ทั้งสหราชอาณาจักรและแคนาดาต่างก็มองว่าการเข้าร่วมและช่วยเหลือสหรัฐอเมริกาในสงครามครั้งนี้จะช่วยส่งเสริมและเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติของตนนั่นเอง

เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องตระหนักถึงต้นทุนต่าง ๆ ที่เหล่าประเทศพันธมิตรได้สูญเสียไปในสงครามอัฟกานิสถาน ประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาที่เราได้กล่าวถึงนี้ส่งกำลังพลไป

ยังอัฟกานิสถาน สูญเสียกำลังพลมากมายในสงคราม และใช้งบประมาณของประเทศที่ได้จากภาษีประชาชนไปกับสงครามที่พวกเขากังวลเพียงน้อยนิดว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศของพวกเขา พวกเขาตัดสินใจกระทำเช่นนั้นเพียงเพราะคุณค่าที่พวกเขาได้ให้ต่อความเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การมองไปยังสหรัฐอเมริกาเพียงฝ่ายเดียวเมื่อกล่าวถึงสงครามนี้ถือเป็นการไม่ให้เกิดการโต้เถียงและชีวิตที่สูญเสียไปของประเทศอื่น ๆ และความเสียหายของกำลังพลทุกนายที่เสียชีวิตควรได้รับการเชิดชูเกียรติเช่นเดียวกัน สหรัฐอเมริกาควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่าประเทศพันธมิตรเหล่านี้ได้เสียสละไปมากมายเท่าใดนักในการสนับสนุนสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม พวกเขาไม่ได้รับผลประโยชน์อะไรกลับมาเป็นสิ่งที่สมน้ำสมเนื้อและสมเหตุสมผลเหมาะสมกับสิ่งที่พวกเขาได้สูญเสียไป นอกจากกำลังพลและงบประมาณที่ได้สูญเสียไปแล้ว สิ่งประเทศพันธมิตรหลาย ๆ ประเทศต่างสูญเสียเหมือนกันอีกและเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือการเสียความรู้สึก เสียความไว้วางใจและความเชื่อมั่นต่อลูกพี่ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกาโดยพวกเขามองไม่เห็นเป้าประสงค์และผลประโยชน์ที่แท้จริงของการทำสงครามนี้ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งแน่นอนว่าสิ่งนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจของพวกเขาในครั้งต่อ ๆ ไปในการสนับสนุนการปฏิบัติการหรือไม่ว่าเรื่องใดก็ตามของสหรัฐอเมริกาในอนาคต และนั่นอาจนำความสับสนคลอนมาสู่สหรัฐอเมริกาในด้านความมั่นคงในท้ายที่สุด

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยประกอบกับแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมีเกียรติภูมิศักดิ์ศรี (Prestige) ของมาร์ค แอมสตัดซ์ (Amstutz, 1999) ที่กล่าวว่า ความมีเกียรติภูมิศักดิ์ศรีเป็นความต้องการที่จะได้รับความยอมรับจากประชาคมโลกอย่างเท่าเทียมและน่าเชื่อถือจัดเป็นผลประโยชน์แห่งชาติทางด้านสังคมจิตวิทยา ผู้วิจัยพบว่าการสูญเสียความน่าเชื่อถือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศพันธมิตรที่เข้าร่วมรบในสงครามอัฟกานิสถานนั้นเป็นการบั่นทอนผลประโยชน์แห่งชาติสำคัญระดับสูงของสหรัฐอเมริกาที่แท้จริงแล้วควรรักษาไว้เนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่าสิ่งนี้อาจส่งผลกระทบเป็นโดมิโนต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านความอยู่รอดปลอดภัย ด้านความมั่นคง และด้านเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกาเองต่อไปในภายภาคหน้าซึ่งเป็นสิ่งที่สหรัฐอเมริกาไม่พึงประสงค์เป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ในเมื่อสถานการณ์ดำเนินมาถึงจุดนี้และสหรัฐอเมริกาไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขอะไรได้แล้ว สิ่งที่สหรัฐอเมริกาสามารถทำได้ในปัจจุบันมีเพียงการกระทำทุกวิถีทางเพื่อเป็นการซื้อใจประเทศเหล่านี้ให้กลับมาอยู่ข้างเดียวกับตน สร้างภาพลักษณ์อันดี ความน่าเชื่อถือ และเกียรติภูมิของประเทศ ให้กลับมาใหม่อีกครั้ง โดยเริ่มต้นจากการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานให้เร็วที่สุดเพื่อจำกัดความเสียหายไว้เพียงเท่านั้นเอง

3.3.4 สังคม (Social Impact)

ในขณะที่การสูญเสียต้นทุนด้านการเงินและด้านทรัพยากรมนุษย์ในสงครามอัฟกานิสถานนั้นเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปในหมู่ประชาชนชาวอเมริกันและชนชั้นนำทางการเมืองมาอย่างยาวนาน ต้นทุนทางสังคมในสหรัฐอเมริกาได้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้เปลี่ยนรูปแบบกลายมาเป็นแบบทหารมากยิ่งขึ้น (Militarization) – ทั้งจากการส่งผ่านอาวุธสงครามจากกองทัพ ไปจนถึงรูปแบบการฝึกที่เข้มข้นและรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับ – มีส่วนทำให้อัตราการเสียชีวิตบนท้องถนนของสหรัฐอเมริกาสูงขึ้น รวมไปถึงการตอบสนองของประชาชนที่เสี่ยงแตกออกเป็นสองฝ่าย อดีตกำลังพลในกองทัพของสหรัฐอเมริกามารู้อยู่เป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสม และในการเผชิญหน้าในสถานการณ์ต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พวกเขาเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะยกระดับสถานการณ์ ต่อสู้โดยใช้ความรุนแรง และมีการใช้อาวุธของกองทัพ (Weichselbaum, 2018) เช่นเดียวกัน อดีตกำลังพลในกองทัพที่เคยออกราชการสนามและได้รับผลกระทบจากภาวะป่วยทางจิตจากเหตุการณ์รุนแรง (PTSD) และการบอบช้ำทางจิตใจที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพ มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมรุนแรงมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไป (Sreenivasan et al., 2013)

ผลกระทบในประเทศของการใช้ความรุนแรงของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศมีได้จำกัดอยู่เพียงด้านการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบที่ลึกซึ้งมากกว่านั้นต่อสังคมอเมริกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของเชื้อชาติ หากพูดให้เข้าใจง่ายก็คือ การลดคุณค่าของคนผิวสีน้ำตาลในอัฟกานิสถาน - โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนมุสลิม ที่เกิดขึ้นในสงครามนี้ต่อเนื่องกันมาถึง 20 ปี - มีส่วนส่งเสริมโดยตรงอย่างชัดเจนให้เกิดการลดคุณค่าของคนผิวดำในสหรัฐอเมริกาเอง นักวิชาการมากมายได้วิเคราะห์ว่าลัทธิจักรวรรดินิยมและการเหยียดเชื้อชาติมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด โดยทั้งคู่เป็นส่วนประกอบของกันและกัน และทั้งคู่ต่างก็เสริมกำลังกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน (McClintock, 1995) การปรากฏถึงลักษณะเช่นนี้ในสังคมอเมริกันสมัยใหม่ก็มีใช้ย้อนกลับแล้ว ลัทธิจักรวรรดินิยมของสหรัฐอเมริกาก็ทำให้เกิดการเหยียดเชื้อชาติของชนชาวอเมริกัน ในทางกลับกันการเหยียดเชื้อชาติของชนชาวอเมริกันก็ก่อให้เกิดลัทธิจักรวรรดินิยมของสหรัฐอเมริกาเพิ่มมากขึ้นไปอีก (Campbell et al., 2007) トラบใดที่ชีวิตของคนผิวสีน้ำตาลไม่มีความสำคัญและไม่มีคามหมายนอกผืนแผ่นดินสหรัฐอเมริกา ชีวิตของคนผิวดำจะยังคงไม่มีความสำคัญและไม่มีความหมายในผืนแผ่นดินสหรัฐอเมริกาสืบเนื่องต่อไปเช่นกัน (Tabrizi, 2020)

นอกจากนี้ ความขัดแย้งในอัฟกานิสถานยังก่อให้เกิดช่องทางการหาผลประโยชน์จากความรุนแรง (New economy of violence) ทั้งภายในและภายนอกสหรัฐอเมริกา เริ่มต้นจากการนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดนัลด์ รัมส์เฟลด์ (Donald Rumsfeld – ค.ศ. 2001-2006) ในคณะทำงานของอดีตประธานาธิบดีบุช เพนตากอนได้โอนขายกิจการหลายกิจการที่เคยอยู่ภายใต้การ

ดำเนินการของรัฐบาลหรือสถาบันสาธารณะให้เอกชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการแทน (Privatization) การเปลี่ยนแปลงนี้ได้รับแรงผลักดันมากขึ้นไปอีกเมื่อผู้รับตำแหน่งต่อจากกรัมส์เฟลด์ได้เข้ารับตำแหน่งและกำกับดูแลเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด อุตสาหกรรมทางทหาร (Military Industrial Complex – MIC) ซึ่งเป็นหลักสำคัญของสถาบันการป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาต้องเปลี่ยนทั้งรูปแบบและขนาดของอุตสาหกรรมใหม่ในโลกหลังยุคเหตุการณ์ 9/11 มากกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณประจำปีของเพนตากอนต้องนำไปจ่ายให้แก่บริษัทผู้รับเหมาเอกชน (Private contractors) โดยเป็นการสนับสนุนในสิ่งที่บางคนเรียกว่า “Camo economy” (Peltier, 2020) สิ่งที่สงครามนำพามาด้วยนั้นแน่นอนว่ามีโอกาสสำหรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่สำหรับในกรณีของอัฟกานิสถานนั้นดูเหมือนว่าสงครามจะเป็นเพียงฉากหน้าในการหาผลประโยชน์หรือโอกาสในการทำเงินขององค์กรบางองค์กรหรือกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น

สำหรับตัวอย่างการหาผลประโยชน์จากสถานการณ์ความขัดแย้งในอัฟกานิสถานหลาย ๆ กรณีที่เลวร้ายเป็นอย่างมากถูกบันทึกไว้โดยสำนักงานคณะผู้ตรวจสอบพิเศษด้านการฟื้นฟูอัฟกานิสถาน (Special Inspector General for Reconstruction in Afghanistan – SIGAR) โดยหนึ่งในนั้นคือกรณีของการจัดหาเครื่องบินของกำลังพลกองทัพก้อฟกันและเจ้าหน้าที่ตำรวจก้อฟกัน สหรัฐอเมริกาได้ใช้เงินราว 28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยไม่จำเป็นในการจัดซื้อจัดหาเครื่องบินหลายพรางติดกรรมสิทธิ์ที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของอัฟกานิสถานเลยทีเดียวสิ้นเชิง เจ้าหน้าที่ด้านงานสัญญาจ้างของกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาได้เจอบริษัท HyperStealth ผู้จัดหาเครื่องบินดังกล่าวบนอินเทอร์เน็ตโดยบังเอิญใน ค.ศ. 2007 และได้นำเรื่องนี้ไปเสนอแก่ अबดุล วอร์ดัค (Abdul Wardak) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของอัฟกานิสถานในขณะนั้นผู้ซึ่งชื่นชอบรูปแบบ “ลายพราง รมในเมือง และเขตอบอุ่น” (“Woodland, urban, and temperate patterns”) (Office of the Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, 2017b) ในการจัดซื้อจัดหานั้นไม่มีการทดสอบเพื่อตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของเครื่องบินเหล่านี้ต่อภูมิประเทศที่แท้จริงของอัฟกานิสถาน ในขณะที่เพนตากอนต้องการที่จะทำสัญญากับบริษัท HyperStealth โดยไม่ผ่านการประมูลเพื่อแข่งขันกับบริษัทอื่น ๆ เพนตากอนได้รับคำแนะนำจากสำนักงานผู้รับผิดชอบด้านงานสัญญาจ้าง (Contracting Office) ว่าเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์แล้วการกระทำเช่นนั้นจะเป็นการไม่เหมาะสม ดังนั้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในเอกสารการประมูลโดยมีการระบุแบบเจาะจงว่าต้องการเครื่องบินที่มีลายพรางติดกรรมสิทธิ์ของ HyperStealth (Spec4ce) เท่านั้น ถึงแม้จะมีการรายงานของ SIGAR ออกไปสู่สาธารณะ แต่ในเว็บไซต์ของบริษัทสัญญาติแคนาดานี้ยังคงโฆษณาถึงความสำเร็จของตนในการจัดหาเครื่องบินให้แก่กองกำลังก้อฟกัน (Hyperstealth, 2010) กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นอีกหลายต่อหลายครั้งในหลากหลายรูปแบบตลอดห่วงโซ่อุปทานที่สหรัฐอเมริกาอยู่ในอัฟกานิสถาน

การหาผลประโยชน์ในลักษณะเช่นนี้แน่นอนว่ามีการลobbiesหรือการวิ่งเต้น (Lobbying) กันอย่างหนักหน่วงในสภาคองเกรสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในหลาย ๆ ครั้งก็ถึงขั้นมีการส่งคนเข้าดำรงตำแหน่งในหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการเมืองเพื่ออำนวยความสะดวกในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ของพวกเขา ดังตัวอย่างเช่นเมื่ออดีตผู้บริหารบริษัทโบอิง (Boeing) แพทริก ชานาฮาน (Patrick Shanahan) ดำรงตำแหน่งรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมใน ค.ศ. 2019 (Katkov, 2019) ความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชันเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสถานะการอยู่ในสงครามอัฟกานิสถานของสหรัฐอเมริกานั้นโดยพื้นฐานเป็นการบ่อนทำลายสวัสดิภาพและความผาสุกของชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอันจะเห็นได้จากการตอบสนองต่อโรคระบาด Covid-19 ของกระทรวงสาธารณสุขของสหรัฐอเมริกาที่มีการจัดสรรงบประมาณอย่างไม่เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณของการปฏิบัติการทางทหารในอัฟกานิสถาน (Smithberger, 2020)

ผลกระทบทางสังคมในสหรัฐอเมริกาที่เป็นผลมาจากสงครามอัฟกานิสถาน ดังเช่น ความรุนแรงในประเทศที่เพิ่มมากขึ้น ผลกระทบที่ลึกซึ้งในประเด็นของเชื้อชาติและสีผิว และการทุจริตคอร์รัปชันในรัฐบาลนั้น จากการวิเคราะห์แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติโดยจำแนกเป็นมิติต่าง ๆ บนพื้นฐานของบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมองว่าในระยะยาวอาจจะสร้างปัญหาในวงกว้างและลึกซึ้งมากกว่าที่เห็นในปัจจุบันให้แก่สังคมอเมริกัน เช่น เรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในรัฐบาล การแสวงหาผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมทางการทหาร (MIC) ในสงครามอัฟกานิสถานนั้นเป็นเรื่องที่กระทำไม่ได้ยาก ซึ่งนั่นเป็นการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความไม่ซื่อสัตย์และการฉ้อโกงขึ้นมาในตัวของผู้มีอำนาจในรัฐบาลเองและสิ่งนั้นจะติดตัวพวกเขาหรือแม้แต่คณะรัฐบาลในภาพรวมไป หรือแม้แต่การปลุกฝังค่านิยมการเหยียดเชื้อชาติหรือการลดคุณค่าของคนผิวสีอื่นที่ไม่ใช่ผิวขาวแบบไม่รู้ตัวอันจะก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคมที่เพิ่มมากขึ้นและควบคุมไม่ได้ มีความเป็นไปได้ว่าสิ่งเหล่านี้จะบ่อนทำลายผลประโยชน์แห่งชาติทั้งระยะสั้นและระยะยาวของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ด้านบูรณภาพของประเทศ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงผลประโยชน์แห่งชาติทางวัฒนธรรมด้วย สหรัฐอเมริกาจึงมีความจำเป็นต้องรีบจัดการและแก้ไขปัญหาล่วงหน้าก่อนที่จะส่งผลกระทบลุกลามไปมากกว่านี้

3.3.5 สรุป: ความเสียหายที่ประเมินค่ามิได้และผลกระทบในระยะยาว

จากการให้สัมภาษณ์ของ ดร.ศราวุฒิ แก้วผู้วิจัย ในประเด็นนี้ ดร.ศราวุฒิ กล่าวว่า

ยิ่งสหรัฐอเมริกาอยู่ในอัฟกานิสถานยาวนานเท่าใดก็ยิ่งพ่ายแพ้มากเท่านั้นและจะมีผู้เสียชีวิตอีกมากมาย กลุ่มฏอลิบานไม่มีทีท่าว่าจะอ่อนกำลังลงกลับมีแต่แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ถึงสหรัฐอเมริกาจะใช้เวลาออกไปก็เท่ากับการสูญเสียทรัพยากรมากตามไปเท่านั้น

นอกจากนี้ยังสูญเสียสมาธิในการรับมือกับตัวแสดงอื่น ๆ ที่มาทำ
 ทายสหรัฐอเมริกาด้วย

(ศราวดี อารีย์, 2566)

ประชาชนชาวอเมริกันมากมายเกิดการตั้งคำถามที่น่าคิดเกี่ยวกับต้นทุนของ
 สหรัฐอเมริกาในการเปิดฉากและการเป็นผู้นำในสงครามอัฟกานิสถาน แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะแท้ที่
 จริงแล้วคำถามเหล่านี้และการมองย้อนกลับไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามควรเกิดขึ้นมาเนิ่น
 นานตั้งแต่ผู้นำของสหรัฐอเมริกาเริ่มตระหนักว่าการเข้าร่วมในสงครามนี้สหรัฐอเมริกามีได้อยู่ใน
 สถานะที่ได้รับผลลัพธ์อย่างเป็นที่น่าพึงพอใจ และไม่ได้ช่วยรักษา ส่งเสริม หรือเพิ่มพูนผลประโยชน์
 แห่งชาติใด ๆ ให้แก่สหรัฐอเมริกาเลยนอกจากการประกาศถึงอำนาจและความยิ่งใหญ่ของตนเอง
 ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์และการประณามจากหลายฝ่ายและหลายประเทศที่มองว่า
 สหรัฐอเมริกาไม่มีความชอบธรรมใด ๆ ในการกระทำเช่นนี้

ก่อนที่สหรัฐอเมริการู้สึกตัวว่าตนเองติดกับดักที่สร้างขึ้นเองอยู่นั้น สงคราม
 อัฟกานิสถานก็ได้สร้างความเสียหายให้แก่สหรัฐอเมริกามากมายลึกซึ้งโดยไม่สามารถ
 เปลี่ยนแปลงอะไรได้แล้ว โดยเฉพาะเนื่องจากสงครามครั้งนี้ทำให้รัฐบาลกลางแทบล้มละลายด้วย
 งบประมาณประเทศชาติและทรัพยากรมนุษย์ที่สูญเสียไปอย่างประเมินค่ามิได้เท่านั้น แต่ที่ลึกซึ้ง
 มากกว่านั้นยังรวมถึงการถูกลดทอนลงของบรรทัดฐานด้านประชาธิปไตยและสามัญสำนึกความ
 รับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภาที่ได้รับเลือกให้ทำงานในนามของตัวแทนประชาชนด้วย กล่าวได้ว่า
 สงครามครั้งนี้ได้กัดกร่อนความมั่นคงการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของ
 สหรัฐอเมริกาลงไปอย่างสิ้นเชิง

บทที่ 4

การวิเคราะห์แนวโน้มความเสี่ยงจากรัสเซียและจีนต่อสหรัฐอเมริกา หลังจากการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

ในปัจจุบันทั้งรัสเซียและจีนเป็นประเทศหลักที่มีบทบาทและความต้องการในการเสริมสร้างและรักษาความมั่นคงในภูมิภาคของตนเอง ในขณะที่การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนกับรัสเซียดำเนินไปนั้น ทั้งรัสเซียและจีนต่างก็ตระหนักว่าการดำรงอยู่ในอัฟกานิสถานของกองกำลังสหรัฐอเมริกานั้นเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของตนเอง ก่อนหน้านี้ประเด็นนี้ยังไม่เป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณามากนักเนื่องจากกองกำลังของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานนั้นมีส่วนช่วยในการลดความรุนแรงและความเสี่ยงจากภัยคุกคามจากการก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นต่อรัสเซียและจีนด้วย ดังนั้นการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานนั้นแน่นอนว่าก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงของรัสเซียและจีน แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นการสร้างสถานะที่เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคโดยมิให้สหรัฐอเมริกาเข้ามายุ่งเกี่ยวหรือมีบทบาทในภูมิภาคไปมากกว่านี้

ด้วยอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานที่ลดน้อยลงทำให้นานาประเทศต่างจับตามองมหาอำนาจในภูมิภาคอย่างรัสเซียและจีนมากขึ้น เป็นที่คาดการณ์ว่าทั้งสองประเทศนี้จะมีอิทธิพลที่เพิ่มมากขึ้นต่อทั้งอัฟกานิสถานและภูมิภาคเนื่องจากทั้งสองประเทศได้มีการส่งสัญญาณโดยแสดงออกถึงความกระตือรือร้นและความสนใจในการสร้างความสัมพันธ์กับอัฟกานิสถานเป็นอย่างมาก การฟื้นฟูอัฟกานิสถานหลังจากเวลา 20 ปีที่เต็มไปด้วยความสับสนอลหม่านและยุ่งเหยิงนั้นต้องใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างแน่นแฟ้น นั่นหมายความว่า การฟื้นฟูอัฟกานิสถานจะเป็นกระบวนการความร่วมมือของหลากหลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในภูมิภาคเอง (Jiamei, 2021) ตามคำกล่าวที่ว่า “ศัตรูของศัตรูเราคือเพื่อนของเรา” (The enemy of my enemy is my friend.) จีนและรัสเซียได้สร้างความร่วมมือเพื่อลดทอนอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานลง ทั้งสองประเทศมีการเพิ่มอิทธิพลในภูมิภาคผ่านข้อตกลงทั้งแบบทวิภาคีและไตรภาคีโดยจะรักษาอำนาจและอิทธิพลของตนเองในภูมิภาคไว้เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นต่อความมั่นคงของตน (Sakhi, 2021) ทั้งนี้ รัฐบาลภูอลิบานเองก็พร้อมที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ด้านการเมืองกับจีน รัสเซีย และอิหร่านด้วย (Miller, 2021) นอกจากนี้ ประเทศในภูมิภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนและรัสเซียในฐานะตัวแสดงที่โดดเด่นในภูมิภาคได้เพิ่มการสร้างรากฐานในอัฟกานิสถานโดยการลงทุนในการสร้างการเชื่อมต่อ (Connectivity) และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันให้มากขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่อัฟกานิสถานนั้นต้องการเป็นอย่างมาก (Hussain, 2021)

4.1 รัสเซีย

ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ดินแดนของอัฟกานิสถานได้อยู่ในความสนใจของรัสเซียมาโดยตลอดทั้งนี้เนื่องจากความสำคัญหลายปัจจัยด้วยกัน ได้แก่ ความใกล้ชิดด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเผชิญหน้ากันทางภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และเส้นทางการค้าจากทิศใต้สู่ทิศเหนือ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้มีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น ความร่วมมือ การค้า การกระชับมิตร การทรยศ ความไม่ไว้วางใจ และความเป็นปรปักษ์ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของทั้งสองประเทศมากที่สุดในการ์ตทั้งหมดที่ได้ประสบในความสัมพันธ์ระหว่างกัน คือการบุกเข้าอัฟกานิสถานของกองกำลังโซเวียตที่ไม่ชอบธรรมรวมถึงสงครามที่ตามมาต่อจากนั้นด้วย

ในด้านของรัสเซียกับสหรัฐอเมริกา สองทศวรรษหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและรัสเซียได้กำเนิดขึ้นมาในฐานะรัฐอิสระ รัสเซียนั้นมิได้เป็นคู่แข่งด้านยุทธศาสตร์กับสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม ในขณะที่รัสเซียมิได้เป็นศัตรูของสหรัฐอเมริกาแต่รัสเซียก็มีได้เป็นมิตรของสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกัน สหรัฐอเมริกาและรัสเซียนั้นประสบความสำเร็จในการได้รับชัยชนะจากสงครามเย็นแต่ก็ได้พัฒนาความสัมพันธ์ในการร่วมมือกันอย่างยั่งยืน ในประเด็นของอัฟกานิสถาน เนื่องจากการดำรงอยู่ของกองกำลังของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานส่งผลพลอยได้โดยไม่ตั้งใจให้แก่รัสเซียในการป้องกันมิให้กลุ่มหัวรุนแรงกระทำการโจมตีหรือก่อการร้ายและติดต่อสื่อสารกับกลุ่มหัวรุนแรงชาวรัสเซีย (al-Husseini, 2021) ซึ่งเป็นการป้องกันการสร้างความเสียหายทั้งในรัสเซียและในภูมิภาคจากกลุ่มเหล่านี้ ทำให้หลังจากที่สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 รัสเซียมีความกังวลและสับสนเป็นอย่างยิ่งหลังจากมีชายแดนที่ปลอดภัยและสงบสุขมาเป็นเวลา 20 ปี

4.1.1 ผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซีย

จากรายงานการศึกษาผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซียและสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อว่า Russia and U.S. National Interests: Why should Americans Care? ใน ค.ศ. 2011 พัฒนาโดยศูนย์เบลเฟอร์ด้านวิทยาศาสตร์และการระหว่างประเทศ (Belfer Center for Science and International Affairs)¹ และศูนย์ผลประโยชน์แห่งชาติ (Center for the National Interest)²

¹ ศูนย์เบลเฟอร์ (Belfer Center) เป็นจุดศูนย์รวมของการวิจัย การสอน และการฝึก ด้านความมั่นคงระหว่างประเทศและการทูต ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร และนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่ง Harvard Kennedy School โดยมีเกรแฮม แอลลิสัน (Graham Allison) เป็นผู้อำนวยการศูนย์

ในสหรัฐอเมริกาพบว่า การระบุถึงผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซียเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายตายนักเนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ทักษะคติที่แตกต่างกันในกลุ่มชนชั้นสูงของรัสเซียเอง กระบวนการทางการเมืองที่ไม่ค่อยโปร่งใสของรัฐบาลรัสเซีย และแนวโน้มของรัฐบาลรัสเซียในการมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทางยุทธวิธีมากกว่าที่จะคำนึงถึงยุทธศาสตร์ในภาพรวม อย่างไรก็ตาม การดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของวลาดิเมียร์ ปูติน เป็นเวลาหลายสมัยต่อเนื่องกันและน่าจะยังคงเป็นเช่นนั้นต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่านโยบายด้านการต่างประเทศของรัสเซียจะมีความประสานสอดคล้องและไม่แตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมามากนัก

จากการศึกษาข้างต้นพบว่า คณะผู้นำของรัสเซียมีแนวโน้มที่จะพิจารณาประเด็นต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลประโยชน์แห่งชาติหลักของรัสเซีย (Allison et al., 2011)

- 1) การป้องกันการใช้อาวุธนิวเคลียร์หรืออาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงต่อรัสเซีย และการป้องกันการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์และระบบเครื่องส่ง (Delivery systems) ในอดีตรัฐสหภาพโซเวียต (Post-Soviet space);
- 2) การรักษาขีดความสามารถของรัสเซียในการป้องปรามอาวุธนิวเคลียร์ในฐานะผู้รับประกันอำนาจอธิปไตยของรัสเซียและในสถานะความเป็นมหาอำนาจ;
- 3) การป้องกันการโจมตีครั้งใหญ่ของผู้ก่อการร้ายในรัสเซีย;
- 4) การดำรงอิทธิพลของรัสเซียต่ออดีตรัฐสหภาพโซเวียตและการป้องปรามอำนาจอื่น ๆ ที่มาแข่งขันหรือพยายามครอบงำอดีตรัฐสหภาพโซเวียต;
- 5) การประกันกระแสรายได้ (Revenue flows) จากการส่งออกด้านพลังงานของรัสเซียและการทำให้มั่นใจว่ารัฐอื่น ๆ ไม่สามารถใช้/มีอิทธิพลต่อการส่งออกด้านพลังงานของรัสเซียได้;
- 6) การปกป้องเสถียรภาพและความมั่นคงของระบบการเมืองของรัสเซียในปัจจุบัน (ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากไม่มีความชอบธรรมทั้งในด้านจารีตประเพณีและด้านความเป็นประชาธิปไตย); และ
- 7) การปกป้องและพัฒนาผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของพันธมิตรหลักด้านการเมือง-ธุรกิจในกลุ่มชนชั้นสูงของรัสเซีย

² ศูนย์ผลประโยชน์แห่งชาติ (Center for the National Interests) เป็นสถาบันวิจัยด้านนโยบายต่างประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-partisan) ตั้งอยู่ที่วอชิงตันดีซี และมีภารกิจในการทำการวิเคราะห์โอกาสและความเป็นไปได้ของนโยบายต่างประเทศและนโยบายด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา มีเฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) เป็นประธานศูนย์กิตติมศักดิ์

จะเห็นได้ว่าผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซียและสหรัฐอเมริกานั้นมีส่วนที่ทับซ้อนกันอย่างชัดเจนในหลายประเด็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงสงครามนิวเคลียร์ การป้องกันการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ และการป้องกันการก่อการร้าย อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาและรัสเซียก็มีความแตกต่างกันในหัวข้อสำคัญ ๆ โดยเฉพาะในประเด็นของอดีตสหภาพโซเวียต (Post-Soviet space) และความยึดมั่นของผู้นำรัสเซียในการรักษาระบบการเมืองของประเทศในปัจจุบันเอาไว้ รวมถึงการปกป้องผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของกลุ่มชนชั้นสูงในรัสเซียเอง นอกจากนี้ ความต้องการของรัสเซียที่ต้องการถูกปฏิบัติเสมือนว่าเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจนั้นมีส่วนก่อให้เกิดความตึงเครียดกับสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด ตัวอย่างเช่น ผู้นำรัสเซียหลายคนมองว่าการรักษาขีดความสามารถในการป้องปรามอาวุธนิวเคลียร์อย่างไม่มีข้อจำกัดอย่างที่ตนต้องการนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ ในทำนองเดียวกัน ความต้องการของรัสเซียในการมีบทบาทสำคัญในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) มักสร้างความขัดแย้งกับความพยายามของสหรัฐอเมริกาในการโน้มน้าวให้พวกเขาสนับสนุนการขับเคลื่อนใด ๆ ก็ตามตามความมุ่งหมายของนโยบายต่างประเทศของตนเอง (Allison et al., 2011)

4.1.2 ท่าทีของรัสเซียต่อการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

เป็นเวลายาวนานมาแล้วที่รัฐบาลรัสเซียได้มียุทธศาสตร์หรือแนวทางปฏิบัติต่ออัฟกานิสถานเลย อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบันรัสเซียมีความต้องการอันแน่วแน่ที่จะสร้างยุทธศาสตร์นั้นขึ้นมาโดยรัสเซียมีความได้เปรียบในการแข่งขันบางประการ เช่น รัสเซียรู้จักอัฟกานิสถาน ภูมิภาคผู้คน และวัฒนธรรมของประเทศเป็นอย่างดี และทุกวันนี้หน่วยงานพิเศษของรัสเซียมีฐานข้อมูล แผนที่ และแผนที่อธิบายลักษณะภูมิประเทศอย่างละเอียดของอัฟกานิสถานด้วย

1) ข้อกังวลด้านความมั่นคง

ในอดีตยาวนานที่ผ่านมา เป้าประสงค์หลักของรัสเซียคือการยับยั้งภัยคุกคามจากกลุ่มก่อการร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นจากทางทิศใต้ รวมถึงการต่อต้านการส่งออกแนวความคิดสุดโต่งและอิทธิพลเหล่านี้ให้กลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ ในภูมิภาคนำไปใช้สร้างความเสียหาย (Asatryan, 2021) เมื่อสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน รัสเซียต้องตกอยู่ในภาวะที่มีความเสี่ยงจากการถูกโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อการร้าย รวมถึงสิ่งที่อาจจะตามมาคือการหลั่งไหลของเหล่าผู้ก่อการร้าย ยาเสพติด และผู้ลี้ภัย เข้าสู่รัสเซีย

พอล สตรอนสกี (Paul Stronski) อดีตผู้อำนวยการแผนกรัสเซียและเอเชียกลางแห่งสภาความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2012-2014 เสนอว่า ด้วยความที่รัสเซีย

เปรียบเสมือนมีออฟกานิสถานตั้งอยู่ที่บริเวณหน้าบ้าน การถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้จะส่งผลเสียและมีความเสี่ยงต่อรัสเซียมากกว่าต่อมหาอำนาจตะวันตก และรัฐบาลรัสเซียเองก็คงมองสถานการณ์นี้ด้วยความไม่ไว้วางใจและระมัดระวัง โดยสตรอนสกีได้ให้ความเห็นในบทแสดงความคิดเห็นของ Carnegie Endowment ซึ่งเป็นองค์กรระดับมันสมอง (Think Tank) หนึ่งของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวว่า

รัสเซียได้เฝ้ามองดูการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจาก
ออฟกานิสถานด้วยความสุขที่ได้เห็นความล้มเหลวและความ
เสียหายของสหรัฐอเมริกา แต่รัสเซียคงไม่ชอบใจแน่ ๆ ที่
ออฟกานิสถานมีโอกาสที่จะไร้เสถียรภาพ

(Stronski, 2021)

และเขายังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า

ถึงแม้ว่ารัฐบาลรัสเซียได้ส่งเสียงเชียร์ต่อการถอนกองกำลังของ
สหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ออกจากภูมิภาคอย่างเปิดเผย แต่
เจ้าหน้าที่รัฐบาลของรัสเซียก็น่ามีสติปัญญาและมีเหตุผลมากเพียง
พอที่จะเล็งเห็นถึงข้อเสียของการถอนกองกำลังดังกล่าว คำถามที่
สำคัญตอนนี้คือ รัสเซียจะมีความพร้อมในการจัดการกับ
สถานการณ์ที่มีแนวโน้มจะเกิดความขัดแย้งในทางตอนใต้ของ
ประเทศนี้หรือไม่ เพราะสถานการณ์นี้นั้นเกิดขึ้นรวดเร็วกว่าที่ทุก
ฝ่ายเคยคาดการณ์ไว้

(Stronski, 2021)

ความคิดเห็นของสตรอนสกีนั้นตรงกับกับความคิดเห็นของพาเวล บาเยฟ (Pavel Baev) อดีตนักวิจัยในกระทรวงกลาโหมของสหภาพโซเวียต ซึ่งปัจจุบันทำงานที่สถาบันบรูคกิงส์ (Brookings Institution)³ ที่เสนอว่า

³ สถาบันบรูคกิงส์ (Brookings Institution) เป็นสถาบันวิจัยนโยบายสาธารณะที่ไม่แสวงผลกำไร มีที่ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตันดีซี สหรัฐอเมริกา ภารกิจหลักคือการทำการวิจัยเชิงลึกที่นำไปสู่แนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาในสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก

การถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและชัยชนะของกลุ่มกบฏลิบาน นั้นได้สร้างความท้าทายด้านความมั่นคงต่อรัสเซียอย่างฉับพลัน และปัญหาของรัฐบาลรัสเซียคือการถอนกองกำลังดังกล่าว ‘ไม่ส่งผลดี’ ต่อรัสเซียและทำให้รัสเซียมี ‘หลุมดำ’ ด้านความมั่นคง ทางด้านทิศใต้ของประเทศ

(Baev, 2021)

จอห์นนี่ วอลซ์ (Johnny Walsh) ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านอัฟกานิสถานจาก สถาบันสันติภาพ (Institute of Peace) ของสหรัฐอเมริกาบอกกับสำนักข่าว DW ของเยอรมันใน ค.ศ. 2021 ว่ารัฐบาลรัสเซียต้องการที่จะทำให้อัฟกานิสถานนั้นอยู่รอดเพื่อป้องกันความไร้เสถียรภาพ ที่อาจนำไปสู่วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย สำหรับรัสเซียแล้วนั้นหมายถึงการทำงานร่วมกับมหาอำนาจอื่น ๆ ในภูมิภาคเพื่อรักษาเสถียรภาพในภูมิภาคและเพื่อให้สหรัฐอเมริกาอยู่อย่างสงบและอยู่ห่าง ๆ จากภูมิภาคเข้าไว้ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านกล่าวว่าสิ่งนี้อาจส่งผลให้อิทธิพลของรัสเซียในอัฟกานิสถานนั้น เพิ่มขึ้นหลังจากการถอนตัวของสหรัฐอเมริกา (Imran, 2021)

ด้านแคทเธอรีน สโตนเนอร์ (Catherine Stoner) รองผู้อำนวยการ สถาบันการศึกษาระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา มีความคิดเห็นไปใน ทิศทางเดียวกับวอลซ์ โดยเธอบอกกับสำนักข่าว DW ว่ารัฐบาลรัสเซียมีความกังวลถึงความเป็นไปได้ ของการก่อการร้ายที่อาจจะแพร่ขยายจากอัฟกานิสถานมาสู่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลาง โดยกล่าวว่า “ผลประโยชน์ที่พวกเขาต้องการคือเสถียรภาพ ดังนั้น ถ้านั้นหมายถึงว่าพวกเขาต้องร่วมมือกับ ปากีสถานหรืออินเดีย รัสเซียก็จะทำ” นอกจากนี้สโตนเนอร์ยังได้เพิ่มเติมว่ารัฐบาลรัสเซียไม่สนใจว่า รูปแบบของรัฐบาลในอัฟกานิสถานจะเป็นอย่างไร ตราบใดที่ผลประโยชน์ของพวกเขาไม่ได้รับ ผลกระทบ (Imran, 2021)

ด้านเจ้าหน้าที่รัฐบาลระดับสูงของรัสเซียเอง เซอร์เก ลาฟรอฟ (Sergei Lavrov) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของรัสเซียได้กล่าวถึงข้อกังวลด้านเสถียรภาพใน ภูมิภาคหลังจากการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาว่า (Lavrov, 2021 อ้างถึงใน Teslova, 2021)

วิกฤตการณ์ในอัฟกานิสถานทำให้สถานการณ์ภัยคุกคามด้านการ ก่อการร้ายและปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดนั้นย่ำแย่ลง โดย ตอนนี้อยู่ถึงขั้นย่ำแย่ในระดับที่ไม่เคยเป็นมาก่อน สิ่งเหล่านี้เป็นความ เสี่ยงที่อาจส่งผลให้ประเทศเพื่อนบ้านต่าง ๆ เกิดความไร้ เสถียรภาพได้ด้วยเช่นกัน

ในทำนองเดียวกัน เซอร์เก ชอยกู (Sergei Shoigu) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของรัสเซียได้แสดงข้อกังวลเพิ่มเติมในประเด็นที่กลุ่มภูอลิบันเข้ายึดยุทธโประกรณ์ที่กองทัพอเมริกาทิ้งไว้ ซึ่งมียุทธภัณฑ์ที่มีความแม่นยำสูงรวมอยู่ด้วย เช่น ขีปนาวุธต่อต้านอากาศยานแบบพกพา (MANPADS) และขีปนาวุธนำวิถีต่อต้านรถถัง (ATGM) จากข้อมูลของชอยกู กลุ่มภูอลิบันได้ทำการยึดขีปนาวุธต่อต้านรถถังแบบพกพา Javelin มากกว่า 100 หน่วย รวมถึงยานพาหนะและเฮลิคอปเตอร์ที่ใช้ทำการรบจำนวนหนึ่ง (Chesnut & Waller, 2021) ไม่ว่าการประมาณการนี้จะถูกต้องแม่นยำหรือไม่ การกล่าวเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการจับลำดับความสำคัญเร่งด่วนของรัสเซียในการเปลี่ยนภูมิทัศน์ความมั่นคงของภูมิภาค และในขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้การถกนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาถูกวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มเติมด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ประธานาธิบดีปูตินแห่งรัสเซียได้ออกมากล่าวเตือนว่า การป้องกันผู้ก่อการร้าย “จากกลุ่มใด ๆ ก็ตามทุกกลุ่ม” มิให้หลังไหลเข้ามาในภูมิภาคได้นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก โดยปกติแล้วรัสเซียจะมีการซ้อมรบกับกองกำลังของทางจิจิสถานในบริเวณใกล้กับพรมแดนของอัฟกานิสถานเป็นระยะเวลาหนึ่งเดือน และมีการซ้อมรบอื่น ๆ กับทางจิจิสถานและอุซเบกิสถานเรื่อย ๆ

ในปัจจุบัน ความเคลื่อนไหวของกลุ่มภูอลิบันนั้นเสมือนว่าควบคุมดินแดนทั้งหมดของประเทศไว้ได้แล้ว รวมถึงเมืองหลวงด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นความจริง เราควรระทำการใด ๆ ก็ตามโดยอิงจากความจริงเหล่านี้และไม่อนุญาตให้อัฟกานิสถานแตกสลายได้

(Putin, 2021)

2) มุมมองของรัสเซียต่อการกระทำของสหรัฐอเมริกา

สำหรับรัสเซียแล้ว การถกนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานอย่างมั่งก่ายนั้นถูกมองว่าเป็นความเสื่อมถอยของนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการทำให้แนวความคิด “โลกที่มีมหาอำนาจหลายขั้ว” (Multi-polar world) ของปูตินดูเหมือนจะมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น โดยแนวความคิดนี้แน่นอนว่าขัดแย้งกับความพยายามของสหรัฐอเมริกาในการส่งเสริมประชาธิปไตยไปทั่วโลก

จากข้อมูลของนักการทูตและนักวิเคราะห์จากฝั่งตะวันตกหลายท่านพบว่า วลาดิเมียร์ ปูติน ประธานาธิบดีแห่งรัสเซียและเหล่านายทหารฝ่ายเสนาธิการมีความกระตือรือร้นในการสนับสนุนให้กองกำลังของสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ทำการถอนตัวออกจากอัฟกานิสถาน โดยมีการนำเสนอว่าเป็นการเสื่อมถอยด้านยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม รัสเซียก็เกรง

ว่าอัฟกานิสถานจะล่มสลายและเข้าสู่ภาวะสงครามกลางเมืองที่ยืดเยื้อซึ่งอาจทำให้อัฟกานิสถาน กลายมาเป็นสถานที่พึ่งพิงแก่กลุ่มผู้ก่อการร้ายในการวางแผนการปฏิบัติต่อรัสเซียและประเทศ พันมิตรในภูมิภาคอีกครั้ง (Dettmer, 2021) แม้กระนั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลรัสเซียได้ใช้โอกาสที่ สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานนี้ให้เกิดประโยชน์โดยการส่งสาส์นทางการเมือง ออกไปถึงภารกิจการสร้างชาติที่ล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาในหลาย ๆ ครั้งตามที่โอกาสจะเอื้ออำนวย

เทเมอร์ อุมารอฟ (Temur Umarov) ที่ปรึกษาการวิจัยจากศูนย์คาร์เนกี มอสโคว์ (Carnegie Moscow Center) ส่วนหนึ่งของ Carnegie Endowment ซึ่งเป็นองค์กรระดับ มั่นสมอง (Think Tank) หนึ่งของรัฐบาลสหรัฐอเมริกากล่าวว่า ยี่สิบปีที่แล้วหลังจากการโจมตีใน เหตุการณ์ 9/11 รัฐบาลรัสเซียและรัฐบาลจีนมีข้อกังวลหลายอย่างเช่นเดียวกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับเครือข่ายการก่อการร้ายที่หลั่งไหลออกมาจากอัฟกานิสถาน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันที่ภัย คุกคามในเรื่องนี้ได้ลดลงและการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจทั้งสามประเทศได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เรื่อย ๆ รัสเซียได้มองความพยายามของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานเป็นเพียงอีกหนึ่งวิธีในการ ลดทอนและทำลายอิทธิพลของรัสเซียในภูมิภาคและในโลก (Seligman, 2021) ทั้งนี้ อุมารอฟเสนอ ว่า “รัสเซียและจีนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในประเด็นนี้ และ [ประเทศใน] เอเชียกลางจะไม่เอา ความสัมพันธ์อันยาวนานที่มีกับรัสเซียและจีนไปเสี่ยงเพื่อช่วยเหลือสหรัฐอเมริกา”

คอนสแตนติน คอซาซอฟ (Konstantin Kosachev) สมาชิกวุฒิสภาของ รัสเซียผู้ทำหน้าที่คณะกรรมการด้านการระหว่างประเทศ ได้เขียนไว้บนเฟซบุ๊กว่า (Ilyushina, 2021)

ในอัฟกานิสถาน ความเชื่อผิด ๆ ที่ว่ากองทัพสหรัฐอเมริกานั้นมี อำนาจอย่างล้นเหลือได้ถูกทำลายลงไปแล้ว ค่าทหารหลายค่ายที่ ถูกละทิ้งไว้เบื้องหลังและการไร้ขีดความสามารถในการรักษาความ ปลอดภัยและการดำเนินงานของสนามบินเพียงสนามบินเดียวเป็น หลักฐานเชิงสัญลักษณ์ที่ชัดเจนมาก

วันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ. 2021 ประธานาธิบดีปูตินได้แสดงความคิดเห็นต่อ สาธารณชนเป็นครั้งแรกเกี่ยวกับอัฟกานิสถานตั้งแต่กลุ่มกบฏตาลิบานเข้าควบคุมกรุงคาบูล โดยเขาได้ พูดคุยกับแองเจลา เมอร์เคิล (Angela Merkel) นายกรัฐมนตรีของเยอรมันในงานประชุมในกรุง มอสโกซึ่งเป็นการประชุมครั้งสุดท้ายก่อนที่เธอจะลงจากตำแหน่ง ปูตินกล่าวว่ารัสเซียนั้น “รู้จัก อัฟกานิสถานเป็นอย่างดี” และเข้าใจว่าการพยายามที่จะกำหนดรูปแบบการปกครองให้แก่ อัฟกานิสถานนั้นเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางลบมากกว่าจะเป็นผลดี (Putin, 2021 อ้างถึงใน Dixon, 2021)

การทดลองทางสังคมและการเมืองใด ๆ ก็ตามไม่เคยประสบผลสำเร็จเลย และยังนำไปสู่การทำลายรัฐและการลดทอนคุณค่าระบบการเมืองและสังคมของพวกเขาด้วย...

เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องหยุดนโยบายที่ไร้ความผิดชอบในการกำหนดคุณค่าของผู้อื่นจากภายนอก ความต้องการที่จะสร้างประชาธิปไตยในประเทศอื่น ๆ โดยไม่คำนึงถึงลักษณะของประวัติศาสตร์ ชาติ หรือศาสนาของพวกเขาเลย และยังละเลยขนบธรรมเนียมประเพณีที่พวกเขามีสืบต่อกันมาอย่างสิ้นเชิง

โดยปูตินได้แสดงความคิดเห็นในลักษณะเดียวกันนี้อีกครั้งเมื่อเขาพบปะและกล่าวกับเด็กนักเรียนที่ศูนย์เด็กแห่งชาติโอเคียน (Okean National Children's Centre) ในวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 2021 โดยเขากล่าวว่า

กองกำลังของสหรัฐอเมริกาถูกส่งไปที่นั่นเป็นเวลา 20 (20!) ปีและพยายามที่จะนำความเจริญมาสู่ประชาชนในท้องถิ่นในห้วงเวลานั้น ในความเป็นจริงแล้ว พวกเขาพยายามที่จะกำหนดบรรทัดฐานและมาตรฐานชีวิตในแบบของพวกเขาให้กับโลกให้มากที่สุดต่างหาก... แล้วผลเป็นอย่างไร? ไม่ได้ผลลัพธ์อะไรเลยนอกจากความน่าเศร้าสลดใจ ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต และความสูญเสียสำหรับสหรัฐอเมริกา และที่มากกว่านั้นคือความสูญเสียสำหรับผู้คนที่อาศัยอยู่ในอัฟกานิสถาน ผลลัพธ์ออกมาเป็นศูนย์หรือติดลบเสียด้วยซ้ำ ทุกคนควรจะตระหนักได้แล้วว่ามันเป็นไปได้ที่จะกำหนดหรือบังคับใช้อะไรก็ตามจากภายนอก [ให้กับผู้อื่น]

ทำไมสิ่งนี้มันถึงเกิดขึ้น? คำตอบที่แท้จริงมันง่ายมาก ถ้าทุกคนทำสิ่งใดก็ตามโดยคำนึงถึงผู้อื่น พวกเขาควรใช้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ปรัชญา รวมถึงวิถีชีวิตของผู้คนเหล่านั้นเป็นแนวทาง ในความหมายกว้าง ๆ ก็คือพวกเขาควรเคารพขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนเหล่านั้นด้วย ทุกคนควรจะ

ตระหนักได้แล้วว่ามันเป็นไปได้ที่จะกำหนดหรือบังคับใช้อะไรก็ได้
ตามจากภายนอก [ให้กับผู้อื่น]

(Putin, 2021)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับกลุ่มภูอลิบาน

ในฐานะผู้สืบทอดตำแหน่งจากสหภาพโซเวียต รัสเซียยังคงถูกตามหลอกหลอนโดยการบุกเข้าอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียตในปลาย ค.ศ. 1979 ตามมาด้วยการเข้ายึดครองเป็นเวลา 8 ปีและการถอนกองกำลังออกอย่างน่าอัศจรรย์ในต้น ค.ศ. 1989 หลายปีที่ผ่านมา รัสเซียได้พัฒนาความสัมพันธ์กับกลุ่มภูอลิบานโดยสมาชิกบางคนในนั้นเคยเป็นนักรบมุญาฮิดีนในการสู้รบกับโซเวียต ในปัจจุบันกลุ่มภูอลิบานได้ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มก่อการร้ายโดยรัสเซีย ทั้งนี้รัฐบาลรัสเซียได้พยายามติดต่อกับกองกำลังหลักทางการเมืองอื่น ๆ ในอัฟกานิสถานรวมถึงเหล่าผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยคาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ที่กลุ่มภูอลิบานจะเข้าควบคุมและใช้อำนาจสร้างอิทธิพลในอัฟกานิสถานอีกครั้งหลังจากการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกา (Dixon, 2021)

ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน รัสเซียมีการปฏิบัติตัวและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มภูอลิบานด้วยความระมัดระวัง ในช่วงที่ผ่านมา ประมาณ ค.ศ. 2014-2016 รัฐบาลรัสเซียเริ่มแสดงความเคลื่อนไหวที่มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้รัสเซียไม่เคยปฏิเสธว่ามีการติดต่อกับกลุ่มภูอลิบานจากมุมมองของทฤษฎีสัจนิยมในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การติดต่อสื่อสารกับกลุ่มที่ควบคุมแทบจะครึ่งหนึ่งของประเทศนั้น ๆ เป็นหนทางปฏิบัติหรือการกระทำที่มีเหตุผลที่ดีมารองรับตัวแทนของประเทศหลายประเทศ เช่น นักการทูตจากสหราชอาณาจักร นอร์เวย์ ญี่ปุ่น เยอรมัน และองค์การสหประชาชาติ ต่างก็มีการติดต่อกับกลุ่มภูอลิบานด้วยกันทั้งนั้น โดยยังไม่รวมถึงนักการเมืองจากตุรกี ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน กาตาร์ และปากีสถาน และแน่นอนว่าสหรัฐอเมริกามีการติดต่อกับกลุ่มภูอลิบานมากที่สุดในบรรดาพวกเขาเหล่านี้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันรัสเซียมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มภูอลิบานอยู่บ้างแต่ยังคงไม่มีการรับรองกลุ่มภูอลิบานในฐานะผู้ปกครองใหม่ของอัฟกานิสถานอย่างเป็นทางการ

หลังจากการถอนตัวของกองกำลังของสหรัฐอเมริกาอย่างโกลาหลในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 และกลุ่มภูอลิบานเข้าควบคุมอัฟกานิสถานอย่างรวดเร็ว นั้น รัสเซียได้เล็งเห็นโอกาสที่จะก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในมหาอำนาจในภูมิภาคที่จะมีอิทธิพลเหนืออัฟกานิสถาน อย่างไรก็ตาม รัสเซียต้องเผชิญกับความเสี่ยงและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้จากอัฟกานิสถาน สิ่งนี้เป็นการกระตุ้นให้รัสเซียต้องใช้วิธีการปฏิบัติต่ออัฟกานิสถานโดยแบ่งเป็นสองส่วนด้วยกัน ได้แก่ การทูตกับกลุ่มภูอลิบาน และการแสดงออกซึ่งความมั่นคงแข็งแกร่งตามแนวชายแดนของประเทศ

“รัสเซียไม่ต้องการระบอบใด ๆ ก็ตามที่มีสหรัฐอเมริกาหนุนหลังอยู่บริเวณ
หลังบ้านของตนเอง” แอสฟานด์ร์ มีร์ (Asfandiyar Mir) นักวิจัยจากศูนย์ความมั่นคงและความ
ร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดกล่าว โดยเขากล่าวเพิ่มเติมว่าปูตินอาจจะลอง
เชื่อใจในความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างรัสเซียกับกลุ่มภูอลิบานที่เขาหวังว่าจะช่วยยับยั้งภัยคุกคามจาก
กลุ่มไอเอสและกลุ่มอัลกออิดะฮ์ได้ (Astrasheuskaya & Findlay, 2021) โดยที่เขาไม่สามารถคาด
เดาได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เฌกเช่นเดียวกันกับประเทศทางด้านตะวันตก เหล่าบรรดามันสมอง
ของรัสเซียต่างพยายามที่จะคาดคะเนว่ากลุ่มภูอลิบานจะยอมปฏิบัติตามข้อตกลงที่ผู้นำของพวกเขาได้
ให้ไว้ระหว่างการเจรจาที่กรุงโดฮากับประธานาธิบดีทรัมป์หรือไม่ ว่าจะมียอมให้อัฟกานิสถานกลายมา
เป็นที่หลบภัยและพึ่งพิงแก่กลุ่มอัลกออิดะฮ์และกลุ่มก่อการร้ายสากลอื่น ๆ อีกต่อไป

แคทเธอริน สโตนเนอร์ รองผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาระหว่างประเทศ
แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดบอกกับสำนักข่าว DW จากเยอรมันว่ารัสเซียไม่สนใจประเด็นเรื่องสิทธิ
มนุษยชนมากนักและนั่นทำให้รัสเซียเป็นหุ้นส่วนที่น่าสนใจของกลุ่มภูอลิบาน และเพราะ
ประสบการณ์ในอดีตของรัสเซียในอัฟกานิสถาน รัฐบาลรัสเซียจะใช้แนวทางแบบการทำธุรกิจหรือ
"Business approach" ในการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มภูอลิบาน และจะทำให้มั่นใจว่ากลุ่มภูอลิบานจะ
ไม่เป็นภัยคุกคามต่อรัสเซียอย่างแน่นอน (Imran, 2021)

อย่างไรก็ดี ด้านอาร์คาดี ดุบนอฟ (Arkady Dubnov) นักรัฐศาสตร์และ
ผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียกลางชาวรัสเซียมีข้อเสนอแนะว่า ณ เวลานี้ รัสเซียสามารถให้ “คำแนะนำ” แก่
กลุ่มภูอลิบานได้ว่าพวกเขาควรจะทำอะไร อย่างไร แต่ผลจะสำเร็จหรือไม่ก็ยังคลุมเครือ
(Astrasheuskaya & Findlay, 2021) “พวกเขาเหล่านี้ยากที่จะสอนด้วยการให้คำแนะนำ พวกเขา
ต้องการเงินมากกว่า และรัสเซียไม่มีความพร้อมที่จะช่วยเหลือพวกเขาด้วยเงิน”

เป็นที่น่าแปลกใจสำหรับหลาย ๆ ฝ่ายว่าปฏิสัมพันธ์ของรัสเซียที่มีกลุ่ม
ภูอลิบานนับตั้งแต่เข้าควบคุมกรุงคาบูลได้นั้นเป็นไปด้วยความอบอุ่นและเป็นมิตร สิ่งที่ปรากฏออกมา
นั้นดูเหมือนว่ารัฐบาลรัสเซียจะเต็มใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์อันดีและทำงานร่วมกับกลุ่มภูอลิบานเพื่อรักษา
ผลประโยชน์ของตนเอง นับตั้งแต่กลุ่มภูอลิบานเข้าควบคุมกรุงคาบูล ตัวแทนของรัฐบาลรัสเซียได้
พยายามเชิญชวนให้กลุ่มภูอลิบานเข้าร่วมการพูดคุยหลายครั้งเพราะต้องการปกป้องรักษาสถานที่
ทางการทูตและบริเวณโดยรอบในพื้นที่ นอกจากนี้ ดมิทรี ชีร์นอฟ (Dmitry Zhirnov)
เอกอัครราชทูตรัสเซียประจำอัฟกานิสถานยังได้มีการยกย่องกลุ่มภูอลิบานอย่างเปิดเผยระหว่างการ
ให้สัมภาษณ์และเผยแพร่ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ของรัสเซีย (Zhirnov, 2021 อ้างถึงใน Eckel, 2021)
โดยเขากล่าวว่า

ณ ตอนนี้นำพวกเราได้รับการปกป้องจากกลุ่มฆอลิบาน พวกเขาทำให้เราประทับใจ พวกเขามีกำลังคนมากเพียงพอและติดอาวุธโดยพร้อมเพียง พวกเขาวางกำลังอยู่ตามบริเวณวงแหวนรอบนอกของสถานทูตเพื่อที่ว่าจะไม่มีใครสามารถเข้ามาถึงตัวพวกเราได้ – ทั้งผู้ก่อการร้าย และคนบ้า

นอกจากนี้ในการถ่ายทอดสดของสถานีวิทยุเอโค มอสกี (Ekho Moskv) เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 2021 เขายังกล่าวว่า (Zhirnov, 2021 อ้างถึงใน Osborn, 2021)

ผมตัดสินใจวันแรกที่พวกเขาเข้าควบคุมคาบูล ผมรู้สึกประทับใจ ในตอนนี้สถานการณ์ในคาบูลนั้นดีกว่าแต่ก่อนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของอิหร่าน เสียอีก หรือจะกล่าวอีกอย่างก็คือ [อัฟกานิสถาน] ภายใต้การนำของผู้ก่อการร้ายกลุ่มฆอลิบานดีกว่าภายใต้การนำของอิหร่าน

ซามิร์ คาบูลอฟ (Zamir Kabulov) ผู้แทนพิเศษรัสเซียประจำอัฟกานิสถาน ได้มีการกล่าวเป็นนัยว่ารัสเซียอาจรับรองกลุ่มฆอลิบานในฐานะกองกำลังปกครองประเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มฆอลิบานจะเคลื่อนไหวอย่างไรต่อไปซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่สำหรับกลุ่มฆอลิบานได้ นอกจากนี้ นักการทูตรัสเซียอื่น ๆ ยังได้มีการยกย่องกลุ่มฆอลิบานถึง “รัฐบาลหุ่นเชิด” ของอิหร่าน อิหร่านอิทธิพลที่ซึ่งหลบหนีออกจากอัฟกานิสถานและปรากฏตัวอีกครั้งในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ทั้งนี้ ในห้วงของความโกลาหลนั้นรัสเซียทำการอพยพเจ้าหน้าที่ออกจากสถานทูตในกรุงคาบูลเพียงแค่บางส่วนเท่านั้น วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2021 ชีร์นอฟได้กล่าวว่ารัสเซียได้มีการคาดการณ์มาโดยตลอดถึงการกลับขึ้นมาใช้อำนาจอีกครั้งของกลุ่มฆอลิบาน และได้มีการติดต่อกับกลุ่มฆอลิบานในช่วงเจ็ดถึงแปดปีหลังมานี้ “สำหรับเรา รัฐบาลนี้ไม่ใช่คนแปลกหน้า ดังนั้นเราจึงไม่ได้หลบหนีออกจากกรุงคาบูล ไม่เหมือนกับพวกชาวตะวันตก” (Zhirnov, 2021 อ้างถึงใน Chesnut & Waller, 2021)

รัสเซียได้ใช้การถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้เป็นโอกาสในการสนับสนุนจุดยืนของตนที่ไม่เห็นด้วยต่อความพยายามในการสร้างชาติของตะวันตกในอัฟกานิสถานและประเทศอื่น ๆ อย่างไรก็ตามเป็นสิ่งที่ทั่วโลกยังคงจับตามองต่อไปว่ารัสเซียจะมีการเล่นเกมอย่างไรต่อไปกับอัฟกานิสถานและภูมิภาคหลังจากกลุ่มฆอลิบานเข้าปกครองประเทศต่อไปเรื่อย ๆ

ความพยายามของกลุ่มฆอลิบานในการสร้างรัฐในแบบของตนเองกลับคืนมาอาจกลายเป็นตัวอย่างที่น่าดึงดูดใจให้แก่กลุ่มหัวรุนแรงอื่น ๆ พยายามที่จะเลียนแบบ (Mines &

Jadoon, 2022) สิ่งที่รัสเซียควรพิจารณาคือมีความเป็นไปได้อย่างมากว่ากลุ่มภูอลิบานจะแสวงประโยชน์จากประเทศอื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบโดยการเสนอข้อตกลงในการรักษาเสถียรภาพในอัฟกานิสถานมิให้เป็นแหล่งพักพิงและผลิตผู้ก่อการร้ายเช่นนี้ต่อไปอีกเรื่อย ๆ หรือในทางกลับกันอาจแสวงประโยชน์โดยการข่มขู่ว่าจะส่งผู้ก่อการร้ายออกไปในภูมิภาคให้มากกว่าเดิม เป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการที่สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานโดยไม่หลงเหลือโครงสร้างสำหรับการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองอย่างเป็นทางการเลยนั้นก่อให้เกิดภาวะสุญญากาศ (Vacuum) ของการบริหารจัดการความขัดแย้งในประเทศ ภาวะสุญญากาศนี้ไม่เพียงแต่เป็นความท้าทายต่อประเทศต่าง ๆ ในยูเรเชียเท่านั้นแต่ยังเป็นโอกาสในการสร้างความร่วมมือและร่วมกันพิสูจน์ขีดความสามารถของพวกเขาในการจัดการกับความขัดแย้งนี้ด้วย

4) บทบาทของรัสเซียในภูมิภาคที่เปลี่ยนไป

นับตั้งแต่การล่มสลายของสหภาพโซเวียต รัสเซียนั้นมองเอเชียกลางเป็นอุปสรรคด้านยุทธศาสตร์ต่อความมีเสถียรภาพในทางตอนใต้ รัสเซียยังคงเป็นผู้รักษาความมั่นคงหลักในภูมิภาคถึงแม้การค้าและการลงทุนของจีนจะเติบโตขึ้นเป็นอย่างมากในหลายปีที่ผ่านมาในภาพรวมประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลางต่างมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในช่วงยุค 1990 และประเทศเหล่านี้ยังคงมองรัสเซียในฐานะผู้รับประกันหลักด้านความมั่นคง (Main security guarantor) ในภูมิภาค ในปัจจุบันขณะที่อนาคตของอัฟกานิสถานนั้นมีความไม่แน่นอนเป็นอย่างมากประเทศเหล่านี้ต่างก็หันไปพึ่งพารัสเซียเมื่อต้องการความช่วยเหลือ

การล่มสลายของรัฐบาลอัฟกานที่นำโดยอัชรอฟ กอนี และ การถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากยูเรเชียกลางโดยอาจเป็นการถอนตัวแบบถาวรและตลอดกาลนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้รัสเซียสามารถเพิ่มบทบาทและตัวตนในการเป็นตัวกลางที่แข็งแกร่งด้านความมั่นคงทั้งในและรอบอัฟกานิสถานมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการติดต่อสื่อสารและการเชื่อมโยงระหว่างกันภูมิภาคที่จะช่วยส่งเสริมเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซีย และสร้างความแข็งแกร่งของอิทธิพลทั้งด้านการเมืองและการทหารของรัสเซียในประเทศต่าง ๆ ผ่านองค์การความร่วมมือในภูมิภาคที่ไม่มีชาติตะวันตกมาร่วมด้วย (non-Western) ที่มากขึ้น โดยผ่านการประสานงานในหลากหลายรูปแบบโดยองค์กรระหว่างรัฐบาลในยูเรเชีย เช่น องค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization - SCO), องค์การสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกัน (Collective Security Treaty Organization - CSTO), สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union - EAEU) และสามเหลี่ยมความสัมพันธ์รัสเซีย อินเดีย จีน (Russia-India-China Triangle - RIC Triangle) โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกัน (CSTO) ซึ่งเป็นองค์การพันธมิตรทางทหารของอดีตประเทศสมาชิกสหภาพโซเวียตที่ได้รับคัดเลือกเท่านั้น องค์การนี้มีรัสเซียเป็นพลังขับเคลื่อนหลักที่อยู่เบื้องหลัง โดยเป็นความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคที่มุ่งแสวงหา “หลักประกัน

สันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพในภูมิภาคและระหว่างประเทศ; การปกป้องเอกราชของประเทศสมาชิกบนพื้นฐานของการรับผิดชอบร่วมกัน; และการดำรงรักษาความปลอดภัยและอำนาจอธิปไตยของทุก ๆ ดินแดน” นอกจากนี้ รัสเซียยังได้มีการให้ความช่วยเหลือในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งบริเวณชายแดนต่าง ๆ ในภูมิภาคโดยผ่านการทำการฝึกในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมถึงการจำหน่ายและการใช้ยุทธโปกรณ์ทางทหารด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนจากองค์การ CSTO ทั้งนี้ความต้องการของรัสเซียในการกีดกันตัวแสดงที่มีได้อยู่ในภูมิภาคนั้นปรากฏออกมาเรื่อย ๆ อย่างชัดเจน (Chesnut & Waller, 2021)

สำหรับปูตินแล้ว โอกาสที่เกิดขึ้นจากการที่สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานมีอะไรที่มากกว่านั้นเพราะรัฐบาลรัสเซียแสวงหาการได้มาซึ่งอำนาจที่เคยมีในยุคสหภาพโซเวียตกลับคืนมา รวมถึงการขุดตนเองขึ้นมาใหม่ในฐานะผู้รับประกันด้านความมั่นคงสำหรับทวีปยูเรเชียส่วนใหญ่

อาร์คาดี ดุบนอฟ (Arkady Dubnov) นักรัฐศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียกลางชาวรัสเซีย กล่าวว่า (Dubnov, 2021 อ้างถึงใน Astrasheuskaya & Findlay, 2021)

เรื่องนี้ไม่เกี่ยวข้องกับที่ว่ารัสเซียพยายามจะช่วยวางข้อกำหนดและทิศทางให้แก่อัฟกานิสถาน แต่นี่เป็นการทำให้รัฐต่าง ๆ ในเอเชียกลางมีความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งรัฐเหล่านี้ส่วนมากล้วนแล้วแต่เป็นประเทศหุ่นส่วนหรือพันธมิตรกับรัสเซียทั้งนั้นที่กำลังเผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน

มันเป็นเรื่องของภาพลักษณ์ทั้งนั้นล่ะ...เป็นการโน้มน้าวประเทศหุ่นส่วนในเอเชียกลางให้เชื่อว่ามีแค่รัสเซียเท่านั้นที่สามารถรับประกันความมั่นคงให้แก่ประเทศเหล่านี้ได้

ดุบนอฟยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า เป้าประสงค์หลักในท้ายที่สุดของรัสเซียคือการยับยั้งมิให้สหรัฐอเมริกาและกองกำลังตะวันตกชาติอื่น ๆ กลับเข้ามาในภูมิภาคอีกครั้งและตลอดไป “ทั้งหมดที่เหลือที่รัสเซียกระทำมันก็แค่ลากบังหน้าเท่านั้น” (Dubnov, 2021 อ้างถึงใน Astrasheuskaya & Findlay, 2021)

พลตรีเดวิด เพทราอุส (David Petraeus) (เกษียณอายุราชการแล้ว) อดีตผู้บังคับบัญชาของกองกำลังของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานภายใต้ห้วงของอดีตประธานาธิบดีบารัค โอบามา มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันโดยกล่าวว่า “รัสเซียมองรัฐต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียกลางใน

ฐานะพื้นที่อิทธิพลของตนเอง - และพวกเขาไม่ต้อนรับผู้อื่นที่เข้ามาในพื้นที่นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา” (Seligman, 2021)

หนึ่งตัวอย่างที่ชัดเจนที่แสดงถึงอำนาจของรัสเซียในภูมิภาคที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อสหรัฐอเมริกาได้ถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานและภูมิภาคแล้วคือในประเด็นที่สหรัฐอเมริกามีการร้องขอการใช้ฐานทัพในภูมิภาคเพื่อวางกำลังต่อต้านการก่อการร้าย เมื่อไบเดนได้ออกแถลงการณ์ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 ว่าเขาจะถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถาน เขากล่าวว่าเขาจะทำให้มั่นใจว่ากลุ่มอัลกออิดะห์หรือกลุ่มไอเอสจะไม่สามารถสร้างความแข็งแกร่งกลับคืนมาและเป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐอเมริกาได้อีกต่อไป ดังนั้นเพื่อเป้าประสงค์เช่นนั้นพวกเขาจะพัฒนาขีดความสามารถแบบ Over-the-horizon หมายถึงสหรัฐอเมริกาจะสามารถทำการโจมตีทางอากาศและปฏิบัติการด้านการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและการลาดตระเวนหาข่าว (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance – ISR) จากภายนอกอัฟกานิสถานได้หลังจากถอนกองกำลังทั้งหมด ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาต้องพึ่งพาฐานทัพต่าง ๆ ในภูมิภาคอาหรับรวมถึงกาตาร์และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ นั่นหมายถึงโดรนและอากาศยานอื่น ๆ ต้องบินเป็นระยะทางหลายร้อยไมล์เพื่อออกทำการปฏิบัติการซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่อากาศยานเหล่านี้สามารถบินวนอยู่เหนือเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้น คณะทำงานของไบเดนจึงได้มองหาฐานทัพในเอเชียกลางเพื่อเป็นที่ตั้งของฐานปฏิบัติการสำหรับโดรนและอากาศยานอื่น ๆ ด้วยเพื่อเฝ้าติดตามและตอบสนองต่อภัยคุกคามจากการก่อการร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นในอัฟกานิสถาน ทั้งนี้ไบเดนได้มีการเปิดประเด็นนี้กับปูตินในการประชุมสุดยอดผู้นำในวันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ. 2021 ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกามองรัสเซียว่ามีอำนาจในบริเวณภูมิภาคนี้มากกว่าตนในปัจจุบัน

การหารือระหว่างไบเดนและปูตินจบลงตรงที่ปูตินได้คัดค้านการที่กองทัพอากาศของสหรัฐอเมริกามาเข้ามามีบทบาทในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลางโดยกล่าวว่าเงินจะก็คัดค้านเช่นกันอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม ปูตินได้มีการกล่าวเปรยถึงโอกาสที่อาจจะอนุญาตให้หน่วยทหารของสหรัฐอเมริกาเข้าไปใช้ฐานทัพของรัสเซียในทาจิกิสถานและเคอร์กิสถานได้ (Gordon & Lubold, 2021) เจ้าหน้าที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่า ในการประชุมครั้งถัดมาเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2021 นายทหารชั้นผู้ใหญ่ของเพนตากอนคือพลเอกมาร์ค มิลลีย์ (GEN Mark Milley) ประธานคณะเสนาธิการร่วมได้มีการอภิปรายร่วมกับพลเอกวาเลรี เจราซิมอฟ (GEN Valery Gerasimov) นายทหารฝ่ายเสนาธิการของรัสเซียถึงข้อเสนอดังกล่าวของปูตินโดยเขาได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมาตามการร้องขอของเจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ พลเอกเจราซิมอฟมิได้ให้คำสัญญาใด ๆ ในระหว่างการประชุมและโฆษกของรัฐบาลรัสเซียก็ได้ปฏิเสธที่จะให้ความเห็นในเรื่องนี้ (Gordon & Lubold, 2021) และจวบจนถึงปัจจุบันกองทัพอากาศของสหรัฐอเมริกาก็ยังมิได้รับอนุญาตให้สามารถเข้าถึงฐานทัพต่าง ๆ ของประเทศในเอเชียกลางได้รวมถึงฐานทัพของรัสเซียด้วย ตัวอย่างนี้

แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าขณะนี้ตัวแสดงที่มีอำนาจที่ยิ่งใหญ่มากกว่าในภูมิภาคนี้คือรัสเซีย และสหรัฐอเมริกาไม่สามารถกระทำการใด ๆ หรือมีบทบาทใดไปมากกว่านี้ได้หากรัสเซียไม่ยินยอมหรือไม่เห็นด้วยนั่นเอง

4.1.3 บริบทที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน: ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน

ข้อมูลส่วนหนึ่งจากเอกสารทางราชการที่ถูกเก็บรักษาโดยหอจดหมายเหตุความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Archive) ที่มหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ กรุงวอชิงตันดีซี มีความสำคัญว่า ท่ามกลางความไร้เสถียรภาพด้านการเมืองและเศรษฐกิจในรัสเซียระหว่างยุค 1990 นั้น การต่อต้านพันธมิตรชาติตะวันตกเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญเพียงไม่กี่ประเด็นที่ทุกฝ่ายในประเทศที่กำลังแตกแยกนั้นเห็นพ้องต้องกัน

จากข้อมูลในเอกสารราชการหลายฉบับแสดงให้เห็นถึงรูปแบบซ้ำเดิมที่ผู้เจรจาฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้ให้คำมั่นสัญญาต่อฝ่ายรัสเซียหลายต่อหลายครั้ง รวมถึงการอภิปรายนโยบายภายในถึงประเด็นการไม่เห็นด้วยกับการขยายสมาชิกภาพขององค์การนาโต้ไปสู่อุโรปตะวันออก ตัวอย่างเช่น จากบันทึกข้อความของกระทรวงการต่างประเทศใน ค.ศ. 1990 (U.S. State Department Memorandum, 1990 อ้างถึงใน Glucroft, 2022) ซึ่งมีข้อความว่า

*ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน การที่รัฐ [ในยุโรปตะวันออก] จะได้รับ
สถานภาพสมาชิกผู้มีอำนาจเต็มขององค์การนาโต้และได้รับการ
รับประกันด้านความมั่นคงจากองค์การ จะยังมีสร้างประโยชน์
ให้แก่องค์การนาโต้หรือสหรัฐอเมริกา*

โดยในขณะนั้นรัฐเหล่านั้นกำลังแยกตัวออกมาจากการควบคุมของสหภาพโซเวียตหลังจากสนธิสัญญาออร์ซอ (Warsaw Pact) ได้ถูกยุติลง

*ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม [เรา]ไม่ต้องการสร้างกองกำลังผสมต่อต้าน
โซเวียตที่จะมีหน้าด่านอยู่ที่พรมแดนของโซเวียต กองกำลังผสม
เช่นนั้นจะทำให้ชาวโซเวียตรู้สึกต่อเราในด้านลบอย่างรุนแรง
แน่นอน*

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วนับตั้งแต่ ค.ศ. 1990 จนถึงปัจจุบัน องค์การนาโต้ได้ทำการขยายสมาชิกภาพถึง 5 ครั้งด้วยกัน โดยรวมเอาอดีตรัฐสหภาพโซเวียตและอดีตรัฐสมาชิกสนธิสัญญาออร์ซอหลายรัฐมาเข้าร่วมด้วย (Glucroft, 2022) ความอ่อนไหวของรัสเซียต่อ

ความเป็นไปได้ขององค์การนาโต้ที่จะขยายตัวออกมาทางทิศตะวันออกเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายทราบกันดี เจมส์ คอลลินส์ (James Collins) นักการทูตจากสหรัฐอเมริกาเขียนในโทรเลขของกระทรวงการต่างประเทศใน ค.ศ. 1993 (Collins, 1993 อ้างถึงใน Glucroft, 2022) โดยมีใจความว่า

ไม่ว่าจะแนบเนียนเท่าใด หากองค์การนาโต้เลือกใช้นโยบายที่อาจนำไปสู่การขยายตัวไปสู่ยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกโดยไม่เปิดประตูให้รัสเซียด้วย รัสเซียจะต้องตีความว่านั่นมีความมุ่งหมายเพื่อต่อต้านรัสเซียอย่างแน่นอน

หรือในกรณีที่บอริส เยลต์ซิน (Boris Yeltsin) ประธานาธิบดีคนแรกของรัสเซีย หลังยุคสหภาพโซเวียต บอกกับผู้สื่อข่าวใน ค.ศ. 1997 ในงานประชุมร่วมกับบิล คลินตัน (Bill Clinton) ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น ซึ่งในงานประชุมตัวแทนทั้งสองประเทศได้ลงนามในแถลงการณ์เรื่องการควบคุมอาวุธ (Arms Control) โดยเขาได้กล่าวว่า “เราเชื่อว่าการขยายตัวขององค์การนาโต้มาทางทิศตะวันออกเป็นความผิดพลาด และเป็นความผิดพลาดที่ร้ายแรงด้วย” (Yeltsin, 1997 อ้างถึงใน Glucroft, 2022)

รัสเซียนั้นมีความเชื่อที่ฝังหัวมาตลอดว่าสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจที่มีอิทธิพลควบคุมองค์การนาโต้และการขยายตัวขององค์การนาโต้เป็นการขยายพื้นที่ปฏิบัติการใหม่ที่จะสามารถส่งกองกำลังเข้ามาในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น สำหรับรัฐบาลรัสเซียแล้ว องค์การนาโต้เป็นเพียงเครื่องมือของสหรัฐอเมริกาในการเพิ่มพูนผลประโยชน์ด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่อาจจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัสเซีย

ในขณะที่รัสเซียและยูเครนมีความตึงเครียดกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ระหว่างสองประเทศนี้ได้ย่ำแย่ลงอย่างมากและนอกเหนือการควบคุมในเดือนมกราคม ค.ศ. 2021 เมื่อโวโลดีมีร์ เซเลนสกี (Volodymyr Zelensky) ประธานาธิบดีของยูเครนได้เร่งให้โจเซฟ ไบเดน ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาเชิญยูเครนเข้าเป็นสมาชิกขององค์การนาโต้ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นทำให้รัสเซียไม่พอใจเป็นอย่างมาก รัสเซียจึงได้ทำการส่งกองกำลังเป็นจำนวนมากเข้าสู่บริเวณพรมแดนยูเครนโดยอ้างจุดประสงค์เพื่อการซ้อมรบ

วันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2021 รัสเซียได้ส่งร่างสนธิสัญญา 2 ฉบับเพื่อยับยั้งการดำเนินการขยายสมาชิกภาพขององค์การนาโต้มาสู่ทางทิศตะวันออก และในขณะเดียวกันรัสเซียก็ต้องการยับยั้งมิให้เหล่าพันธมิตรชาติตะวันตกวางกองกำลังไว้บริเวณพรมแดนของรัสเซียหรือส่งกองกำลังไปยังประเทศต่าง ๆ ในยุโรปที่อยู่ในพิสัยที่จะสามารถยิงขีปนาวุธพิสัยไกลอันอาจเป็นภัยคุกคามต่อรัสเซียได้ ข้อเสนอของรัสเซียได้ถูกนำมาอภิปรายในเดือนมกราคม ค.ศ. 2022 แบบทวิภาคีระหว่าง

รัสเซียและสหรัฐอเมริกา ณ กรุงเจนีวา และแบบพหุภาคีในสภายุโรป รัสเซีย และกับองค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe – OSCE) ผลลัพธ์ที่ออกมาคือเหล่าชาติตะวันตกได้ปฏิเสธการร้องขอของรัสเซียในการยุติการขยายสมาชิกภาพขององค์การนาโต้ พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัสเซียถอนกองกำลังออกจากพรมแดนของยูเครน (Richter, 2022)

ประเด็นนี้ได้กลายมาเป็นประเด็นสำคัญของโลกเมื่อปูตินสั่งกองทัพอากาศเคลื่อนเข้าสู่พรมแดนของยูเครนเพิ่มเติมรวมถึงการส่งกองกำลังบางส่วนไปยังภูมิภาคที่แยกตัวออกไปที่รัสเซียให้การสนับสนุนอยู่ด้วย ปูตินได้ออกแถลงการณ์ผ่านสถานีโทรทัศน์ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2022 โดยกล่าวว่า “ถ้ายูเครนได้เข้าร่วมกับองค์การนาโต้ ยูเครนจะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัสเซียในทันที” ทั้งนี้เขายังได้อธิบายว่ายูเครนเปรียบเสมือน “สปริงบอร์ด” (Springboard) สำหรับองค์การนาโต้ในการเข้าโจมตีรัสเซีย (Putin, 2022 อ้างถึงใน Glucroft, 2022) นอกจากนี้ ปูตินยังได้กล่าวว่า เจมส์ เบเกอร์ (James Baker) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดีจอร์จ เอช ดับเบิลยู บุช (George H. W. Bush) ได้เคยให้คำมั่นสัญญาต่อมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ผู้นำของโซเวียตในขณะนั้นว่าองค์การนาโต้จะไม่ทำการขยายตัวไปสู่ตะวันออกหากรัสเซียยอมรับการรวมดินแดนของเยอรมันตะวันออกและตะวันตก (Wintour, 2022)

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2022 รัสเซียทำการบุกเข้าโจมตีทางด้านทิศตะวันออกของยูเครนโดยชาติตะวันตกได้ประมาณการอัตราการกำลังพลของรัสเซียที่วางกำลังอยู่รอบ ๆ ยูเครนที่ประมาณ 100,000 นาย แต่การล้อมระหว่างรัสเซียกับเบลารุสในเบลารุสที่เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2022 ทำให้อัตราการกำลังพลรวมแล้วมีประมาณ 130,000 นาย ทั้งนี้ รัสเซียมีกองเรือในทะเลดำบริเวณคาบสมุทรไครเมียอีกหลายหน่วยเป็นกำลังสมทบเพิ่มเติมและกำลังพลอีกประมาณ 75,000 นายที่วางกำลังอยู่ถาวรเป็นระยะทางประมาณ 50-250 กิโลเมตรห่างจากยูเครน

ในขณะเดียวกันกองกำลังของยูเครนได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยเป็นกำลังพลประจำการมากกว่า 250,000 นายและกำลังพลสำรองมากกว่า 900,000 นาย องค์การนาโต้ได้ช่วยเหลือยูเครนในการพัฒนาขีดความสามารถในการบังคับบัญชาและควบคุม; สหรัฐอเมริกาช่วยจัดหาขีดความสามารถในการลาดตระเวนหาข่าว เรดาร์ปืนใหญ่ และเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาที่ช่วยจัดหาระบบขีปนาวุธต่อต้านรถถังด้วย ทั้งนี้ ยูเครนได้รับโดรนที่ใช้ในการรบรุ่น Bayraktar TB2 จากตุรกีซึ่งยูเครนได้เคยใช้โดรนเหล่านั้นในการต่อต้านกลุ่มผู้แบ่งแยกดินแดนในช่วงฤดูร้อน ค.ศ. 2021 มาแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แคนาดา โปแลนด์ ลิทัวเนีย และสหรัฐอเมริกายังได้วางกำลังผู้ฝึกสอน (Trainers) จำนวน 470 นาย ไว้ในภูมิภาค Lviv ทางฝั่งตะวันตกของยูเครนด้วย

การที่รัสเซียมีกำลังพลประจำการทั้งหมดประมาณ 900,000 นาย รถถังหลักประมาณ 3,300 คัน (ยูเครนมี 1,000 คัน) และอากาศยานรบประมาณ 1,330 ลำ (ยูเครนมี 125 ลำ)

แน่นอนว่ารัสเซียมีขีดความสามารถทางทหารมากกว่ายูเครนอย่างชัดเจน แต่การเปรียบเทียบตรง ๆ เช่นนั้นไม่สามารถกระทำได้เมื่อพิจารณาพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพประกอบด้วย รัสเซียเป็นประเทศที่มีผืนแผ่นดินที่ใหญ่ที่สุดในโลก ด้วยอัตรากำลังพลที่มีรัสเซียต้องดูแลอาณาเขตดินแดนในหลายทิศทางพร้อม ๆ กัน จากทวีปอาร์คติกสู่ทะเลดำ จากภูมิภาคคอเคซัสสู่เอเชียกลาง และจากทะเลบอลติกสู่มหาสมุทรแปซิฟิก ทั้งนี้ ในระหว่างการเกิดความขัดแย้งรัสเซียต้องทำการเพิ่มเติมกำลังให้แก่บริเวณรอบนอกด้วยการระดมกำลังพลสำรองจากส่วนอื่น ๆ ของประเทศเข้าไปสมทบ ขีดความสามารถของรัสเซียในการทำการปฏิบัติการในหลายแนวรบพร้อมกันนั้นมีอยู่อย่างจำกัด กล่าวคือรัสเซียสามารถส่งกองกำลังขนาดเล็กทางอากาศได้ อย่างไรก็ตามสำหรับการปฏิบัติการที่มีความรุนแรงสูง รัสเซียจำเป็นต้องใช้ขบวนยุทธภัณฑ์ยานเกราะและการส่งกำลังบำรุงอย่างทั่วถึงที่ต้องมีการขนส่งโดยรถไฟ การระดมกำลังพลไปยังบริเวณต่าง ๆ ในภูมิภาคทำให้กองกำลังในบริเวณอื่น ๆ ที่เหลืออยู่นั้นอ่อนแอลงและไม่สามารถดำรงสภาพกองกำลังของตนเองไว้ได้เป็นระยะเวลานานนัก นอกจากนี้ การโจมตีขนาดใหญ่ของรัสเซียต่อยูเครนมีความเสี่ยงด้านการทหารและการเมืองที่สูงมาก ถึงแม้ว่ารัสเซียจะมีความได้เปรียบเหนือกว่าทางอากาศอย่างชัดเจนก็ตาม นอกเหนือไปกว่านั้น กองทัพของยูเครนมีความแข็งแกร่งทนทานในสนามรบและมีขวัญกำลังใจมากกว่าการรบใน ค.ศ. 2014 รวมถึงมีการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้มากมาย ดังนั้น รัสเซียกำลังเผชิญหน้ากับการทำการรบที่มีความรุนแรงระดับสูง การรบบแบบกองโจร และการต่อสู้บนท้องถนนตามเมืองต่าง ๆ (Street fights) ซึ่งทำให้การปฏิบัติการต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเชื่องช้าและก่อให้เกิดผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บทุพพลภาพจำนวนมาก นอกจากนี้คำถามถึงความรับผิดชอบทางด้านการเมืองต่อสงครามระหว่าง “บ้านพี่เมืองน้อง” (Brother nations) เป็นเหมือนดั่งภูเขาไฟที่คุกรุ่นรอวันปะทุในการเมืองภายในของรัสเซียเอง (Richter, 2022)

ท่ามกลางความกังวลของเหล่าประเทศพันธมิตรที่อาจรู้สึกถึงความตึงเครียดในด้านต้นทุนของความขัดแย้งนี้ รวมถึงการหยุดชะงัก (Disruption) ของทรัพยากรอาหารและพลังงานโลก โจเซฟ ไบเดน ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่าเขารู้สึก “ดีมาก” ต่อความสามัคคีของประเทศต่าง ๆ ในการให้การสนับสนุนยูเครน ในฐานะพันธมิตรที่สำคัญที่สุดของยูเครน ในขั้นต้นสหรัฐอเมริกาได้มอบเงินช่วยเหลือประมาณ 5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมรวมถึงด้านการเงินและความมั่นคงแก่ยูเครนซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าที่ทุกประเทศสนับสนุน (BBC, 2022) นอกจากนี้ไบเดนยังได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะยื่นหยัดเคียงข้างยูเครน “ตราบนานเท่าที่มันจะดำเนินไป” และในวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 2022 ในขณะที่สงครามรัสเซีย-ยูเครนย่างเข้าเดือนที่ 4 นับตั้งแต่รัสเซียบุกเข้าโจมตี ไบเดนได้ลงนามในร่างกฎหมายงบประมาณที่มีส่วนของเงินช่วยเหลือและสนับสนุนยูเครนอีกเป็นจำนวน 4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในจำนวนเงินนี้ สหรัฐอเมริกาแบ่งเป็นเงินช่วยเหลือสำหรับทางด้านการทหาร 2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับการ

ผลิตภัณฑ์การส่งอาวุธเทคโนโลยีขั้นสูงที่สมำเสมอ, 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจในภาพรวม, 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับรองรับปัญหาการขาดแคลนอาหารโลกที่อาจเป็นผลมาจากการพังทลายของระบบเกษตรกรรมของยูเครน และอีกมากกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย (AP, 2022)

สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ดำเนินต่อมาเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลาประมาณ 16 เดือนแล้วถึงปัจจุบัน (มิถุนายน ค.ศ. 2023) โดยยังไม่มีท่าทีว่าจะสิ้นสุดเมื่อใดและอย่างไร เวลาที่ผ่านมานับตั้งแต่การบุกเข้าโจมตีคณะผู้นำของรัสเซียต้องเตรียมพร้อมสำหรับการถูกโดดเดี่ยวจากทั่วโลก การแทรกแซงอย่างแข็งกร้าว และการส่งกองกำลังขององค์การนาโต้เข้าสู่พรมแดนของรัสเซีย นอกจากนี้ ประเทศเพื่อนบ้านของรัสเซียในยุโรปที่รู้สึกหวาดกลัวยังได้พยายามแสวงหาการคุ้มครองจากสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ด้วย

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่านักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์จากหลายประเทศได้ให้ความคิดเห็นว่างครามในยูเครนครั้งนี้มิได้เป็นเพียงความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนเพียงเท่านั้น หากแท้จริงแล้วเป็นสงครามตัวแทน (Proxy War) ที่มีสหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังต่างหาก ข้อเสนอนี้ตรงกับความคิดเห็นของเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของรัสเซียโดยเขาได้บอกกับสำนักข่าวของรัฐบาลรัสเซียว่า “สาระสำคัญก็คือ องค์การนาโต้เข้าร่วมสงครามกับรัสเซียผ่านตัวแทน และกำลังติดอาวุธให้กับตัวแทนนั้น สงครามก็คือสงคราม ” โดยเขากล่าวเพิ่มเติมว่า มันเป็น “สงครามตัวแทน” ที่พันธมิตรทางทหารที่มีอำนาจมากที่สุดในโลกนั่นก็คือ องค์การนาโต้กำลังใช้ยูเครนเป็นอาวุธโจมตีรัสเซีย (Lavrov, 2022 อ้างถึงใน Livingstone et al., 2022)

ยูเครนได้ใช้โดรน อาวุธต่อต้านรถถัง และเครื่องมืออื่น ๆ ที่สหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจัดหาให้เพื่อจัดการและทำลายหน่วยทหารของรัสเซีย ถึงแม้ว่าตัวเลขจะไม่ชัดเจนแต่ดูเหมือนว่าเมื่อสงครามผ่านไปเป็นระยะเวลาเพียง 4 เดือน รัสเซียได้รับความเสียหายโดยมีผู้เสียชีวิตมากกว่า 10,000 คน และสูญเสียยานพาหนะอย่างน้อย 3,500 คัน และยังสูญเสียมากเพิ่มขึ้นอีกเรื่อย ๆ เมื่อสงครามยังดำเนินต่อไป รัฐบาลต่าง ๆ ของชาติตะวันตกมีการส่งเงินงบประมาณให้แก่ยูเครนเพื่อให้สามารถดำเนินการปฏิบัติการต่อไปได้ นอกจากนี้ยังได้มีการส่งข้อมูลด้านข่าวกรองให้แก่ยูเครนเพื่อสกัดกั้นการโจมตีของรัสเซียหรือแม้แต่เพื่อสังหารคณะผู้นำระดับนายพลของรัสเซีย อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้เจ้าหน้าที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาได้ปฏิเสธว่าพวกเขามีได้ให้ข้อมูลข่าวกรองแก่ยูเครนเพื่อจุดประสงค์ในการสังหารคณะผู้นำระดับนายพลของรัสเซีย แต่พวกเขายืนยันว่าพวกเขาได้ให้ข้อมูลจำนวนมหาศาลแก่ยูเครนเพื่อให้ไปตัดสินใจเองว่าจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร (Brands, 2022)

สำหรับองค์การนาโต้แล้วผลตอบแทนที่ได้รับคือการสร้างความเสียหายต่อส่วน
กองกำลังที่สำคัญที่สุดของกองทัพรัสเซียในบางส่วนซึ่งได้แก่ กองกำลังภาคพื้นและกองกำลังรถถัง
ยานเกราะ หน่วยส่งกำลังทางอากาศ และกองกำลังปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก
มากและรัสเซียอาจต้องใช้เวลาหลายปีในการฟื้นฟูขีดความสามารถเหล่านี้ให้กลับคืนมาดังเดิม ลอยด์
ออสติน (Lloyd Austin) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับว่า
“จุดมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกาคือการทำให้รัสเซีย ‘อ่อนแอลง’ ไปจนถึงจุดที่รัสเซียไม่สามารถกระทำ
สิ่งที่ได้ทำไป เช่นการบุกเข้ายูเครน ได้อีก” (Austin, 2022 อ้างถึงใน Atwood & Hansler, 2022)

จากการวิเคราะห์ในหลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันกับ
นักวิชาการและนักวิเคราะห์หลายท่านข้างต้นว่าสหรัฐอเมริกาองสงครามนี้เป็นเพียงสงครามตัว
แทนที่สหรัฐอเมริกาคงใช้โอกาสในการแสวงประโยชน์เพื่อลดทอนขีดความสามารถของรัสเซียเพื่อมิ
ให้รัสเซียมีอำนาจมากขึ้นและก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจที่สำคัญทั้งในภูมิภาคและในโลกไปมากกว่านี้ และ
จากผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาเรื่อย ๆ ผู้วิจัยมองว่าจนถึงทุกวันนี้สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรสามารถบีบ
บังคับรัสเซียและปูตินได้อย่างมีประสิทธิภาพในสงครามตัวแทนนี้ ซึ่งแน่นอนว่าสหรัฐอเมริกาต้อง
ขอขอบคุณยูเครนที่ทำหน้าที่ของตนเองในสงครามตัวแทนนี้ได้เป็นอย่างดีโดยที่สหรัฐอเมริกาและ
พันธมิตรสามารถทำให้ปูตินต้องกลายไปอยู่ฝั่งที่แทบจะทุกประเทศทั่วโลกไม่ให้การสนับสนุนในความ
ขัดแย้งนี้ในขณะที่สหรัฐอเมริกาก็รับบทพระเอกที่จะช่วยเหลือประเทศที่อ่อนแอกว่าและช่วยเหลือ
โลกที่ได้รับผลกระทบจากสงครามในครั้งนี้แทน

4.1.4 แนวโน้มความเสี่ยงจากรัสเซียต่อสหรัฐอเมริกालังจากสหรัฐอเมริกาทอนกอง กำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

จากการศึกษาผลประโยชน์แห่งชาติของรัสเซียในมุมมองของสหรัฐอเมริกา ท่าที
ของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและรัสเซียต่อสถานการณ์ในอัฟกานิสถานและใน
ภูมิภาค บทวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายแหล่ง สงครามรัสเซีย-ยูเครนที่กำลังดำเนินไป
อย่างยืดเยื้อและยังไม่มีทีท่าว่าจะจบสิ้น รวมถึงขีดความสามารถทางทหารของรัสเซียที่ถูกลดทอนลง
เรื่อย ๆ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในปัจจุบันรัสเซียยังไม่มีความเสี่ยงหรือเป็นภัยคุกคามทางตรงที่
เป็นอันตรายต่อสหรัฐอเมริกามากนัก เนื่องจากในขั้นต้นรัสเซียมองการถอนกองกำลังทั้งหมดของ
สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 เป็นสิ่งที่น่ากังวลใจเนื่องด้วย
สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ไม่แน่นอนโดยที่สถานการณ์ยังสามารถพัฒนาไปสู่จุดใดก็ได้
โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วสิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัสเซียและภูมิภาค ปัญหาผู้ลี้ภัย การ
หลั่งไหลของยาเสพติดเข้าประเทศ และการเติบโตของกลุ่มก่อการร้ายหัวรุนแรง ในขณะที่ปูตินและตัว
แสดงทางการเมืองของรัสเซียต่างก็ชี้ให้เห็นถึงความอ่อนแอของสหรัฐอเมริกาสู่การดำเนินนโยบาย

เช่นนี้ แต่การดำเนินการตอบสนองของรัสเซียโดยส่วนมากนั้นได้พุ่งเป้าไปที่การให้ความมั่นใจต่อประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคโดยมีเป้าหมายประสงค์เพื่อใช้อิทธิพลของรัสเซียในการจัดการกับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ดังนั้น ในปัจจุบันรัสเซียมีข้อกังวลใจด้านความมั่นคงของประเทศตนและภูมิภาคเป็นหลักอย่างแน่นอน รัสเซียจะพยายามทุกวิถีทางที่จะขัดขวางและป้องกันภัยคุกคามไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตามจากประเทศใกล้เคียงมิให้เข้ามาสู่ประเทศตนและภูมิภาค นอกจากนี้การที่รัสเซียมีการบรรทัดพันกับยูเครนอยู่ในปัจจุบันทำให้รัสเซียต้องระดมสรรพกำลังส่วนใหญ่ไปทุ่มให้กับความขัดแย้งที่กำลังดำเนินไปด้วย ทั้งนี้ ในสงครามครั้งนี้ยูเครนมีสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ให้การสนับสนุนอยู่ ดังนั้นการที่รัสเซียจะเอาชนะยูเครนและหาทางทำให้สงครามครั้งนี้จบลงโดยที่ผลดีตกมาอยู่ฝ่ายรัสเซียนั้นยังมีความยากลำบากขึ้นไปอีก และในขณะเดียวกันสงครามตัวแทนที่ยืดเยื้อกับยูเครนที่มีพื้นที่ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกาหนุนหลังอยู่นี้ยิ่งทำให้ขีดความสามารถทางด้านการทหารและเศรษฐกิจของรัสเซียที่จะใช้แข่งขันในระดับโลกถูกลดทอนลงไปทุกวันทั้งทางตรงและทางอ้อม ยิ่งไปกว่านั้น รัสเซียยังไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับสงครามในหลาย ๆ แนวรบได้พร้อมกันอย่างแน่นอนเนื่องด้วยข้อจำกัดด้านขีดความสามารถทางทหาร กำลังพล งบประมาณ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ฯลฯ ดังนั้น ผู้วิเคราะห์จึงมองว่ารัสเซียจึงยังไม่เป็นภัยคุกคามทางตรงที่เป็นอันตรายต่อสหรัฐอเมริกามากเท่าใดนักปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสะสมกำลังอาวุธเพื่อแข่งขันกัน (Arms Race) หรือในรูปแบบอื่น ๆ อันอาจจะนำไปสู่ Thucydides Trap ยิ่งไม่น่าเป็นไปได้อย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม เมื่อมองบริบททั้งหมดนี้ประกอบกับทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) ผู้วิจัยวิเคราะห์เพิ่มเติมว่าความเสี่ยงของรัสเซียที่อาจจะมีต่อสหรัฐอเมริกาในภายภาคหน้าเป็นเรื่องที่เป็นไปได้อย่างมาก ในอนาคตข้างหน้ามีความเป็นไปได้ว่ารัสเซียอาจมีนโยบายในการทำงานและมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มภูอลิบานโดยการเป็นพันธมิตรร่วม (Alliances) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงยุค 1980 รัสเซียเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีในอัฟกานิสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์กับกลุ่มหัวรุนแรงต่าง ๆ ดังนั้นปูดินอาจจะเล็งเห็นว่าการเข้าปะทะกับกลุ่มภูอลิบานในปัจจุบันเพื่อยับยั้งการให้ที่พักพิง การผลิตและส่งออกผู้ก่อการร้าย อันจะก่อให้เกิดปัญหาการค้ายาเสพติดข้ามชาติและปัญหาผู้ลี้ภัย ที่เคลือบแคลงใจว่าอาจจะเกิดขึ้น อาจไม่ส่งผลดีและอาจประสบกับความพ่ายแพ้อีกครั้ง รวมถึงอาจไม่สามารถยับยั้งและขัดขวางกลุ่มภูอลิบานให้กระทำการเช่นนั้นได้อยู่ดี แต่หากรัสเซียเลือกเป็นพันธมิตรร่วมกับกลุ่มภูอลิบาน รัสเซียจะได้รับผลประโยชน์หลักสองทางด้วยกันคือ หนึ่ง ในฐานะประเทศเพื่อนบ้านของอัฟกานิสถานและผู้รับประกันความมั่นคงในภูมิภาค การเป็นพันธมิตรร่วมกับกลุ่มภูอลิบานโดยมีข้อตกลงที่พึงพอใจกันทั้งสองฝ่ายจะช่วยป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงและภัยคุกคามด้านความมั่นคง เช่น ภัยคุกคามจากกลุ่มหัวรุนแรง การค้ายาเสพติดข้ามชาติ วิกฤติการณ์ผู้ลี้ภัย เป็นต้น การมีกลุ่มก่อการร้ายในอัฟกานิสถานอาจหมายถึงความเป็นไปได้ที่กลุ่มก่อการร้ายเหล่านี้จะสร้างผลเสียต่อรัสเซีย ไม่ว่าจะจากใน

อัฟกานิสถานเองหรือการที่ผู้ก่อการร้ายหลังโหลเข้าสู่รัสเซียและสร้างความเสียหายต่อรัสเซียจากภายในมากขึ้น รวมถึงประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคด้วย ในประเด็นนี้นอกจากจะส่งผลดีต่อรัสเซียและภูมิภาคในด้านความมั่นคงแล้ว รัสเซียจะยังมีภาพลักษณ์ในด้านบวกต่อพันธมิตรในภูมิภาคว่ามีบทบาทในฐานะผู้รับประกันด้านความมั่นคงที่มากขึ้นและสามารถเป็นที่พึ่งต่อประเทศอื่น ๆ ได้ และสอง การเป็นพันธมิตรร่วมกับกลุ่มภูอลิบานจะช่วยรัสเซียถ่วงดุลมิให้สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคยูเรเชียได้อีกต่อไปหรือมากยิ่งขึ้นไปกว่านี้ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเคยมีประสบการณ์มาแล้วว่าพวกเขาไม่สามารถเอาชนะหรือมีอิทธิพลเหนือแม้แต่กลุ่มภูอลิบานที่ไม่มีอาวุธยุทโธปกรณ์เทคโนโลยีขั้นสูงเทียบเท่าตนเองในประเทศเล็ก ๆ อย่างอัฟกานิสถานได้ นอกจากนี้ รัสเซียมีประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเป็นพันธมิตรอยู่แล้วมากมายเนื่องจากประเทศเหล่านั้นต้องพึ่งพารัสเซีย ถึงแม้ว่าจะเกิดความลังเลใจไปบ้างอันเป็นผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน แต่ท้ายที่สุดแล้วด้วยอิทธิพลของภูมิรัฐศาสตร์ประเทศเหล่านี้ยังต้องพึ่งพามหาอำนาจในภูมิภาคมากกว่าสหรัฐอเมริกาที่มีที่ตั้งอันไกลโพ้นอยู่ดี ด้วยพันธมิตรที่มากมายและหากรัสเซียร่วมมือกับกลุ่มภูอลิบานเพิ่มเติมเข้าไปอีก สหรัฐอเมริกาจะเกิดความไม่แน่ใจและลังเลใจในการที่จะตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ก็ตามในภูมิภาคนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ รัสเซียอาจใช้ห้วงระยะเวลาดังกล่าวนี้นในการฟื้นฟูประเทศและพัฒนาประเทศให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งได้ในภายภาคหน้าเมื่อสงครามกับยูเครนยุติลง

ในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ แน่นอนว่าหากสหรัฐอเมริกาไม่สามารถเข้าควบคุมหรือมีอำนาจเหนือยูเรเชียได้ สหรัฐอเมริกาจะไม่สามารถมีสถานะการเป็นเจ้าผู้ครองโลก (Global Hegemony) ได้และโลกใบนี้จะไม่เป็นโลกที่มีมหาอำนาจเพียงขั้วเดียว (Unipolar World) ที่สหรัฐอเมริกาเคยมีอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จอย่างที่สหรัฐอเมริกาเคยเข้าใจอีกต่อไป สิ่งที่จะตามมาอาจเป็นสิ่งที่รัสเซีย (และอาจหมายถึงจีน) ต้องการนั่นก็คือการเปลี่ยนระเบียบโลก (World Order) คือการที่จะทำให้โลกใบนี้กลายเป็นโลกที่มีมหาอำนาจหลายขั้ว (Multipolar World) โดยอาจมีสหรัฐอเมริกา รัสเซีย และจีน เป็นประเทศมหาอำนาจหลักในการขับเคลื่อนโลกใบนี้ต่อไปในอนาคตนั่นเอง

4.2 จีน

ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา มหาอำนาจหลายส่วนเช่น มองโกล สหราชอาณาจักร รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา/องค์การนาโต้ ได้เคยพยายามที่จะเข้าควบคุมและยึดครองอัฟกานิสถาน แต่พวกเขาเหล่านั้นต้องประสบกับความล้มเหลวและอัฟกานิสถานจึงได้ชื่อว่าเป็น “สุสานแห่งจักรวรรดิทั้งหลาย” (Graveyard of Empires) (Bearden, 2001) ในทางตรงกันข้าม จีนมีวิธีการเข้าหา

อัฟกานิสถานที่ไม่เหมือนใครที่ผ่านมาโดยใช้หลักการในการไม่แทรกแซง ทุกฝ่ายต่างได้รับชัยชนะ (Win-win situation) และการแสวงความร่วมมือกับอัฟกานิสถาน ทั้งนี้ จีนไม่ต้องการเห็นอัฟกานิสถานถูกใช้เป็นสถานที่หลบภัยและพียงพียงของกลุ่มผู้ก่อการร้ายเช่นกันกับประเทศอื่น ๆ เพื่อผลลัพธ์ในระยะยาวจีนได้เลือกใช้วิธีการทางทูตและการพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์ของตนในอัฟกานิสถาน โดยใน ค.ศ. 2014 จีนได้แต่งตั้งผู้แทนพิเศษประจำอัฟกานิสถานในความพยายามที่จะ “เพิ่มการติดต่อสื่อสารกับอัฟกานิสถานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และปกป้องสันติภาพ เสถียรภาพและการพัฒนาของอัฟกานิสถานและภูมิภาคอย่างยั่งยืน” (Huasheng, 2016)

ในด้านความสัมพันธ์ของจีนกับสหรัฐอเมริกา ทั้งสองประเทศมีการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ที่ดำเนินต่อเนื่องมาเป็นเวลานานหลายปี โดยเฉพาะในช่วงหลังที่จีนมีการผงาดขึ้นมาท้าทายสหรัฐอเมริกาในระดับโลกมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในกรณีของอัฟกานิสถาน เมื่อสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 หลายฝ่ายต่างตั้งคำถามว่าผู้นำของทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนจะตัดสินใจดำเนินการระหว่างกันต่อไปอย่างไร ทั้งสองประเทศจะมีการเผชิญหน้ากันอย่างเปิดเผยมากขึ้นเพื่อมีอิทธิพลเหนืออัฟกานิสถานและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเพื่ออำนาจที่เพิ่มมากขึ้นหรือไม่ หรือทั้งสองประเทศจะควบคุมความทะเยอทะยานของตนเองไว้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์อื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและประเทศอื่นอีกหลายประเทศได้ ทั้งนี้ สิ่งที่ปรากฏออกมาในปัจจุบันนั้นดูไม่ค่อยสวยงามและน่าจรรโลงใจเท่าใดนัก สหรัฐอเมริกาและจีนต่างตกอยู่ในสถานะที่ตนเองรู้สึกไม่มั่นคงจึงสะสมอาวุธเพื่อป้องกันตนเอง (Security Dilemma) ต่างฝ่ายต่างมองกันและกันเหมือนเป็นศัตรูและมีความเห็นที่ขัดแย้งกันในแทบจะทุกประเด็นในทุกภูมิภาคของโลก นอกจากนี้ต่างฝ่ายต่างก็พยายามเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างอิทธิพลและปิดกั้นเส้นทางต่าง ๆ ทั้งทางบกและทางทะเลเพื่อเป็นการควบคุมจุดยุทธศาสตร์มิให้อีกฝ่ายสามารถเข้าถึงเส้นทางและทรัพยากรสำคัญในบริเวณต่าง ๆ ได้ การกระทำเช่นนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเหล่าผู้นำของทั้งจีนและสหรัฐอเมริกต่างก็มีความมั่นใจ (ที่อาจจะมากเกินไป) ว่าตนเองจะสามารถควบคุมผลที่ตามมาจากการกระทำของตนเองได้และอาจประเมินความเสี่ยงในการตัดสินใจของตนเองต่ำเกินไป

4.2.1 ผลประโยชน์แห่งชาติของจีน

จากหนังสือ The U.S. Army in Asia, 2030-2040 ของเทอร์เรนซ์ เคลลี (Terrence K. Kelly) และคณะ มีการศึกษาถึงผลประโยชน์แห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติของจีนโดยมีรายละเอียดว่าในห้วงหลายปีที่ผ่านมาประเด็นเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติของจีนถูกอภิปรายอย่างเปิดเผยมากขึ้นในวงกว้างรวมไปถึงการให้คำนิยามถึงผลประโยชน์แห่งชาติออกมาอย่างแน่ชัดโดย

หลายฝ่าย ทั้งนี้ คำนิยามดังกล่าวถูกกำหนดออกมาแตกต่างกันโดยผู้นำจีนหลายท่าน แต่ไม่ว่าจะเป็นคำนิยามใด ทุกคำนิยามนั้นจะมีเป้าประสงค์ 3 ข้อดังต่อไปนี้ (Kelly et al., 2014)

- 1) การปกป้องรักษาระบบการปกครองพื้นฐานและความมั่นคงแห่งชาติ (กล่าวคือ การรักษากฎเกณฑ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน)
- 2) การปกป้องอำนาจอธิปไตยของชาติและบูรณภาพแห่งดินแดน
- 3) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง

ผลประโยชน์แห่งชาติหลักเหล่านี้สอดคล้องกับแถลงการณ์ด้านยุทธศาสตร์รวมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ของจีนที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับการอยู่รอดของระบอบการปกครอง ความมั่นคงในประเทศ และการเติบโตของเศรษฐกิจ ดังเช่นเมื่อครั้งที่จีนได้รับการตำหนิจากนานาประเทศและได้รับความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากในการยับยั้งเหตุการณ์ประท้วงที่จัตุรัสเทียนอันเหมินใน ค.ศ. 1989 อันเป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรักษาความมั่นคงของระบอบการปกครองเป็นลำดับแรก ในปัจจุบันการให้ความสำคัญนั้นได้ถูกแสดงออกมาในรูปแบบของการตรวจสอบและการปิดกั้นสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ไปจนถึงการปกป้องบรรทัดฐานอธิปไตยของจีนอย่างเหนียวแน่นในการออกแถลงการณ์ต่อนานาชาติ โดยรวมไปถึงรูปแบบการออกเสียง (Voting pattern) ในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

ในปัจจุบัน การอภิปรายถึงผลประโยชน์แห่งชาติของจีนด้านบูรณภาพแห่งดินแดนอย่างเป็นทางการได้จำกัดอยู่เพียงประเด็นของทิเบต ชินเจียง และไต้หวัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวและเป็นปัญหายืดเยื้อมาอย่างยาวนาน ทิเบตและซินเจียงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลจีนและไม่มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสงครามระหว่างรัฐหรือความท้าทายที่รุนแรงจากประเทศอื่นตราบใดที่จีนยังคงมีความมั่นคงและเศรษฐกิจจีนยังคงดีเช่นนี้อยู่ ทั้งนี้ ไต้หวันซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีได้ถูกควบคุมดูแลโดยรัฐบาลจีนได้ถูกจัดให้เป็นพื้นที่ที่อาจเป็นชนวนเหตุความรุนแรงจากประเทศอื่นได้มากที่สุด

การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหนึ่งในเป้าประสงค์หลักของจีนนับตั้งแต่เติ้ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) ได้ทำการปฏิวัติและเปิดประเทศให้มีความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ หลัง ค.ศ. 1978 เติ้งได้ปรับเปลี่ยนโฟกัสของนโยบายต่างประเทศจากการสนับสนุนการเคลื่อนไหวแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติและการต่อสู้ในระดับอุดมการณ์มาเป็นการส่งเสริมการค้ากับทุก ๆ ประเทศโดยไม่คำนึงถึงระบอบการปกครองของประเทศเหล่านั้น แถลงการณ์ต่าง ๆ ของนโยบายต่างประเทศของจีนในเวลาต่อมาได้นับย้ำถึงความสำคัญของสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคซึ่งถือเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย ในขณะที่จีนมีอำนาจมากขึ้นเรื่อย ๆ และประเทศเพื่อนบ้านของจีนก็ได้มีความระมัดระวังต่อจีนมากขึ้น จีนได้พยายามให้ความมั่นใจกับ

ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคโดยการแสดงออกว่าพัฒนาและความก้าวหน้าเหล่านี้เป็น “การผงาดขึ้นอย่างสันติของจีน” และ “สันติภาพและการพัฒนา”

โดยทั่วไป ธรรมชาติของจีนและสหรัฐอเมริกาไม่ค่อยสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันเท่าใดนัก สหรัฐอเมริกามีนโยบายหรือการกระทำหลายสิ่งหลายอย่างโดยมีพื้นฐานมาจากผลประโยชน์แห่งชาติของจีน โดยในความขัดแย้งที่มากมายระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกานั้น ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือประเด็นของอำนาจอธิปไตยของชาติ

4.2.2 นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออัฟกานิสถานหลังจากสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

จากการศึกษาของคณะผู้วิจัยในโครงการ China Monitor⁴ ผลการวิเคราะห์พบว่าหลังจากการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 รัฐบาลจีนได้พัฒนานโยบายใหม่ในการดำเนินความสัมพันธ์กับอัฟกานิสถานโดยมีทั้งหมด 5 ข้อหลักด้วยกัน ได้แก่ 1) การยอมรับการปกครองของกลุ่มฏอลิบานในกิจการต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานตามความเป็นจริงและด้วยความระมัดระวัง 2) การป้องกันมิให้อัฟกานิสถานกลับกลายเป็นที่พิภพของผู้ก่อการร้ายอีกครั้ง 3) การอำนวยความสะดวกทางการเมืองอย่างทั่วถึง (Inclusive Politics) ในอัฟกานิสถาน 4) การแสดงให้เห็นถึงระดับความสนใจด้านมนุษยธรรมที่เพิ่มมากขึ้น และ 5) การสร้างความอับอายให้แก่สหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตกในการละทิ้งความรับผิดชอบในอัฟกานิสถาน โดยข้อแรกเป็นข้อที่ดำเนินต่อเนื่องมาจากนโยบายในอดีตและในปัจจุบันมีการเพิ่มความเร่งด่วนมากขึ้น และข้อห้าเป็นข้อที่ส่วนหนึ่งมีความมุ่งหมายที่จะสร้างความชอบธรรมให้แก่การวิพากษ์วิจารณ์ของจีนถึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่เป็นการแทรกแซงประเทศอื่น พร้อมทั้งเป็นการกระตุ้นให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อการฟื้นฟูอัฟกานิสถานหลังจากการถอนกองกำลังทั้งหมด

ปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายของจีนต่ออัฟกานิสถานในปัจจุบันหลังจากการถอนตัวของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคจีนเจียงและแนวพรมแดนด้านทิศตะวันตกของจีน บทบาทของอัฟกานิสถานในยุทธศาสตร์โลกของจีน และการแข่งขันเกมการเมืองระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา โดยปัจจัยที่สามเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ทำให้จีนเกิดการเปลี่ยนแปลง

⁴ China Monitor เป็นโครงการของสถาบันวอร์ซอ (Warsaw Institute) โดยมีคณะทำงานระดับมัธยมศึกษา (Think Tank) ทำการศึกษาวิเคราะห์นโยบายด้านเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศของจีนและมีจุดมุ่งหมายเพื่อการคาดการณ์ผลลัพธ์ของนโยบายของจีนต่อเศรษฐกิจโลก สหภาพยุโรป และประเทศในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก

นโยบายใหม่ นอกจากนี้ มูลค่าทางเศรษฐกิจของอัฟกานิสถานในด้านของทรัพยากรธรรมชาติอาจนับเป็นปัจจัยที่สี่ได้ แต่ก็ยังคงความสำคัญที่น้อยกว่าสามปัจจัยแรกและยังมีปัจจัยขับเคลื่อนหลักของนโยบายของจีน (Zhang, 2022) ทั้งนี้ ผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์ของจีนในอัฟกานิสถานคือการป้องกันมิให้อัฟกานิสถานเป็นสนามแห่งการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์; การป้องกันมิให้อัฟกานิสถานกลับไปตกอยู่ในวงโคจรของชาติตะวันตก; และการส่งเสริมเสถียรภาพเพื่อป้องกันมิให้อัฟกานิสถานกลับไปเป็นสถานที่พักพิงแก่กลุ่มหัวรุนแรงและกลุ่มก่อการร้ายอีกครั้ง

4.2.3 ท่าทีของจีนต่อการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

หลังจากเหตุการณ์ 9/11 ผลประโยชน์ของจีนในอัฟกานิสถานได้มีความเข้มข้นมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกไปแล้วใน ค.ศ. 2021 เนื่องจากการตัดสินใจดำเนินนโยบายดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพในเอเชียกลาง ปากีสถาน และตะวันออกกลางในระยะยาว และอาจกระทบต่อความมั่นคงตามแนวพรมแดนของจีน ทั้งนี้ ผลกระทบเหล่านี้อาจขยายวงกว้างออกไปถึงโครงการเส้นทางสายไหม (Belt and Road Initiative - BRI) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ริเริ่มโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ใน ค.ศ. 2013 ด้วย ดังนั้นสำหรับจีนแล้ว เป้าประสงค์หลักในอัฟกานิสถานคือการมีรัฐบาลอัฟกันที่มีเสถียรภาพมากพอที่จะสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมั่นคงทั้งในประเทศและกับต่างประเทศ นอกจากนี้การมีประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่โดนแทรกแซงหรือถูกมองว่าเป็นรัฐนอกคอก (Pariah State) นั้นจะเป็นประโยชน์แก่จีนเองทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า

1) ข้อกังวลด้านความมั่นคง

ในอดีตถึงปัจจุบัน จีนมีความระมัดระวังต่ออัฟกานิสถานมาโดยตลอด เนื่องจากมีความกังวลใจว่าความไม่มั่นคงในอัฟกานิสถานอาจส่งผลกระทบต่อเขตซินเจียงของจีนซึ่งมีประชากรที่เป็นชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยในช่วงสิบปีที่ผ่านมา รัฐบาลจีนจำเป็นต้องดูแลและควบคุมเขตซินเจียงเพิ่มมากขึ้นเนื่องด้วยเหตุผลนี้ หนึ่งในเหตุผลที่จีนสนับสนุนสงครามของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานที่เริ่มต้นขึ้นใน ค.ศ. 2001 คือความเคลื่อนไหวของกลุ่มติดอาวุธในอัฟกานิสถานที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของจีน การดำรงอยู่ของกองกำลังของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานส่วนหนึ่งถือเป็นการอำนวยความสะดวกเนื่องจากเป็นการลดทอนภัยคุกคามด้านความมั่นคงต่อประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาครวมถึงจีนให้ลดน้อยลง แต่ในขณะเดียวกัน การดำรงอยู่ของกองกำลังสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานก็เป็นภัยคุกคามต่อจีนและผลประโยชน์ของจีนในอัฟกานิสถานด้วยเช่นกัน

แอนดรูว์ สมอล (Andrew Small) ผู้เชี่ยวชาญด้านบทบาทของจีนในเอเชียใต้ และเอเชียกลางจากองค์กร German Marshall Fund (GMF) ในการอภิปรายหัวข้อ “After the Withdrawal: China’s interests in Afghanistan” ของสภายุโรปด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ. 2021 ได้กล่าวว่า

เป็นที่เข้าใจกันว่าการดำรงอยู่ของกองกำลังของสหรัฐอเมริกา
เป็นภัยคุกคามด้านภูมิรัฐศาสตร์เหมือนกับการดำรงอยู่ของกองทัพ
โซเวียตในยุค 1980 แต่จีนคงเริ่มมองเห็นชัดขึ้นแล้วว่ามันน่าจะแย่
น้อยกว่า[การไม่มีอยู่ของกองกำลังสหรัฐอเมริกา]

(Glaser & Small, 2021)

เมื่อสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 ความกังวลของจีนปัจจัยแรกและถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือความกังวลในด้านความมั่นคง เหนือสิ่งอื่นใดจีนได้โฟกัสไปที่ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและการแบ่งแยกดินแดนของชาวอุยกูร์ที่มีความมั่นคงภายในและเสถียรภาพของเขตซินเจียงและในประเทศ รวมถึงความกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงตามแนวชายแดนอันกว้างใหญ่ไพศาลทางด้านทิศตะวันตกของประเทศ เขตซินเจียงเป็นเขตที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุดของจีนโดยคิดเป็นหนึ่งในหกของผืนแผ่นดินจีนโดยมีพรมแดนติดกับปากีสถาน อัฟกานิสถาน ทาจิกิสถาน คาซัคสถาน และคีร์กีซสถาน ประเทศเหล่านี้สามารถถูกใช้เป็นแหล่งผลิตและพักพิงแก่กลุ่มก่อการร้ายอุยกูร์ได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ อัฟกานิสถานได้กลายมาเป็นแหล่งภัยคุกคามเนื่องจากกระบอบกฏอิลบานได้เคยช่วยเหลือให้ที่พักริพพิงแก่กลุ่มก่อการร้ายอุยกูร์ในอดีตรวมถึงขบวนการอิสลามตุรกีสถานตะวันออก (East Turkistan Islamic Movement – ETIM) และอนุญาตให้พวกเขาเหล่านั้นสามารถเข้าค่ายการก่อการร้ายที่เป็นเครือข่ายของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ด้วย

ความสัมพันธ์ของกลุ่มกฏอิลบานกับขบวนการอิสลามตุรกีสถานตะวันออกและผู้สืบทอดตำแหน่งอย่าง “พรรคอิสลามแห่งตุรกีสถาน” (Turkistan Islamic Party) มีความต่อเนื่องมาตั้งแต่ยุค 1990 พวกเขาได้สร้างค่ายฝึกหลายแห่งในอัฟกานิสถานนับตั้งแต่มีการต่อสู้ (Jihad) กับสหภาพโซเวียตในความพยายามที่จะเข้ายึดครองประเทศ และความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงมีความแข็งแกร่งหลังจากที่กลุ่มกฏอิลบานได้เข้าควบคุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 1996 สิ่งที่ทำให้ความกังวลของจีนเพิ่มมากขึ้นคือ ใน ค.ศ. 2020 สหรัฐอเมริกาได้ถอนขบวนการอิสลามตุรกีสถานตะวันออกออกจากรายชื่อองค์กรก่อการร้ายของกระทรวงการต่างประเทศ หลังจากก่อนหน้านี้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ขึ้นบัญชีรายชื่อนี้เมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2002 เนื่องจากองค์กรนี้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะฮ์ จีนได้มองว่าองค์กรนี้อาจมีการเพิ่ม

ทรัพยากรด้านการส่งกำลังบำรุงและการเงิน กำลังคน และอาวุธให้เพิ่มมากขึ้นนับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาได้ถอนรายชื่่ออกจากรายการใน ค.ศ. 2020

จากการพูดคุยทางโทรศัพท์กับแอนโทนี บลิงเคน (Antony Blinken) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 2021 หวัง อี้ (Wang Yi) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมาเมื่อเขาวิพากษ์วิจารณ์การกระทำดังกล่าวของคณะบริหารของทรัมป์ โดยหวัง อี้ ได้บอกกับบลิงเคนว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการแสดงถึง “ความสองมาตรฐาน...ต่อประเด็นการต่อต้านการก่อการร้าย” และสหรัฐอเมริกาควร “เปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติและกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัฟกานิสถาน” (Embassy of the People's Republic of China in Mongolia, 2021) ทั้งนี้ รายงานของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติฉบับหนึ่งแสดงให้เห็นว่าขบวนการอิสลามศูรกีสถานตะวันออกมีได้ดำรงอยู่และทำการปฏิบัติการแคในอัฟกานิสถานเพียงเท่านั้น หากยังมีแผนการข้ามชาติ (Transnational agenda) อีกด้วย

เอกอัครราชทูตเจิ้ง ชวง (Geng Shuang) รองผู้แทนถาวรจีนประจำสหประชาชาติกล่าวถึงสถานการณ์ในอัฟกานิสถานต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 2021 ว่าองค์กรก่อการร้ายหลายองค์กร เช่น กลุ่มไอเอส กลุ่มอัลกออิดะฮ์ รวมถึงขบวนการศูรกีสถานตะวันออก ได้รวมตัวกันและเสริมสร้างขีดความสามารถของตนเองขึ้นมาในอัฟกานิสถาน ซึ่งสิ่งนี้เป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงต่อสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคและระดับโลก พร้อมทั้งกล่าวว่า (Shuang, 2021 อ้างถึงใน Xinhua, 2021)

*อัฟกานิสถานต้องไม่กลับไปเป็นสวรรค์สำหรับผู้ก่อการร้ายอีก
ประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องยึดมั่นอย่างหนักแน่นสำหรับ
แนวทางด้านการเมืองใด ๆ ก็ตามในอนาคตของอัฟกานิสถาน*

*ทุกประเทศควรทำตามหน้าที่ของตนตามกฎหมาย
ระหว่างประเทศและข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่ง
สหประชาชาติ ทำงานร่วมกันในการจัดการกับการก่อการร้ายใน
ทุกรูปแบบ และกระทำการด้วยความแน่วแน่เพื่อป้องกันมิให้
องค์กรก่อการร้าย เช่น กลุ่มไอเอส กลุ่มอัลกออิดะฮ์ และ
ขบวนการอิสลามศูรกีสถานตะวันออกสามารถแสวงประโยชน์จาก
ความโกลาหล [ในอัฟกานิสถาน] ครั้งนี้ได้*

นอกจากนี้ ดีเพนดรา ซิงห์ ฮูดา (Deependra Singh Hooda) อดีตผู้บัญชาการกองกำลังของอินเดียในแคชเมียร์ยังได้กล่าวกับ Washington Post ว่าการหวนกลับคืนสู่อำนาจของกลุ่มกฏอลิบันใน ค.ศ. 2021 เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่กลุ่มติดอาวุธที่มีฐานที่ตั้งในปากีสถาน เช่น กลุ่มลัซการ์-รี-ตออิบะฮ์ (Lashkar-e-Taiba) กลุ่ม ไชซ์-เอ-มุฮัมมัด (Jaish-e-Mohammed) และกลุ่มกฏอลิบันในปากีสถาน โดยสิ่งนี้ทำให้กลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ รู้สึกว่าตนเองมีอำนาจมากขึ้นและส่งผลให้มีการใช้ความรุนแรงมากขึ้นในบริเวณแคชเมียร์ไปจนถึงเขตซินเจียงด้วย

หนึ่งเดือนหลังจากที่กลุ่มกฏอลิบันเข้ายึดครองกรุงคาบูล องค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) ได้จัดการประชุมขึ้นในกลางเดือนกันยายน ค.ศ. 2021 โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง (Xi Jinping) ของจีน ได้เน้นย้ำว่า (Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Uganda, 2021a)

เราต้องทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อยืนยันหยึดต่อความมั่นคงร่วมของเรา เราต้องแสวงหาความมั่นคงร่วมที่สมบูรณ์แบบ ยั่งยืน และแข็งแกร่งในการต่อต้าน ‘พลังแห่งความชั่วร้าย 3 ประการ’ อันได้แก่ การก่อการร้าย การแบ่งแยกดินแดน และการมีแนวคิดสุดโต่ง ซึ่งรวมถึงขบวนการอิสลามทรกีสถานตะวันออกด้วย

นอกเหนือไปกว่านั้นจีนได้พิจารณาและเล็งเห็นแล้วว่าการเข้ามาของกลุ่มกฏอลิบันยังจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของภูมิภาคบาดัคชาน (Badakhshan) ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บนพรมแดนของเขตซินเจียงอาจเป็นความเสี่ยงที่พื้นที่นี้อาจถูกใช้เป็นที่พักพิงของกลุ่มหัวรุนแรงแบ่งแยกดินแดนของมุสลิมอุยกูร์ ประเด็นนี้กระตุ้นให้จีนต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มกฏอลิบันและพยายามดำเนินการประสานเพื่อพบปะพูดคุยกับพวกเขาโดยมีจุดมุ่งหมายในการประสานด้านความมั่นคงในอนาคต (Zreik, 2021)

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับจีน มุฮัมมัด นาอิม (Muhammad Naim) โฆษกของกลุ่มกฏอลิบันได้ให้คำมั่นสัญญาระหว่างการให้สัมภาษณ์กับ Al Jazeera TV ใน ค.ศ. 2021 ว่า (Reuters, 2021) “เราจะไม่ให้ใครมาใช้ดินแดนของอัฟกานิสถานเพื่อทำร้ายผู้อื่นไม่ว่าใครก็ตาม และเราไม่ต้องการทำร้ายผู้อื่นด้วย”

วันที่ 25 มีนาคม ค.ศ. 2022 หวัง เหวินปิน (Wang Wenbin) โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีน กล่าวในการแถลงข่าวว่า

คุณหวัง มন্ত্রীแห่งรัฐ ได้เน้นย้ำว่าขบวนการอิสลามตุรกีสถาน
ตะวันออกเป็นองค์กรก่อการร้ายที่มีรายชื่อในคณะมนตรีความ
มั่นคงแห่งสหประชาชาติและถูกกำหนด ให้เป็นองค์กรก่อการ
ร้าย] โดยรัฐบาลจีนตามกฎหมาย เราหวังว่าอัฟกานิสถานจะ
สามารถทำตามคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้อย่างจริงจังและใช้มาตรการ
ที่ได้ผลในการจัดการกับขบวนการอิสลามตุรกีสถานตะวันออกและ
กลุ่มก่อการร้ายอื่น ๆ

(Wenbin, 2022)

และในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 2022 ที่เมืองดูชานเบ (Dushanbe) เมือง
หลวงของทาจิกิสถาน หวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้กล่าวถึงกลุ่มฏอลิ
บานว่ากลุ่มฏอลิบานควรขีดเส้นกำหนดอย่างชัดเจนกับกลุ่มก่อการร้ายทุกกลุ่ม และนำพา
อัฟกานิสถานกลับคืนสู่การเมืองกระแสหลักพร้อมกับทัศนคติที่มีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและ
ประชาชน (Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Uganda,
2021b)

ในปัจจุบันแน่นอนว่าจีนจะมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นในอัฟกานิสถาน โดยม
ีความเป็นไปได้ว่าหากสถานการณ์ทางการเมืองมั่นคง จีนอาจมีการลงทุนที่มากขึ้นในด้านเศรษฐกิจกับ
อัฟกานิสถาน แวนดา เฟลบบ-บราวน์ (Vanda Felbab-Brown) นักวิจัยอาวุโสจากสถาบันบรูคกิ้งส์
ได้กล่าวกับสำนักข่าว VOA ว่า (Felbab-Brown, 2022 อ้างถึงใน Noorzai, 2022)

ผลประโยชน์ของจีนในอัฟกานิสถานหลัก ๆ ยังคงเป็นประเด็น
เรื่องความมั่นคงและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันมิให้กลุ่มใด ๆ
ก็ตามบุกทะลวงเข้ามาในเขตพื้นที่ของชาวอุยกูร์ของจีน

เฟลบบ-บราวน์ยังได้เพิ่มเติมอีกว่าจีนมิได้กังวลเพียงแต่เรื่องการใช้ความรุนแรง
ในเขตพื้นที่ชาวอุยกูร์เท่านั้น แต่ยังรวมถึง “ความปลอดภัยของการลงทุนของโครงการเส้นทางสาย
ไหม” ในเอเชียกลางและปากีสถานด้วย

2) โอกาสด้านเศรษฐกิจ

จากการให้สัมภาษณ์ของ ดร.ศราวุฒิ อารีย์ แก่ผู้วิจัยในวิธีการที่จีนเข้าหา
อัฟกานิสถานนั้น ดร.ศราวุฒิ กล่าวว่า

วิธีการที่จีนและสหรัฐอเมริกาเข้าหาอัฟกานิสถานนั้นมีความแตกต่างกัน ในขณะที่สหรัฐอเมริกามองอัฟกานิสถานในแง่มุมด้านความมั่นคงเป็นหลัก จีนกลับมองอัฟกานิสถานในแง่มุมด้านการค้าและการพัฒนาอย่างที่มีมองประเทศอื่น ๆ ในโลก ซึ่งวิธีการเช่นนี้ของจีนแน่นอนว่าเป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ มากกว่าและได้รับการตอบรับที่ดีจากอัฟกานิสถานมากกว่า ส่วนการที่จีนจะใช้โอกาสด้านเศรษฐกิจบังหน้าและมีวาระซ่อนเร้น [Hidden agenda] หรือไม่นั้นไม่อาจทราบได้

(ศราวุฒิ อารีย์, 2566)

นักวิเคราะห์และผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายต่างมีความเห็นตรงกันว่าจีนจะไม่ตกหลุมพรางของการนำกองกำลังทหารเข้าสู่อัฟกานิสถาน แต่จะมุ่งโฟกัสไปที่การเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารทางการเมืองและโครงการด้านเศรษฐกิจกับอัฟกานิสถานให้เพิ่มมากขึ้นแทน เพราะอัฟกานิสถานเป็นประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ต่อโครงการเส้นทางสายไหมและเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจของจีน และจีนต้องการสิ่งที่อยู่ภายใต้พื้นแผ่นดินของอัฟกานิสถานซึ่งอุดมไปด้วยแหล่งแร่ธาตุได้แก่ ทองแดง เหล็ก กำมะถัน บอไซด์ ลิเทียม และแร่หายาก ที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่งการที่กลุ่มกฏอิลบานอยู่ในอำนาจอาจเป็นภัยคุกคามต่อโครงการเส้นทางสายไหมของจีนเช่นกันถึงแม้ว่าจีนจะมีการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกกับกลุ่มกฏอิลบานก็ตาม

นับตั้งแต่การพบปะของเอกอัครราชทูตจีนกับมุลลอห์ อุมาร์ (Mullah Omar) ผู้นำกลุ่มกฏอิลบานที่เมืองกอนดาฮาร์ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2000 การลงทุนของจีนในอัฟกานิสถานได้เพิ่มสูงขึ้นหลายเท่าตัวอย่างมีนัยสำคัญ บริษัทสัญชาติจีนมากกว่า 100 บริษัทในลักษณะรัฐวิสาหกิจร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีการลงทุนในอัฟกานิสถานในหลายสาขาด้วยกัน เช่น การสำรวจแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ แหล่งทรัพยากรแร่ธาตุ การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และยุทธโศภณ์ทางทหาร ใน ค.ศ 2008 บริษัทสัญชาติจีน 2 บริษัทได้รับสัมปทานเหมืองแร่ในเหมืองที่มีชื่อว่า เมสไอนัค (Mis-e-Ainak) ซึ่งเป็นที่กล่าวขานกันว่าเป็นเหมืองแร่ทองแดงที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของโลก นอกจากนี้จีนยังได้มีการวางแผนโครงการที่จะสร้างถนนและทางรถไฟเชื่อมระหว่างเมืองเปชวาร์ (Peshawar) เมืองหลวงของแคว้นทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของปากีสถานกับกรุงคาบูลเมืองหลวงของอัฟกานิสถาน ดังนั้น การมีบทบาทและอิทธิพลของจีนในอัฟกานิสถานในอนาคตนั้นจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของจีนในการสร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันกับกลุ่มกฏอิลบานนั่นเอง

จีนมีความตั้งใจที่จะเชื่อมต่ออัฟกานิสถานเข้ากับทุกประเทศในภูมิภาคจากอินเดียสู่อิหร่านผ่านรางรถไฟและถนน และไม่มีความทะเยอทะยานในการที่เข้าปกครองอัฟกานิสถานเหมือนมหาอำนาจอื่น ๆ เนื่องจากจีนตระหนักถึงความสำคัญของอัฟกานิสถานเป็นอย่างดี เหยา จิง (Yao Jing) อดีตเอกอัครราชทูตจีนประจำอัฟกานิสถานได้กล่าวใน ค.ศ. 2016 ว่า “หากไม่มีการเชื่อมต่อกับอัฟกานิสถาน จีนจะไม่มีหนทางที่จะเชื่อมต่อเข้ากับ [ประเทศ] ที่เหลือบนโลกได้เลย” (Najafizada, 2016) และด้วยเหตุนี้เองจีนจึงได้ทำการวิ่งเต้น (Lobby) เพื่อเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคสำหรับการพัฒนาในอัฟกานิสถานให้เพิ่มมากขึ้น

ในการประชุมกับปากีสถานใน ค.ศ. 2022 หวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้กล่าวว่า (Yi, 2022 อ้างถึงใน Global Times, 2022)

เราจะดำเนินโครงการเส้นทางสายไหมร่วมกัน ขยายโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานไปสู่อัฟกานิสถาน และให้อัฟกานิสถานมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงระหว่างกัน

วันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 2022 หวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้พบปะกับ อามีร์ ข่าน มุฏตากี (Amir Khan Muttapi) รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอัฟกานิสถาน และเขาได้กล่าวว่าจีนมีความพร้อมที่จะขยายโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor – CPEC⁵) ไปสู่อัฟกานิสถานโดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเส้นทางสายไหม โดยเขากล่าวว่า (Yi, 2022 อ้างถึงใน Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, 2022)

จีนหวังที่จะผลักดันโครงการเส้นทางสายไหมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของอัฟกานิสถาน สนับสนุนการขยายโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานไปสู่อัฟกานิสถาน และแบ่งปันโอกาสด้านการพัฒนาของจีน [ให้แก่อัฟกานิสถาน]

⁵ โครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor – CPEC) เป็นส่วนหนึ่งของโครงการเส้นทางสายไหม (Belt and Road Initiative – BRI) ของจีนที่เริ่มขึ้นใน ค.ศ. 2013 โดยโครงการนี้เป็นการเชื่อมต่อท่าเรือกวาดาร์ (Gwadar) ของปากีสถานเข้ากับเมืองคัชการ์ในเขตซินเจียงของจีน

จากการให้สัมภาษณ์ของเรเชล รูดอล์ฟ (Rachael Rudolph) ผู้ช่วยศาสตราจารย์แห่งสถาบันเทคโนโลยีปักกิ่งที่จีนในช่วงปลาย ค.ศ. 2022 พบว่า จีนมีการลงทุนมหาศาลในโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานอันเป็นองค์ประกอบหลักของโครงการเส้นทางสายไหมของจีน อย่างไรก็ตามการก่อความไม่สงบในบาลูจิสถานและความเคลื่อนไหวของกลุ่มฏอลิบานในปากีสถาน (Tehrik-e-Pakistan – TTP) รวมถึงการถือกำเนิดขึ้นของกลุ่มไอซิสเค (Islamic State Khorasan Province – ISKP) ถือเป็นภัยคุกคามอันร้ายแรงต่อโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานรวมถึงประชาชนชาวจีนด้วย (Fazl-e-Haider, 2022) สำหรับจีนแล้ว ภัยคุกคามต่อโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานเป็นการเน้นย้ำว่าผลประโยชน์ของจีนในอัฟกานิสถานนั้นมีได้มีเพียงด้านความมั่นคงคือการปกป้องดินแดนอาณาเขตของตนเองเท่านั้นแต่ยังชัดเจนว่ามีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจด้วยอย่างแน่นอน เนื่องจากรัฐบาลจีนแสดงท่าทีว่าต้องการส่งเสริมความมั่นคงในอัฟกานิสถานและในภูมิภาคเพื่อป้องกันการลงทุน แรงงานและหุ้นส่วนของตนเองในอัฟกานิสถานมิให้เกิดความเสียหายด้วย

ในช่วงปลาย ค.ศ. 2022 จาวิด อะห์มัด กออีม (Javid Ahmad Qaem) อดีตเอกอัครราชทูตอัฟกานิสถานประจำประเทศจีน กล่าวว่า (Qaem, 2022 อ้างถึงใน Noorzai, 2022)

จีนต้องการมีอิทธิพลในภูมิภาค แน่นนอนอยู่แล้ว มันเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายโครงการเส้นทางสายไหมที่จีนจะมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในภูมิภาคและมีเหล่ารัฐบาล [ในภูมิภาค] ที่เป็นมิตร

ในอีกด้านหนึ่งอัฟกานิสถานมีทรัพยากรธรรมชาติคิดเป็นมูลค่ารวมโดยประมาณ 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้จีนอยากเข้ามามีบทบาทในอัฟกานิสถานมากขึ้นหลังจากที่สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกไปแล้ว (The Times of India, 2021) เนื่องด้วยความต้องการด้านพลังงานภายในประเทศและทรัพยากรโลกที่เริ่มจะขาดแคลนนับตั้งแต่การเริ่มต้นของสงครามรัสเซีย-ยูเครน จีนมีความกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงด้านพลังงานและการเข้าถึงของแหล่งพลังงานและต้องการที่จะแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มการผลิตพลังงานสะอาด (Yukun, 2022) นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วอัฟกานิสถานยังเป็นตลาดสำหรับการส่งออกสินค้าของจีนซึ่งยังเป็นการส่งเสริมให้จีนพยายามรักษาการมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับอัฟกานิสถานด้วย นอกจากนี้จากสถานะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของอัฟกานิสถานตามเส้นทางโครงการสายไหมของจีน อัฟกานิสถานถือเป็นประเทศที่สำคัญมากต่อความพยายามของจีนในการพัฒนาเอเชียกลางและอาณาเขตทางด้านตะวันตกของจีน ดังนั้น ความพยายามของจีนในกระบวนการสร้างสันติภาพ (Peace

process) ของอัฟกานิสถานจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเสริมสร้างเสถียรภาพในอัฟกานิสถานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจจีนและยุทธศาสตร์จีนในท้ายที่สุด

วันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 2023 กลุ่มกัวลิบันได้ทำการถ่ายทอดสดพิธีการลงนามข้อตกลงระหว่างประเทศครั้งแรกของกลุ่มนับตั้งแต่การเข้ายึดครองอัฟกานิสถานในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 ข้อตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาระหว่างกลุ่มกัวลิบันกับบริษัทสัญชาติจีนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสำรวจแหล่งน้ำมันสำรอง (Exploration of oil reserves) ในทางตอนเหนือของอัฟกานิสถาน ภายใต้ข้อตกลงนั้นบริษัทซินเจียงเซ็นทรัลเอเชียปิโตรเลียมแอนด์ก๊าซ (Xinjiang Central Asia Petroleum and Gas Co - CAPEIC) จะทำการลงทุนด้วยมูลค่า 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปีในอัฟกานิสถานและเพิ่มเป็น 540 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน 3 ปี โดยสัญญามีระยะเวลา 25 ปี โครงการนี้มีพื้นที่เป้าหมายทั้งหมดประมาณ 4,500 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดทางตอนเหนือของอัฟกานิสถาน ได้แก่ Sar-e Pol, Jowzjan และ Faryab โดยสองจังหวัดหลังอยู่ติดพรมแดนของเติร์กเมนิสถาน (Putz, 2023)

หวัง หยู (Wang Yu) เอกอัครราชทูตจีนประจำอัฟกานิสถานได้กล่าววกย่องการลงนามครั้งนี้โดยกล่าวว่า (Yu, 2023 อ้างถึงใน Putz, 2023)

โครงการสำรวจแหล่งผลิตน้ำมัน อามู ดาร์ยา (Amu Darya) เป็นโครงการที่สำคัญในความร่วมมือระหว่างจีนกับอัฟกานิสถาน ความก้าวหน้าของโครงการนี้ถือเป็นต้นแบบให้แก่โครงการความร่วมมือระดับมหภาคในสาขาพลังงานและสาขาอื่น ๆ ระหว่างจีนกับอัฟกานิสถานด้วย

ชาฮาบุดดีน ดิลอวาร์ (Shahabuddin Dilawar) รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเหมืองแร่และปิโตรเลียมของรัฐบาลกัวลิบันกล่าวว่ากลุ่มกัวลิบันจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 20 ในฐานะหุ้นส่วนของโครงการโดยมีความเป็นไปได้ว่าส่วนแบ่งนี้อาจสูงขึ้นถึงร้อยละ 75 ในอนาคต เขากล่าวเพิ่มเติมว่าสามปีแรกของโครงการจะเป็น “การสำรวจ” และ “น้ำมันอย่างน้อย 1,000 ถึง 20,000 ตันจะถูกสูบขึ้นมา” นอกจากนี้ สำนักข่าว VOA มีรายงานว่าน้ำมันเหล่านี้จะผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในอัฟกานิสถาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเหมืองแร่และปิโตรเลียมได้กล่าวว่าบริษัทแห่งนี้ของจีนจะสร้างโรงกลั่นน้ำมันด้วย (Putz, 2023)

คำถามสำคัญที่ตามมาคือกลุ่มกัวลิบันจะสามารถสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงปลอดภัยที่เพียงพอเพื่อปกป้องโครงการต่าง ๆ ตามความร่วมมือของจีนและส่งเสริมให้มีการลงทุนเพิ่มเติมต่อไปในอนาคตได้หรือไม่ นอกเหนือจากการถูกโดดเดี่ยวจากนานาชาติแล้ว

รัฐบาลภูอลิบันกำลังพยายามต่อสู้ดิ้นรนกับเศรษฐกิจที่อ่อนแอเป็นอย่างมาก และในความทุกข์ยากลำบากเช่นนี้แน่นอนว่ากลุ่มภูอลิบันมีทางเลือกไม่มากนักหากต้องการการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและการเมืองจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามรัฐบาลภูอลิบันมีความคาดหวังต่อจีนที่สูงมาก โดยมีเหตุผลหลักเนื่องจากจีนเป็นคู่แข่งทางยุทธศาสตร์กับสหรัฐอเมริกาแน่นอน ถึงแม้กระนั้นก็ตามจีนยังคงแสดงออกถึงความระมัดระวังในการมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาลภูอลิบันและยังคงดเว้นการให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจในทุกรูปแบบแก่อัฟกานิสถานที่มีกลุ่มภูอลิบันปกครองอยู่

3) ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับกลุ่มภูอลิบัน

ถึงแม้ว่าจีนไม่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับรัฐบาลภูอลิบันยุคแรกใน ค.ศ. 1996-2001 แต่จีนได้เริ่มมีการติดต่อสื่อสารกับระบอบภูอลิบันในช่วงปลายยุค 1990 และได้รักษาช่องทางการติดต่อสื่อสารเหล่านั้นไว้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2000 เอกอัครราชทูตจีนประจำปากีสถานยังได้มีการพบปะกับมุลลอห์ อุมร์ ผู้นำกลุ่มภูอลิบันด้วย (Small, 2015) ในความพยายามที่จะลดความท้าทายด้านความมั่นคงในภูมิภาคที่เผชิญอยู่ รัฐบาลจีนยังคงรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มภูอลิบันเมื่อกลุ่มภูอลิบันสร้างสำนักงานทางการเมืองขึ้นในกรุงโตฮากาตาร์ ใน ค.ศ. 2013 จีนมีทหรสนะการมองกลุ่มภูอลิบันที่แตกต่างออกไปจากสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกอื่น ๆ โดยจีนมองว่ากลุ่มภูอลิบันเป็นตัวแสดงทางการเมืองหลักที่สำคัญในอัฟกานิสถานและจะยังคงเป็นเช่นนั้นต่อไปอีกเป็นเวลานาน นอกจากนี้จีนยังพยายามหลีกเลี่ยงการเป็นปฏิปักษ์กับกลุ่มภูอลิบันโดยปฏิเสธการเข้าข้างฝ่ายสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโตอย่างเปิดเผย (Clarke, 2016)

ถึงแม้ว่าการเข้ายึดครองอำนาจอย่างรวดเร็วของกลุ่มภูอลิบันในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 จะสร้างความประหลาดใจให้แก่จีนเช่นเดียวกับที่สร้างความประหลาดใจให้แก่สหรัฐอเมริกาแต่จีนก็ได้ตั้งคำถามหรือสงสัยในความสามารถของกลุ่มภูอลิบันในการมีบทบาทในกิจการต่าง ๆ ของอัฟกานิสถาน วันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 2021 ก่อนที่กลุ่มภูอลิบันจะเข้ายึดครองและควบคุมกรุงคาบูล หวัง อี้ มนตรีแห่งรัฐและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้ต้อนรับคณะตัวแทนระดับสูงของกลุ่มภูอลิบันนำโดยมุลลอห์ अबดุล กอนียี บาราดาร์ (Mullah Abdul Ghani Baradar) รองผู้นำกลุ่มภูอลิบัน โดยหวังได้บรรยายถึงกลุ่มภูอลิบันว่าเป็น “กองกำลังทางทหารและทางการเมืองที่สำคัญในอัฟกานิสถาน” (Embassy of the People's Republic of China in the Arab Republic of Egypt, 2021) ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่จีนเอ่ยยอมรับกลุ่มภูอลิบันในฐานะตัวแสดงที่สำคัญและมีความชอบธรรมในกิจการต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานอย่างเปิดเผย

จีนต้องการที่จะส่งเสริมกลุ่มภูอลิบันให้มีขีดความสามารถมากขึ้นในการปกครองอัฟกานิสถานให้มีประสิทธิภาพและทำให้อัฟกานิสถานหลุดพ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจผ่านการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ ในโลก อย่างไรก็ตามการที่จีนส่งเสริมให้อัฟกานิสถานมี

รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพเช่นนี้ยังเกิดจากการที่จีนต้องการให้กลุ่มภูอลิบานรักษาคำมั่นสัญญาที่ว่าจะไม่อนุญาตให้กลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มหัวรุนแรงแสวงประโยชน์ในผืนแผ่นดินอัฟกานิสถานอีกต่อไปด้วย มีรายงานว่าจีนมีการจัดหาโดรนหลายชุดให้แก่กลุ่มภูอลิบานในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อที่จะจัดการกับฝ่ายตรงข้ามได้ อย่างไรก็ตามความเสี่ยงของจีนคือกลุ่มภูอลิบานที่ยังค่อนข้างหัวรุนแรงนี้อาจจะไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและบูรณาการเศรษฐกิจของอัฟกานิสถานให้เข้ากับประเทศอื่น ๆ ในโลกได้ กลุ่มภูอลิบานยังคงเป็นรัฐนอกคอกในสายตาของประเทศฝั่งตะวันตก เนื่องจากการละเลยในเรื่องสิทธิมนุษยชนซึ่งรวมถึงเรื่องการศึกษาของผู้หญิง และการให้ที่พักพิงแก่กลุ่มอัลกออิดะฮ์ด้วย (Yousafzai, 2022)

วันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 2021 หว ชุนยিং (Hua Chunying) โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้กล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า

กลุ่มภูอลิบานได้แสดงออกหลายต่อหลายครั้งถึงความหวังในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับจีน และพวกเขาตั้งหน้าตั้งตารอให้จีนเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยฟื้นฟูและพัฒนาอัฟกานิสถาน

เรายินดีต้อนรับ จีนเคารพถึงสิทธิของประชาชนชาวอัฟกานิสถานในการที่จะกำหนดชะตาชีวิตของพวกเขาเองอย่างมีอิสระ และเราเต็มใจที่จะพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกันกับอัฟกานิสถานต่อไป

(Chunying, 2021)

จากการให้สัมภาษณ์ของพลอากาศตรีคิงส์ลีย์แก่ผู้วิจัยในประเด็นนี้ ความคิดเห็นของพลอากาศตรีคิงส์ลีย์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลข้างต้น โดยเขาได้เสนอว่าแนวโน้มที่จีนจะมีปัญหากับกลุ่มภูอลิบานนั้นไม่มากนักเนื่องจากจีนไม่ได้ต้องการที่เข้าควบคุมอัฟกานิสถานหรือสร้างฐานทัพในอัฟกานิสถานแต่อย่างใด แต่จีนมุ่งความสนใจไปที่การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ แร่ธาตุ การค้าและการลงทุนเป็นหลัก (Kingsley, 2023)

ในปัจจุบัน กลุ่มภูอลิบานเอ่ยถึงจีนในฐานะ “ประเทศอันเป็นมิตร” และยินดีต้อนรับจีนในการที่จะเข้ามาช่วยฟื้นฟูและพัฒนาอัฟกานิสถาน ทั้งนี้ ดูเหมือนว่ากลุ่มภูอลิบานนั้นคอยเฝ้าดูจีนในการที่จะปฏิบัติตามข้อดังกล่าวด้วย ซอบีฮุลลอห์ มุญาฮิด (Zabihullah Mujahid) โฆษกอัฟกันได้กล่าวกับผู้สื่อข่าวของอิตาลีว่า “จีนเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญที่สุดของเราและเปรียบเสมือนโอกาสพิเศษที่สำคัญสำหรับเรา เพราะจีนมีความพร้อมที่จะลงทุนและสร้างประเทศของเราขึ้นมาใหม่” (Mohanty, 2021)

ซูฮาล ซอฮีน (Suhail Shaheen) โฆษกกลุ่มภูอลิบันกล่าวในการแถลงข่าวว่ากลุ่มของพวกเขาจะสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยให้แก่การลงทุนของจีนในอัฟกานิสถาน ในขณะที่หู สีจิน (Hu Xijin) บรรณาธิการบริหารของหนังสือพิมพ์ Global Times ของจีนเชื่อว่าโดยปกติแล้วจีนสร้างความสัมพันธ์กับตัวแสดงต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานมาจากผลประโยชน์ร่วมกัน และหากจีนเข้าไปยังอัฟกานิสถาน จีนจะไม่พยายามที่จะเข้าไปอุดช่องว่างหรือแทรกแซงกิจการของอัฟกานิสถานเนื่องด้วยนโยบายต่างประเทศของจีนเองซึ่งมีการชูโรงคำขวัญที่ว่า “เคารพทางเลือกของประชาชนของทุกประเทศ” มาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจีนยังมิได้กำหนดแน่ชัดว่าจะตัดสินใจอย่างไรกับสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในอัฟกานิสถาน จ้าว หลี่เจี้ยน (Zhao Lijian) โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีนกล่าวว่ารัฐบาลจีนจะตัดสินใจหลังจากอัฟกานิสถานมีการก่อตั้งรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตามระหว่างนั้นรัฐบาลจีนได้เปิดโอกาสสำหรับการติดต่อสื่อสารและการประชุมพบปะกับกลุ่มภูอลิบัน และทั้งสองฝ่ายต่างแสดงให้เห็นถึงความเป็นมิตรซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อคณะตัวแทนของกลุ่มภูอลิบันได้พบกับหวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนที่เมืองเทียนจินในช่วงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2021 ในบริบทนี้ หลี่เจี้ยนกล่าวว่าจีนนั้นได้ “ดำรงรักษาการติดต่อและการสื่อสารกับกลุ่มภูอลิบันในอัฟกานิสถาน” ถึงแม้ว่าจีนจะยังมีความระมัดระวังต่อกลุ่มภูอลิบัน แต่ความสัมพันธ์ที่ดูเป็นมิตรระหว่างทั้งสองฝ่ายนั้นเป็นการส่งสัญญาณถึงความพยายามขั้นต้นของจีนในการดึงอัฟกานิสถานให้มาเข้าสู่วงโคจรของตนเองโดยใช้ความสับสนอลหม่านและความรุนแรง (ที่การถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานกระตุ้นให้เกิดขึ้นมา) เป็นเหตุผลอันชอบธรรมในการที่จะกระทำเช่นนั้น ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างจีนและกลุ่มภูอลิบันจะมุ่งไปในประเด็นของความมั่นคง การปกป้องพรมแดนจีน และการไม่ยินยอมให้ดินแดนของอัฟกานิสถานถูกใช้กระทำการใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงของจีน

4) มุมมองของจีนต่อการกระทำของสหรัฐอเมริกา

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2021 เมื่อคณะทำงานของไบเดนกำลังวางแผนที่จะทำการถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถาน หวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนได้แสดงออกถึงความหวังว่าการปฏิบัติดังกล่าวจะถูกดำเนินการในรูปแบบที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีรับความผิดชอบเพื่อป้องกันมิให้สถานการณ์ความมั่นคงในอัฟกานิสถานเลวร้ายลงอันจะส่งผลให้การก่อการร้ายกลับคืนมาอีกครั้ง ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2021 เขาได้ตำหนิสหรัฐอเมริกาที่ได้สร้างปัญหาให้แก่อัฟกานิสถานและกดดันให้สหรัฐอเมริกาดำเนินการเปลี่ยนผ่านในครั้งนี้อย่างราบรื่นและเรียบร้อยที่สุด โดยเขายืนยันว่าสหรัฐอเมริกาไม่ควรทำให้การถอนกองกำลังครั้งนี้เกิดความโกลาหลและความขัดแย้งตามมา (Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, 2022)

วันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 2021 หวัง อี้ กล่าวว่าสหรัฐอเมริกาควรไตร่ตรองถึงบทบาทของตนเองในอัฟกานิสถานหลังจากการนำกองทัพเข้าไปถึง 20 ปีนั้นประสบกับความล้มเหลวในการสร้างสันติภาพ

การที่สหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้ถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานนับเป็นโอกาสใหม่ ๆ ที่ประชาชนชาวอัฟกันจะได้เลือกชะตาชีวิต อนาคตของประเทศและของประชาชน ด้วยตัวพวกเขาเอง

(Yi, 2021)

วันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ. 2021 เอกอัครราชทูตเฉิน ซู (Chen Xu) ผู้แทนพิเศษจีนประจำสหประชาชาติได้กล่าวในการประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนสมัยพิเศษว่า

สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และประเทศอื่น ๆ ควรแสดงความรับผิดชอบในการที่กองทัพของพวกเขาทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอัฟกานิสถาน

และกล่าวเพิ่มเติมว่า

ภายใต้ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน สหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นทำการแทรกแซงทางทหารในประเทศอื่น ๆ ที่มีอำนาจอธิปไตย และพยายามกำหนดรูปแบบแนวทางของตนเองให้กับประเทศเหล่านั้นทั้ง ๆ ที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างมากมายมหาศาล

(Xu, 2021)

ต้นเดือนกันยายน ค.ศ. 2021 ขณะที่ความวุ่นวายของการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาช็อคคนทั่วโลก หวัง อี้ ได้กดดันสหรัฐอเมริกาอีกครั้งถึง “ความรับผิดชอบในการฟื้นฟูอัฟกานิสถานที่สหรัฐอเมริกาไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้” พร้อมทั้งแนะนำสหรัฐอเมริกาเพิ่มเติมอีกด้วยว่าไม่ควรสร้างปัญหาใหม่หรือกระทำการใด ๆ ก็ตามที่จะก่อให้เกิดความไร้เสถียรภาพในมิติอื่น ๆ อีกที่อาจจะเป็นผลเสียต่อผลประโยชน์ของประเทศเพื่อนบ้านของอัฟกานิสถาน (Embassy of the

People's Republic of China in the Islamic Republic of Pakistan, 2021) การประณามสหรัฐอเมริกาของจีนเป็นการส่งสัญญาณได้สองประเด็นไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ การแสดงถึงความรู้สึกได้รับชัยชนะต่อความล้มเหลวของนโยบายการแทรกแซงด้วยกำลังทหารและการสร้างชาติของสหรัฐอเมริกา และในขณะเดียวกันก็เป็นการกระตุ้นบังคับให้สหรัฐอเมริกาแสดงความรับผิดชอบตามข้อผูกพันที่ให้ไว้กับอัฟกานิสถานหลังจากถอนกองกำลังออกแล้ว

สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือ ท่าทีของจีนแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกโกรธเคืองต่อสหรัฐอเมริกาที่มากกว่าการที่สหรัฐอเมริกาจากไปโดยการละทิ้งสถานการณ์ที่ยุ่งเหยิงและน่าสับสนของอัฟกานิสถานไว้ให้จีนและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคจัดการต่อไป โดยมีความโกรธเคืองในประเด็นที่ว่าคณะทำงานของไบเดนได้ให้เหตุผลในการถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานด้วยเหตุผลว่าเพื่อต้องการระดมสรรพกำลังไปต่อต้านการผงาดขึ้นมาของจีนแทน ความโกรธเคืองในประเด็นนี้ก่อให้เกิดข้อจำกัดต่อการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองของจีนต่ออัฟกานิสถาน และยังจำกัดความร่วมมือของจีนกับสหรัฐอเมริกาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัฟกานิสถานด้วย

วันที่ 4 กันยายน ค.ศ. 2021 จากการพูดคุยทางโทรศัพท์กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอิหร่าน หวัง อี้ ได้ให้ข้อสังเกตต่อการที่สหรัฐอเมริกาอ้างว่าจุดประสงค์ของการถอนกองกำลังออกจากอัฟกานิสถานคือเพื่อมุ่งความสนใจไปที่การจัดการความท้าทายจากจีนและรัสเซีย โดยเขาทักท้วงว่าการกล่าวเช่นนั้นมิใช่เพียงแค่ความพยายามที่จะหาข้ออ้างสำหรับความล้มเหลวในอัฟกานิสถานเท่านั้นแต่ยังเป็นการเปิดเผยธาตุแท้ของเกมการเมืองของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อทั่วโลกด้วย หากว่าสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับบทเรียนจากอัฟกานิสถานและปรับเปลี่ยนแนวทางของนโยบายต่างประเทศของตนอย่างสมบูรณ์ สหรัฐอเมริกาก็ต้องประสบกับความทุกข์ทรมานจากความพ่ายแพ้ที่ยิ่งใหญ่กว่านี้อีกหลายครั้งในอนาคตอย่างแน่นอน (Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, 2022)

4.2.4 แนวโน้มความเสี่ยงจากจีนต่อสหรัฐอเมริกาหลังจากสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

จากการศึกษาผลประโยชน์แห่งชาติของจีนในหลายแง่มุม นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออัฟกานิสถานหลังจากการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 2021 ท่าทีของจีนต่อการดำเนินการดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ในอัฟกานิสถานและในภูมิภาคหลังจากนั้น บทวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายแหล่ง รวมถึงภาพรวมการขยายตัวของเศรษฐกิจจีน ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าในปัจจุบันถึงแม้ว่าจีนจะมีความกังวลใจในด้านความมั่นคงของเขตซินเจียงและของประเทศหลังจากสหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานและจำเป็นต้องจัดการปัญหาเหล่านั้นให้เด็ดขาด แต่ในขณะเดียวกันก็มีโอกาสที่จีนจะเป็นความเสี่ยงหรือเป็นภัยคุกคามที่

เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในอนาคต ความเสี่ยงดังกล่าวมิใช่การทำสงคราม หากแต่เป็นการที่จีนจะขยายอำนาจในด้านอื่น ๆ ขึ้นมาท้าทายและแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาในระยะยาวในระดับที่สหรัฐอเมริกาอาจคาดไม่ถึงและ/หรือไม่สามารถดำเนินการต่อต้านหรือแก้เกมได้อย่างง่ายดายและทันเวลา

ในขั้นต้นจีนมองการถอยร่นกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 เป็นสิ่งที่น่ากังวลใจในด้านความมั่นคงต่อเขตซินเจียงและต่อจีนโดยรวม เนื่องจากว่าอัฟกานิสถานอาจกลับกลายเป็นแหล่งพักพิงแก่กลุ่มก่อการร้ายอีกครั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มไอเอส กลุ่มอัลกออิดะฮ์ และขบวนการอิสลามศุนนิกสถานตะวันออก ในประเด็นนี้เช่นเดียวกันกับรัสเซียจีนจะพยายามทุกวิถีทางที่จะขัดขวางและป้องกันภัยคุกคามไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตามจากอัฟกานิสถานรวมถึงประเทศใกล้เคียงมิให้เข้ามาสู่ประเทศตนและภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากการแถลงข่าวหรือการให้สัมภาษณ์ในห้วงต่าง ๆ ของประธานาธิบดีของจีน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีน และโฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีนในการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดการความเสี่ยงดังกล่าวอยู่เสมอ ทั้งนี้ หนึ่งในวิธีการที่จะช่วยลดความเสี่ยงดังกล่าวต่อจีนคือการที่จีนนั้นประสานความร่วมมือและทำข้อตกลงกับกลุ่มภูอลิบานทั้งในด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจการลงทุน ซึ่งดูเหมือนว่ากลุ่มภูอลิบานเองจะมีความเต็มใจและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะประสานความร่วมมือกับจีนโดยมองว่าเป็น Win-win situation เนื่องจากกลุ่มภูอลิบานต้องการเงินลงทุนจากจีนมาฟื้นฟูประเทศและขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศให้ดำเนินต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่อัฟกานิสถานกำลังถูกโดดเดี่ยวจากนานาประเทศอยู่โดยที่ยังไม่รู้ว่าจะสิ้นสุดเมื่อนอกเหนือจากเหตุผลทางด้านความมั่นคงของจีนและการฟื้นฟูเศรษฐกิจของอัฟกานิสถานแล้ว การประสานความร่วมมือเช่นนี้ของจีนและอัฟกานิสถานนั้นยังสอดคล้องและเป็นไปตามทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) ในการเป็นพันธมิตรร่วม (Alliances) โดยทั้งสองประเทศมีผลประโยชน์ร่วมกันคือการใช้สิ่งนี้เป็นอีกหนทางหนึ่งในการป้องกันมิให้ชาติตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาหาเหตุผลที่จะเข้ามาแทรกแซงอัฟกานิสถานและอาจหมายรวมถึงประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเพื่อแสวงประโยชน์ได้อย่างง่ายดายอีกต่อไปด้วย

การที่จีนมีอำนาจและอิทธิพลมากขึ้นในอัฟกานิสถานและอาจขยายต่อเนื่องไปถึงประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค รวมถึงการประสานความร่วมมือจากรัสเซียดังที่ได้กล่าวไปในบทของรัสเซีย นั้น เป็นการตอกย้ำว่าสหรัฐอเมริกาจะเข้ามาสร้างพื้นที่อิทธิพลในภูมิภาคนี้ได้ยากลำบากมากขึ้น ประกอบกับปัจจัยที่ว่าเหล่าประเทศพันธมิตรและประเทศหุ้นส่วนของสหรัฐอเมริกาต่างก็ดูเหมือนมีความเชื่อถือสหรัฐอเมริกาที่ลดน้อยลงมากเนื่องจากกรณีของอัฟกานิสถาน โดยอาจตีความการกระทำของสหรัฐอเมริกาว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีความแข็งแกร่งและทรหดอดทนมากพอที่จะรักษาพันธสัญญา

ด้านความมั่นคงในระยะยาวให้บรรลุผลสำเร็จได้จริง ประเทศเหล่านี้อาจต้องคิดหนักและมีความกังวลใจหากต้องช่วยเหลือสหรัฐอเมริกาให้บรรลุเป้าประสงค์ด้านภูมิรัฐศาสตร์และภูมิยุทธศาสตร์ต่อไป และในกรณีที่เลวร้ายที่สุดคือความคิดที่ว่าสหรัฐอเมริกาแท้จริงแล้วพึ่งพาไม่ได้และไม่น่าเชื่อถืออีกต่อไปนั้นอาจส่งผลให้ประเทศเหล่านี้หันไปเข้าสู่วงโคจรของจีนและประสานความร่วมมือกับจีนแทนก็ได้ และเช่นเดียวกันในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ แน่แน่นอนว่าหากสหรัฐอเมริกาไม่สามารถเข้าควบคุมหรือมีอำนาจเหนือยูเรเชียได้ สหรัฐอเมริกาจะไม่สามารถมีสถานะการเป็นเจ้าผู้ครองโลก (Global Hegemony) อย่างเบ็ดเสร็จแต่เพียงผู้เดียวอย่างที่เคยเป็นมาและต้องการเป็นต่อไปในอนาคตได้อย่างแน่นอน

ในขณะเดียวกัน จีนมีการขยายโครงการเส้นทางสายไหม (BRI) เข้าสู่อัฟกานิสถานที่จะสามารถเชื่อมต่อจีนเข้ากับประเทศอื่น ๆ ที่เหลือบนโลกนี้ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าทึ่งที่ได้ไม่ยากนักกว่าโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจีนระดับโลก สิ่งนี้จะทำให้จีนมีโอกาสในการขยายตัวทางเศรษฐกิจออกไปทั่วภูมิภาคและทั่วโลกอย่างเพิ่มทวีคูณร่วมกับที่จีนได้ริเริ่มขยายโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ทวีปแอฟริกาก่อนหน้านี้ด้วย ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้นจริงในอนาคตคือจีนจะกลายเป็นเบอร์ 1 ในโลกด้านเศรษฐกิจอย่างขาดลอยโดยไม่มีประเทศใดในโลกสามารถพัฒนาขึ้นมาแข่งขันหรือเทียบเทียมได้แม้แต่สหรัฐอเมริกาเอง โดยระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้นจีนจะสามารถขยาย Soft Power ของตนออกไปได้ทั่วโลกด้วยเช่นกัน และเมื่อเศรษฐกิจจีนเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด จีนจะมีเม็ดเงินจำนวนมหาศาลที่สามารถใช้ส่งเสริมการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารรวมถึงเทคโนโลยีล้ำสมัยต่าง ๆ ที่ต้องการเพื่อรักษาและส่งเสริมความมั่นคงได้มากยิ่งขึ้น หรือแม้แต่การทุ่มงบประมาณของประเทศเพื่อทำการวิจัยและพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ด้วยตนเองรวมถึงการซื้อตัวนักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญมากมายทั้งจากจีนและต่างประเทศมาเข้าร่วมนั้นมีความเป็นไปได้อย่างแน่นอน และสิ่งนี้อาจส่งผลทำให้ขีดความสามารถด้านการทหารและเทคโนโลยีของจีนแซงหน้าสหรัฐอเมริกาได้อย่างรวดเร็ว ทั้งหมดที่กล่าวมานี้มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้อย่างมากและสอดคล้องกับแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติทั้งสิ้น นอกจากนี้ การที่จีนมีเงินจำนวนมหาศาลจากเศรษฐกิจที่ขยายตัวไปทั่วโลก บวกกับนโยบายการไม่แทรกแซงประเทศอื่นที่จีนมักชูโรงอยู่เสมออาจทำให้หลายประเทศหันมาพึ่งพาจีนในยามจำเป็น เมื่อรวมกับประเทศพันธมิตรและประเทศต่าง ๆ ที่จีนให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและเศรษฐกิจอยู่ด้วยแล้ว สิ่งนี้จะทำให้จีนมีประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมาสนับสนุนมากขึ้นโดยประเทศเหล่านั้นอาจไม่คำนึงถึงระบอบการปกครองของจีนเนื่องจากประเด็นนั้นมีได้ส่งผลกระทบต่อประเทศของตนเอง เมื่อหลายประเทศมากมายมีการค้าการลงทุนกับจีนที่เพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน สกูลเงินที่ใช้แลกเปลี่ยนในโลกอาจมีการหันมาใช้เงินสกุลหยวนของจีนแทนการใช้เงินสกุลดอลลาร์ของสหรัฐอเมริกามากขึ้นเรื่อย ๆ และสิ่งนี้อาจส่งผลให้ระบบการเงิน การค้า และการลงทุนในโลก

เปลี่ยนแปลงไปโดยมีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่เป็นบวกต่อจีนมากขึ้นและความสำคัญของสหรัฐอเมริกา รวมถึงสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อาจลดน้อยลงด้วยเช่นกัน แม้แต่ในกรณีของสหรัฐอเมริกาเองก็มีความเป็นไปได้ว่าในภายภาคหน้าสหรัฐอเมริกาอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ มีการขาดดุลการค้ากับจีนอย่างมหาศาล อาจจำเป็นต้องทำการกู้ยืมเงินจากจีน ทำให้เป็นหนี้สินจีนในจำนวนมหาศาลที่มากกว่าในปัจจุบัน เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในภายภาคหน้า สหรัฐอเมริกาอาจต้องยอมเจรจาประนีประนอมกับจีนหรือแม้แต่ยอมเสียเปรียบจีนบ้างเนื่องจากอำนาจและอิทธิพลในโลกของตนเองที่ลดน้อยลงและของจีนที่เพิ่มมากขึ้นนั่นเอง เรียกได้ว่าประเด็นด้านเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ไปยังด้านความมั่นคงด้วย

จากการถกแถลงกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 จะเห็นได้ว่าในขณะที่สหรัฐอเมริกามีโอกาสที่จะถูกลดทอนความสำคัญจากประเทศต่าง ๆ และไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือยูเรเชียได้อย่างง่ายดายดั่งในอนาคต จีนกลับมีโอกาที่จะผงาดขึ้นมาในโลกสูงสุดในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการทหาร ด้านเทคโนโลยี และด้าน Soft Power ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น สหรัฐอเมริกาเองผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจในโลกและจ้าวผู้ครองโลกได้ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยคิดว่าช่วงระยะเวลาต่อจากนี้จะเป็นช่วงเวลาและโอกาสของจีนแล้ว มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่ในอนาคตจีนจะกลายมาเป็นจ้าวผู้ครองโลกแทนที่สหรัฐอเมริกา เมื่อถึงเวลานั้นประเด็นข้อพิพาทต่าง ๆ ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ไม่ว่าจะเป็นประเด็นไต้หวัน ทะเลจีนใต้ ภูมิภาคแปซิฟิก หรือใด ๆ ก็ตามจะไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป และสหรัฐอเมริกาจะไม่กล้าหรือไม่สามารถเข้าแทรกแซงและสร้างปัญหาให้กับประเทศอื่น ๆ แบบที่เคยกระทำมาได้อีกเลย

บทที่ 5

ข้อสรุปและข้ออภิปราย

สงครามอัฟกานิสถานเป็นสงครามที่ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา โดยสงครามนี้เป็นไปด้วยความยืดเยื้อโดยผ่านห่วงการทำงานของคณะทำงานของประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช, บารัค โอบามา และโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีแต่ละคนมีการดำเนินกลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามท้ายที่สุดแล้วทุกคนก็ล้มเหลวที่จะเสริมสร้างและรักษาสันติภาพในอัฟกานิสถานรวมถึงทำการถอนกองกำลังออกทั้งหมดอย่างประสบผลสำเร็จได้

5.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021

เวลา 20 ปีผ่านไป สหรัฐอเมริกาเห็นผลลัพธ์ในด้านบวกหรือในทิศทางที่ต้องการน้อยมาก เงินงบประมาณจำนวนหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่มีไว้สำหรับความพยายามในการฟื้นฟูประเทศสูญเสียไปกับการฉ้อโกงและการทุจริตคอร์รัปชัน และอัฟกานิสถานยังไม่สามารถสร้างรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นประชาธิปไตยได้และมีแนวโน้มเป็นอย่างมากที่จะเป็นไปได้เลยในอนาคต ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาได้ให้การสนับสนุนด้านการเงินถึงร้อยละ 75 แก่กองกำลังรักษาความปลอดภัยอัฟกันและจัดสรรงบประมาณให้แก่การฝึกและการจัดซื้อยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ แต่กองทัพและเจ้าหน้าที่ตำรวจอัฟกันยังคงขาดขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองและยังคงต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะใช้งบประมาณมากมายในการต่อต้านการเพาะปลูกฝิ่นและการลักลอบค้ายาเสพติดซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของกลุ่มกบฏลิบัน อัฟกานิสถานยังคงเดินหน้าเป็นแหล่งผลิตฝิ่นที่ผิดกฎหมายซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 80-85 ของฝิ่นผิดกฎหมายทั่วโลก สหรัฐอเมริกาใช้เงินงบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการสนับสนุนด้านการพัฒนาแก่อัฟกานิสถานตั้งแต่ ค.ศ. 2001 แต่ประชากรราวร้อยละ 90 ของอัฟกานิสถานยังคงใช้ชีวิตและมีระดับรายได้ที่อยู่ใต้เส้นแบ่งความยากจน การเข้าถึงการบริการสาธารณสุข การศึกษา และน้ำสะอาด ยังคงมีจำกัด และประชาชนราว 14.28 ล้านคนต้องเผชิญกับปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารฉุกเฉิน (Emergency food insecurity) ในขณะเดียวกัน ภาวะทางสังคมในประเทศก็ยังคงเลวร้ายเช่นเดิม การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่กลุ่มกบฏลิบันควบคุม เสรีภาพในการแสดงออกถูกจำกัดอย่างเข้มงวด และนักข่าวและเจ้าหน้าที่สื่อต่างตกอยู่ภายใต้ความเสี่ยงและภัยคุกคามมากขึ้นทุกวัน และที่สำคัญกลุ่มกบฏลิบันใน ค.ศ. 2021

อยู่ในจุดที่มีความแข็งแกร่งที่สุดนับตั้งแต่ ค.ศ. 2001 โดยมีขีดความสามารถเพิ่มมากขึ้นและมีการขยายเครือข่ายที่มีสมาชิกมากขึ้นเรื่อย ๆ สรุปได้ว่าระยะเวลา 20 ปีที่กองกำลังของสหรัฐอเมริกาอยู่ในอัฟกานิสถานมิได้ทำให้อัฟกานิสถานเปลี่ยนแปลงไปมากนัก กล่าวคือ สหรัฐอเมริกายังไม่สามารถทำให้อัฟกานิสถานกลายเป็นรัฐที่พึ่งพาตนเองได้นั่นเอง

นอกจากเป้าประสงค์หลักในด้านการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาที่ถูกมองว่าล้มเหลวและไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากนอกจากกลุ่มฏอลิบานที่หวนกลับมาแข็งแกร่งอีกครั้งแล้วยังมีกลุ่มก่อการร้ายอื่น ๆ เกิดขึ้นและ/หรือขยายตัวขึ้นอีกเรื่อย ๆ เช่นในซีเรีย เยเมน คาบสมุทรอาระเบีย และโซมาเลีย เป็นต้น เป้าประสงค์แฝงคือการปิดล้อมจีนและสกัดกั้นอิทธิพลของรัสเซียในภูมิภาคก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน เนื่องจากในขณะที่สหรัฐอเมริกามุ่งความสนใจไปที่ภารกิจในอัฟกานิสถาน รัสเซียก็ยังสามารถดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างเป็นปกติและในขณะเดียวกันนั้นจีนก็ได้เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ในด้านหนึ่งจีนได้กลายมาเป็นหนึ่งในประเทศยักษ์ใหญ่ด้านเศรษฐกิจของโลก และในอีกด้านหนึ่งยังได้กลายเป็นตัวแสดงที่สร้างความท้าทายด้านเทคโนโลยีต่อชาติตะวันตกเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของจีนต่อมหาอำนาจในโลกตะวันตกที่สำคัญและยิ่งใหญ่ไปกว่านั้นคือจีนสามารถเสริมสร้างความแข็งแกร่งของประเทศขึ้นเรื่อย ๆ ได้โดยไม่รับบรรทัดฐาน (Norms) ด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ในแบบฉบับตะวันตกมาใช้ ดังนั้นผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจากสงครามในอัฟกานิสถานหรือสงครามต่อต้านการก่อการร้ายนี้คือจีนนั่นเอง

นอกจากนี้ การที่สหรัฐอเมริกาให้ความสนใจและทุ่มเททรัพยากรที่มากเกินไปในการต่อต้านการก่อการร้ายนั้นส่งผลกระทบต่ออุดมการณ์ด้านเสรีภาพและประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกาเอง สหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียทรัพยากรและผลประโยชน์แห่งชาติอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ทรัพยากรมนุษย์ การสูญเสียความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากประเทศพันธมิตร การเสียโอกาส และการเสื่อมถอยด้านสังคม เกิดการตั้งคำถามมากมายเกี่ยวกับการตัดสินใจและการกระทำของสหรัฐอเมริกา และทำให้ภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกานั้นเป็นไปในทิศทางที่เป็นลบในสายตาของชาวโลก สหรัฐอเมริกาต้องกลับไปอยู่ในจุดที่ต้องพยายามดิ้นรนต่อสู้เพื่อฟื้นฟูตนเองในด้านงบประมาณ เศรษฐกิจ และสังคมให้กลับคืนมาอีกครั้งรวมไปถึงความพยายามในการสร้างภาพลักษณ์อันดี ความน่าเชื่อถือ และเกียรติภูมิของประเทศ ให้กลับคืนมาดังเดิมให้ได้

ผลลัพธ์จากภารกิจในอัฟกานิสถานและผลประโยชน์แห่งชาติที่สหรัฐอเมริกาได้สูญเสียไปเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประธานาธิบดีคนปัจจุบันของสหรัฐอเมริกาอย่างไบเดนในการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 ทั้งสิ้นเพื่อลดความเสียหายลงให้เหลือน้อยที่สุดและสร้างความเปลี่ยนแปลงและปรับสถานการณ์ของสหรัฐอเมริกาให้ดีขึ้นให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

5.2 แนวโน้มสถานการณ์ความเสี่ยงจากรัสเซียและจีนต่อสหรัฐอเมริกา

แนวโน้มความเสี่ยงจากรัสเซียและจีนต่อสหรัฐอเมริกาหลังจากการดำเนินนโยบายถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 นั้น จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า

สำหรับรัสเซีย ในปัจจุบันรัสเซียยังไม่มีความเสี่ยงหรือเป็นภัยคุกคามทางตรงในด้านการใช้กำลังที่เป็นอันตรายต่อสหรัฐอเมริกามากนักเนื่องจากรัสเซียมีความกังวลใจเป็นอย่างมากในด้านการรักษาความมั่นคงของตนเองและของภูมิภาคจากการก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นอันเป็นผลพวงมาจากการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถาน ดังนั้นรัสเซียจึงมุ่งความสนใจไปที่การจัดการปัญหาดังกล่าวนั้นก่อน ประกอบกับสงครามรัสเซีย-ยูเครนในปัจจุบันที่รัสเซียมีการรบปะทะกับยูเครนมาเป็นเวลามากกว่า 16 เดือนแล้ว (ถึง ณ วันที่ 23 มิถุนายน ค.ศ. 2023) อันเนื่องมาจากยูเครนต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การนาโต้และองค์การนาโต้ก็ให้การตอบรับ ทั้งนี้ยูเครนได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและองค์การนาโต้เป็นอย่างมาก (อันดูเหมือนจะเป็นสงครามตัวแทนกลาย ๆ ระหว่างรัสเซียและชาติตะวันตก) รัสเซียจึงไม่มีขีดความสามารถในการทำการรบในหลายแนวรบได้พร้อมกันอย่างแน่นอนเนื่องด้วยข้อจำกัดด้านทรัพยากร ขีดความสามารถทางทหาร กำลังพล งบประมาณ เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ในอนาคตสิ่งที่อาจเป็นความเสี่ยงต่อสหรัฐอเมริกาได้คือรัสเซียอาจประสานความร่วมมือเป็นอย่างดีในหลาย ๆ มิติกับรัฐบาลภูอลิบาน และนั่นจะเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สหรัฐอเมริกาหรือองค์การต่าง ๆ ของชาติตะวันตกที่นำโดยสหรัฐอเมริกาไม่สามารถเข้ามาสร้างหรือมีอิทธิพลในยูเรเชียและกระทำการใด ๆ ก็ตามตามอำเภอใจได้อย่างง่ายดายอีกต่อไป

ส่วนในด้านจีนนั้น จีนยังไม่มีความเสี่ยงหรือเป็นภัยคุกคามทางตรงต่อสหรัฐอเมริกาในด้านการใช้กำลังหรือการทำสงครามเช่นเดียวกันกับรัสเซีย และจีนก็มีความกังวลใจด้านความมั่นคงของเขตซินเจียงของตนและความมั่นคงของภูมิภาคและมุ่งความสนใจไปที่การจัดการปัญหานี้ก่อนเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ด้วยความที่จีนกำลังมีการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และอัฟกานิสถานเป็นประเทศที่มีความสำคัญทั้งทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิยุทธศาสตร์ต่อจีน จีนจะมีการประสานความร่วมมือกับรัฐบาลภูอลิบานอย่างแน่นแฟ้นทั้งทางด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจโดยรัฐบาลภูอลิบานจะมีความยินดีและเต็มใจเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นความตกลงที่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย หากจีน รัสเซีย และรัฐบาลภูอลิบานทำงานประสานความร่วมมือกัน สหรัฐอเมริกาจะเข้ามาแทรกแซงและมีอิทธิพลเหนือยูเรเชียได้ยากมากขึ้นไปอีก นอกจากนี้ การที่จีนสามารถใช้อัฟกานิสถานเป็นสะพานเชื่อมต่อกับจีนเข้ากับทั่วโลกจะทำให้จีนสามารถขยายโอกาสด้านเศรษฐกิจพร้อมกับ Soft Power ออกไปได้ทั่วโลกมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการขยาย

เศรษฐกิจไปยังทวีปแอฟริกาก่อนหน้านั้น มีความเป็นไปได้อย่างมากที่จีนจะกลายมาเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งในโลกด้านเศรษฐกิจ การเงิน การค้า การลงทุน และส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อไปยังด้านความมั่นคง ชีตความสามารถด้านการทหาร เทคโนโลยี พร้อมทั้งประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาที่หันไปพึ่งพิงจีนมากขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือด้านการเงิน และอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีความมั่นใจในสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าความเสี่ยงนี้จากจีนเป็นปัจจัยพิจารณาที่สำคัญอย่างยิ่งยวดต่อสหรัฐอเมริกาเนื่องจากด้วยปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมา จีนจะสามารถพัฒนาขึ้นมาแข่งหน้าสหรัฐอเมริกาในทุก ๆ ด้านได้อย่างรวดเร็วและไม่ยากเย็นนัก

ทั้งนี้ไม่ว่าในอนาคตระเบียบโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นโลกที่มีมหาอำนาจเพียงขั้วเดียว (Unipolar World) โดยมีจีนเป็นเจ้าผู้ครองโลก หรือเป็นโลกที่มีมหาอำนาจสองขั้ว (Bipolar World) ที่จีนผงาดขึ้นมาคู่กับสหรัฐอเมริกา หรือแม้แต่ว่ากลายเป็นโลกที่มีมหาอำนาจหลายขั้ว (Multipolar World) ที่มีมหาอำนาจอย่างจีน สหรัฐอเมริกา และรัสเซียเป็นผู้นำของโลกก็ตาม สิ่งสำคัญที่สหรัฐอเมริกาต้องตระหนักและเผชิญคือการต้องปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงที่ว่าตนเองมิใช่เจ้าผู้ครองโลกแต่เพียงผู้เดียวอีกต่อไปและไม่สามารถกระทำการสิ่งใดก็ตามตามอำเภอใจของตนอย่างที่เคยเป็นมาได้อีกต่อไปแล้วทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

5.3 ข้ออภิปราย

สำหรับในหัวข้อการอภิปราย ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายอยู่ 5 ข้อหลักด้วยกัน ดังนี้

5.3.1 การใช้แผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ในอัฟกานิสถาน

แผนการมาร์แชล หรือ Marshall Plan เป็นโครงการที่สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศในยุโรปโดยให้เงินสนับสนุนเพื่อฟื้นฟูบ้านเมืองและระบบเศรษฐกิจจากความเสียหายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในโครงการนี้สหรัฐอเมริกามีจัดเงินทุนสำหรับช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ เป็นวงเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 13,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (มูลค่าปัจจุบันราว 130,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยเริ่มต้นโครงการใน ค.ศ. 1948 ครอบคลุมระยะเวลาทั้งหมด 4 ปี ในห้วงเวลานั้นมีประเทศในยุโรปรวมทั้งสิ้น 18 ประเทศที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา เช่น อังกฤษ (ได้รับเงินร้อยละ 26 จากจำนวนเงินทั้งหมด) ฝรั่งเศส (ได้รับเงินร้อยละ 18 จากจำนวนเงินทั้งหมด) และเยอรมันตะวันตก (ได้รับเงินร้อยละ 11 จากจำนวนเงินทั้งหมด) สำหรับความมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกาในการให้ความช่วยเหลือภายใต้ Marshall Plan นั้นได้แก่ เพื่อหาตลาดในการระบายสินค้าจากสหรัฐอเมริกาเนื่องจากการพัฒนาและการขยายอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว (เงื่อนไขของประเทศที่ได้รับเงินสนับสนุนคือต้องปฏิรูปเพื่อเปิดรับการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาและต้องนำเข้า

สินค้าและวัตถุดิบจากสหรัฐอเมริกา); เพื่อเสริมสร้างมูลค่าที่เชื่อถือได้และส่งเสริมการใช้สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ; และเพื่อช่วยสนับสนุนประเทศทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยในยุโรปให้ฟื้นตัวอย่างรวดเร็วภายหลังสงคราม เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่กระจายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศเหล่านั้น (เนื่องจากช่วงนั้นนับเป็นจุดเริ่มต้นของยุคสงครามเย็น) (The U.S. National Archives and Records Administration, 2022)

สำหรับในอัฟกานิสถานเอง มีการตั้งคำถามจากหลายฝ่ายว่าเพราะเหตุใดสถานการณ์ในอัฟกานิสถานหรือแม้แต่อิรักและซีเรีย สหรัฐอเมริกาไม่เลือกใช้หรือไม่สามารถใช้ Marshall Plan ได้เหมือนคราวที่ช่วยเหลือยุโรปฟื้นฟูเศรษฐกิจและประเทศช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง หรือหากเลือกใช้จริงก็คงไม่ประสบความสำเร็จดังเช่นยุโรป ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างอัฟกานิสถาน โดยจากการศึกษาพบว่า การให้เงินช่วยเหลือในการฟื้นฟูประเทศอย่างเดียวนั้นมิได้ก่อให้เกิดความสำเร็จได้ด้วยตัวมันเองเพียงอย่างเดียว สภาพแวดล้อมของยุโรปตะวันตกหลังสงครามโลกครั้งที่สองและอัฟกานิสถานในปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ยุโรปนั้นมีโครงสร้างพื้นฐาน สถาบันต่าง ๆ และระบบพื้นฐานอื่น ๆ ที่ช่วยประเทศให้เคลื่อนตัวไปได้อย่างแข็งแกร่งอยู่แล้ว เมื่อสหรัฐอเมริกาเริ่มใช้ Marshall Plan และเริ่มให้เงินช่วยเหลือให้แก่ยุโรปใน ค.ศ. 1948 ยุโรปตะวันตกในขณะนั้นมีได้เป็นเช่นดังอัฟกานิสถาน โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า การประปา ถนน และทางรถไฟ ได้ถูกฟื้นฟูกลับคืนมาให้งานได้ดังเดิมแล้ว การคมนาคมขนส่งดำเนินไปอย่างปกติและการผลิตภาคอุตสาหกรรมก็กำลังฟื้นตัวเช่นกัน ยุโรปเคยเป็นศูนย์กลางของโลกอุตสาหกรรมมาก่อนหน้า มีประวัติศาสตร์ยาวนานในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ประชากรของยุโรปมีการศึกษาในระดับสูงและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีเป็นอย่างดี ดังนั้น ยุโรปตะวันตกในขณะนั้นมีได้จำเป็นต้องถูกสร้างขึ้นใหม่ เพียงแต่ต้องถูกฟื้นฟูให้กลับคืนมาดังเดิมเพียงเท่านั้น ในทางกลับกันอัฟกานิสถาน หรือแม้แต่อิรักและซีเรีย จำเป็นต้องถูกสร้างขึ้นใหม่จากศูนย์ อัฟกานิสถานไร้เสถียรภาพและความมั่นคงอย่างสิ้นเชิง สถาบันต่าง ๆ ทั้งสถาบันการเมือง การเงิน สถาบันยุติธรรม ฯลฯ ไม่มีความแข็งแกร่ง รัฐบาลอัฟกันไม่เคยสามารถควบคุมอาณาเขตดินแดนของตนได้อย่างทั่วถึง แต่กลับมีการสู้รบกับกลุ่มติดอาวุธทั้งในและต่างประเทศมาโดยตลอด ทั้งนี้ รัฐบาลอัฟกันก็มีได้เป็นประเทศพันธมิตรมาอย่างช้านานกับสหรัฐอเมริกาซึ่งการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินอาจสร้างความไม่เข้าใจหรือความเคลือบแคลงใจให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านผู้สนับสนุนด้านการเงินแก่อัฟกานิสถาน เช่น อิหร่าน ด้วย นอกเหนือจากประเด็นความมั่นคง อัฟกานิสถานมีประวัติศาสตร์และองค์ความรู้ด้านการประกอบการหรือประกอบธุรกิจน้อยมาก (ยกเว้นการลักลอบค้าฝิ่น) ไม่เคยมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม (ก่อนการบุกของสหภาพโซเวียต แหล่งรายได้หลักของประเทศมาจากพืชผลทางการเกษตรคือผลไม้และถั่ว) มากกว่าหนึ่งในสามของประชาชนชาวอัฟกันไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ทั่วประเทศประสบภาวะแห้งแล้งและการขาดแคลนอาหาร และทั่วพื้นที่ของ

ประเทศก็ยังมีทุนระเบิดกระจัดกระจายอยู่เต็มไปหมด เรียกได้ว่าแม้แต่ในวันที่สงครามโลกครั้งที่สอง จบลงยุโรปตะวันตกยังอยู่ในสภาพที่ต่ำกว่าอัฟกานิสถานในทุกวันนี้เสียอีก

ผู้วิจัยมองว่าสหรัฐอเมริกาทราบถึงข้อเท็จจริงในประเด็นนี้เป็นอย่างดีและจำเป็นต้องยึดหลักความเป็นจริงเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาหนทางปฏิบัติต่ออัฟกานิสถานด้วยว่า Marshall Plan เป็นแผนการที่มีแนวโน้มว่าไม่น่าจะประสบผลสำเร็จในอัฟกานิสถาน และความมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกาจะไม่บรรลุผลสำเร็จดังเช่นที่เคยได้รับเมื่อครั้งที่ช่วยเหลือยุโรป ในทางกลับกันมีแต่จะทำให้สหรัฐอเมริกาสูญเสียงบประมาณจำนวนมากไปอย่างสูญเปล่าโดยที่ไม่ได้อะไรเป็นรูปธรรม และอาจเกิดความคับข้องใจพร้อมกับคำถามที่จะตามมาว่าสหรัฐอเมริกาจะต้องให้เงินช่วยเหลือแก่อัฟกานิสถานตามแผนการ Marshall Plan ไปอีกนานเท่าใด และหากสหรัฐอเมริกมาถึงจุดขีดสุดในการให้ความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านงบประมาณ การไม่เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม การเมืองภายใน หรือเหตุผลใดก็ตามและสหรัฐอเมริกาต้องการยุติการให้ความช่วยเหลือเมื่อนั้นจะเกิดการกล่าวหาสหรัฐอเมริกาอีกหรือไม่ว่าสหรัฐอเมริกานั้นละทิ้งอัฟกานิสถาน สหรัฐอเมริกามีการพิจารณาไตร่ตรองเป็นอย่างดีและเล็งเห็นแล้วว่าความช่วยเหลือด้านการเงินเพียงอย่างเดียวอย่างการใช้ Marshall Plan นั้นไม่สามารถนำมาซึ่งสันติภาพ การปฏิรูปด้านการเมือง หรือแม้แต่เสถียรภาพด้านเศรษฐกิจแก่อัฟกานิสถานได้ และการดำเนินการดังกล่าวจะไม่ส่งผลดีต่อสหรัฐอเมริกาเลยนั่นเองไม่ว่าในด้านใดก็ตาม

5.3.2 เปรียบเทียบสงครามอัฟกานิสถานกับสงครามเวียดนาม

สงครามเวียดนามและสงครามอัฟกานิสถานเป็นสองสงครามที่ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าทั้งสองเหตุการณ์นี้มีความคล้ายคลึงกันในหลายแง่มุม เช่น ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และการจบลงที่ไม่สวยงามนักของสหรัฐอเมริกา แต่ทั้งสองเหตุการณ์นี้หลายสิ่งหลายอย่างรวมถึงการส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกานั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง สงครามเวียดนามและสงครามอัฟกานิสถานมีจุดเริ่มต้นที่แตกต่างกันด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน วิธีการสู้รบไม่เหมือนกัน อยู่ในยุคที่เทคโนโลยีแตกต่างกัน รวมถึงมีลักษณะกองทัพที่แตกต่างกัน ในสงครามเวียดนามการต่อสู้กับระบอบคอมมิวนิสต์ในประเทศที่ห่างไกลนั้นถึงแม้ว่าชาวอเมริกันส่วนใหญ่มองว่าสำคัญแต่อาจไม่ได้คิดว่าจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศของตนเท่าใดนักดังนั้นจึงมีการอภิปรายมากมายเกิดขึ้นถึงการที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามเวียดนาม ซึ่งไม่เหมือนกับสงครามอัฟกานิสถานที่เป็นสงครามที่พรรคการเมืองทั้งสองพรรครวมถึงประชาชนจำนวนมากในเวลานั้นเห็นพ้องต้องกันเนื่องจากมีเหตุผลหลายประการที่ช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่สหรัฐอเมริกาโดนโจมตีในเหตุการณ์ 9/11 และมีผู้เสียชีวิตราว 3,000 คน ซึ่งนับเป็นเหตุการณ์ที่ร้ายแรงและมีผู้เสียชีวิตมากที่สุดนับตั้งแต่เหตุการณ์ Pearl Harbor ใน ค.ศ. 1941 ในสงคราม

เวียดนามมีกำลังพลชาวอเมริกันเสียชีวิตประมาณ 60,000 นาย ในขณะที่สงครามอัฟกานิสถานนั้นมีประมาณ 3,000 คนรวมทั้งพลเรือนด้วย ในห้วงเวลาที่มีกำลังพลของสหรัฐอเมริกาสูงสุด สงครามเวียดนามมีกำลังพลสหรัฐฯ ประมาณ 500,000 นาย และสงครามอัฟกานิสถานมีกำลังพลสหรัฐฯ ประมาณ 100,000 นายซึ่งนอกเหนือจากนั้นในปีอื่น ๆ กำลังพลในอัฟกานิสถานมีจำนวนน้อยกว่านี้มากนัก อีกหนึ่งความแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือสงครามเวียดนามส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของสังคมอเมริกันในขณะนั้นแทบทุกหย่อมหญ้ารวมไปถึงการเคลื่อนไหวประท้วงต่อต้านสงครามที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองในสหรัฐอเมริกาขึ้น นอกจากนี้แง่มุมต่าง ๆ ของเหตุการณ์ยังได้ถูกนำไปพัฒนาเป็นผลงานภาพยนตร์ ละครทีวี บทเพลง และชิมชาบเข้าไปในวัฒนธรรมอเมริกัน ในขณะที่สงครามอัฟกานิสถานไม่มีผลกระทบเช่นนั้น สงครามเวียดนามนั้นส่งผลกระทบในวงกว้างและลึกซึ้งมากกว่าสงครามอัฟกานิสถานมากมายนัก อย่างไรก็ตาม ในทั้งสองเหตุการณ์ก็มีความคล้ายคลึงกันในแง่ที่ว่าผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทั้งด้านการเมืองและการทหารต่างก็มองข้ามหรือประเมินความรุนแรงของการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลและกองทัพในประเทศเหล่านั้น (เวียดนามและอัฟกานิสถาน) ต่ำเกินไป การขาดการประเมินโอกาสในการประสบความสำเร็จก่อนที่จะส่งกำลังพลไปประจำการ และการขาดการคำนึงถึงบริบทแวดล้อมที่สำคัญอย่างปัจจัยด้านวัฒนธรรม ประเพณี และพลวัตอื่น ๆ ในประเทศเหล่านั้น ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นคือการที่สหรัฐอเมริกาสูญเสียหลายสิ่งหลายอย่างไปในการศึกและการปฏิบัติการที่มีได้วางแผนล่วงหน้ามาก่อนเป็นอย่างดีนั้นล้มเหลว และหนึ่งในบทเรียนสำคัญของสหรัฐอเมริกาที่ได้รับจากทั้งสองสงครามคือสหรัฐอเมริกาไม่สามารถเปลี่ยนระบอบการปกครองโดยการกำหนดหรือยื่นความเป็นประชาธิปไตย หรือแม้แต่สร้างชาติให้ประเทศใดได้ และนั่นจึงทำให้เกิดภาพเดิมขึ้นซ้ำอีกครั้งคือการถอนกองกำลังของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 ที่เต็มไปด้วยความสับสนอลหม่านและความโกลาหลที่สะท้อนถึงความพ่ายแพ้อย่างสิ้นท่าของสหรัฐอเมริกาดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วเมื่อครั้งทำการถอนกองกำลังออกจากสงครามเวียดนามใน ค.ศ. 1973 นั่นเอง

5.3.3 การปรับเปลี่ยนความมุ่งหมายด้านยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา

หนึ่งในเหตุผลที่ประธานาธิบดีไบเดนได้กล่าวในแถลงการณ์ต่อสาธารณชนถึงการตัดสินใจดำเนินการถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2021 คือการที่สหรัฐอเมริกาจะปรับเปลี่ยนโฟกัสและมุ่งความสนใจไปที่ประเด็นอื่นแทนนั้นคือการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจกับจีนในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกเนื่องจากจีนกำลังผงาดขึ้นมาท้าทายสหรัฐอเมริกาอย่างดุเดือด ในประเด็นนี้ผู้วิจัยกลับมองว่าเหตุผลนี้อาจฟังดูย้อนแย้งหรือไม่สมเหตุสมผลนัก เพราะในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ในระยะยาวผลลัพธ์จากการที่สหรัฐอเมริกาถอนกองกำลังออกจากภูมิภาคนี้อาจไม่ส่งผลดีต่อสหรัฐอเมริกาตามความมุ่งหมายที่ได้แถลงไป หากความมุ่งหมายหลักของสหรัฐอเมริกาคือการ

ปรับเปลี่ยนโฟกัสและบริหารจัดการทรัพยากรใหม่เพื่อให้สามารถเอาชนะเงินในเวทีโลกได้ การดำเนินนโยบายดังกล่าวไม่สอดคล้องและไม่สนับสนุนความมุ่งมั่นนั้นเนื่องจากการถอนกองกำลังทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาออกจากอัฟกานิสถานจะส่งผลลัพธ์ที่ตรงกันข้ามโดยเป็นการเปิดทางให้เงินสามารถแผ่ขยายอำนาจและอิทธิพลเข้าสู่อัฟกานิสถาน ภูมิภาค และในโลกได้อย่างง่ายดายยิ่งขึ้นไปอีก ทั้งนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เงินได้ดำเนินการตามเป้าประสงค์ด้านภูมิยุทธศาสตร์ที่จะลดทอนแนวคิดระเบียบโลกที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำอีกด้วย ผู้วิจัยคิดว่าประเด็นนี้มีความน่าสนใจและยังเป็นอีกหนึ่งแง่มุมที่จะสามารถทำการศึกษาต่อยอดต่อไปได้อีกด้วย

5.3.4 อนาคตของอัฟกานิสถาน

หลังจากที่กลุ่มกฏอิลบานเข้ายึดครองอัฟกานิสถานได้อย่างสมบูรณ์อีกครั้งในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 กลุ่มกฏอิลบานสถาปนาตนเองเป็นรัฐบาลและได้กำหนดกฎหมายและข้อปฏิบัติต่าง ๆ อย่างที่เคยใช้มาในช่วงปลายยุค 1990 เช่น กำหนดการใช้หลักกฎหมายอิสลาม (ชาร์อะฮ์) อย่างเข้มงวด ยกเลิกศาลล้มละลายและแทนที่ด้วยศาลชาร์อะฮ์ พร้อมทั้งยกเลิกกระทรวงกิจการสตรีแห่งอัฟกานิสถานและแทนที่ด้วยกระทรวงส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความชั่วร้าย (Ministry for the Propagation of Virtue and Prevention of Vice) ที่เคยมีอยู่มาตั้งแต่ก่อนที่กลุ่มกฏอิลบานจะถูกโค่นล้มอำนาจ เพื่อทำหน้าที่กำกับควบคุมและบังคับใช้กฎหมายอิสลามอย่างเข้มงวดและเพื่อห้ามกระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อหลักกฎหมายอิสลาม ถึงแม้ว่าพวกเขาได้เคยให้คำมั่นสัญญาไว้ถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี และการเคารพกลุ่มคนศาสนาอื่นและชนเผ่าชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ แล้วก็ตาม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือเด็กผู้หญิงส่วนมากถูกสั่งห้ามไม่ให้ไปโรงเรียน สตรีถูกสั่งห้ามมิให้เข้าเรียน ทำการสอนที่มหาวิทยาลัย หรือแม้แต่ทำงาน หากสตรีจะออกนอกบ้านต้องใส่เสื้อผ้าปกปิดร่างกายทั้งหมดและต้องมีผู้ชายติดตามไปด้วย ทั้งนี้ อัตราการแต่งงานในเด็กยังเพิ่มสูงขึ้นมากอีกด้วย นอกจากนี้ กลุ่มกฏอิลบานยังมีรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกหลายครั้ง มีการข่มขืนนักข่าวและจำกัดเสรีภาพของสื่อและสำนักข่าวเป็นผลให้สำนักข่าวหลายแห่งต้องปิดตัวลง หากมีการประท้วงหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองใด ๆ พวกเขาเหล่านั้นจะถูกกลุ่มกฏอิลบานจับตามองและถูกอุ้มหายไปอย่างไร้ร่องรอย (Maizland, 2021) ยังไม่นับรวมถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่กลุ่มกฏอิลบานไม่สามารถบริหารเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหน้าซำยังทำลายมาตรฐานการใช้ชีวิตของประชาชนชาวอัฟกันที่ได้สร้างขึ้นมาในห้วง 20 ปีของการดำรงอยู่ของกองกำลังของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรด้วย จากรายงานของ UNDP ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2022 พบว่า ชาวอัฟกันส่วนมากยังคงมีฐานะยากจนและมากกว่าร้อยละ 90 ประสบภาวะขาดแคลนอาหาร เศรษฐกิจของอัฟกานิสถานได้หดตัวลงถึงประมาณร้อยละ 30 ตั้งแต่กลุ่มกฏอิลบานเข้ายึดครองประเทศ และตำแหน่งงานประมาณ 7 แสนตำแหน่งได้หายไป (United Nations Development Programme,

2022) นอกจากนี้ รายงานขององค์การสหประชาชาติในเดือนเมษายน ค.ศ. 2022 ยังพบว่ากลุ่มกวลีบาน “ยังคงรักษาสัมพันธภาพอันใกล้ชิด” กับกลุ่มอัลกออิดะฮ์และ “การปกครองของกลุ่มกวลีบานในอัฟกานิสถานเป็นการส่งผลให้กลุ่มอัลกออิดะฮ์มีสถานที่หลบภัยและมีอิสระในการปฏิบัติการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น” ทั้งนี้ รายงานยังได้เสนอว่ากลุ่มอัลกออิดะฮ์มีแนวโน้มที่จะใช้อัฟกานิสถานในฐานะสถานที่ “อันเป็นมิตร” เพื่อรับสมัคร ฝึก และระดมทุนให้แก่ตนเองต่อไป (United Nations Security Council, 2022)

สิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่กล่าวได้ว่าสิ่งที่กลุ่มกวลีบานพยายามสื่อสารไปยังนานาประเทศและประชาคมโลกว่าตนเองจะพัฒนาและกำลังพัฒนาให้เท่าทันโลกปัจจุบันนั้นไม่สอดคล้องกับนโยบายที่แท้จริงในปัจจุบันของกลุ่มกวลีบาน กลุ่มกวลีบานยังคงปกครองอัฟกานิสถานเหมือนดังเช่นที่พวกเขาเคยปกครองมาเมื่อ 20 กว่าปีที่แล้วโดยพวกเขาไม่อาจล่วงรู้ว่โลกภายนอกและประเทศอื่น ๆ พัฒนาไปถึงไหนกันบ้างแล้ว ผู้วิจัยคิดว่ากลุ่มกวลีบานจะทำให้อัฟกานิสถานยังคงติดอยู่ในยุคสมัยโบราณที่มีกฎหมายและจารีตประเพณีที่ล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ ในโลกอย่างห่างไกล และอาจไม่สามารถพัฒนาไปได้มากกว่านี้ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใดหากกลุ่มกวลีบานยังคงยึดติดกับชุดความคิดความเชื่อเดิม ๆ เช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ในอีกด้านหนึ่งกลุ่มกวลีบานเองจะต้องเผชิญกับความท้าทายที่มากมายและหนักหน่วงในการปกครองอัฟกานิสถานต่อไป ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งรวมถึงการที่อัฟกานิสถานจะต้องสูญเสียมันสมองของคนระดับชนชั้นกลางที่มีความรู้ความสามารถที่จะทำการอพยพย้ายถิ่นฐานออกไปหากยังคงเดินหน้าใช้นโยบายการปกครองเช่นนี้ต่อไป นานาประเทศที่เห็นว่ากลุ่มกวลีบานไม่ให้คุณค่ากับสิทธิมนุษยชนและอื่น ๆ ที่พวกเขาให้คุณค่าอาจเลือกไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับอัฟกานิสถาน หากไม่จำเป็น อย่างไรก็ตาม อัฟกานิสถานอาจยังมีโอกาสที่จะพัฒนาไปได้อย่างช้า ๆ เนื่องจากจีนยังมีความเต็มใจที่จะเปิดโอกาสและเข้ามาลงทุนในอัฟกานิสถาน ปากีสถานยังคงดูเป็นมิตร และที่สำคัญรัสเซียและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาครวมถึงสหรัฐอเมริกาเองนั้นได้เรียนรู้แล้วว่า การเข้ามาแทรกแซงในอัฟกานิสถานนั้นไม่ส่งผลดีต่อตนเองอย่างแน่นอน ดังนั้น อนาคตของอัฟกานิสถานจึงเป็นสิ่งที่ต้องจับตามองกันต่อไปว่ากลุ่มกวลีบานจะสามารถทำให้อัฟกานิสถานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเสถียรภาพ ความมั่นคงและสันติภาพได้หรือไม่ อย่างไร และเมื่อใด

5.3.5 การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสหรัฐอเมริกา

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอัฟกานิสถาน การดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกา และระเบียบโลกที่กำลังเปลี่ยนไป ผู้วิจัยมองว่าประเทศไทยในฐานะประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาที่มีได้อยู่ในองค์การนาโต้ (Non-NATO Ally) ควรเดินหน้ารักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาต่อไป โดยมีความระมัดระวังต่อการดำเนินความสัมพันธ์ให้

มากขึ้นและตระหนักไว้เสมอว่าในบางครั้งบางทีแถลงการณ์ คำพูด หรือการลั่นวาจาก็อาจเป็นสิ่งใด ๆ ก็ตามของคณะทำงานของสหรัฐอเมริกาอาจมิได้หมายความว่าจริงหรือมีความโปร่งใสตรงไปตรงมาอย่างที่เรารู้เข้าใจเนื่องจากสหรัฐอเมริกาต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติของตนเองในทุก ๆ ด้านเป็นหลักอยู่เสมอ ดังนั้นหากสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงโดยกระทบกับผลประโยชน์ของตน มีความเป็นไปได้อย่างมากว่าสหรัฐอเมริกาก็พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนการปฏิบัติได้ทุกเมื่อถึงแม้จะมีการตกลงใจกันแล้วก็ตาม ไทย (และประเทศพันธมิตรอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกา) ควรเรียนรู้ว่าเราจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการป้องกันประเทศของตนเองให้มีความแข็งแกร่งจากภายในมากขึ้น โดยไม่ควรคิดหรือคาดการณ์ไปเองว่ากองกำลังของสหรัฐอเมริกาจะอยู่ไกลขีดเรา (Over the horizon) ตลอดเวลาและพร้อมที่จะช่วยปกป้องผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์ของเรา และในความเป็นจริงแล้วเราเองก็ไม่ควรคาดหวังให้สหรัฐอเมริกาต้องมาคอยให้ความสนใจและช่วยปกป้องประเทศของเรามากกว่าตัวเราเองด้วย นอกจากนี้ ไทยควรเดินหน้าส่งเสริมความสัมพันธ์กับจีนให้เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ด้านมากกว่าที่เคยเป็นมา การกระทำเช่นนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ด้านความมั่นคงในการช่วยสร้างสมดุลให้แก่มหาอำนาจทั้งสองประเทศคือสหรัฐอเมริกาและจีนให้ไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือไทยมากเกินไปจนถึงขั้นการเข้าครอบงำและกลืนกินประเทศได้แล้ว จากการศึกษาที่มีความเป็นไปได้อย่างมากว่าจีนอาจจะกลายเป็นเจ้าผู้ครองโลกในอนาคตไม่ว่าจะเป็นระบบโลกที่มีมหาอำนาจเพียงชั่วเดียว สองชั่ว หรือหลายชั่ว ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับจีนจะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้เศรษฐกิจไทยก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- โคริน เฟื่องเกษม. (2548). *แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัญ มะลูลีม. (2545). “ทาสีบัน.” ใน *อัฟกานิสถาน*, หน้า 84. เอกสารวิชาการชุด “โครงการอาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค” ลำดับที่ 6. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. โรงพิมพ์ The May Production.
- นรุทธิ์ เจริญศรี. (2556). *ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักวิชาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
http://oservice.skru.ac.th/ebookft/630/chapter_11.pdf
- ธรรมรัตน์ รัตนมณี. (2562). *ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ที่มีผลต่อบทบาทของไทยในอาเซียน*. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ. [ส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562]
<https://image.mfa.go.th/mfa/0/yZ0EO327fd/nbt/nbt11/IS/11002.pdf>

วิทยานิพนธ์

- เบญญาภา ศิริวาท. (2553). *บทบาทของนานาชาติในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน หลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบาน ค.ศ. 2001-2008*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Book and Book Articles

- Amstutz, M. R. (1999). *International Conflict and Cooperation: An introduction to world politics*. 2nd ed. McGraw-Hill.
- Baev, P. K. (2021). *Russia and America's overlapping legacies in Afghanistan*. Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/08/18/russia-and-americas-overlapping-legacies-in-afghanistan/>
- Brzezinski, Z. (1998). *The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives*. Basic Books.
- Campbell, J. T., Guterl, M., & Lee., R. (2007). *Race, Nation, and Empire in American History*. University of North Carolina Press.
- Chandrasekaran, R. (2013). *Little America: The War With-in the War for Afghanistan*. Penguin Random House.
- Davidson, J. W. (2001). *America's Allies and War: Kosovo, Afghanistan, and Iraq*. Palgrave.
- Davidson, J. W. (2020). *America's Entangling Alliances: 1778 to the Present*. Georgetown University Press.
- Donnelly, J. (2005). Realism. In *Theories of international relations*. 3rd ed., 29-54. Palgrave Macmillan.
- Green, M. (2017). *By More Than Providence: Grand Strategy and American Power in the Asia Pacific Since 1783*. Columbia University Press.
- Hlatky, S. (2013). *America's Allies in Times of War: The Great Asymmetry*. Oxford University Press.
- Hussain, R. S. (2011). "The India Factor" in *Pakistan: Beyond the 'Crisis State.'* Maleeha Lodhi, ed., Oxford University Press. <https://www.amazon.in/Pakistan-Beyond-Crisis-Maleeha-Lodhi/dp/8129118718>
- Isby, D. (2010). *Afghanistan: Graveyard of Empires: A New History of the Borderland*. Pegasus Books.
- Jenkins, B. M. (2017). *The Origins of America's Jihadists*. RAND Corporation.
- Jenkins, B. M. (2020a). *Paths to Destruction: Comparing Jihadist Travelers with Domestic Plotters*. RAND Corporation.

- Lerche, C. & Said, A. (1995). *Concepts of International Politics in Global Perspective*. 4th ed., New Jersey. Prentice Hall.
- Ma'arof, M. K. (1987). *Afghanistan in World Politics (A Study of Afghan-U.S. Relations)*. Gian Publishing House.
- Mackinder, H. J. (1919). *Democratic Ideals and Reality: A Study in the Politics of Reconstruction*. Constable and Company LTD.
<https://archive.org/details/democraticideals00mackiala/page/192/mode/2up?view=theater>
- Mahan, A. T. (1906). *From Sail to Steam, Recollections of Naval Life*: Harper & Brothers.
- McClintock, A. (1995). *Imperial Leather: Race, Gender, and Sexuality in the Colonial Context*. Routledge.
- Morgenthau, H. J. (1978). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 5th ed., 4–15. New York. Alfred A. Knopf.
- Newell, R. (1997). "Chapter 4: Government and Politics." in *Afghanistan: A Country Study*. Federal Research Division's Area Handbook/Country Studies Series. Library of Congress.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwil2fw64H_AhVQBt4KHTKRAH0QFnoECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.hsdl.org%2F%3Fview%26did%3D440431&usg=AOvVaw1WrwNqBpVmjKn54U8xbnB
- Obama, B. (2020). *A Promised Land*. Crown Publishing Group.
- Posen, B. R. (2014). *Restraint: A New Foundation for U.S. Grand Strategy*. Cornell Studies in Security Affairs. Cornell University Press.
- Rais, R. B. (2008). *Recovering the frontier state: War, ethnicity, and state in Afghanistan*. Lexington Books.
- Saikal, A. (2004). *Modern Afghanistan: A History of Struggle and Survival*. I. B. Tauris.
- Shahrani, M. N. (1986). "State Building and Social Fragmentation in Afghanistan: A Historical Perspective." *The State, Religion, and Ethnic Politics: Afghanistan, Iran, and Pakistan*. Ali Banuazizi and Myron Weiner, eds., 21-74. Syracuse University

- Stiglitz, J. E. (2003). *The Roaring Nineties: A New History of the World's Most Prosperous Decade*. W. W. Norton & Company.
- Stiglitz, J. E. & Bilmes, L. J. (2008). *The Three Trillion Dollar War: The True Cost of the Iraq Conflict*. W. W. Norton and Company.
- Wahab, S. & Youngerman, B. (2007). *A brief history of Afghanistan*. Infobase Publishing.
- Wheeler, W. T. (2007). *Another Unknown: Afghanistan Costs*. Center for Defense Information.
- Whitlock, C. (2021). *The Afghanistan Papers: A Secret History of the War*. Simon & Schuster.
- Witcover, J. (2019). *Joe Biden: A Life of Trial and Redemption*. William Morrow.

Articles

- Ali, G. (2020). China–Pakistan cooperation on Afghanistan: assessing key interests and implementing strategies. *The Pacific Review*, 35(3), 506-528.
<https://doi.org/10.1080/09512748.2020.1845228>
- Allin, D. (2011). Chapter Two: US policy and Afghanistan. *Adelphi Series*, 51(425-426), 47-68. <https://doi.org/10.1080/19445571.2011.644137>
- Bilmes, L. J. (2011). Current and Projected Future Costs of Caring for Veterans of the Iraq and Afghanistan Wars. *M-RCBG Faculty Working Paper, 2011-06*. Harvard Kennedy School.
https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/files/mrcbg_fw_p_2011-06_Bilmes_currentandprojected.pdf
- Bilmes, L. J. (2013). The Financial Legacy of Iraq and Afghanistan: How Wartime Spending Decisions Will Constrain Future National Security Budgets. *HKS Faculty Research Working Paper Series RWP13-006*. Harvard Kennedy School.
<https://www.hks.harvard.edu/publications/financial-legacy-iraq-and-afghanistan-how-wartime-spending-decisions-will-constrain>
- Bilmes, L. J. (2021). Veterans of the Iraq and Afghanistan Wars: The Long-Term Costs of Providing Disability Benefits and Medical Care, 2001-2050. *HKS Working*

- Paper No. RWP21-024. Harvard Kennedy School.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3924013>
- Chand, A. & Ahmad, K. (2020). US-Taliban peace deal and India Afghanistan relations. *International Journal of Multidisciplinary Educational Research*, 9, (10(8)).
[http://ijmer.s3.amazonaws.com/pdf/volume9/volume9-issue10\(8\)-2020.pdf](http://ijmer.s3.amazonaws.com/pdf/volume9/volume9-issue10(8)-2020.pdf)
- Chaudhuri, R. & Shende, S. (2020). *Dealing With the Taliban: India's Strategy in Afghanistan After U.S. Withdrawal*. Carnegie Endowment for International Peace. <https://www.jstor.org/stable/resrep24918.1>
- Clarke, M. (2016). "One Belt, One Road" and China's Emerging Afghanistan Dilemma. *Australian Journal of International Affairs*, 70(5), 563–579.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1080/10357718.2016.1183585>
- Crawford, N. C. & Lutz, C. (2019). "Human Cost of Post-9/11 Wars: Direct War Deaths in Major War Zones, Afghanistan and Pakistan (October 2001 – October 2019) Iraq (March 2003 – October 2019); Syria (September 2014–October 2019); Yemen (October 2002–October 2019); and Other". *Costs of War*. Watson Institute. Brown University.
<https://watson.brown.edu/costsofwar/figures/2021/WarDeathToll>
- Crawford, N. C. & Lutz, C. (2021). Human and Budgetary Costs to Date of the U.S. War in Afghanistan. *Costs of War*. Watson Institute. Brown University.
<https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2021/Human%20and%20Budgetary%20Costs%20of%20Afghan%20War%2C%202001-2022.pdf>
- Dadabaev, T. (2020). Trump's 'Walk Away' Strategy and the Future of Post-Election Afghanistan. *Asian Survey*, 60(1). <https://doi.org/10.1525/as.2020.60.1.213>
- Davidson, J. W. (2021). The Costs of War to United States Allies Since 9/11. *Costs of War*. Watson Institute. Brown University.
https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2021/Davidson_AlliesCostsofWar_Final.pdf
- Dobbins, J., Campbell, J. H., Mann, S., & Miller, L. E. (2019). Consequences of a Precipitous U.S. Withdrawal from Afghanistan. *Perspectives*. RAND Corporation.
<https://doi.org/10.7249/PE326>

- Dumbaugh, K. (2010). U.S. Strategy in Afghanistan-Pakistan: Chinese Views and Interests. *CNA China Studies*. CNA.
https://www.cna.org/archive/CNA_Files/pdf/d0023544.a1.pdf
- Edwards, R. D. (2014). U.S. war costs: Two parts temporary, one part permanent. *Journal of Public Economics*, 113, p. 54–66.
- Fazl-e-Haider, S. (2022). Will the China-Pakistan Corridor Get a Boost with a New Government in Islamabad? *China Brief*, 22(13), 18-21.
<https://jamestown.org/wp-content/uploads/2022/07/Read-the-7.15-Issue-in-PDF.pdf>
- Felbab-Brown, V. (2017). President Trump’s Afghanistan Policy: Hopes and Pitfalls. *Foreign Policy at Brookings*. Brookings Institution.
https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/10/afghanistan_hopes_pitfalls.pdf
- Foster, J. (2008). A pipeline through a troubled land: Afghanistan, Canada, and the new great energy game. *Foreign Policy Series*. Canadian Centre for Policy Alternatives.
https://policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/National_Office_Pubs/2008/A_Pipeline_Through_a_Troubled_Land.pdf
- Glaze, J. A. (2007). Opium And Afghanistan: Reassessing U.S. Counternarcotics Strategy. *Carlisle Papers in Security Strategy Series*. The Strategic Studies Institute. https://www.files.ethz.ch/isn/46869/1007_OpiumAfghan.pdf
- Goodson, L. P. (2005). Afghanistan in 2004: Electoral Progress and an Opium Boom. *Asian Survey*, 45(1), 88-97. <https://doi.org/10.1525/as.2005.45.1.88>
- Heistein, A., Shavit, E., & Shapiro, D. (2020). A Deal with the Devil? Terms, Implications, and Risks of the US-Taliban Accord. *INSS Insight*, 1270. Institute for National Security Studies. TelAVIV University. <https://www.inss.org.il/publication/usa-taliban-agreement/>
- Hoge, C. W., Lesikar, S. E., Guevara, R., Lange, J., Brundage, J. F., Engel, C. C., Jr., Messer, S. C., & Orman, D. T. (2002). Mental disorders among U.S. military personnel in the 1990s: association with high levels of health care utilization

- and early military attrition. *The American Journal of Psychiatry*, 159(9), 1576-1583. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.159.9.1576>
- Huasheng, Z. (2016). Afghanistan and China's new neighborhood diplomacy. *International Affairs*, 92(4), 891-908.
- Iyer, A. (2021). The Graveyard of Empires: Human Cost of War in Afghanistan. *International Journal of International Relations, Media and Mass Communication Studies*, 7(3).1-25. <https://ssrn.com/abstract=3975114>
- Jelsma, M., Kramer, T., & Rivier, C. (2006). Losing Ground: Drug Control and War in Afghanistan. *Drugs & Conflict Debate Paper*. Transnational Institute. <https://www.tni.org/en/publication/losing-ground>
- Jenkins, B. M. (2020b). The Future Role of the U.S. Armed Forces in Counterterrorism. *CTC Sentinel* 13(9), 24-39.
- Jenkins, B. M. (2021). Securing the Least Bad Outcome: The Options Facing Biden on Afghanistan. *CTC Sentinel*.
- Jenkins, B. M. & Butterworth, B. R. (2019). "Smashing Into Crowds"—An Analysis of Vehicle Ramming Attacks. Mineta Transportation Institute. <https://transweb.sjsu.edu/sites/default/files/SP-1119-RB-Vehicle-Ramming-Attacks.pdf>
- Jones, S. (2021). Escaping the Graveyard of Empires? U.S. Options in Afghanistan. *Defense 360*. Center for International and Strategic Studies. <https://www.csis.org/analysis/escaping-graveyard-empires-us-options-afghanistan-0>
- Kaplan, M. A. (1957). Balance of Power, Bipolarity and Other Models of International Systems. *The American Political Science Review*, 51(3). <https://doi.org/10.2307/1951855>
- Karaca, R. & Özkurt, F. (2015). Current Challenges and Future Settlement Opportunities in Afghanistan. *FWU Journal of Social Sciences*, 1(Special Issue No.1, Summer), 23-36.
- Katzenstein, J. (2020). The Wars Are Here: How the United States' Post-9/11 Wars Helped Militarize U.S. Police. *Costs of War*. Watson Institute. Brown University.

- https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2020/Police%20Military_Militarization_Costs%20of%20War_Sept%2016%202020.pdf
- Kelly, T. K., Dobbins, J., Shlapak, D. A., Gompert, D. C., Heginbotham, E., Chalk, P., & Thrall, L. (2014). Chinese Interests and Strategy. *The U.S. Army in Asia, 2030–2040*, 11-46. RAND Corporation.
- <http://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt1287mkz.10>
- Kukeeva, F. T. (2013). The U.S. Troop Withdrawal from Afghanistan and Regional Security in Central Asia. *Russian Politics & Law*, 51(1), 49-58.
- <https://doi.org/10.2753/RUP1061-1940510103>
- Mahapatra, C. (1998). American Role in Afghanistan. In V. D. Chopra (Ed.), *Afghanistan and Asian Stability*, 90. Gyan Publishing House.
- Manfredi, F. (2008). Rethinking U.S. Policy in Afghanistan. *World Policy Journal*, 25(4)
- Marsh, K. (2014). Obama's Surge: A Bureaucratic Politics Analysis of the Decision to Order a Troop Surge in the Afghanistan War. *Foreign Policy Analysis*, 10(3), 265-288. <http://www.jstor.org/stable/24910832>
- Menkiszak, M. (2011). Russia's Afghan Problem; The Russian Federation and the Afghanistan problem since 2001. *OSW Studies*. Centre for Eastern Studies.
- https://aei.pitt.edu/58389/1/prace_38_en_0.pdf
- Morgan, G. (1973). Myth and reality in the great game. *Asian Affairs*, 4(1), 55-65.
- <https://doi.org/10.1080/03068377308729652>
- O'Hanlon, M., Livingston, I., & Messera, H. (2020). *Afghanistan Index: Tracking Variables of Reconstruction & Security in Post-9/11 Afghanistan*. Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/index20110228.pdf>
- Prakash, S. (2003). Usa's involvement in afghanistan: third world perceptions with special reference to south asian countries and its implications for the future. *India Quarterly*, 59, (1/2), 1-32. <https://www.jstor.org/stable/45073507>
- Riedel, B. (2009). Armageddon in Islamabad. *National Interest*, 102, 9-18.
- Saal, J. & Lippe, F. (2021). The Network of the November 2020 Vienna Attacker and the Jihad Threat to Austria. *CTC Sentinel*, 14(2).

- Samiullah, M. I., Sanaullah, S. I., Rafeed U. K., Islam, M., & Iqbal, S. (2021). The Impact of Doha Peace Agreement on Pakistan. *Palarch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(10), 2137-2144.
<https://archives.palarch.nl/index.php/jae/article/view/10131/9307>
- Santos, M. H. d. C. & Teixeira, U. T. (2013). The essential role of democracy in the Bush Doctrine: the invasions of Iraq and Afghanistan. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 56.
- Simon, S. & Stevenson, J. (2009). "Afghanistan: How Much is Enough?." Rethinking Afghanistan. *Survival*, 51(5).
- Soliev, N. (2021). The April 2020 Islamic State Terror Plot Against U.S. and NATO Military Bases in Germany: The Tajik Connection. *CTC Sentinel*, 14(1).
- Sreenivasan, S., Garrick, T., McGuire, J., Smeed, D. E., Dow, D., & Woehl, D. (2013). Critical concerns in Iraq/Afghanistan war veteran-forensic interface: Combat-related postdeployment criminal violence. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 41(2):263-73.
https://www.researchgate.net/publication/239077253_Critical_concerns_in_IraqAfghanistan_war_veteran-forensic_interface_Combat-related_postdeployment_criminal_violence
- Starr, S. F. (2004). *U.S. Afghanistan Policy: It's Working*. Central Asia-Caucasus Institute. The Johns Hopkins University.
https://silkroadstudies.org/resources/pdf/SilkRoadPapers/2004_starr_us-afghanistan-policy-its-working.pdf
- Sterman, D. (2019). *Decision-Making in the Counter ISIS War: Assessing the Role of Preventive War Logic*. New America.
<https://www.jstor.org/stable/resrep19973.1>
- Weinbaum, M. G. & Harder, J. B. (2008). Pakistan's Afghan policies and their consequences. *Contemporary South Asia*, 16(1): The Cohesion and Stability of Pakistan. <https://doi.org/10.1080/09584930701800370>
- Xuetong, Y. (2006). *Analysis of China's National Interests*. Translated by Jun, Meng, Edited by Bullard, Monte.

- Yousafzai, Z. I. (2022). China's Interests in Afghanistan One Year After the U.S. Withdrawal. *China Brief*, 22(18). <https://jamestown.org/program/chinas-interests-in-afghanistan-one-year-after-the-u-s-withdrawal/>
- Zhang, F. (2022). China's New Engagement with Afghanistan after the Withdrawal. *LSE Public Policy Review*, 2(3). <https://doi.org/http://doi.org/10.31389/lseppr.52>

Newspaper Articles

- Baldor, L. C. & Pennington, M. (2018). *Attack in Afghanistan is Reminder of Formidable Task*. The Washington Post.
- Constable, P. & Sonne, P. (2019). *U.S.-Taliban Talks Appear Closer to Pact after Marathon Negotiations in Qata*. The Washington Post.
- Gibbons-Neff, T. & Shah, T. (2021). *The Taliban Close In on Afghan Cities, Pushing the Country to the Brink*. The New York Times.

Theses

- Hanley, R. (2011). *Ethnic violence, impact on Afghanistan*. Army War College. USAWC Class of 2011.
- Horton, J. (2007). *Army Accident Fatalities Attributable to Iraq War* [unpublished paper by PhD candidate]. The National Bureau of Economic Research and the Harvard Kennedy School.

Electronic Media

- al-Husseini, H. (2021). *The US withdrawal from Afghanistan confused Russia and China*. ALARABIYA news. <https://english.alarabiya.net/in-translation/2021/09/16/The-US-withdrawal-from-Afghanistan-confused-Russia-and-China>

- Ali, I. & Stewart, P. (2021). *Half of all Afghan district centers under Taliban control - U.S. general*. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-conflict-taliban-pentagon-idAFKBN2ER26Q>
- Allison, G., Blackwill, R. D., Simes, D. K., & Saunders, P. J. (2011). *Russia and U.S. National Interests: Why Should Americans Care? A Report of the Task Force on Russia and U.S. National Interests*. Belfer Center for Science and International Affairs and Center for the National Interest. https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2011/10/Russia_US_nationalinterests_report.pdf?_gl=1*mdw7t1*_ga*MTEExNTM2NTk2Mi4xNjQyOTEyNjc0*_ga_24W5E70YKH*MTY3Mzc4ODI1OC4xLjAuMTY3Mzc4ODI1OC4wLjAuMA.
- AP. (2022). *Biden signs \$40 billion aid package for Ukraine during trip to Asia*. CNBC. <https://www.cnbc.com/2022/05/21/biden-signs-40-billion-aid-package-for-ukraine-during-trip-to-asia.html>
- Asatryan, G. (2021). *The Russian perspective on the Afghanistan situation post US withdrawal*. ORF. <https://www.orfonline.org/expert-speak/the-russian-perspective-on-the-afghanistan-situation-post-us-withdrawal/>
- Astrasheuskaya, N. & Findlay, S. (2021). *Russia seeks to forge ties with Taliban as US troops leave Afghanistan*. Financial Times. <https://www.ft.com/content/38c0dd0c-6f69-41bd-9866-fb77a94fb2cd>
- Atwood, K. & Hansler, J. (2022). *Austin says US wants to see Russia's military capabilities weakened*. CNN. <https://edition.cnn.com/2022/04/25/politics/blinden-austin-kyiv-ukraine-zelensky-meeting/index.html>
- Barnard, A. & Stockman, F. (2004). *U.S. Weighs Role in Heroin War in Afghanistan*. Boston Globe. www.boston.com/news/world/articles/2004/10/20/us_weighs_role_in_heroin_war_in_afghanistan/
- Barrow, B. (2019). *Biden promises to end 'forever wars' as president*. Associated Press News. <https://apnews.com/article/fcd9b36a5f0542c5b0a9688f38338e2b>
- BBC. (2021). *Afghanistan: What has the conflict cost the US and its allies?* <https://www.bbc.com/news/world-47391821>

- BBC. (2022). *Ukraine war: Zelensky urges US to help it defeat Russia*.
<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-64060437>
- Beamon, T. (2017). *State Dept.: Trump Policies Brought 'Dramatic' Gains Against ISIS*.
 NEWSMAX. <https://www.newsmax.com/Newsfront/isis-trump-state-department-islamic-state/2017/08/05/id/806041/>
- Bearden, M. (2001). *Afghanistan, Graveyard of Empires*. Foreign Affairs. .
<https://www.foreignaffairs.com/articles/afghanistan/2001-11-01/afghanistan-graveyard-empires>
- Beech, E. (2012). *Taliban stronger than before U.S. troop surge - U.S. lawmakers*.
 Reuters. <https://www.reuters.com/article/usa-afghanistan-taliban-idINDEE84505I20120508>
- Biden, J. (2021a). *Remarks by President Biden on the Way Forward in Afghanistan*.
 The White House. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/14/remarks-by-president-biden-on-the-way-forward-in-afghanistan/>
- Biden, J. (2021b). *Remarks by President Biden on Afghanistan*. The White House.
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/08/16/remarks-by-president-biden-on-afghanistan/>
- Brands, H. (2022). *Russia Is Right: The U.S. Is Waging a Proxy War in Ukraine*. The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/business/russia-is-right-the-us-is-waging-a-proxy-war-in-ukraine/2022/05/10/2c8058a4-d051-11ec-886b-df76183d233f_story.html
- Brenner, C. & Wallin, M. (2021). *Perspective – Preparing for the Consequences of Withdrawal from Afghanistan*. American Security Project.
<https://www.americansecurityproject.org/perspective-preparing-for-the-consequences-of-withdrawal-from-afghanistan/>
- Bureau of Labor Statistics. (2021). *Employment Situation of Veterans 2020* (No. USDL-21-0438). US Department of Labor.
https://www.bls.gov/news.release/archives/vet_03182021.pdf

- Bush, G. W. (2001a). *Remarks by the President In Photo Opportunity with the National Security Team*. The White House. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010912-4.html>
- Bush, G. W. (2001b). *Presidential Address to the Nation*. The White House. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/10/20011007-8.html>
- Bush, G. W. (2005). *George W. Bush inaugural address: Jan. 20, 2005*. The White House. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2005/01/20050120-3.html>
- Bush, G. W. (2007). *President Bush Addresses the 89th Annual National Convention of the American Legion*. The White House. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/08/20070828-2.html>
- Central Intelligence Agency. (2000). *The Cost of Soviet Involvement in Afghanistan*. Directorate of Intelligence. https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000499320.pdf
- Chesnut, M. & Waller, J. G. (2021). *Russia's Response to US Withdrawal from Afghanistan: Criticism of US, Concerns About Security Environment*. Russia Matters. <https://www.russiamatters.org/analysis/russias-response-us-withdrawal-afghanistan-criticism-us-concerns-about-security>
- Chunying, H. (2021). *Foreign Ministry Spokesperson Hua Chunying's Regular Press Conference on August 16, 2021*. Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202108/t20210816_9170798.html
- Clark-Sestak, S. L. (2003). *U.S. Bases in Central Asia*. <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA419977.pdf>
- Clark, K. & Ali, O. (2021). *A Quarter of Afghanistan's Districts Fall to the Taliban amid Calls for a 'Second Resistance.'* Afghanistan Analysts Network. <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/a-quarter-of-afghanistans-districts-fall-to-the-taliban-amid-calls-for-a-second-resistance/>

- CNN. (2017). *READ: Trump's speech on Afghanistan*.
<https://edition.cnn.com/2017/08/21/politics/read-trump-speech/index.html>
- Cornwell, R. (2009). *Rupert Cornwell: From now on this is Obama's war*.
 Independent. <https://www.independent.co.uk/voices/commentators/rupert-cornwell/rupert-cornwell-from-now-on-this-is-obama-s-war-1834655.html>
- Curtis, L. (2021). *How the Doha Agreement Guaranteed US Failure in Afghanistan*.
 Hoover Institution. Stanford University.
https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/curtis_webready.pdf
- De Luce, D., Dilanian, K., & Yusufzai, M. (2021). *Taliban Keep close ties with Al Qaeda despite promise to U.S.* NBC News.
<https://www.nbcnews.com/politics/national-security/taliban-keep-close-ties-al-qaeda-despite-promise-u-s-n1258033>
- Dettmer, J. (2021). *With NATO Troops Gone, Russia Looks South to Afghanistan, Warily*. VOA. <https://www.voanews.com/a/6221287.html>
- Dixon, R. (2021). *Putin chides U.S. on its actions in Afghanistan — and warns of the risk of terrorism*. Washington Post.
https://www.washingtonpost.com/world/afghan-putin-merkel-us-failure/2021/08/20/c22cbd54-01d8-11ec-ba7e-2cf966e88e93_story.html
- Dupree, N. H. (2010). *Afghanistan's cultural heritage and national integrity: Nancy Dupree*. Assistance Mission in Afghanistan.
<https://unama.unmissions.org/afghanistan's-cultural-heritage-and-national-integrity-nancy-dupree>
- Eckel, M. (2021). *Beneath the Gloating, Taliban takeover brings unwelcome new uncertainty for Moscow*. RFE/RL. <https://www.rferl.org/a/afghanistan-taliban-takeover-russia/31415340.html>
- Elliott, P. (2017). *Trump Tries Presidential, Before Reverting to Old Habits*. TIME.
<https://time.com/4913683/trump-tries-presidential-reverts-old-habits/>
- Embassy of the People's Republic of China in Mongolia. (2021). *Wang Yi Speaks with U.S. Secretary of State Antony Blinken on the Phone at Request*.
http://mn.china-embassy.gov.cn/eng/gnyw/202108/t20210817_8909852.htm

Embassy of the People's Republic of China in the Arab Republic of Egypt. (2021).

Wang Yi Meets with Head of the Afghan Taliban Political Commission Mullah Abdul Ghani Baradar. http://eg.china-embassy.gov.cn/eng/zxxx/202107/t20210729_9078115.htm

Embassy of the People's Republic of China in the Islamic Republic of Pakistan. (2021).

Wang Yi Attends First Foreign Ministers' Meeting on the Afghan Issue Among the Neighboring Countries of Afghanistan. http://pk.china-embassy.gov.cn/eng/zbqx/202110/t20211030_10404228.htm

Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Uganda. (2021a). Xi

Jinping Attends and Addresses the 21st Meeting of the Council of Heads of State of the Shanghai Cooperation Organization. http://ug.china-embassy.gov.cn/eng/zgxx/202109/t20210918_9926668.htm

Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Uganda. (2021b). Wang

Yi Expounds China's Latest Position on the Situation in Afghanistan. http://ug.china-embassy.gov.cn/eng/zgxx/202107/t20210714_9095607.htm

Fair, C. (2005). *The United States and Pakistan: Navigating a Complex Relationship.*

The United States Institute of Peace.
<https://www.usip.org/publications/2005/06/united-states-and-pakistan-navigating-complex-relationship>

Gall, C. (2006a). *Another Year of Drug War, and the Poppy Crop Flourishes.* The New York Times. <https://www.nytimes.com/2006/02/17/world/asia/another-year-of-drug-war-and-the-poppy-crop-flourishes.html>

Gall, C. (2006b.). *Opium Harvest at Record Level in Afghanistan.* The New York Times. <https://www.nytimes.com/2006/09/03/world/asia/03afghan.html>

Gearan, A. (2020). *Trump speaks with senior Taliban leader by phone, in a first between a U.S. president and insurgent force since Afghan war began.* The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/politics/trump-taliban-phone-call-baradar/2020/03/03/b2a01a4e-5d87-11ea-9055-5fa12981bbbf_story.html

George, S. (2020). *U.S. targets Taliban hours after Trump phone call with militant leader.* The Washington Post.

https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/us-targets-taliban-with-airstrike-days-after-peace-deal/2020/03/04/6cfa775e-5e0a-11ea-ac50-18701e14e06d_story.html

George, S. & Lamothe, D. (2020). *Afghan Government Objects to Elements of U.S.-Taliban Peace Deal*. The Washington Post.

https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/afghan-government-questions-aspects-of-us-taliban-peace-deal/2020/03/01/0a973228-5a68-11ea-8efd-0f904bdd8057_story.html.

Ghani, A. (2004). *Where Democracy's Greatest Enemy Is a Flower*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2004/12/11/opinion/where-democracys-greatest-enemy-is-a-flower.html>

Gibbons-Neff, T., Cooper, H., & Schmitt, E. (2021). *Departure of U.S. Contractors Poses Problems for Afghan Military*. The New York Times.

<https://www.nytimes.com/2021/06/19/world/asia/Afghanistan-withdrawal-contractors.html>

Gilsinan, K. (2020). *Contractors and the Hidden Costs of U.S. Wars*. The Atlantic. <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/01/us-contractors-and-hidden-costs-us-wars-iran/605068/>

Glaser, B. S. & Small, A. (2021). *China's Goals after the U.S. Withdrawal from Afghanistan*. German Marshall Fund of the United States (GMF).

<https://www.gmfus.org/news/chinas-goals-after-us-withdrawal-afghanistan>

Global Times. (2010). *New US 'war on terror' chancy for China*.

<https://www.globaltimes.cn/content/497341.shtml>

Global Times. (2022). *China, Afghanistan, Pakistan can jointly build BRI, extend China-Pakistan Economic Corridor to Afghanistan: Wang Yi*.

<https://www.globaltimes.cn/page/202203/1257282.shtml>

Glucroft, W. N. (2022). *NATO: Why Russia has a problem with its eastward expansion*.

DW. <https://www.dw.com/en/nato-why-russia-has-a-problem-with-its-eastward-expansion/a-60891681>

- Gordon, M. R. & Lubold, G. (2021). *U.S. Asked Russia About Offer of Bases to Monitor Afghan*. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/u-s-asked-russia-about-offer-of-bases-to-monitor-afghan-terror-threat-11632767164>
- Hennigan, W. J. & Dozier, K. (2021). *Joe Biden's Botched Withdrawal Plunges Afghanistan into Chaos*. TIME. <https://time.com/6090523/biden-afghanistan-withdrawal-taliban/>
- Hoge, W. (2005). *U.N. Reports Some Reduction in Afghanistan's Opium Output*. New York Times. <https://www.nytimes.com/2005/11/24/world/asia/un-reports-some-reduction-in-afghanistans-opium-output.html>
- Human Rights Watch. (2001). *No Safe Refuge: The Impact of the September 11 Attacks on Refugees, Asylum Seekers and Migrants in the Afghanistan Region and Worldwide*. <https://www.hrw.org/legacy/backgrounder/refugees/refugee-bck1017.pdf>
- Hurt, A. & Zambelich, A. (2016). *3 Hours in Orlando: Piecing Together an Attack and Its Aftermath*. MPR News. <https://www.mprnews.org/story/2016/06/27/npr-orlando-timeline>
- Hussain, T. (2021). *Enemies after 9/11, US and Taliban inch towards uneasy alliance against ISIS-K*. SCMP. <https://www.scmp.com/week-asia/politics/article/3147356/enemies-after-9/11-us-and-taliban-inch-towards-uneasy-alliance>
- Hyde, H. J. & Kirk, M. S. (2006). *Letter to Secretary of Defense Donald H. Rumsfeld regarding opium crisis in Afghanistan*. <http://www.internationalrelations.house.gov/archives/press.htm>.
- Hyperstealth. (2010). *Afghan National Army Is Transitioning to HyperStealth Spec4ce Afghan Forest Pattern*. <http://www.hyperstealth.com/Afghanistan/index.html>
- Ilyushina, M. (2021). *Russia has been engaging with the Taliban for years. The U.S. withdrawal might give it an opportunity to expand its role*. CBS NEWS. <https://www.cbsnews.com/news/russia-taliban-afghanistan-american-withdrawal-opportunity/>

- Imran, W. (2021). *Afghanistan: Will Russia try to fill power vacuum?*. DW.
<https://www.dw.com/en/afghanistan-does-us-exit-offer-russia-a-chance-to-fill-power-vacuum/a-57265837>
- Iqbal, A. (2018). *Afghan army to collapse in six months without US help: Ghani*. DAWN. <https://www.dawn.com/news/1383601>
- Jiamei, W. (2021). *Afghan reconstruction not a zero-sum game for China, Pakistan*. Global Times. <https://www.globaltimes.cn/page/202109/1233617.shtml>
- Katkov, M. (2019). *Acting Defense Secretary Shanahan Investigated over Times to Boeing*. NPR News. <https://www.npr.org/2019/03/21/705440896/acting-defense-secretary-shanahan-investigated-for-boeing-ties>
- Katzman, K. (2005). *Afghanistan: Post-War Governance, Security, and U.S. Policy*. CRS Report for Congress. The Library of Congress.
https://www.files.ethz.ch/isn/10330/doc_10360_290_en.pdf
- Kriel, R. & Cruickshank, P. (2016). *Source: 'Sophisticated' laptop bomb on Somali plane got through X-ray machine*. CNN.
<https://edition.cnn.com/2016/02/11/africa/somalia-plane-bomb/index.html>
- Lak, D. (2001). *Analysis: Decoding Taleban's message*. BBC.
http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/1571891.stm
- Livingstone, H. (2022). *Russia accuses NATO of 'proxy war' in Ukraine as US hosts crucial defence summit*. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2022/apr/26/russia-accuses-nato-of-proxy-war-in-ukraine-as-us-hosts-crucial-defence-summit>
- Los Angeles Times. (2005). *Afghan Leader Warns of Terrorism, Drug Ties*.
<https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2005-oct-13-fg-afghan13-story.html>
- Luten, D. W. (2006). *U.S. Policy in Central Asia: Balancing Priorities (Part II). Hearing before the Subcommittee on The Middle East and Central Asia of The Committee on International Relations*, p.12. U.S. Government Printing Office.
http://www.globalsecurity.org/military/library/congress/2006_hr/060426_3-transcript.pdf

- MacDougall, J. (2006). *U.S. Policy in Central Asia: Balancing Priorities (Part II). Hearing before the Subcommittee on The Middle East and Central Asia of The Committee on International Relations*, p. 23. U.S. Government Printing Office. https://www.globalsecurity.org/military/library/congress/2006_hr/060426_3-transcript.pdf
- Maizland, L. (2021). *The Taliban in Afghanistan*. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan>
- Mashal, M. (2020a). *Taliban and U.S. Strike Deal to Withdraw American Troops from Afghanistan*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2020/02/29/world/asia/us-taliban-deal.html>
- Mashal, M. (2020b). *Taliban Ramp Up Attacks Even as Coronavirus Spreads in Afghanistan*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2020/04/24/world/asia/taliban-attacks-afghanistan-coronavirus.html>
- Melvin, D. (2006). *The Taliban Are Winning*. Atlanta Journal Constitution. www.military-quotes.com/forum/taliban-winning-t29840.html
- Miller, C. (2021). *Pakistan support to Taliban: What to Know*. Council on Foreign relations. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/article/pakistans-support-taliban-what-know>
- Miller, T. C. (2010). *Contractor Deaths Accelerating in Afghanistan as They Outnumber Soldiers*. ProPublica. <https://www.propublica.org/article/contractor-deaths-accelerating-in-afghanistan-as-they-outnumber-soldiers>
- Miller-Idriss, C. (2021). *From 9/11 to 1/6: The War on Terror Supercharged the Far Right*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2021-08-24/war-on-terror-911-jan6>
- Mines, A. & Jadoon, A. (2022). *A year after the fall of Kabul, Taliban's false commitments on terrorism have been fully exposed*. The Conversation. <https://theconversation.com/a-year-after-the-fall-of-kabul-talibans-false-commitments-on-terrorism-have-been-fully-exposed-188132>

- Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China. (2022). *Wang Yi Meets with Acting Foreign Minister of the Afghan Interim Government Amir Khan Muttaqi*. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/wshd_665389/202207/t20220729_10730548.html
- Mohanty, K. (2021). *Why Taliban see China as an extraordinary opportunity as they look to rebuild Afghanistan*. News 18. <https://www.news18.com/news/explainers/explained-as-they-look-to-rebuild-af-why-taliban-see-china-as-an-extraordinary-opportunity-4175267.html>
- Motevalli, G. (2008). *Up to 30,000 new U.S. troops in Afghanistan by summer*. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-afghan-usa-idUSTRE4BJ15K20081220>
- Motlagh, J. (2010). *Afghans: Divided Over NATO's New 2014 Target*. TIME. <https://content.time.com/time/world/article/0,8599,2032511,00.html>
- Najafizada, E. (2016). *China Lays New Brick in Silk Road With First Afghan Rail Freight*. Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-09-11/china-lays-new-brick-in-silk-road-with-first-afghan-rail-freight?leadSource=uverify%20wall>
- Nakamura, D. & Phillip, A. (2017). *Trump announces new strategy for Afghanistan that calls for a troop increase*. The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/politics/trump-expected-to-announce-small-troop-increase-in-afghanistan-in-prime-time-address/2017/08/21/eb3a513e-868a-11e7-a94f-3139abce39f5_story.html
- Newport, F. (2021). *American Public Opinion and the Afghanistan Situation*. Gallup. <https://news.gallup.com/opinion/polling-matters/354182/american-public-opinion-afghanistan-situation.aspx>
- Nichols, J. (2010). *War Opposition Grows as 102 House Dems, 12 Republicans Oppose Obama's Afghan Surge*. The Nation. <http://www.thenation.com/blog/37978/war-opposition-grows-102-house-dems-12-republicans-oppose-obamas-afghan-surge>
- Noorzai, R. (2022). *Security Remains at Top of China's Afghanistan Policy*. VOA. <https://www.voanews.com/a/security-remains-at-top-of-china-s-afghanistan-policy/6877747.html>

North Atlantic Treaty Organization. (2021). *NATO Allies decide to start withdrawal of forces from Afghanistan*.

https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_183086.htm

Office of the Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (2017a).

Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Quarterly Report to the United States Congress. <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2017-01-30qr.pdf>

Office of the Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction. (2017b).

Afghan National Army: DOO May have spent up to \$28 million more than needed to procure camouflage uniforms that may be inappropriate for the Afghan environment. Office of Special Projects.

<https://www.sigar.mil/pdf/special%20projects/sigar-17-48-sp.pdf>

Osborn, A. (2021). *Russia says Kabul seems safer under Taliban than it was under Ghani*. Reuters.

<https://www.reuters.com/world/russia-says-kabul-seems-safer-under-taliban-than-it-was-under-ghani-2021-08-16/embassy>

Peltier, H. (2020). The Growth of the “Camo Economy” and the Commercialization of the Post-9/11 Wars. *Costs of War*. Watson Institute. Brown University.

<https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2020/Peltier%202020-%20Growth%20of%20Camo%20Economy%20-%20June%2030%202020-%20FINAL.pdf>

Perry, J. (2005). *Field of Dreams; Can Afghanistan, Awash in Opium Poppies, Curtail Its Drug Trade and the Heroin Tide Headed This Way?* U.S. News & World Report.

Peters, G. (2006). *Taliban Drug Trade: Echoes of Colombia*. Christian Science Monitor.

<https://www.csmonitor.com/2006/1121/p04s01-wosc.html>

Powell, C. L. (2004). *The President's Budget Request for FY 2005*. The U.S.

Department of States Archive. <https://2001-2009.state.gov/secretary/former/powell/remarks/30319.htm>

Putin, V. (2021). *Excerpts from the transcript of the meeting with schoolchildren*.

Presidential Executive Office.

<http://en.kremlin.ru/events/president/news/66554>

- Putz, C. (2023). *Taliban Settle Oil Deal With Chinese Company*. The Diplomat. <https://thediplomat.com/2023/01/taliban-settle-oil-deal-with-chinese-company/>
- Rahim, N. & Mashal, M. (2020). *Taliban Ramp Up Attacks on Afghans After Trump Says "No Violence."* The New York Times. <https://www.nytimes.com/2020/03/04/world/asia/afghanistan-taliban-violence.html>
- Ratner, E. (2018). *There Is No Grand Bargain With China*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2018-11-27/there-no-grand-bargain-china>.
- Rice, C. (2006). *FY 2007 Budget Request for the Department of State and Foreign Operations*. The U.S. Department of States Archive. <https://2001-2009.state.gov/secretary/rm/2006/63782.htm>
- Richter, W. (2022). NATO-Russia Tensions: Putin Orders Invasion of Ukraine. *SWP Comment*. No. 16 March 2022, 1-8. https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2022C16_NATO-Russia_Tensions.pdf
- Saine, C. (2009). *Some Lawmakers Oppose Troop Increase for Afghanistan, Call for a Vote in Congress*. VOA. <http://www.voanews.com/content/some-us-lawmakers-oppose-troop-increase-for-afghanistan-call-for-a-vote-in-congress-78269067/416083.html>.
- Sakhi, N. (2021). *How Russia, China, and Iran will shape Afghanistan's Future*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/how-russia-china-and-iran-will-shape-afghanistans-future/>
- Scott, M. & Alcenat, W. (2008). *Revisiting the Pivot: The Influence of Heartland Theory in Great Power Politics*. https://www.creighton.edu/fileadmin/user/CCAS/departments/PoliticalScience/MVJ/docs/The_Pivot_-_Alcenat_and_Scott.pdf
- Seligman, L. (2021). *How Putin could jam up Biden's post-Afghanistan plans*. Politico. <https://www.politico.com/news/2021/07/06/putin-biden-post-afghanistan-498311>

- Shah, M. (2013). *Interview of the Writer of the Thesis with Brig. Mahmud Shah, Former Secretary of Ex-FATA. Islamabad* [Interview].
- Shaurya, S. (2021). *Meet Major General Chris Donahue — The Last American Soldier to Leave Afghanistan*. India.com. <https://www.india.com/news/world/meet-major-general-chris-donahue-the-last-american-soldier-to-leave-afghanistan-4924973/>
- Small, A. (2015). *From Bystander to Peacemaker: China, the Taliban, and Reconciliation in Afghanistan*. Berlin Policy Journal. <https://berlinpolicyjournal.com/from-bystander-to-peacemaker/>
- Smithberger, M. (2020). *Why Are We Still Prioritizing Military Spending?* The Nation. <https://www.thenation.com/article/politics/coronavirus-defense-spending/>
- Stronski, P. (2021). *Forget Schadenfreude. What Does the Kremlin Really Think About Afghanistan?* Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/2021/08/30/forget-schadenfreude.-what-does-kremlin-really-think-about-afghanistan-pub-85230>
- Tabrizi, B. G. (2020). *The Two-Headed Hydra of Racism and Imperialism*. CounterPunch. <https://www.counterpunch.org/2020/06/25/the-two-headed-hydra-of-racism-and-imperialism/>
- Teslova, E. (2021). *Russia warns of Afghanistan instability spilling into neighboring countries*. Anadolu Ajansi. <https://www.aa.com.tr/en/world/russia-warns-of-afghanistan-instability-spilling-into-neighboring-countries/2306567#>
- The New York Times. (2008). *Obama's Remarks on Iraq and Afghanistan*. <http://www.nytimes.com/2008/07/15/us/politics/15text-obama.html?pagewanted=all>
- The Times of India. (2021). *China eyes Afghanistan's \$1 trillion of minerals with risky bet on Taliban*. http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/85615601.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst
- The U.S. National Archives and Records Administration. (2022). *Marshall Plan (1948)*. <https://www.archives.gov/milestone-documents/marshall-plan>

- The U.S. State Department. (2020). *Agreement for Bringing Peace to Afghanistan between the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban and the United States of America*. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/Agreement-For-Bringing-Peace-to-Afghanistan-02.29.20.pdf>
- The Wall Street Journal. (2021). *America's Longest War: A Visual History of 18 Years in Afghanistan*. <https://www.wsj.com/articles/us-longest-war-afghanistan-11583010024>
- The White House. (2021). *Interim National Security Strategic Guidance*. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>
- Therolf, G. (2006). *Heroin from Afghanistan is cutting a deadly path*. Los Angeles Times. <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2006-dec-26-me-heroin26-story.html>
- Thomas, C. (2019). *Afghanistan: Background and U.S. Policy: In Brief*. Congressional Research Service. <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45122/30>
- Thomas, C. (2020). *Afghanistan: Background and U.S. Policy: In Brief*. Congressional Research Service. <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45122/43>
- Thomas, C. (2021). *Afghanistan: Background and U.S. Policy: In Brief*. Congressional Research Service. <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45122/47>
- Treisman, R. (2021). *Danish, German Authorities Detain 14 Suspects In Counter-Terrorism Operation*. NPR. <https://www.npr.org/2021/02/12/967344622/danish-german-authorities-detain-14-suspects-in-counter-terrorism-operation>
- Trotsky, L. (n.d.). Quotes. Goodreads. <https://www.goodreads.com/quotes/152853-you-may-not-be-interested-in-war-but-war-is>
- U.S. Congress. (2006). *S.2749 – Silk Road Strategy Act of 2006*. 109th Congress (2005-2006). <https://www.congress.gov/bill/109th-congress/senate-bill/2749>
- U.S. Department of Defense. (2019). *Indo-Pacific Strategy Report: Preparedness, Partnerships, and Promoting a Networked Region*. <https://media.defense.gov/2019/Jul/01/2002152311/-1/-1/1/DEPARTMENT-OF-DEFENSE-INDO-PACIFIC-STRATEGY-REPORT-2019.PDF>

- U.S. Department of Justice. (2020). *Kenyan National Indicted for Conspiring to Hijack Aircraft on Behalf of the Al Qaeda-Affiliated Terrorist Organization Al Shabaab*. <https://www.justice.gov/opa/pr/kenyan-national-indicted-conspiring-hijack-aircraft-behalf-al-qaeda-affiliated-terrorist>
- U.S. Drug Enforcement Administration. (2006). *News from DEA, Congressional Testimony, 06/28/06*. www.dea.gov/pubs/cngrtest/ct062806.html
- U.S. General Accountability Office. (2006). *Afghanistan Drug Control: Despite Improved Efforts, Deteriorating Security Threatens Success of U.S. Goals*. <https://www.gao.gov/assets/a253519.html>
- United Arab Emirates Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation. (2021). *Statement on President Ashraf Ghani*. <https://www.mofaic.gov.ae/en/mediahub/news/2021/8/18/18-08-2021-uae-statement>
- United Nations Development Programme. (2004). *Afghanistan National Human Development Report 2004*. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/afghanistan2004enpdf.pdf>
- United Nations Development Programme. (2022). *One year in review-Afghanistan since august 2021*. <https://www.undp.org/afghanistan/publications/one-year-review-afghanistan-august-2021>
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2018). *Solutions strategy for Afghan refugees 2018-2019*. <https://www.unhcr.org/ir/wp-content/uploads/sites/77/2022/05/UNHCR-Solutions-Strategy-for-Afghan-Refugees-2018-2019.pdf>
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2006). *Afghanistan Opium Survey 2006*. https://www.unodc.org/pdf/research/AFG05%20_full_web_2006.pdf
- United Nations Security Council. (2020). *Eleventh report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501 (2019) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*. <https://digitallibrary.un.org/record/3862716>

- Utley, J. S. (2016). *Mattis on Our Way of War*. The American Conservative.
<https://www.theamericanconservative.com/mattis-on-our-way-of-war/>
- VOA. (2006). *U.S. Worries Opium from Afghanistan Will Enter U.S. Market*.
<https://www.voanews.com/a/a-13-2006-10-08-voa26/326222.html>
- Weichselbaum, S. (2018). *Police With Military Experience More Likely to Shoot*. The Marshall Project. <https://www.themarshallproject.org/2018/10/15/police-with-military-experience-more-likely-to-shoot>
- Wenbin, W. (2022). *Foreign Ministry Spokesperson Wang Wenbin's Regular Press Conference on March 25, 2022*. Embassy of the People's Republic of China in the United States of America. http://us.china-embassy.gov.cn/eng/fyrth/202203/t20220325_10655688.htm
- Wintour, P. (2022). *Russia's belief in Nato 'betrayal' – and why it matters today*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2022/jan/12/russias-belief-in-nato-betrayal-and-why-it-matters-today>
- World Population Review. (2023). *Afghanistan Population 2023 (Live)*.
<https://worldpopulationreview.com/countries/afghanistan-population>
- Xinhua. (2021). *Chinese envoy warns against Afghanistan being heaven again for terrorists*. http://www.xinhuanet.com/english/2021-08/17/c_1310131115.htm
- Xu, C. (2021). *Statement by H.E. Ambassador Chen Xu at the Special Session of the Human Rights Council on Afghanistan*. Permanent Mission of the People's Republic of China to the United Nations Office at Geneva and Other International Organizations in Switzerland. http://geneva.china-mission.gov.cn/eng/zgylhg/202108/t20210825_9109656.htm
- Youssef, N. A. (2008). *Top Military Officer Warns that U.S. Isn't Winning War in Afghanistan*. McClatchy Newspapers.
<http://www.mcclatchydc.com/2008/09/10/v-print/52231/top-military-officer-warns-that.html>
- Yukun, L. (2022). *Energy security in the time of market turmoil*. China Daily.
<https://www.chinadaily.com.cn/a/202208/15/WS62f980ffa310fd2b29e7214e.html>

Zreik, M. (2021). *China's Reaction to the US Military Withdrawal from Afghanistan*.

BasNews. <https://www.basnews.com/en/babat/710468>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

Presidential Address to the Nation¹

October 7, 2001

Treaty Room

1:00 P.M. EDT

THE PRESIDENT: Good afternoon. On my orders, the United States military has begun strikes against al Qaeda terrorist training camps and military installations of the Taliban regime in Afghanistan. These carefully targeted actions are designed to disrupt the use of Afghanistan as a terrorist base of operations, and to attack the military capability of the Taliban regime.

We are joined in this operation by our staunch friend, Great Britain. Other close friends, including Canada, Australia, Germany and France, have pledged forces as the operation unfolds. More than 40 countries in the Middle East, Africa, Europe and across Asia have granted air transit or landing rights. Many more have shared intelligence. We are supported by the collective will of the world.

More than two weeks ago, I gave Taliban leaders a series of clear and specific demands: Close terrorist training camps; hand over leaders of the al Qaeda network; and return all foreign nationals, including American citizens, unjustly detained in your country. None of these demands were met. And now the Taliban will pay a price. By destroying camps and disrupting communications, we will make it more difficult for the terror network to train new recruits and coordinate their evil plans.

Initially, the terrorists may burrow deeper into caves and other entrenched hiding places. Our military action is also designed to clear the way for sustained,

¹ Bush, G.W.(2001). Presidential Address to the Nation. The White House.

<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/10/20011007-8.html>

comprehensive and relentless operations to drive them out and bring them to justice.

At the same time, the oppressed people of Afghanistan will know the generosity of America and our allies. As we strike military targets, we'll also drop food, medicine and supplies to the starving and suffering men and women and children of Afghanistan.

The United States of America is a friend to the Afghan people, and we are the friends of almost a billion worldwide who practice the Islamic faith. The United States of America is an enemy of those who aid terrorists and of the barbaric criminals who profane a great religion by committing murder in its name.

This military action is a part of our campaign against terrorism, another front in a war that has already been joined through diplomacy, intelligence, the freezing of financial assets and the arrests of known terrorists by law enforcement agents in 38 countries. Given the nature and reach of our enemies, we will win this conflict by the patient accumulation of successes, by meeting a series of challenges with determination and will and purpose.

Today we focus on Afghanistan, but the battle is broader. Every nation has a choice to make. In this conflict, there is no neutral ground. If any government sponsors the outlaws and killers of innocents, they have become outlaws and murderers, themselves. And they will take that lonely path at their own peril.

I'm speaking to you today from the Treaty Room of the White House, a place where American Presidents have worked for peace. We're a peaceful nation. Yet, as we have learned, so suddenly and so tragically, there can be no peace in a world of sudden terror. In the face of today's new threat, the only way to pursue peace is to pursue those who threaten it.

We did not ask for this mission, but we will fulfill it. The name of today's military operation is Enduring Freedom. We defend not only our precious freedoms, but also the freedom of people everywhere to live and raise their children free from fear.

I know many Americans feel fear today. And our government is taking strong precautions. All law enforcement and intelligence agencies are working aggressively around America, around the world and around the clock. At my request, many governors have activated the National Guard to strengthen airport security. We have called up Reserves to reinforce our military capability and strengthen the protection of our homeland.

In the months ahead, our patience will be one of our strengths -- patience with the long waits that will result from tighter security; patience and understanding that it will take time to achieve our goals; patience in all the sacrifices that may come.

Today, those sacrifices are being made by members of our Armed Forces who now defend us so far from home, and by their proud and worried families. A Commander-in-Chief sends America's sons and daughters into a battle in a foreign land only after the greatest care and a lot of prayer. We ask a lot of those who wear our uniform. We ask them to leave their loved ones, to travel great distances, to risk injury, even to be prepared to make the ultimate sacrifice of their lives. They are dedicated, they are honorable; they represent the best of our country. And we are grateful.

To all the men and women in our military -- every sailor, every soldier, every airman, every coastguardsman, every Marine -- I say this: Your mission is defined; your objectives are clear; your goal is just. You have my full confidence, and you will have every tool you need to carry out your duty.

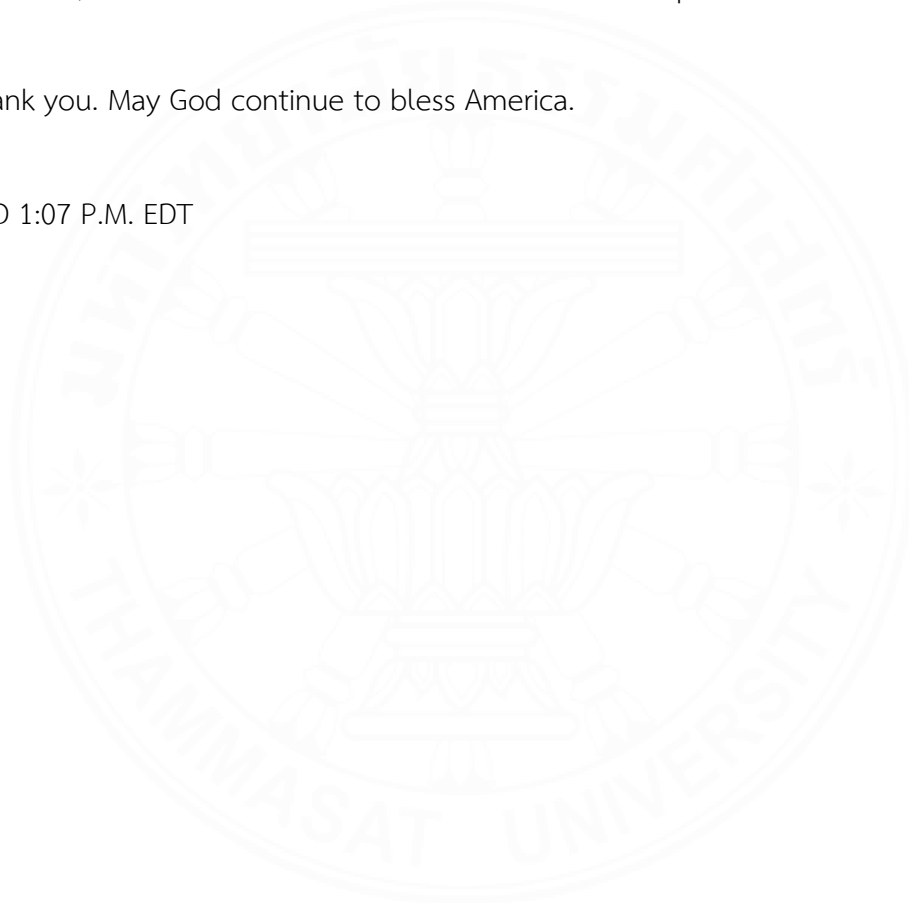
I recently received a touching letter that says a lot about the state of America in these difficult times -- a letter from a 4th-grade girl, with a father in the military: "As much as I don't want my Dad to fight," she wrote, "I'm willing to give him to you."

This is a precious gift, the greatest she could give. This young girl knows what America is all about. Since September 11, an entire generation of young Americans has gained new understanding of the value of freedom, and its cost in duty and in sacrifice.

The battle is now joined on many fronts. We will not waver; we will not tire; we will not falter; and we will not fail. Peace and freedom will prevail.

Thank you. May God continue to bless America.

END 1:07 P.M. EDT

ภาคผนวก ข

Agreement for Bringing Peace to Afghanistan
between the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by
the United States as a state and is known as the Taliban and the
United States of America²

February 29, 2020

which corresponds to Rajab 5, 1441 on the Hijri Lunar calendar
and Hoot 10, 1398 on the Hijri Solar calendar

A comprehensive peace agreement is made of four parts:

1. Guarantees and enforcement mechanisms that will prevent the use of the soil of Afghanistan by any group or individual against the security of the United States and its allies.
2. Guarantees, enforcement mechanisms, and announcement of a timeline for the withdrawal of all foreign forces from Afghanistan.
3. After the announcement of guarantees for a complete withdrawal of foreign forces and timeline in the presence of international witnesses, and guarantees and the announcement in the presence of international witnesses that Afghan soil will not be used against the security of the United States and its allies, the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban will start intra-Afghan negotiations with Afghan sides on March 10, 2020, which corresponds to Rajab 15, 1441 on the Hijri Lunar calendar and Hoot 20, 1398 on the Hijri Solar calendar.

² Agreement for Bringing Peace to Afghanistan between the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban and the United States of America. (2020). <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/Agreement-For-Bringing-Peace-to-Afghanistan-02.29.20.pdf>

4. A permanent and comprehensive ceasefire will be an item on the agenda of the intra-Afghan dialogue and negotiations. The participants of intra-Afghan negotiations will discuss the date and modalities of a permanent and comprehensive ceasefire, including joint implementation mechanisms, which will be announced along with the completion and agreement over the future political roadmap of Afghanistan.

The four parts above are interrelated and each will be implemented in accordance with its own agreed timeline and agreed terms. Agreement on the first two parts paves the way for the last two parts.

Following is the text of the agreement for the implementation of parts one and two of the above. Both sides agree that these two parts are interconnected. The obligations of the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban in this agreement apply in areas under their control until the formation of the new post-settlement Afghan Islamic government as determined by the intra-Afghan dialogue and negotiations.

PART ONE

The United States is committed to withdraw from Afghanistan all military forces of the United States, its allies, and Coalition partners, including all non-diplomatic civilian personnel, private security contractors, trainers, advisors, and supporting services personnel within fourteen (14) months following announcement of this agreement, and will take the following measures in this regard:

- A. The United States, its allies, and the Coalition will take the following measures in the first one hundred thirty-five (135) days:
 - 1) They will reduce the number of U.S. forces in Afghanistan to eight thousand six hundred (8,600) and proportionally bring reduction in the number of its allies and Coalition forces.

- 2) The United States, its allies, and the Coalition will withdraw all their forces from five (5) military bases.
- B. With the commitment and action on the obligations of the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban in Part Two of this agreement, the United States, its allies, and the Coalition will execute the following:
- 1) The United States, its allies, and the Coalition will complete withdrawal of all remaining forces from Afghanistan within the remaining nine and a half (9.5) months.
 - 2) The United States, its allies, and the Coalition will withdraw all their forces from remaining bases.
- C. The United States is committed to start immediately to work with all relevant sides on a plan to expeditiously release combat and political prisoners as a confidence building measure with the coordination and approval of all relevant sides. Up to five thousand (5,000) prisoners of the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban and up to one thousand (1,000) prisoners of the other side will be released by March 10, 2020, the first day of intra-Afghan negotiations, which corresponds to Rajab 15, 1441 on the Hijri Lunar calendar and Hoot 20, 1398 on the Hijri Solar calendar. The relevant sides have the goal of releasing all the remaining prisoners over the course of the subsequent three months. The United States commits to completing this goal. The Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban commits that its released prisoners will be committed to the responsibilities mentioned in this agreement so that they will not pose a threat to the security of the United States and its allies.
- D. With the start of intra-Afghan negotiations, the United States will initiate an administrative review of current U.S. sanctions and the rewards list against members of the Islamic Emirate of Afghanistan which is not

recognized by the United States as a state and is known as the Taliban with the goal of removing these sanctions by August 27, 2020, which corresponds to Muharram 8, 1442 on the Hijri Lunar calendar and Saunbola 6, 1399 on the Hijri Solar calendar.

- E. With the start of intra-Afghan negotiations, the United States will start diplomatic engagement with other members of the United Nations Security Council and Afghanistan to remove members of the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban from the sanctions list with the aim of achieving this objective by May 29, 2020, which corresponds to Shawwal 6, 1441 on the Hijri Lunar calendar and Jawza 9, 1399 on the Hijri Solar calendar.
- F. The United States and its allies will refrain from the threat or the use of force against the territorial integrity or political independence of Afghanistan or intervening in its domestic affairs.

PART TWO

In conjunction with the announcement of this agreement, the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban will take the following steps to prevent any group or individual, including al-Qa'ida, from using the soil of Afghanistan to threaten the security of the United States and its allies:

1. The Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban will not allow any of its members, other individuals or groups, including al-Qa'ida, to use the soil of Afghanistan to threaten the security of the United States and its allies.
2. The Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban will send a clear message that those who pose a threat to the security of the United States and its allies have no place in Afghanistan, and will instruct members of the Islamic

Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban not to cooperate with groups or individuals threatening the security of the United States and its allies.

3. The Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban will prevent any group or individual in Afghanistan from threatening the security of the United States and its allies, and will prevent them from recruiting, training, and fundraising and will not host them in accordance with the commitments in this agreement.
4. The Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban is committed to deal with those seeking asylum or residence in Afghanistan according to international migration law and the commitments of this agreement, so that such persons do not pose a threat to the security of the United States and its allies.
5. The Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban will not provide visas, passports, travel permits, or other legal documents to those who pose a threat to the security of the United States and its allies to enter Afghanistan.

PART THREE

1. The United States will request the recognition and endorsement of the United Nations Security Council for this agreement.
2. The United States and the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban seek positive relations with each other and expect that the relations between the United States and the new post-settlement Afghan Islamic government as determined by the intra-Afghan dialogue and negotiations will be positive.
3. The United States will seek economic cooperation for reconstruction with the new post-settlement Afghan Islamic government as determined by the intra-Afghan dialogue and negotiations, and will not intervene in its internal affairs.

Signed in Doha, Qatar on February 29, 2020, which corresponds to Rajab 5, 1441 on the Hijri Lunar calendar and Hoot 10, 1398 on the Hijri Solar calendar, in duplicate, in Pashto, Dari, and English languages, each text being equally authentic.

ภาคผนวก ค

Remarks by President Biden on the Way Forward in Afghanistan³

April 14, 2021

Treaty Room

2:29 P.M. EDT

THE PRESIDENT: Good afternoon. I'm speaking to you today from the Roosevelt — the Treaty Room in the White House. The same spot where, on October of 2001, President George W. Bush informed our nation that the United States military had begun strikes on terrorist training camps in Afghanistan. It was just weeks — just weeks after the terrorist attack on our nation that killed 2,977 innocent souls; that turned Lower Manhattan into a disaster area, destroyed parts of the Pentagon, and made hallowed ground of a field in Shanksville, Pennsylvania, and sparked an American promise that we would “never forget.”

We went to Afghanistan in 2001 to root out al Qaeda, to prevent future terrorist attacks against the United States planned from Afghanistan. Our objective was clear. The cause was just. Our NATO Allies and partners rallied beside us. And I supported that military action, along with overwhelming majority of the members of Congress.

More than seven years later, in 2008, weeks before we swore the oath of office — President Obama and I were about to swear — President Obama asked me to travel to Afghanistan and report back on the state of the war in Afghanistan. I flew to Afghanistan, to the Kunar Valley — a rugged, mountainous region on the border with Pakistan. What I saw on that trip reinforced my conviction that only the Afghans have

³ Biden, J. (2021). Remarks by President Biden on the Way Forward in Afghanistan. The White House. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/14/remarks-by-president-biden-on-the-way-forward-in-afghanistan/>

the right and responsibility to lead their country, and that more and endless American military force could not create or sustain a durable Afghan government.

I believed that our presence in Afghanistan should be focused on the reason we went in the first place: to ensure Afghanistan would not be used as a base from which to attack our homeland again. We did that. We accomplished that objective.

I said, among — with others, we'd follow Osama bin Laden to the gates of hell if need be. That's exactly what we did, and we got him. It took us close to 10 years to put President Obama's commitment to — into form. And that's exactly what happened; Osama bin Laden was gone.

That was 10 years ago. Think about that. We delivered justice to bin Laden a decade ago, and we've stayed in Afghanistan for a decade since. Since then, our reasons for remaining in Afghanistan are becoming increasingly unclear, even as the terrorist threat that we went to fight evolved.

Over the past 20 years, the threat has become more dispersed, metastasizing around the globe: al-Shabaab in Somalia; al Qaeda in the Arabian Peninsula; al-Nusra in Syria; ISIS attempting to create a califit [caliphate] in Syria and Iraq, and establishing affiliates in multiple countries in Africa and Asia.

With the terror threat now in many places, keeping thousands of troops grounded and concentrated in just one country at a cost of billions each year makes little sense to me and to our leaders. We cannot continue the cycle of extending or expanding our military presence in Afghanistan, hoping to create ideal conditions for the withdrawal, and expecting a different result.

I'm now the fourth United States President to preside over American troop presence in Afghanistan: two Republicans, two Democrats. I will not pass this responsibility on to a fifth.

After consulting closely with our allies and partners, with our military leaders and intelligence personnel, with our diplomats and our development experts, with the Congress and the Vice President, as well as with Mr. Ghani and many others around the world, I have concluded that it's time to end America's longest war. It's time for American troops to come home.

When I came to office, I inherited a diplomatic agreement, duly negotiated between the government of the United States and the Taliban, that all U.S. forces would be out of Afghanistan by May 1, 2021, just three months after my inauguration. That's what we inherited — that commitment.

It is perhaps not what I would have negotiated myself, but it was an agreement made by the United States government, and that means something. So, in keeping with that agreement and with our national interests, the United States will begin our final withdrawal — begin it on May 1 of this year.

We will not conduct a hasty rush to the exit. We'll do it — we'll do it responsibly, deliberately, and safely. And we will do it in full coordination with our allies and partners, who now have more forces in Afghanistan than we do.

And the Taliban should know that if they attack us as we draw down, we will defend ourselves and our partners with all the tools at our disposal.

Our allies and partners have stood beside us shoulder-to-shoulder in Afghanistan for almost 20 years, and we're deeply grateful for the contributions they have made to our shared mission and for the sacrifices they have borne.

The plan has long been "in together, out together." U.S. troops, as well as forces deployed by our NATO Allies and operational partners, will be out of Afghanistan before we mark the 20th anniversary of that heinous attack on September 11th.

But — but we'll not take our eye off the terrorist threat. We'll reorganize our counterterrorism capabilities and the substantial assets in the region to prevent reemergence of terrorists — of the threat to our homeland from over the horizon. We'll hold the Taliban accountable for its commitment not to allow any terrorists to threaten the United States or its allies from Afghan soil. The Afghan government has made that commitment to us as well. And we'll focus our full attention on the threat we face today.

At my direction, my team is refining our national strategy to monitor and disrupt significant terrorist threats not only in Afghanistan, but anywhere they may arise — and they're in Africa, Europe, the Middle East, and elsewhere.

I spoke yesterday with President Bush to inform him of my decision. While he and I have had many disagreements over policies throughout the years, we're absolutely united in our respect and support for the valor, courage, and integrity of the women and men of the United States Armed Forces who served. I'm immensely grateful for the bravery and backbone that they have shown through nearly two decades of combat deployments. We as a nation are forever indebted to them and to their families.

You all know that less than 1 percent of Americans serve in our armed forces. The remaining 99 percent of them — we owe them. We owe them. They have never backed down from a single mission that we've asked of them.

I've witnessed their bravery firsthand during my visits to Afghanistan. They've never wavered in their resolve. They've paid a tremendous price on our behalf. And they have the thanks of a grateful nation.

While we will not stay involved in Afghanistan militarily, our diplomatic and humanitarian work will continue. We'll continue to support the government of

Afghanistan. We will keep providing assistance to the Afghan National Defenses and Security Forces.

And along with our partners, we have trained and equipped a standing force of over 300,000 Afghan personnel today and hundreds of thousands over the past two decades. And they'll continue to fight valiantly, on behalf of the Afghans, at great cost. They'll support peace talks, as we will support peace talks between the government of Afghanistan and the Taliban, facilitated by the United Nations. And we'll continue to support the rights of Afghan women and girls by maintaining significant humanitarian and development assistance.

And we'll ask other countries — other countries in the region — to do more to support Afghanistan, especially Pakistan, as well as Russia, China, India, and Turkey. They all have a significant stake in the stable future for Afghanistan.

And over the next few months, we will also determine what a continued U.S. diplomatic presence in Afghanistan will look like, including how we'll ensure the security of our diplomats.

Look, I know there are many who will loudly insist that diplomacy cannot succeed without a robust U.S. military presence to stand as leverage. We gave that argument a decade. It's never proved effective — not when we had 98,000 troops in Afghanistan, and not when we were down to a few thousand.

Our diplomacy does not hinge on having boots in harm's way — U.S. boots on the ground. We have to change that thinking. American troops shouldn't be used as a bargaining chip between warring parties in other countries. You know, that's nothing more than a recipe for keeping American troops in Afghanistan indefinitely.

I also know there are many who will argue that we should stay — stay fighting in Afghanistan because withdrawal would damage America's credibility and weaken America's influence in the world. I believe the exact opposite is true.

We went to Afghanistan because of a horrific attack that happened 20 years ago. That cannot explain why we should remain there in 2021.

Rather than return to war with the Taliban, we have to focus on the challenges that are in front of us. We have to track and disrupt terrorist networks and operations that spread far beyond Afghanistan since 9/11.

We have to shore up American competitiveness to meet the stiff competition we're facing from an increasingly assertive China. We have to strengthen our alliances and work with like-minded partners to ensure that the rules of international norms that govern cyber threats and emerging technologies that will shape our future are grounded in our democratic values — values — not those of the autocrats.

We have to defeat this pandemic and strengthen the global health system to prepare for the next one, because there will be another pandemic.

You know, we'll be much more formidable to our adversaries and competitors over the long term if we fight the battles for the next 20 years, not the last 20.

And finally, the main argument for staying longer is what each of my three predecessors have grappled with: No one wants to say that we should be in Afghanistan forever, but they insist now is not the right moment to leave.

In 2014, NATO issued a declaration affirming that Afghan Security Forces would, from that point on, have full responsibility for their country's security by the end of that year. That was seven years ago.

So when will it be the right moment to leave? One more year, two more years, ten more years? Ten, twenty, thirty billion dollars more above the trillion we've already spent?

"Not now" — that's how we got here. And in this moment, there's a significant downside risk to staying beyond May 1st without a clear timetable for departure.

If we instead pursue the approach where America — U.S. exit is tied to conditions on the ground, we have to have clear answers to the following questions: Just what conditions require to — be required to allow us to depart? By what means and how long would it take to achieve them, if they could be achieved at all? And at what additional cost in lives and treasure?

I'm not hearing any good answers to these questions. And if you can't answer them, in my view, we should not stay. The fact is that, later today, I'm going to visit Arlington National Cemetery, Section 60, and that sacred memorial to American sacrifice.

Section sixty [sic] — Section 60 is where our recent war dead are buried, including many of the women and men who died fighting in Afghanistan and Iraq. There's no — there's no comforting distance in history in Section 60. The grief is raw. It's a visceral reminder of the living cost of war.

For the past 12 years, ever since I became Vice President, I've carried with me a card that reminds me of the exact number of American troops killed in Iraq and Afghanistan. That exact number, not an approximation or rounded-off number — because every one of those dead are sacred human beings who left behind entire families. An exact accounting of every single solitary one needs to be had.

As of the day — today, there are two hundred and forty- — 2,488 [2,448] U.S. troops and personnel who have died in Operation Enduring Freedom and Operation Freedom's Sentinel — our Afghanistan conflicts. 20,722 have been wounded.

I'm the first President in 40 years who knows what it means to have a child serving in a warzone. And throughout this process, my North Star has been remembering what it was like when my late son, Beau, was deployed to Iraq — how proud he was to serve his country; how insistent he was to deploy with his unit; and the impact it had on him and all of us at home.

We already have service members doing their duty in Afghanistan today whose parents served in the same war. We have service members who were not yet born when our nation was attacked on 9/11.

War in Afghanistan was never meant to be a multi-generational undertaking. We were attacked. We went to war with clear goals. We achieved those objectives. Bin Laden is dead, and al Qaeda is degraded in Iraq — in Afghanistan. And it's time to end the forever war.

Thank you all for listening. May God protect our troops. May God bless all those families who lost someone in this endeavor.

2:45 P.M. EDT

ภาคผนวก ง

Remarks by President Biden on Afghanistan⁴

August 16, 2021

East Room

4:02 P.M. EDT

THE PRESIDENT: Good afternoon. I want to speak today to the unfolding situation in Afghanistan: the developments that have taken place in the last week and the steps we're taking to address the rapidly evolving events.

My national security team and I have been closely monitoring the situation on the ground in Afghanistan and moving quickly to execute the plans we had put in place to respond to every constituency, including — and contingency — including the rapid collapse we're seeing now.

I'll speak more in a moment about the specific steps we're taking, but I want to remind everyone how we got here and what America's interests are in Afghanistan.

We went to Afghanistan almost 20 years ago with clear goals: get those who attacked us on September 11th, 2001, and make sure al Qaeda could not use Afghanistan as a base from which to attack us again.

We did that. We severely degraded al Qaeda in Afghanistan. We never gave up the hunt for Osama bin Laden, and we got him. That was a decade ago.

⁴ Biden, J. (2021b). Remarks by President Biden on Afghanistan. The White House. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/08/16/remarks-by-president-biden-on-afghanistan/>

Our mission in Afghanistan was never supposed to have been nation building. It was never supposed to be creating a unified, centralized democracy.

Our only vital national interest in Afghanistan remains today what it has always been: preventing a terrorist attack on American homeland.

I've argued for many years that our mission should be narrowly focused on counterterrorism — not counterinsurgency or nation building. That's why I opposed the surge when it was proposed in 2009 when I was Vice President.

And that's why, as President, I am adamant that we focus on the threats we face today in 2021 — not yesterday's threats.

Today, the terrorist threat has metastasized well beyond Afghanistan: al Shabaab in Somalia, al Qaeda in the Arabian Peninsula, al-Nusra in Syria, ISIS attempting to create a caliphate in Syria and Iraq and establishing affiliates in multiple countries in Africa and Asia. These threats warrant our attention and our resources.

We conduct effective counterterrorism missions against terrorist groups in multiple countries where we don't have a permanent military presence.

If necessary, we will do the same in Afghanistan. We've developed counterterrorism over-the-horizon capability that will allow us to keep our eyes firmly fixed on any direct threats to the United States in the region and to act quickly and decisively if needed.

When I came into office, I inherited a deal that President Trump negotiated with the Taliban. Under his agreement, U.S. forces would be out of Afghanistan by May 1, 2021 — just a little over three months after I took office.

U.S. forces had already drawn down during the Trump administration from roughly 15,500 American forces to 2,500 troops in country, and the Taliban was at its strongest militarily since 2001.

The choice I had to make, as your President, was either to follow through on that agreement or be prepared to go back to fighting the Taliban in the middle of the spring fighting season.

There would have been no ceasefire after May 1. There was no agreement protecting our forces after May 1. There was no status quo of stability without American casualties after May 1.

There was only the cold reality of either following through on the agreement to withdraw our forces or escalating the conflict and sending thousands more American troops back into combat in Afghanistan, lurching into the third decade of conflict.

I stand squarely behind my decision. After 20 years, I've learned the hard way that there was never a good time to withdraw U.S. forces.

That's why we were still there. We were clear-eyed about the risks. We planned for every contingency.

But I always promised the American people that I will be straight with you. The truth is: This did unfold more quickly than we had anticipated.

So what's happened? Afghanistan political leaders gave up and fled the country. The Afghan military collapsed, sometimes without trying to fight.

If anything, the developments of the past week reinforced that ending U.S. military involvement in Afghanistan now was the right decision.

American troops cannot and should not be fighting in a war and dying in a war that Afghan forces are not willing to fight for themselves. We spent over a trillion dollars. We trained and equipped an Afghan military force of some 300,000 strong — incredibly well equipped — a force larger in size than the militaries of many of our NATO allies.

We gave them every tool they could need. We paid their salaries, provided for the maintenance of their air force — something the Taliban doesn't have. Taliban does not have an air force. We provided close air support.

We gave them every chance to determine their own future. What we could not provide them was the will to fight for that future.

There's some very brave and capable Afghan special forces units and soldiers, but if Afghanistan is unable to mount any real resistance to the Taliban now, there is no chance that 1 year — 1 more year, 5 more years, or 20 more years of U.S. military boots on the ground would've made any difference.

And here's what I believe to my core: It is wrong to order American troops to step up when Afghanistan's own armed forces would not. If the political leaders of Afghanistan were unable to come together for the good of their people, unable to negotiate for the future of their country when the chips were down, they would never have done so while U.S. troops remained in Afghanistan bearing the brunt of the fighting for them.

And our true strategic competitors — China and Russia — would love nothing more than the United States to continue to funnel billions of dollars in resources and attention into stabilizing Afghanistan indefinitely.

When I hosted President Ghani and Chairman Abdullah at the White House in June and again when I spoke by phone to Ghani in July, we had very frank conversations.

We talked about how Afghanistan should prepare to fight their civil wars after the U.S. military departed, to clean up the corruption in government so the government could function for the Afghan people. We talked extensively about the need for Afghan leaders to unite politically. They failed to do any of that.

I also urged them to engage in diplomacy, to seek a political settlement with the Taliban. This advice was flatly refused. Mr. Ghani insisted the Afghan forces would fight, but obviously he was wrong.

So I'm left again to ask of those who argue that we should stay: How many more generations of America's daughters and sons would you have me send to fight Afghans — Afghanistan's civil war when Afghan troops will not? How many more lives — American lives — is it worth? How many endless rows of headstones at Arlington National Cemetery?

I'm clear on my answer: I will not repeat the mistakes we've made in the past — the mistake of staying and fighting indefinitely in a conflict that is not in the national interest of the United States, of doubling down on a civil war in a foreign country, of attempting to remake a country through the endless military deployments of U.S. forces.

Those are the mistakes we cannot continue to repeat, because we have significant vital interests in the world that we cannot afford to ignore.

I also want to acknowledge how painful this is to so many of us. The scenes we're seeing in Afghanistan, they're gut-wrenching, particularly for our veterans, our diplomats, humanitarian workers, for anyone who has spent time on the ground working to support the Afghan people.

For those who have lost loved ones in Afghanistan and for Americans who have fought and served in the country — serve our country in Afghanistan — this is deeply, deeply personal.

It is for me as well. I've worked on these issues as long as anyone. I've been throughout Afghanistan during this war — while the war was going on — from Kabul to Kandahar to the Kunar Valley.

I've traveled there on four different occasions. I met with the people. I've spoken to the leaders. I spent time with our troops. And I came to understand firsthand what was and was not possible in Afghanistan.

So, now we're *fercus* [sic] — focused on what is possible.

We will continue to support the Afghan people. We will lead with our diplomacy, our international influence, and our humanitarian aid.

We'll continue to push for regional diplomacy and engagement to prevent violence and instability.

We'll continue to speak out for the basic rights of the Afghan people — of women and girls — just as we speak out all over the world.

I have been clear that human rights must be the center of our foreign policy, not the periphery. But the way to do it is not through endless military deployments; it's with our diplomacy, our economic tools, and rallying the world to join us.

Now, let me lay out the current mission in Afghanistan. I was asked to authorize — and I did — 6,000 U.S. troops to deploy to Afghanistan for the purpose of assisting in the departure of U.S. and Allied civilian personnel from Afghanistan, and to evacuate our Afghan allies and vulnerable Afghans to safety outside of Afghanistan.

Our troops are working to secure the airfield and to ensure continued operation of both the civilian and military flights. We're taking over air traffic control.

We have safely shut down our embassy and transferred our diplomats. Our diplomatic presence is now consolidated at the airport as well.

Over the coming days, we intend to transport out thousands of American citizens who have been living and working in Afghanistan.

We'll also continue to support the safe departure of civilian personnel — the civilian personnel of our Allies who are still serving in Afghanistan.

Operation Allies Refugee [Refuge], which I announced back in July, has already moved 2,000 Afghans who are eligible for Special Immigration Visas and their families to the United States.

In the coming days, the U.S. military will provide assistance to move more SIV-eligible Afghans and their families out of Afghanistan.

We're also expanding refugee access to cover other vulnerable Afghans who worked for our embassy: U.S. non-governmental agencies — or the U.S. non-governmental organizations; and Afghans who otherwise are at great risk; and U.S. news agencies.

I know that there are concerns about why we did not begin evacuating Afghans — civilians sooner. Part of the answer is some of the Afghans did not want to leave earlier — still hopeful for their country. And part of it was because the Afghan government and its supporters discouraged us from organizing a mass exodus to avoid triggering, as they said, “a crisis of confidence.”

American troops are performing this mission as professionally and as effectively as they always do, but it is not without risks.

As we carry out this departure, we have made it clear to the Taliban: If they attack our personnel or disrupt our operation, the U.S. presence will be swift and the response will be swift and forceful. We will defend our people with devastating force if necessary.

Our current military mission will be short in time, limited in scope, and focused in its objectives: Get our people and our allies to safety as quickly as possible.

And once we have completed this mission, we will conclude our military withdrawal. We will end America's longest war after 20 long years of bloodshed.

The events we're seeing now are sadly proof that no amount of military force would ever deliver a stable, united, and secure Afghanistan — as known in history as the “graveyard of empires.”

What is happening now could just as easily have happened 5 years ago or 15 years in the future. We have to be honest: Our mission in Afghanistan has taken many missteps — made many missteps over the past two decades.

I'm now the fourth American President to preside over war in Afghanistan — two Democrats and two Republicans. I will not pass this responsibly on — responsibility on to a fifth President.

I will not mislead the American people by claiming that just a little more time in Afghanistan will make all the difference. Nor will I shrink from my share of responsibility for where we are today and how we must move forward from here.

I am President of the United States of America, and the buck stops with me.

I am deeply saddened by the facts we now face. But I do not regret my decision to end America's warfighting in Afghanistan and maintain a laser-focus on our counterterrorism missions there and in other parts of the world.

Our mission to degrade the terrorist threat of al Qaeda in Afghanistan and kill Osama bin Laden was a success.

Our decades-long effort to overcome centuries of history and permanently change and remake Afghanistan was not, and I wrote and believed it never could be.

I cannot and I will not ask our troops to fight on endlessly in another — in another country's civil war, taking casualties, suffering life-shattering injuries, leaving families broken by grief and loss.

This is not in our national security interest. It is not what the American people want. It is not what our troops, who have sacrificed so much over the past two decades, deserve.

I made a commitment to the American people when I ran for President that I would bring America's military involvement in Afghanistan to an end. And while it's been hard and messy — and yes, far from perfect — I've honored that commitment.

More importantly, I made a commitment to the brave men and women who serve this nation that I wasn't going to ask them to continue to risk their lives in a military action that should have ended long ago.

Our leaders did that in Vietnam when I got here as a young man. I will not do it in Afghanistan.

I know my decision will be criticized, but I would rather take all that criticism than pass this decision on to another President of the United States — yet another one — a fifth one.

Because it's the right one — it's the right decision for our people. The right one for our brave service members who have risked their lives serving our nation. And it's the right one for America.

So, thank you. May God protect our troops, our diplomats, and all of the brave Americans serving in harm's way.

4:21 P.M. EDT

